

Beleidsplan 2009-2014

Erfgoedconvenant Land van Waas

Beveren, Kruiseke, Lokeren, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster

De Erfgoedcel Waasland maakt deel uit van het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband van het Land van Waas (I.C.W.) en wordt ondersteund door de Vlaamse overheid en de steden en gemeenten Beveren, Kruiseke, Lokeren, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster

Het Land van Waas is al eeuwenlang een samenhangende en duidelijk afgebakende regio, gelegen tussen de Schelde en de Durme. Ondanks de grote onderlinge verscheidenheid, bestaat er verbondenheid tussen de Wase gemeenten. De rijkdom van deze Wase microkosmos weerspiegelt zich ook in het cultureel erfgoed en bij de erfgoedliefhebbers.

De Wase erfgoedgemeenschap wil met een veelzijdig en verrassend aanbod dit rijke cultureel erfgoed op het dagelijkse menu van een divers en groeiend publiek zetten. Samen met het traditioneel recept van een (h)echte samenwerking, vormen een verdere professionalisering en sterke coördinatie de basisingrediënten voor de versterking van de erfgoedzorg. Zo kunnen de huidige en toekomstige generaties van ons cultureel erfgoed proeven.

INLEIDING

Bij de uitwerking van het Erfgoedconvant Land van Waas hebben de Wase erfgoedgemeenschap en de Erfgoedcel Waasland de afgelopen jaren trendzettend werk verricht.

Als eerste regionale erfgoedconvenant vervulde ze de afgelopen drie jaar een voorbeeldfunctie voor wat betreft de ondersteuning van de erfgoedzorgers (zowel professionelen als vrijwilligersorganisaties) op haar grondgebied. In haar rol als Waas erfgoedloket beantwoordde ze vragen, gaf ze advies ter plaatse, verwees ze door en ondersteunde ze inhoudelijke projecten¹. Ook niet-Wase erfgoedorganisaties deden vaak beroep op haar expertise als regionaal samenwerkingsverband. Het is opvallend dat precies deze vorm van ondersteuning prominent aanwezig is in het nieuwe Erfgoeddecreet.

Ook het onderzoeksproject WODE², waarin een methodiek werd ontwikkeld voor de registratie van objecten en bestanden op deelcollectieniveau, is uniek in Vlaanderen. Het Landelijk Contact Museumconsulenten Nederland toonde reeds bijzondere interesse voor de ervaringen bij en resultaten van het onderzoek, omdat deze aanvullend zijn op Musip.

Tenslotte zette de Erfgoedcel Waasland het Wase cultureel erfgoed in de kijker met enkele opvallende publieksprojecten zoals Archief op het Spoor³ en het jeugdboek Wase Griezilverhalen⁴. De reizende tentoonstelling, dvd en krant over Wase archieven werd zelfs één van de drie genomineerden voor het eerste Gouden Schot, de prijs die CultuurNet Vlaanderen uitreikt voor het beste publieksverruimende project. Tien Wase jeugdauteurs zorgden dan weer voor een persoonlijke en vernieuwende vertaling van volksverhalen uit de regio, waardoor kinderen van nu kennis kunnen maken met deze bedreigde verteltradities.

In de volgende beleidsperiode zal de ondersteuning binnen en voor de Wase erfgoedgemeenschap onverminderd gecombineerd worden met vernieuwende publieksgerichte projecten. De Wase erfgoedgemeenschap(en) wil(len) onverminderd investeren in samenwerking, verder bouwen aan een efficiënte en krachtvolle erfgoedcel, de zorg voor het cultureel erfgoed centraal stellen en de zichtbaarheid en de toegankelijkheid van het cultureel erfgoed in die mate uitbreiden dat het wordt opgenomen in het leven van iedere dag en van eenieder.

¹ Zie *Bijlage: Overzicht advies op maat (ter plaatse) in het Land van Waas*.

² Zie *Hoofdstuk 2. Kritische omgevingsanalyse, 4. Wetenschappelijk onderzoek deelcollecties erfgoed in het Land van Waas*.

³ Zie *Hoofdstuk 2. Kritische omgevingsanalyse, 3.14.15 Waas Archievenoverleg*.

⁴ Zie *Hoofdstuk 2. Kritische omgevingsanalyse, 1.8.1 Resultaten voor het Land van Waas*.

De Wase erfgoedgemeenschap(en) is / zijn meer dan ooit gemotiveerd om verder te gaan op de ingeslagen weg en op zoek te gaan naar nog meer vernieuwende richtingen.

Met bijgevoegd beleidsplan wil(len) zij u daarvan overtuigen.

De Vlaamse Gemeenschap sloot op 28 januari 2005 een erfgoedconvenant voor het Land van Waas⁵ af met het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband van het Land van Waas⁶. Naar aanleiding van het aflopen van het erfgoedconvenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en het I.C.W. (2005-2008) en de voorbereiding van een nieuwe erfgoedconvenant 2009-2014, werd in 2007 een traject voor het Beleidsplan 2009-2014 gestart. Er werd voortgebouwd op het vorige Beleidsplan 2005-2008⁷ en het geactualiseerde Beleidsplan 2005-2008.

Het Beleidsplan 2009-2014 bestaat uit de volgende **onderdelen**: de inleiding, de kritische omgevingsanalyse (met een analyse van het erfgoedconvenant, de geografische regio Land van Waas, de Wase erfgoedgemeenschap, Wetenschappelijk onderzoek deelcollecties erfgoed in het Land van Waas, het huidige ondersteuningsbeleid en de wetgevende context en andere sectorale plannen), de SWOT op basis van de kritische omgevingsanalyse, de missie en de visie van het Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014, de strategische en de operationele doelstellingen van het Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014, het ondersteuningsbeleid binnen het Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014, de plaats en de organisatie van de Erfgoedcel Waasland binnen het Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014, de meerjarenplanning van het Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014, de meerjarenbegroting voor het Erfgoedconvenant Land van Waas 2009-2014, een literatuurlijst met gebruikte bronnen, de contactgegevens en de bijlagen.

Voornamelijk de kritische omgevingsanalyse van dit plan is erg uitgebreid. Het plan wordt hierdoor vrij lijvig, maar een goede kennis van de **regio** en zijn culturele erfgoed is de eerste noodzakelijke voorwaarde voor de uitbouw van een degelijke erfgoedwerking. Dit beleidsplan is immers geschreven vanuit de **Wase erfgoedgemeenschap**. De werking van de hele Wase erfgoedgemeenschap (en niet de werking van de Erfgoedcel Waasland) wordt centraal gesteld. We hopen dat u er bij de beoordeling van dit dossier rekening mee houdt dat de werking van een regioconvenant fundamenteel anders verloopt dan de werking van een stedelijke erfgoedconvenant⁸.

Jef Foubert

Voorzitter I.C.W., 31 januari 2008

⁵ <http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/erfgoedconvenant.pdf>.

⁶ Vanaf hier I.C.W. genoemd.

⁷ http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/beleidsplan_erfgoed_definitieve_versie_zonder_fotos.pdf.

⁸ Zie Hoofdstuk 2. Kritische omgevingsanalyse, 1.9 Eigenheid van een regionale erfgoedconvenant.

INHOUD

Inleiding	9
Inhoud	11
Hoofdstuk 1: Op weg naar een nieuwe Erfgoedconvenant Land van Waas tussen de Vlaamse Gemeenschap en het I.C.W.	19
1. Het nieuwe Erfgoeddecreet	21
2. De nieuwe cultuurbeleidsplannen	21
3. Een regionaal cultuurbeleidsplan?	23
4. Een nieuw erfgoedbeleidsplan	23
5. 2008, een scharnierjaar	27
Hoofdstuk 2: Kritische omgevingsanalyse	29
1. Erfgoedconvenant Land van Waas	31
1.1 Intergemeentelijk Samenwerkingsverband van het Land van Waas	31
1.2. Werkingsgebied	32
1.3. Algemene visie van de Wase erfgoedgemeenschap	32
1.4 Personele inzet	33
1.4.1 Erfgoedcel Waasland = Erfgoedpersoneel I.C.W.	33
1.4.2 Partners in het Erfgoedconvenant Land van Waas = Erfgoedcel Waasland + Wase erfgoedgemeenschap	33
1.5 Inhoudelijk organigram	34
1.6 Infrastructuur en logistiek	35
1.7 Financiën	36
1.8 Algemene evaluatie	37
1.8.1 Resultaten voor het Land van Waas	38
1.8.2 Resultaten voor meerdere erfgoedconvenants	45
1.8.3 Resultaten voor Vlaanderen	47
1.9 Eigenheid van een regionale erfgoedconvenant	49
1.9.1 De werking is tijdsintensiever omdat het werkingsgebied en de complexiteit groter is	49
1.9.2 De graad van professionalisering is kleiner en er is nood aan vrijwilligersmanagement	49
1.9.3 De Erfgoedcel Waasland ontvangt veel vragen over onroerend erfgoed	50
1.9.4 Er is nood aan afstemming met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen	50
2. Geografische regio Land van Waas	50
2.1 Historische context	50
2.1.1 Algemeen	50
2.1.2 Landschapstypering	51
2.1.3 Bewoning en bestuur	52
2.1.4 Economische ontwikkeling	53
2.2 Maatschappelijke context	55

2.2.1 Ecologie / landschappelijke evoluties	55
2.2.2 Demografie	57
2.2.3 Economie	58
2.2.4 Toerisme	60
2.2.5 Cultuur	61
2.2.6 Technologie	64
3. De Wase erfgoedgemeenschap	66
3.1 Besturen	67
3.1.1 I.C.W.	67
3.1.2 Gemeenten	67
3.1.3 Polderbesturen	71
3.1.4 Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.....	71
3.1.5 Vlaanderen	72
3.2 Heemkundige en oudheidkundige kringen.....	72
3.3 Gemeentelijke archieven.....	73
3.4 OCMW-archieven.....	74
3.5 Privaatrechterlijke archieven	75
3.5.1 Archief de Bergeyck.....	75
3.5.2 Archief Vilain XIII	75
3.6 Documentatiecentra	76
3.6.1 Bibliotheca Wasiana	76
3.6.2 Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas.....	77
3.7 Musea.....	78
3.8 Bibliotheken met specifiek de gemeentelijke bibliotheken met historische collecties.....	79
3.9 Gemeentelijke toeristische diensten	81
3.10 Kerkfabrieken	81
3.11 Volkskunst.....	82
3.12 Lokale verenigingen	83
3.13 Onderwijs.....	84
3.14 Regionale en Vlaamse spelers.....	85
3.14.1 Archeologische Dienst Waasland.....	85
3.14.2 Bibliotheca Wasiana	86
3.14.3 BiblioWaas.....	86
3.14.4 Intergemeentelijk project Land van Reynaert.....	87
3.14.5 Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas.....	87
3.14.6 MuWa.....	87
3.14.7 Polderbesturen	88
3.14.8 Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.....	88

3.14.9 Reynaertgenootschap vzw	88
3.14.10 Rijksarchief Beveren.....	89
3.14.11 Sint-Nicolaasgenootschap.....	89
3.14.12 Toerisme Waasland.....	89
3.14.13 Vlaamse Vereniging voor Familiekunde (afdeling Land van Waas).....	91
3.14.14 Wacco.....	91
3.14.15 Waas Archievenoverleg.....	91
3.14.16 Diversen.....	92
3.15. Vrijwilligers en professionelen.....	93
4. Wetenschappelijk onderzoek deelcollecties erfgoed in het Land van Waas.....	95
4.1 Inleiding	95
4.2 De onderzoeksmethode	95
4.2.1 Onderzoek op deelcollectieniveau.....	95
4.2.2 Onderzochte organisaties.....	99
4.3 Conclusies uit het onderzoek	100
4.3.1 Het onderzoek	100
4.3.2 De deelcollecties.....	101
4.3.3 Erfgoedorganisaties.....	108
4.3.4 Samenwerking en versnippering	110
4.4 Aanbevelingen.....	110
4.4.1 Versterking van de interne erfgoedwerking van de organisaties	111
4.4.2 Versterking van de externe erfgoedwerking van de organisaties	111
4.4.3 Versterking van de maatschappelijke rol van de erfgoedorganisaties	112
4.4.4 Ondersteuning nodig voor het functioneren van de organisaties	112
4.5 Wie doet wat?.....	113
4.6 De onderzochte organisaties.....	114
4.6.1 Organisaties die bezocht zijn in het kader van het onderzoek.....	114
4.6.2 Kerkbesturen die de enquête hebben ingevuld en kerkfabrieken waarvan informatie is gevonden bij het Rijksarchief en / of het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium	115
5. Ondersteuningsbeleid	117
5.1 In de gemeenten	117
5.1.1 Personele en logistieke ondersteuning.....	117
5.1.2 Infrastructurele ondersteuning.....	118
5.1.3 Financiële ondersteuning.....	119
5.2 In de regio.....	119
5.2.1 Personele, logistieke en infrastructurele ondersteuning.....	120
5.2.2 Financiële ondersteuning.....	121
5.3 Erfgoedconvenant Land van Waas	122

6. Wetgevende context en andere sectorale plannen	122
6.1 Lokaal niveau	122
6.1.1 Lokaal cultuurbeleid en nieuwe gemeentewet → lokale cultuurbeleidsplannen	122
6.2 Regionaal niveau.....	123
6.2.1 Intergemeentelijke samenwerking → Strategisch Plan I.C.W.....	123
6.2.2 Provinciebestuur Oost-Vlaanderen → Algemeen beleidsprogramma 2007-2012	125
6.2.3 Toerisme → Onderzoek naar de positionering en profilering van de toeristische regio Waasland door Toerisme Waasland.....	126
6.2.4 Streekgericht Bibliotheekbeleid → Streekgericht Bibliotheekbeleidsplan	126
6.3 Vlaams niveau	127
6.3.1 Erfgoed → Erfgoeddecreet.....	127
6.3.2 Interculturaliteit → Actieplan interculturaliseren	128
6.3.3 Participatie → Participatiedecreet	130
6.3.4 Bewakingswet.....	130
6.3.5 Vzw → Wet van 2 mei 2002	131
6.4 Federaal niveau.....	131
6.4.1 Vrijwilligers → Wet betreffende de rechten van de vrijwilliger.....	131
6.5. Internationaal niveau	132
6.5.1 Kaderconventie van de Raad van Europa = ‘Conventie van Faro’	132
6.5.2 Unescoconventie voor de bescherming van immaterieel erfgoed	132
Hoofdstuk 3: SWOT	133
1. Swot-analyse.....	135
1.1 Sterktes en zwaktes	136
1.2 Kansen en bedreigingen	138
2. Swot-matrix	140
2.1 Sterktes, gekoppeld aan kansen en bedreigingen	140
2.2 Zwaktes, gekoppeld aan kansen en bedreigingen.....	143
3. Conclusies.....	146
Hoofdstuk 4: Missie en visie	147
1. Missie	149
2. Visie	149
2.1 Op weg naar eenheid in verscheidenheid.....	149
2.2 Het erfgoed van morgen groeit vandaag.....	150
2.3 Erfgoed leeft!	150
Hoofdstuk 5: Strategische en operationele doelstellingen.....	153
Hoofdstuk 6: Ondersteuningsbeleid binnen de erfgoedconvenant Land van Waas.....	167
1. Personele, logistieke en financiële ondersteuning vanuit de Wase erfgoedgemeenschap	169
2. Personele ondersteuning door de Erfgoedcel Waasland	169

3. Projecten	170
4. Vorming en vrijwilligersmanagement	170
5. Projectsubsidies	170
6. Publicaties	171
7. Erkende musea	171
Hoofdstuk 7: Plaats en organisatie van de Erfgoedcel Waasland	173
Hoofdstuk 8: Meerjarenplanning.....	179
Hoofdstuk 9: Meerjarenbegroting	193
1. Uitgaven	197
1.1 Personeel	197
1.2 Kosten inhoudelijke werking.....	197
1.3 Ondersteuning	197
1.4 Andere	198
2. Uitgaven	198
2.1 Inkomsten uit verkoop	198
2.2 Middelen uit eigen werking.....	198
2.3 Sponsoring	198
2.4 Subsidies	199
2.5 Totaal.....	199
Literatuurlijst.....	201
1. Publicaties	203
2. Online bronnen	203
3. Wetgeving en aanverwanten	205
Contact	209
Erfgoedcel Waasland – medewerkers	209
Bijlagen	211
1. I.C.W.	213
2. Erfgoedconvenant Land van Waas.....	213

HOOFDSTUK 1: OP WEG NAAR EEN NIEUWE ERFGOEDCONVENANT LAND VAN WAAS TUSSEN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP EN HET I.C.W.

1. HET NIEUWE ERFGOEDDECREET⁹

Momenteel wordt een nieuw **Erfgoeddecreet** voorbereid. Daarin worden het Archiefdecreet, het Decreet op de Volkscultuur en het Erfgoeddecreet geïntegreerd.

In een nieuw en verruimd Erfgoeddecreet worden enerzijds nieuwe ontwikkelingen in het cultureel erfgoedveld meegenomen (o.a. de Kaderconventie van Faro over de bijdrage van het cultureel erfgoed aan de samenleving) en anderzijds worden de beleidsinstrumenten en procedures beter op elkaar afgestemd. Tegelijk wordt werk gemaakt van een transparant, complementair cultureel-erfgoedbeleid met de steden, de gemeenten en de provincies.

Het nieuwe Erfgoeddecreet wordt uitgebouwd rond **vijf pijlers**:

- De Vlaamse Gemeenschap zet in op een ééngemaakt en performant steunpunt
- De Vlaamse Gemeenschap neemt verantwoordelijkheid op voor erfgoedinstellingen en -organisaties op Vlaams en internationaal niveau
- De Vlaamse Gemeenschap ondersteunt het lokale cultureel-erfgoedbeleid door het sluiten van een erfgoedconvenant. Dit ondersteuningsbeleid bevat drie sporen:
 1. ondersteuning en subsidiëring van lokale cultureel-erfgoedactoren
 2. coördinatie en projectmatig inzetten van expertise voor het cultureel erfgoed
 3. forum voor een geïntegreerde erfgoedpraktijk in het cultureel-erfgoedbeleid.

In een schrijven van het Agentschap Kunsten en Erfgoed (kenmerk E/LVW/EC/LvW/Eval) wordt gevraagd de twee eerste sporen reeds te implementeren in het Beleidsplan 2009-2014. Voor het Land van Waas betekent dit een voortzetting van het huidige beleid waarbij reeds ruime aandacht is voor de ondersteuning van lokale erfgoedactoren. Deze ondersteuning gebeurde in 2005-2008 zowel in personeel (expertise-uitwisseling) als in logistieke en financiële middelen.

- De Vlaamse Gemeenschap vraagt de provincies een depotbeleid uit te bouwen
- De Vlaamse Gemeenschap subsidieert ook projectmatig.

Eén van de erfgoedcoördinatoren van de Erfgoedcel Waasland zetelde in de stuurgroep van het nieuwe Erfgoeddecreet.

2. DE NIEUWE CULTURBELEIDSPANNEN

In 2007 maakten de bibliotheken, de cultuurcentra en de nieuw verkozen gemeentebesturen een cultuurbeleidsplan voor de periode 2008-2013. Cultuur Lokaal en VCOB ontwikkelden in de eerste jaarhelft van 2007 een **ondersteuningstraject** voor het bijhorende beleidsplanningsproces. Culturele Biografie Vlaanderen sloot vanuit de integrale en geïntegreerde visie op cultureel erfgoed en cultuur hierbij aan en de erfgoedcellen kregen de kans deel te nemen aan het traject.

⁹ http://www.wvg.vlaanderen.be/erfgoed/Naar_een_nieuw_erfgoeddecreet/index.htm.

Aangezien er geen traject voor intergemeentelijke samenwerking was en dus geen aangepast traject voor regionale erfgoedcellen, volgde één van de erfgoedcoördinatoren van de Erfgoedcel Waasland het traject samen met de Stad Sint-Niklaas.

Binnen de acht gemeenten die deel uitmaken van het Erfgoedconvenant van het Land van Waas, hebben vier gemeenten een goedgekeurd **cultuurbeleidsplan** en een gesubsidieerde cultuurbeleidscoördinator in dienst, namelijk Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster. Voor de volgende beleidsperiode dienen ook Beveren en Lokeren een integraal cultuurbeleidsplan in (deze beide gemeenten hebben nu reeds een cultuurbeleidscoördinator in dienst). In Kruibeke wordt in 2008 werk gemaakt van een cultuurbeleidsplan en in Sint-Gillis-Waas zal er in 2009 een cultuurbeleidscoördinator aangesteld worden.

Door de timing (indiendatum voor de cultuurbeleidsplannen was 31 december 2007) gebeurde de **afstemming** met deze plannen deels op informele wijze en op basis van de nog niet goedgekeurde plannen. De erfgoedcoördinatoren konden (delen van) de voorlopige versies van de cultuurbeleidsplannen inkijken en voorzien van bedenkingen. Bovendien verwijzen de verschillende cultuurbeleidsplannen voor het regionale erfgoedbeleid uitdrukkelijk naar en schrijven ze zich in in het Erfgoedconvenant Land van Waas.

Een omgekeerde afstemming was mogelijk doordat de cultuurbeleidscoördinatoren uit Lokeren, Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster in de werkgroep beleid¹⁰ zetelen. Bovendien waren de cultuurbeleidscoördinatoren van Sint-Niklaas en Temse lid van de schrijfgroep¹¹ van het Beleidsplan 2009-2014.

Zo staan onder andere volgende punten zowel in het Beleidsplan van het Erfgoedconvenant Land van Waas als in de gemeentelijke cultuurbeleidsplannen:

- Aandacht voor en belang van automatisering en digitalisering – e-cultuur
- Communicatie: samenwerken met en invoeren in de CultuurDatabank
- Gemeenschapsvorming
- Interculturaliteit
- Inventarisatie en registratie
- Ondersteuning: vorming, vrijwilligerswerking
- Participatie
- Publiekswerking: ontsluiting via moderne technieken, doelgroepenwerking, interculturaliteit, deelname aan Erfgoeddag en Open Monumentendag, sensibiliseren over cultureel erfgoed o.a. via bibliotheken

¹⁰ Zie *Bijlage: Samenstelling inhoudelijk organigram Erfgoedconvenant Land van Waas*.

¹¹ Zie *Hoofdstuk 1: Op weg naar een nieuwe Erfgoedconvenant Land van Waas tussen de Vlaamse Gemeenschap en het I.C.W., 4. Een nieuw erfgoedbeleidsplan*.

- Samenwerking: verder uitbouwen van netwerken, verstevigen van samenwerkingsverbanden, intergemeentelijke samenwerking

3. EEN REGIONAAL CULTUURBELEIDSPLAN?

De laatste jaren vond reeds **overleg** plaats tussen de verschillende culturele actoren. De verkennende gesprekken getuigen van een brede basis van samenwerking en van mogelijke raakvlakken tussen de verschillende culturele deelsectoren. Daarenboven wordt op projectmatig vlak reeds regelmatig samengewerkt.

Toch blijkt op dit ogenblik een volledige bundeling van de krachten binnen het Waas cultureel leven nog niet mogelijk: niet alleen is een **verdere toenadering** tussen de verschillende spelers nodig, bovendien bestaat nog geen politiek draagvlak voor een integraal en geïntegreerd Waas cultureel beleid.

4. EEN NIEUW ERFGOEDBELEIDSPLAN

Zowel het 'Decreet houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid' (Decreet lokaal cultuurbeleid) als het 'Decreet houdende de organisatie en subsidiëring van een cultureel-erfgoedbeleid' (Erfgoeddecreet) benadrukken de integrale en geïntegreerde benadering van cultuur als een allesomvattend gegeven. Het cultureel erfgoed maakt in die benadering deel uit van de algemene cultuur.

Beide **decreten** hebben enkele prominente krachtlijnen gemeen:

- kwaliteit in de activiteiten en de professionalisering daarvan
- het stimuleren van de samenwerking
- participatie, integratie en engagement van de bevolking
- verantwoordelijkheid geven aan de gemeenten.

Tijdens de afgelopen beleidsperiode 2005-2008 van het erfgoedconvenant werd een **traject** afgelegd om tot het nieuwe Beleidsplan 2009-2014 te komen. Hierbij werd dankbaar gebruik gemaakt van het Draaiboek beleidsplanning voor erfgoedconvenants¹².

Half december 2006 werd een **geactualiseerd Beleidsplan 2005-2008** ingediend bij de Vlaamse Gemeenschap. Hierin werd tegemoetgekomen aan de aandachtspunten van de Vlaamse Gemeenschap bij de tussentijdse evaluaties. Bovendien werden de eventuele veranderingen in doelstellingen, middelen, resultaten en effecten aangegeven.

¹² Rossenbacker Annemie, *Draaiboek beleidsplanning voor erfgoedconvenants in functie van de ontwikkeling van een integraal en geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid op gemeentelijk, stedelijk en intergemeentelijk niveau*, 2007, Culturele Biografie Vlaanderen vzw, 30 pp.

Begin augustus 2007 keurde de werkgroep beleid een plan van aanpak en een timing goed. Een beperktere schrijfgroep (werkbaarheid van de groep) werd geïnstalleerd. De volledige **werkgroep beleid** fungeerde dan als een belangrijk forum voor input en feedback, net als de **stuurgroep**¹³, waarnaar gedurende het hele traject op regelmatige tijdstippen teruggekoppeld werd:

- 29 september 2007: werkgroep beleid
- 13 september 2007: werkgroep beleid
- 2 oktober 2007: stuurgroep
- 25 oktober 2007: werkgroep beleid
- 30 oktober 2007: stuurgroep
- 19 december 2007: stuurgroep
- 7 januari 2008: werkgroep beleid en stuurgroep
- 29 januari 2008: werkgroep beleid

De volgende personen zetelden in de **schrijfgroep**:

- Kenneth Coleman – gemeentearchivaris Sint-Gillis-Waas
- Alain Debbaut – ex-voorzitter van de Cultuurraad van Lokeren, lid museumcommissie Lokeren, bestuurslid Heemkundige Kring De Souvereinen, bestuurslid en redactieverantwortelijke van de Annalen van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas
- Ronny De Mulder – cultuurconsulent Sint-Niklaas
- Carine Goossens – gemeentearchivaris Beveren
- Sophie Vermeire – cultuurbeleidscoördinator Temse
- Medewerkers van de Erfgoedcel Waasland
- Annemie Rossenbacker – consulent erfgoedcellen FARO – Steunpunt voor cultureel erfgoed vzw¹⁴: vanuit het steunpunt was Annemie Rossenbacker bereid het traject van dichtbij te volgen en op maat te begeleiden waar gewenst.

Deze schrijfgroep begeleidde het volledige beleidsplanningstraject en vergaderde op volgende data rond volgende onderwerpen:

- 31 augustus 2007: missie en visie
- 4 september 2007: SWOT-analyse, SWOT-matrix en conclusies
- 27 september 2007: strategische doelstellingen
- 16 oktober 2007: operationele doelstellingen
- 17 januari 2008: ondersteuningsbeleid, plaats en organisatie van de erfgoedcel, begroting en strategische en operationele doelstellingen

¹³ Zie *Bijlage: Samenstelling inhoudelijk organigram Erfgoedconvenant Land van Waas*.

¹⁴ FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw is de fusie en de opvolger van de voormalige erfgoedsteunpunten Culturele Biografie Vlaanderen (vzw in vereffening) en Vlaams Centrum voor Volkscultuur (vzw in vereffening).

- 18 januari 2008: strategische en operationele doelstellingen en meerjarenplanning.

Daarnaast werd regelmatig telefonisch en via mail teruggekoppeld.

Het Beleidsplan 2009-2014 werd geschreven vanuit de Wase erfgoedgemeenschap waarvan de Erfgoedcel Waasland deel uitmaakt. De Erfgoedcel Waasland en haar vier medewerkers zijn slechts één van de partners in de hele Wase erfgoedgemeenschap. Zonder de (andere) Wase erfgoedorganisaties is het Wase erfgoedconvenant een lege doos.

Overleg en afstemming met de (erfgoed)actoren in het Land van Waas is dan ook essentieel.

Voor de afstemming met het cultuurbeleid in de **acht gemeenten** zie hierboven.

Uiteraard is de **Wase erfgoedgemeenschap** vertegenwoordigd in de werkgroep beleid, de stuurgroep en de schrijfgroep. Met een aantal organisaties met een regionale werking en / of met een specifieke expertise of doelgroep werden bijkomend afzonderlijke gesprekken gehouden. Hieronder vindt u een overzicht van deze organisaties:

- Archeologische Dienst Waasland (ADW) en Stedelijke Musea Sint-Niklaas¹⁵: 22 november 2007
- Bibliotheeca Wasiana¹⁶: 22 november 2007
- BiblioWaas¹⁷: 20 november 2007
- Davidsfonds Waasland¹⁸: 18 december 2007
- Intergemeentelijk Project Land van Reynaert¹⁹: 17 oktober 2007
- Katholieke Hogeschool Sint-Lieven²⁰: 8 oktober 2007 en 27 november 2007
- MuWa – overlegplatform van de Wase heemkundige kringen en musea: 6 november 2007
- Opvangcentrum Rode Kruis Vlaanderen Sint-Niklaas²¹: 11 december 2007
- Provinciebestuur Oost-Vlaanderen op het erfgoedcellenoverleg met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen met o.a. museumconsulentschap, monumentenzorg, erfgoedconsulenten, kerkelijk erfgoed, dienst diversiteit: 27 november 2007

¹⁵ Inge Baetens (medewerker educatie en financieel beheer ADW), Ward Bohé (conservator Stedelijke Musea Sint-Niklaas) en Rudi Van Hove (directeur ADW).

¹⁶ Hilaire Liebaut (voorzitter), Rik van Daele (ondervoorzitter) en Johan De Vriendt (documentalist).

¹⁷ bibliothecarissen in het Waasland en Marjan Van Doorselaer (coördinator BiblioWaas).

¹⁸ Chris De Beer (Davidsfonds erfgoedconsulent).

¹⁹ Lieven Dehandschutter (voorzitter Toerisme Waasland) en Marita Meul (schepen toerisme Sint-Gillis-Waas en voorzitter IGP Land van Reynaert) en Rik van Daele (Reynaertspecialist).

²⁰ Catherine Decraene (dienst PR en communicatie) en Lieve Heylen (onderwijscoördinator voor de opleiding lager onderwijs en regentaat) en Cécile Van De Castele (docent geschiedenis regentaat).

²¹ Kathy Bernaerts (integratiemedewerkster).

- Rijksarchief Beveren²²: terugkoppeling via mail
- Stedelijk Museum Lokeren²³: 23 november 2007
- Toerisme Waasland²⁴: 28 november 2007
- Vorming Plus Waas en Dender²⁵: 22 februari 2007
- vzw Reynaertgenootschap²⁶: 27 november 2007
- Waas Archievenoverleg – overleg gemeente- en stadsarchivarissen in Waasland, Rijksarchief Beveren, erfgoedconsulent Provinciebestuur Oost-Vlaanderen en Provinciaal Archief Oost-Vlaanderen: 20 november 2007
- Wacco – verenigde gemeenschaps- en cultuurcentra van het Land van Waas en Dender²⁷: 23 oktober 2007
- WARP – Waasland Art Projects – hedendaagse kunstprojecten²⁸: 22 november 2007

In het kader van **WODE** zijn tussen juni en november '07 uitgebreide gesprekken gevoerd met de heemkundige kringen en andere erfgoedorganisaties uit het Waasland²⁹. De resultaten van deze gesprekken zijn uiteraard meegenomen bij de opstelling van dit beleidsplan.

Voor de terugkoppeling naar het brede publiek (of ledenverenigingen via dewelke dit bredere publiek kunnen bereikt worden) worden in de loop van 2008 en 2009 uitgebreide gesprekken gepland en een aangepast communicatie – en doelgroepenplan opgesteld.

Ook buiten het Waasland werd gezocht naar afstemming en overleg.

Op 25 september 2007 vond het zesmaandelijks **Brusseloverleg** plaats, waarop door de afdeling Erfgoed van het Agentschap Kunsten en Erfgoed meer informatie over het erfgoedbeleidsplan werd verschaft en de samenwerking en uitwisseling tussen de erfgoedcellen werd besproken.

Aangezien Annemie Rossenbacker deel uitmaakt van de schrijfgroep, werd geen gebruik gemaakt van de sessie georganiseerd door Faro op 9 oktober 2007.

²² Sylvie De Smet (onderzoeker), Marij Preneel (diensthoofd) en Chantal Vancoppenolle (afdelingshoofd Oost-Vlaanderen).

²³ Leen Heyvaert (conservator en cultuurbeleidscoördinator Lokeren).

²⁴ Sara Van Cotthem (regiocoördinator Waasland bij Toerisme Oost-Vlaanderen) en Stiene Van Quaquebeke (assistent-regiocoördinator Waasland bij Toerisme Oost-Vlaanderen).

²⁵ Ingrid Vennens (regionaal verantwoordelijke) en Ellen Sijmons (educatief medewerker).

²⁶ Willy Feliers (grafiekspecialist en penningmeester bij het Reynaertgenootschap), Hilde Reyniers (ICT-verantwoordelijke bij het Reynaertgenootschap) en Rik van Daele (hoofdredacteur en redactiesecretaris van Tiecelijn).

²⁷ Jan Bral (directeur Cultureel Centrum Sint-Niklaas), Ronny De Mulder (cultuurconsulent Sint-Niklaas) en Lieve van Daele (voorzitter Wacco en schepen cultuur Sint-Niklaas).

²⁸ Stef Van Bellingen.

²⁹ Zie *Bijlage: Gesprekken in het kader van WODE*.

Eveneens werd regelmatig teruggekoppeld met het **overleg regioconvenants**, waaraan de Erfgoedcel leper, Erfgoedcel Meetjesland, Erfgoedcel Waasland en Mijnerfgoed deelnemen (op 24 augustus en 16 oktober 2007). Op 28 augustus vond een overleg tussen de regionale erfgoedconvenants en de afdeling Erfgoed van het Agentschap Kunsten en Erfgoed plaats.

Finaal werden de grote beleidslijnen in het Beleidsplan 2009-2014 goedgekeurd door het **Directiecomité van het I.C.W.** op woensdag 9 januari 2008 en woensdag 23 januari 2008.

5. 2008, EEN SCHARNIERJAAR...

De vruchten van twee jaar actieve werking kunnen geplukt worden. Bovendien resulteert het denkproces rond het nieuwe beleidsplan voor de periode 2009-2014 in aandachtspunten, die reeds in 2008 zullen leiden tot concrete acties³⁰.

Niet alleen zullen prioriteiten gesteld worden aan de hand van de aanbevelingen uit WODE³¹, maar er zal ook een communicatieplan opgemaakt worden. In 2008 worden bovendien opnieuw enkele publieksprojecten uitgewerkt (onder andere rond Expo '58 in samenwerking met FARO - Steunpunt voor cultureel erfgoed vzw en de andere erfgoedcellen) terwijl ook achter de schermen hard doorgewerkt wordt (onder andere digitalisering van kranten en expertise-uitwisseling en ondersteuning).

Het is duidelijk: **2008 is scharnierjaar!** In 2006 en 2007 werd een stevige werking uitgewerkt, waarop in 2008 én zeker in de nieuwe beleidsperiode verder wordt gebouwd!

³⁰ Zie Actieplan 2008.

³¹ Zie *Hoofdstuk 2: Kritische omgevingsanalyse, 4. Wetenschappelijk onderzoek deelcollecties erfgoed Waasland in het Land van Waas.*

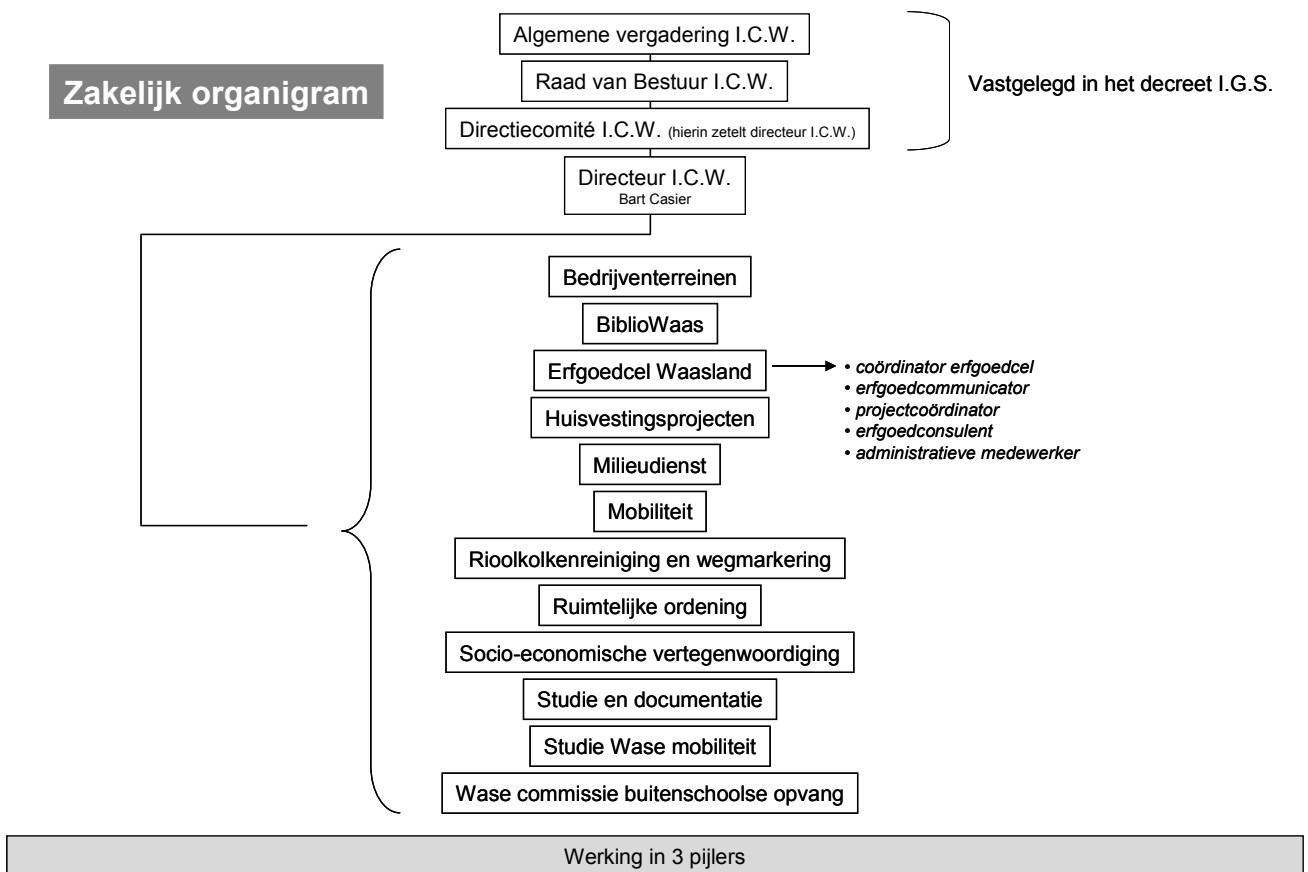
HOOFDSTUK 2: KRITISCHE OMGEVINGSANALYSE

1. ERFGOEDCONVENANT LAND VAN WAAS

1.1 Intergemeentelijk Samenwerkingsverband van het Land van Waas

Het eerste Erfgoedconvenant Land van Waas werd afgesloten tussen het I.C.W. en de Vlaamse overheid. Het I.C.W. is een goede onthaalstructuur om verscheidene redenen:

- Het I.C.W. biedt een gedegen juridische, politieke en organisatorische structuur en bouwde bovendien een grote geloofwaardigheid uit bij de gemeentebesturen³².
- De uitwerking van het erfgoedconvenant kadert binnen de bredere werking van het I.C.W. in het Land van Waas rond haven, economie, welzijn enz.
- Het I.C.W. was en is de onthaalstructuur van andere culturele initiatieven: in 1985 de Archeologische Dienst Waasland en sinds 2005 de bibliotheekconvenant BiblioWaas.

Figuur 1: zakelijk organigram I.C.W.

³² Zie Bijlage: Statuten I.C.W. en Bijlage: Samenstelling van de Raad van Bestuur van I.C.W..

1.2. Werkingsgebied

Het I.C.W. overkoepelt de **acht Wase gemeenten Beveren, Kruikeke, Lokeren, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster**. De werking van het convenant richt zich dan ook in de eerste plaats op deze acht gemeenten.

De Wase regio en de omliggende gemeenten kennen echter meerdere al dan niet formele samenwerkingsverbanden op het vlak van erfgoed. Deze samenwerkingsverbanden hebben allen een afwijkend werkingsgebied. Bij projecten in samenwerking met één van deze samenwerkingsverbanden wordt het werkingsgebied van het convenant uitgebreid. Dit gebeurt echter niet op een structurele manier³³.

1.3. Algemene visie van de Wase erfgoedgemeenschap

Zowel projecten als lange termijnprocessen maken deel uit van de realisatie van het Erfgoedconvenant Land van Waas. De lange termijnprocessen vormen de basis van de werking en zijn aanwezig in alle projecten.

De werking van het erfgoedconvenant steunt op twee belangrijke pijlers: de erfgoedorganisaties en het publiek. Traditioneel krijgt vooral de publiekswerking van de Wase erfgoedgemeenschap aandacht van de pers en de beleidsmakers. De inspanningen van de partners in de Wase erfgoedgemeenschap om de publieksparticipatie te verhogen en het publieksbereik te verbreden blijven dus niet onopgemerkt.

In het convenant wordt echter niet alleen gewerkt voor het publiek. Minder zichtbaar, maar daarom niet minder belangrijk, zijn de inspanningen voor de Wase erfgoedorganisaties. De Erfgoedcel Waasland investeert vanuit haar rol als **Waas erfgoedloket** in vorming (cursussen “vertellen” en “mondelijke geschiedenis”, thematische plenaire vergaderingen, colloquium “economische ontwikkeling in het Waasland”,...), in communicatie via nieuwsbrieven en een website en in de uitbouw van een netwerk van Wase erfgoedzorgers. Verder kunnen vele enthousiaste erfgoedvrijwilligers en erfgoedprofessionals steeds bij de Erfgoedcel Waasland én bij andere partners in de Wase erfgoedgemeenschap terecht met allerlei vragen over inventarisatie, digitalisering, publiekswerking, communicatie enz. Deze tijdrovende en intensieve dienstverlening speelt zich veel meer in de achtergrond af, maar is minstens even belangrijk als de publiekswerking³⁴.

Wat betreft dergelijke ondersteuning en advisering op maat, vervult de Wase erfgoedgemeenschap een **pioniersrol** in Vlaanderen. Dat de erfgoedorganisaties elkaar ondertussen weten te vinden, toont aan dat het Erfgoedconvenant Land van Waas en de Erfgoedcel Waasland stilaan een begrip zijn in de Wase erfgoedgemeenschap.

³³ Deze manier van werken is vergelijkbaar met de regiowerking van een stedelijke convenant waarbij omliggende gemeenten voor specifieke projecten worden meegenomen.

³⁴ Zie *Bijlage: Overzicht adviezen op maat*.

De afgelopen jaren kwamen er bij het convenant ook heel wat aanvragen binnen om als partner op te treden in diverse erfgoedinitiatieven. Om deze aanvragen op een eenvormige manier te kunnen behandelen, is in samenwerking met de Erfgoedcel Meetjesland, de werkgroep beleid en de stuurgroep een **visietekst met minimumcriteria** ontwikkeld. Binnen deze criteria gebeurt de beoordeling van die erfgoedinitiatieven door de werkgroep beleid en de stuurgroep. In het kader van deze visietekst werd met de middelen van het erfgoedconvenant steun verleend aan een aantal initiatieven. In functie van de uitbouw van het ondersteuningsbeleid zal verder gewerkt worden aan de verfijning van deze criteria³⁵.

1.4 Personele inzet

1.4.1 Erfgoedcel Waasland = Erfgoedpersoneel I.C.W.

Zoals bepaald door de Vlaamse overheid werd naar aanleiding van het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas een erfgoedcel opgericht. De personeelsleden bij het I.C.W. die op het einde van het eerste convenant instaan voor de praktische werking van deze Erfgoedcel Waasland zijn:

- Twee voltijdse erfgoedcoördinatoren: Ellen De Jans en Ode De Zutter kwamen in dienst op 17 oktober 2005.
- Erfgoedmedewerker: in augustus 2006 werd Elly De Weirdt aangeworven, die sinds maart 2007 vervangen is door Anniek Elegheert. Haar aanvankelijke 3/5-tewerkstelling werd vanaf november 2007 opgetrokken naar 4/5.
- Eén voltijdse projectcoördinator: sinds februari 2007 is Mieke De Meester werkzaam als projectcoördinator.

De dynamiek die ontstond met de aanwerving van de twee erfgoedcoördinatoren werd gevoelig vergroot door de komst van de erfgoedmedewerker. Na het aanwerven van de projectcoördinator kwam de werking van de Erfgoedcel Waasland op kruissnelheid. De vier personeelsleden van de Erfgoedcel Waasland hebben een goede interactie en een duidelijke taakverdeling³⁶. De onderlinge samenwerking werpt dan ook vruchten af.

1.4.2 Partners in het Erfgoedconvenant Land van Waas = Erfgoedcel Waasland + Wase erfgoedgemeenschap

Van bij de start van de uitwerking van het Erfgoedconvenant Land van Waas werden alle erfgoedorganisaties en besturen betrokken bij de werking en is een **netwerk** gegroeid. Het

³⁵ Zie Hoofdstuk 6. Ondersteuningsbeleid, 5. Projectsubsidies.

³⁶ Zie Bijlage: Interne taakverdeling Erfgoedcel Waasland.

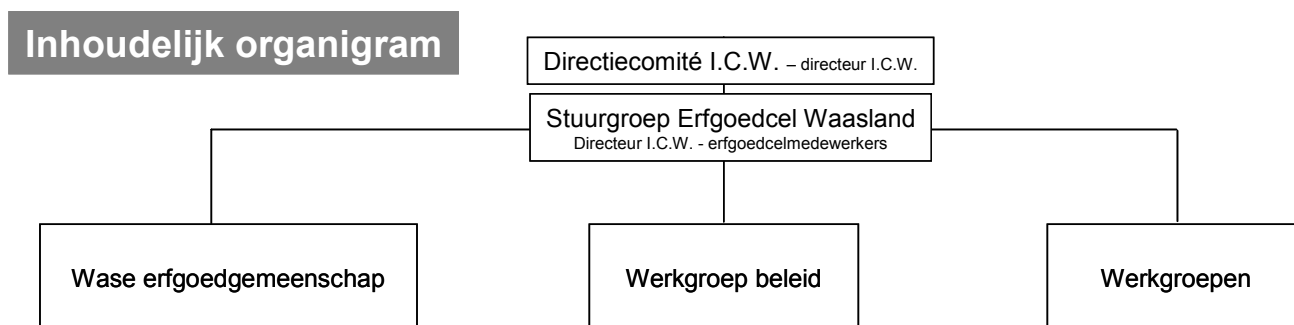
Erfgoedconvenant Land van Waas wordt dan ook niet alleen uitgevoerd door de Erfgoedcel Waasland (de vier personeelsleden van het I.C.W.), maar door en i.s.m. alle partners die zich actief inzetten in de Wase erfgoedgemeenschap. Alleen op deze manier is een échte integrale en geïntegreerde werking mogelijk. Dit sluit aan bij de Wase visie op een erfgoedconvenant als dusdanig, namelijk de Wase erfgoedgemeenschap die functioneert als Waas erfgoedloket.

In de praktijk betekent dit dat de Erfgoedcel Waasland zich zowel inzet voor volledig “eigen projecten” als voor de ondersteuning van het erfgoedveld. De term “eigen projecten” is uiteraard relatief, aangezien alle projecten worden ontwikkeld in overleg en in samenwerking met Wase ambtenaren bevoegd voor cultureel erfgoed en / of cultuur en vrijwilligers uit heemkundige kringen en andere erfgoedorganisaties.

Daarenboven werken alle partners in het erfgoedconvenant ook mee aan deze ondersteuning: zo ontstaat een fijnmazig netwerk waarop een beroep kan worden gedaan bij vragen om hulp (bijvoorbeeld een heemkundig museum dat start met registratie kan een kijkje gaan nemen bij een museum dat hier al een lange traditie in heeft).

Daarnaast investeren personeelsleden (diensten cultuur, archief...) van de Wase gemeenten sinds de start van het erfgoedconvenant minimum 10 % van hun tijd in de brede uitvoering van het erfgoedconvenant. Het aantal ambtenaren dat meewerkt binnen de Wase erfgoedgemeenschap stijgt ook³⁷.

1.5 Inhoudelijk organigram

Figuur 2: inhoudelijk organigram Erfgoedconvenant Land van Waas

De inhoudelijke uitwerking van het erfgoedconvenant gebeurt volgens het **bottom-up model**.

De **plenaire vergadering** is toegankelijk voor alle geïnteresseerden uit het werkveld. De plenaire vergadering heeft een klankbordfunctie ten opzichte van het beleid, m.a.w. de Erfgoedcel Waasland kan het beleid en de toekomstplannen aan de sector bekendmaken en het erfgoedveld kan op zijn beurt zijn ideeën, noden en verwachtingen op tafel gooien. Deze plenaire vergaderingen worden vanaf 2006 telkens rond één

³⁷ Zie Hoofdstuk 2: Kritische Omgevingsanalyse, 5.2.1 Personele, logistieke en infrastructurele ondersteuning.

thema georganiseerd, zoals bijvoorbeeld registratie en inventarisatie (maart 2006), mondelinge geschiedenis (september 2006), vrijwilligers (maart 2007). Zo krijgt het ontmoetingsmoment een inhoudelijke meerwaarde. Deze plenaire vergadering komt in principe twee keer per jaar samen.

De **projectteams of werkgroepen** zijn structurele of ad hoc-werkgroepen, samengesteld op basis van de benodigde expertise voor de uitwerking van een concreet project of traject. Zo bood bijvoorbeeld de werkgroep 'Archieftentoonstelling' inhoudelijke ondersteuning en sturing aan de organisatie van het project Archief op het Spoor.

De **werkgroep beleid** bestaat uit ambtelijke vertegenwoordigers van de acht Wase gemeenten aangevuld met experts en vrijwilligers. De werkgroep beleid bereidt de stuurgroep inhoudelijk voor en komt telkens een week voor de stuurgroep bijeen (ongeveer acht maal per jaar).

De **stuurgroep** is samengesteld uit politieke en ambtelijke vertegenwoordigers uit de acht Wase gemeenten. Daarenboven is Annemie Rossenbacker van FARO – Steunpunt voor cultureel erfgoed lid van de stuurgroep. De stuurgroep begeleidt en ondersteunt bij het uitzetten van krachtlijnen voor het erfgoedbeleid en de keuze van toekomstige projecten. Hij vormt de verbinding tussen het I.C.W. en de lokale besturen. De stuurgroep komt acht maal per jaar samen.

De beslissingen worden formeel genomen door het **Directiecomité van het I.C.W.** op voorstel van of na advies van de stuurgroep. Het Directiecomité komt ongeveer maandelijks samen³⁸.

Voor alle overlegstructuren werd een afsprakennota opgesteld (samenstelling, modaliteiten van de agenda en het verslag, tijdstip van de vergadering, bevoegdheid, beslissingsmechanisme ...). Indien nodig kan de huidige samenstelling van de overlegorganen (d.d. november 2005) bijgestuurd worden. Er werd een organigram uitgetekend met daarin de verschillende overlegorganen³⁹.

1.6 Infrastructuur en logistiek

De personeelsleden van de Erfgoedcel Waasland zijn gehuisvest in de gebouwen van het **I.C.W.** in de Lamstraat in Sint-Niklaas. Er werd voorzien in één gemeenschappelijke ruimte voor de vier personeelsleden. De bureauruimte is uitgerust met burelen, kasten, PC's in het netwerk van het I.C.W., telefoons en een printer. Voor vergaderingen kan de Erfgoedcel Waasland vanaf half 2008 gebruik maken van een eigen kleine vergaderruimte alsook de twee grotere vergaderruimtes van het I.C.W.. Voor het kopiëren en het verzenden van faxberichten wordt gebruik gemaakt van de algemene voorzieningen binnen het I.C.W.. Andere voorzieningen (bijvoorbeeld drank) vallen binnen de logistiek van het I.C.W. Verder werd een afzonderlijke boekhouding opgezet binnen de boekhouding van het I.C.W.

³⁸ Zie *Bijlage: Samenstelling inhoudelijk organigram Erfgoedconvenant Land van Waas*.

³⁹ Zie *Bijlage: Afsprakennota Erfgoedcel Waasland*.

Samengevat verzorgt het I.C.W. voor de algemene leiding (Directie en Directiecomité) van de Erfgoedcel Waasland, de personeelsadministratie en de boekhouding, het onthaal, het bestellen van bureaumateriaal e.d., de juridische omkadering, de politieke inbedding, de formele beslissingen, de communicatie met de bestuurders en het directiecomité enz.

De kosten van de huisvesting worden gedragen door het I.C.W. en vormen met andere woorden een eigen inbreng.

De directeur van het I.C.W., Bart Casier, zorgt voor de communicatie met het Directiecomité en woont ook de stuurgroepvergaderingen bij. De algemene leiding van de Erfgoedcel Waasland is in handen van de coördinator erfgoedcel⁴⁰.

Voor de boekhouding, de personeelsadministratie, het onthaal en de algemene administratieve ondersteuning kan de erfgoedcel rekenen op het I.C.W.. De hieraan verbonden kosten worden doorgerekend samen met een fractie van de bestuurkosten en enkele algemene kosten.

Daarnaast wordt ook beroep gedaan op de infrastructuur van de gemeenten voor wat betreft de vergaderfaciliteiten, locaties voor activiteiten en dergelijke.

1.7 Financiën

Hieronder vindt u een overzicht van de financiën voor de Beleidsperiode 2005-2008⁴¹. Voor de jaren 2005 en 2006 wordt gebruik gemaakt van de afrekening uit de jaarverslagen 2005 en 2006. Deze cijfers zijn officieel bevestigd door de Vlaamse gemeenschap⁴². Aangezien het jaarverslag voor 2007 pas ingediend wordt op 1 april 2008 zijn de precieze gegevens nog niet beschikbaar. Na een eerste oplijsting van de eigenlijke uitgaven, is een aantal aanpassingen aan de bedragen uit de begroting van het Actieplan 2007 gebeurd. Voor 2008 worden de cijfers uit de begroting van het Actieplan 2008 gebruikt.

Deze tabel houdt geen rekening met de uitgaven die door de gemeenten en het I.C.W. gebeuren in functie van het erfgoedconvenant en dus eigenlijk in natura in de begroting zouden moeten vermeld staan. Vooral wat betreft personeelskosten van de gemeentelijke ambtenaren en de huisvesting zijn de bedragen het vermelden waard: jaarlijks respectievelijk bij benadering € 45.000,00 euro en € 35.000,00.

⁴⁰ Zie Hoofdstuk 7. Plaats en organisatie van de Erfgoedcel Waasland.

⁴¹ Bedragen in euro.

⁴² Zie Bijlage: Overzicht lopende rekening subsidie Erfgoedconvenant Land van Waas 2005-2006.

	Jaarverslag 2005 ⁴³	Jaarverslag 2006 ⁴⁴	Actieplan 2007 ⁴⁵	Actieplan 2008 ⁴⁶
Uitgaven				
Personeelskosten	19.652,32	110.032,02	158.000,00	192.000,00
Investeringen in vaste activa	2.338,90	5.405,83	10.000,00	8.000,00
Machines en installaties	1.592,51	4.261,64		
Meubilair	329,34	415,37		
Hardware en software	417,05	728,82		
Kosten inhoudelijke werking	11.948,94	114.497,05	180.000,00	339.500,00
Andere	44.936,76	42.218,8	55.800,00	75.000,00
Totaal	78.876,92	272.153,70	403.800,00	641.500,00
Inkomsten				
Inkomsten uit eigen verkoop	-	-	-	-
Middelen uit eigen werking		54.250,00	54.250,00	54.000,00
Sponsoring	-	-	-	-
Subsidies	300.000,00	355.500,00	-	-
Vlaamse Gemeenschap	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00
Overdracht	-	-	158.536,37	260.000,00
Provincie	-	5.500,00	-	-
Gemeente	-	-	-	-
Andere	-	-	-	-
Andere	-	-	-	-
Totaal	300.000,00	409.750,00	508.609,55	614.250,00

Tabel 1: Financieel overzicht Erfgoedconvenant Land van Waas 2005-2008 in euro

1.8 Algemene evaluatie

Het erfgoedconvenant tussen de Vlaamse Gemeenschap en het I.C.W. stipuleert in artikel 7 duidelijk de beoogde resultaten. In de **jaarverslagen** (van 2005 en 2006) en in de **tussentijdse actualisering** van het Beleidsplan 2005-2008 werd de werking reeds uitgebreid geëvalueerd aan de hand van de verschillende strategische en operationele doelstellingen met bijhorende resultaatindicatoren én de projecten en processen.

⁴³ Zie Jaarverslag 2005 Erfgoedconvenant Land van Waas, afrekening.

⁴⁴ Zie Jaarverslag 2006 Erfgoedconvenant Land van Waas, afrekening.

⁴⁵ Zie Actieplan 2007 Erfgoedconvenant Land van Waas, begroting. De bedragen zijn reeds aangepast aan een eerste oplijsting van de eigenlijke uitgaven. Vooral enkele kosten voor de post inhoudelijke werking zijn doorgeschoven naar 2008. Hiermee is al rekening gehouden in het Actieplan 2008.

⁴⁶ Zie Actieplan 2008 Erfgoedconvenant Land van Waas, begroting.

Bij de verschillende **stakeholders** worden de projecten en de processen diepgaand besproken. Een uitgebreide evaluatie op basis van de doelstellingen van het Beleidsplan 2005-2008 wordt in bijlage bijgevoegd⁴⁷.

Hieronder volgt een algemene evaluatie op basis van de verschillende resultaten zoals vermeld in het erfgoedconvenant. Telkens wordt aangegeven hoe hieraan tegemoet is gekomen.

1.8.1 Resultaten voor het Land van Waas

Oprichting Erfgoedcel Waasland

Het I.C.W. richtte een erfgoedcel op. Deze werkt conform de bepalingen van het decreet.

Het personeelsbestand van de Erfgoedcel Waasland vormde zich tussen 2005 en 2006⁴⁸. In 2006 ging www.erfgoedcelwaasland.be online en in 2007 werd een algemene **infolder** met informatie over de werking van de Erfgoedcel Waasland gedrukt.

In iedere gemeente maakte de Erfgoedcel Waasland tijdens de **Ronde van het Waasland** (afgewerkt in september 2006) kennis met de belangrijkste ambtenaren bevoegd voor erfgoed, cultuur, toerisme en / of communicatie, eventuele archieven en musea (zowel de kleinere als de grote), de actieve erfgoedorganisaties (heemkringen enz.) en eventueel ook de cultuurraad en de verantwoordelijken voor het religieus erfgoed. Deze introductieronde was zeer arbeidsintensief, maar erg belangrijk voor de kennismaking met en de netwerkvorming in de uitgebreide regio. Uiteraard blijft de kennismaking met (nieuwe) erfgoedactoren een doorlopende opdracht.

De Erfgoedcel Waasland steunt voor de interne werking op een **afsprakennota**. De inhoudelijke werking van de Erfgoedcel Waasland wordt gestuurd en ondersteund door de **werkgroep beleid, de stuurgroep en de plenaire vergadering**. Voor de samenwerking met andere partners is een selectieprocedure op basis van een **visietekst** uitgewerkt.

De **evaluatie** van de werking van de Erfgoedcel Waasland gebeurt in het algemeen doorheen de volledige werking en in het bijzonder in de jaarverslagen en het geactualiseerd Beleidsplan 2005-2008.

⁴⁷ Zie *Bijlage: Beleidsplan 2005-2008 Erfgoedconvenant Land van Waas: evaluatie doelstellingen*.

⁴⁸ Zie *Hoofdstuk 2: Kritische omgevingsanalyse, 1.4.1 Erfgoedcel Waasland = Erfgoedpersoneel I.C.W.*

a) een grotere netwerking en coherentie tussen de sectorale erfgoedactoren en een betere kennis van elkaars werking

De **Ronde van het Waasland** was essentieel aangezien netwerkvorming binnen een uitgestrekte regio minder vlot verloopt dan binnen een stad. Uiteraard blijft de kennismaking met (nieuwe) erfgoedactoren een doorlopende opdracht voor de erfgoedcelmedewerkers. Op deze kennismakingsronde maakten de verschillende actoren van de gelegenheid gebruik om kennis met elkaar te maken of afspraken te maken over bepaalde projecten. Daarnaast werd onmiddellijk werk gemaakt van een centrale digitale **adressendatabank** met coördinaten van de erfgoedorganisaties. De verschillende organisaties kunnen op vraag gebruik maken van de gegevens in deze databank.

De verschillende **regionale samenwerkingsverbanden** komen geregeld samen. Daarnaast speelt zich tussen de verschillende erfgoed"sectoren" overleg af op uiteenlopende momenten: in de overlegstructuren van de Erfgoedcel Waasland, de vooropeningen van de Erfgoeddag, diverse openingen en voorstellingen van projecten... De Wase erfgoedorganisaties kennen elkaar opmerkelijk beter sinds de komst van de erfgoedcel.

Op deze manier zijn allerlei soorten **samenwerkingen** ontstaan: bijvoorbeeld een gezamenlijk infomoment van Toerisme Waasland en de Erfgoedcel Waasland; Archief op het Spoor liep in samenwerking met het WAO, voor de archiefkrant ook met MuWa; op de contactavond kerkelijk roerend erfgoed maakten de verschillende kerkfabrieken kennis met elkaar, Waas erfgoed à la carte kon enkel tot stand komen door een samenwerking tussen de Erfgoedcel Waasland, MuWa, de toeristische diensten en Toerisme Waasland; voor Wase griezelverhalen met jeugddiensten, jeugdverenigingen, gezinsverenigingen, cultuurraden...; voor Werk en Erfgoeddag 2008 wordt samengewerkt met scholen.

b) een grotere expertise en optimalisering en uitwisseling van de expertise op diverse werkvelden en een globale visie op behoud en beheer van roerend en immaterieel erfgoed mede door het inzetten van informatie- en communicatietechnologie

De resultaten uit **WODE** dienen als basis voor het uitstippelen van het toekomstige beleid, dat gericht is op een gezamenlijke aanpak van inventarisatie, collectiemobiliteit, selectie- en afstotingsbeleid, behoud en beheer en depotruimte. Het eindrapport bevat onder andere een volledig overzicht van alle deelcollecties met een stand van zaken betreffende inventarisatie, automatisering, digitalisering, depot, behoud en beheer... De onderzoeksgegevens per organisatie, per deelcollectie en per depot zijn opgenomen in een databank. Daarnaast geeft het eindrapport een serie aanbevelingen rond de aanwezige expertise in het Land van Waas.

De **medewerkers van de Erfgoedcel Waasland** volgden enkele vormingen. Voorbeelden zijn: Infosessie doeltreffend communiceren over de Erfgoeddag (26/01/06), Studiedag Culturele diversiteit (20/02/06), Vorming filosofie erfgoedconvenants en praktijk (22/02/06), Algemene infovergadering vrijwilligerswerk (20/03/06), Seminarie culturele diversiteit (12/06/06), Traject beleidsplanning Sint-Niklaas (24/10/06), Studiedag thesauri (06/11/06), Opleiding eXopera (15/09/06), Opleiding Memorix (13/11/06), Workshop digitalisering fotomateriaal (21/11/06), Werkwinkel Weet wat je in huis hebt (02/12/06), Dag van de cultuurcommunicatie (04/12/06), Opleiding invoeren in de cultuurdatabank (06/12/06), Infosessie nieuwe medewerkers erfgoedcellen (07/09/07), Digitalisering (08 en 29/11/07, 13/12/07 en 17/01/08) en Denktraject erfgoededucatie (start 09/11/07).

Een aantal zeer succesvolle **vormingsmomenten** werden door de Erfgoedcel Waasland georganiseerd tussen 2006 en 2008.

2006	2007
Plenaire vergadering 15/03: Inventarisatie en registratie met demo Invulboek → 30tal (volzet)	Plenaire vergadering 21/03: nieuwe vrijwilligerswet → 5tal
Plenaire vergadering 20/09: Mondelinge Geschiedenis → 25tal	Opleiding Wase griezelverhalen vertellen – 2 soorten september – oktober → 35 (volzet)
Cursus Mondelinge Geschiedenis: 05/12, 12/12 en 16/01/07 → 30 (volzet)	Zilverpoetsdemo + bezoek tentoonstelling Waas zilver 13/10 → 35
	Colloquium De economische ontwikkeling in het Land van Waas in de 18 ^{de} eeuw 30/11 → 102
	Opleiding Memorix voor de partners van de Beeldbank Waasland 22/10/07 → 11

Tabel 2: Overzicht vormingsmomenten 2006-2008

Zes Wase musea zijn lid van **MovE**: het Gemeentelijk Heemkundig Museum Beveren, de 2 musea van de Heemkundige Kring De Kluize (= Museum 'Oud Gemeentehuis' (Sint-Pauwels) en Museum 'Oud Vrederecht' (Sint-Gillis-Waas)), het Heemkundig Museum Nieuwkerken-Waas 200/700, het Stedelijk Museum Lokeren en de Stedelijke Musea Sint-Niklaas (Breimuseum, Internationaal exlibriscentrum, Mercatormuseum, Museum Zwijgershoek, Salons voor Schone Kunsten). Ze registreerden samen reeds een 32.000-tal objecten in ADLiB.

Via de plenaire vergadering (15/03/06) werden MovE en het Invulboek voorgesteld.

Museum in MovE	Geregistreerde objecten	Gepubliceerde objecten
Mola - Provinciaal Molencentrum (Wachtebeke) ⁴⁹	410	401
Stedelijk Museum Lokeren (Lokeren)	7612	2915
Stedelijke Musea Sint-Niklaas (Sint-Niklaas)	20620	3540

⁴⁹ Wachtebeke behoort niet tot het regulier werkingsgebied van de erfgoedconvenant, maar is wel een actieve partner in MuWa.

Gemeentelijk Heemkundig Museum Beveren	3652	1246
Heemkundige Kring Nieuwkerken-Waas 200/700	57	52
Heemkundige Kring De Kluize (Sint-Gillis-Waas)	106	105
Totaal	32457	8259

Tabel 3: Overzicht musea in MovE

Het **sectorluik op de website** biedt allerlei informatie en kan dienen als een expertiseforum. Ook in de **nieuwsbrieven** wordt op systematische wijze informatie rond allerlei werkvelden meegegeven (cursussen, wetgeving, voorbeeldprojecten, nieuwtjes...).

Ook via het **erfgoedloket** wordt de aanwezige expertise benut en verspreid. We geven hieronder enkele treffende voorbeelden van vragen die Wase erfgoedorganisaties en gemeentelijke diensten stellen⁵⁰.

- Op vraag van de cultuurbeleidscoördinator van Temse wordt een traject over digitalisering en ontsluiting van kranten uitgewerkt. In samenspraak werd hiervoor een manier van werken uitgestippeld, een aanbesteding opgemaakt en een firma gekozen.
- De kantvereniging Artofil uit Temse kreeg advies voor de ontwikkeling van een Europees projectvoorstel.
- De volkskunstgroep Boerke Naas uit Sint-Niklaas vroeg advies bij de aanpak van de registratie van hun collectie en de keuze van een registratieprogramma. Na uitgebreid advies, koppelen ze nu regelmatig terug.
- De Graventoren vzw uit Rupelmonde vroeg advies bij de mogelijkheden om een aanvraag in te dienen als erkende monumentenvereniging.
- De Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren vroeg advies over de formaten, Sabam, auteursrecht enz. bij de ontwikkeling van hun dvd 'Beveren in Beeld'.
- De molenarin van de Roomanmolen in Sint-Gillis-Waas vroeg advies bij de uitwerking van een educatief pakket.

c) een bundeling van activiteiten en middelen in een intergemeentelijke context

Dit gebeurt via het instrument **erfgoedconvenant**. Enkele voorbeelden zijn:

- Archief op het spoor was niet mogelijk zonder de financiën uit het erfgoedconvenant, de samenwerking in het Waas Archievenoverleg en de inbreng van de Erfgoedcel Waasland.
- De coördinatie van de Beeldbank Waasland zit sinds augustus 2006 bij de Erfgoedcel Waasland.
- De activiteiten rond griezelverhalen kregen allen promotiemateriaal met het logo van het project, zodat de afzonderlijke activiteiten kaderden binnen één groot geheel. Bovendien maakten sommige activiteiten, die normalerwijs rond Halloween draaien, nu ook gebruik van de Wase griezelverhalen.

⁵⁰ Zie Bijlage: Overzicht advies op maat (ter plaatse) in het Land van Waas.

- Het Waasland kent verschillende lokale en regionale oude kranten. De financiële middelen en de kennis voor de digitalisering van deze kostbare kranten zijn dikwijls plaatselijk niet voorhanden. De digitalisering van de meest bedreigde kranten zal gebeuren met convenantsmiddelen. Gemeentebesturen worden gesensibiliseerd om middelen te voorzien voor bijkomende digitalisering. De ontsluiting van de kranten zal via een viewer in de Beeldbank Waasland gebeuren.

d) een betere en coherente communicatie van globale erfgoedinitiatieven binnen het Land van Waas en van de initiatieven van sectorale actoren via bestaande en nieuwe communicatiekanalen, met een grote openheid naar de media

De Erfgoedcel Waasland communiceert via een frisse **huisstijl en een eigen logo**. Bij de doelgroep “sector”, de erfgoedorganisaties, wordt een oranje kleuraccent toegevoegd aan de groene huisstijl; bij de doelgroep “publiek” een rood kleuraccent. Hierdoor kan een eenduidige en duidelijke communicatie gevoerd worden.

De Erfgoedcel Waasland communiceert bovendien de verschillende erfgoedinitiatieven binnen het Land van Waas op uitleenlopende manieren. Centraal binnen de communicatie staan de website en de **nieuwsbrieven** waarin zowel over de eigen werking, over de werking van de Wase erfgoedorganisaties als erfgoednieuws uit Vlaanderen wordt gecommuniceerd. In de nieuwsbrief lanceren Wase erfgoedorganisaties oproepen, promoten ze hun eigen activiteiten, delen ze nieuws met hun erfgoedcollega's en worden interessante landelijke studiedagen aangekondigd. Daarnaast wordt de Wase erfgoedgemeenschap op de hoogte gehouden van de activiteiten, de projecten en de vormingsinitiatieven van de Erfgoedcel Waasland.

Ook op de **website** www.erfgoedcelwaasland.be is een heleboel informatie terug te vinden. Uiteraard wordt via de website over de eigen werking gecommuniceerd. In het onderdeelje Erfgoedveld Waasland van de website worden alle Wase erfgoedorganisaties en hun werking voorgesteld. Daarenboven werd in het voorjaar van 2007 een link tussen de **CultuurDatabank** en de website gemaakt. Op deze manier worden de gegevens uit de CultuurDatabank rechtstreeks getoond in de agenda op de website. Het publiek kan hierdoor terecht op de website voor een overzicht van alle Wase erfgoedactiviteiten. De erfgoedorganisaties worden dan ook blijvend gesensibiliseerd tot het invoeren in de CultuurDatabank. Een aantal activiteiten voert de Erfgoedcel Waasland in de overgangsfase zelf in.

De Erfgoedcel Waasland communiceert ook actief met de **pers**⁵¹ en kon reeds rekenen op ruime aandacht in de regionale edities van de landelijke kranten, op Radio 2 en op de regionale televisiezenders.

⁵¹ Zie *Bijlage: Persoverzicht 2005-2008*.

Voor grote projecten wordt een **eigen look-and-feel** ontwikkeld die aansluit bij het project en haar doelstellingen, zoals bijvoorbeeld voor Archief op het spoor, Wase griezeverhalen en Waas erfgoed à la carte.

Naar aanleiding van de officiële voorstelling van een project werden verschillende **publieks- en / of persmomenten** georganiseerd en dit telkens in samenwerking met andere partners.

Op regelmatige basis communiceert de Erfgoedcel Waasland **via bestaande communicatiekanalen** zoals InfoWaas (het tijdschrift van het I.C.W.) en sporadisch via acc'enten (het tijdschrift van de gemeenschaps- en cultuurcentra van het Land van Waas en Dender), Informeel (het tijdschrift van de provincie Oost-Vlaanderen), Mores (het tijdschrift voor volkscultuur in Vlaanderen) enz.

De Erfgoedcel Waasland neemt in het voorjaar 2008 deel aan de **communicatiebeleidsplanning voor de erfgoedcellen**. In 2008 wordt vervolgens een **communicatieplan** opgemaakt.

e) een actualisering van het denken rond erfgoed en het op stapel zetten van globale projecten voor het Land van Waas rond overkoepelende thema's

In het kader van verschillende projecten en processen staat de actualisering van cultureel erfgoed en een integrale en geïntegreerde werking rond cultureel erfgoed centraal. Bovendien wordt steeds getracht dit te doen in een regionaal kader. Voorbeelden hiervan zijn de e-card-functie in de Beeldbank Waasland, de vernieuwende presentatie van de reizende tentoonstelling bij Archief op het spoor, de methodieken van Wase jeugd auteurs die bestaande Wase volksverhalen herschrijven... De actie rond de digitalisering van kranten en de ontsluiting via een webviewer sluit volledig aan bij de filosofie rond de actualisering van het cultureel erfgoed en zal voor het Waasland definitieve resultaten opleveren.

In de loop van 2008 wordt in het kader van het project Werk ook een staalkaart van het Waas bedrijfsleven voor de periode 1945-1995 opgesteld en zullen tientallen interviews worden afgenomen.

f) studie- en denkwerk rond schaalvergroting met betrekking tot visieontwikkeling, collectiemobiliteit, depotruimte en afstotingsbeleid

De resultaten uit het **WODE** dienen als basis voor het uitstippelen van het toekomstige beleid, dat gericht is op een gezamenlijke aanpak van inventarisatie, collectiemobiliteit, selectie- en afstotingsbeleid, behoud en beheer en depotruimte. Een basisresultaat van WODE is **een inventaris op deelcollectieniveau** van het **roerend erfgoed** in het Waasland.

Voor het project **Wase griezeverhalen** werd een inventaris opgemaakt van alle Wase griezeverhalen. 634 griezeverhalen uit het Land van Waas werden in een databank opgenomen met een korte beschrijving.

Voor het project **Wase reuzen** werd een inventaris met alle zeventig Wase reuzen opgemaakt.

In het kader van het project **Expo'58** werd een onderzoeksrapport opgesteld betreffende de relatie tussen Expo 58 en het Waasland met twee aandachtspunten: hoe werd er vanuit het Waasland een bijdrage geleverd aan de wereldtentoonstelling? En in hoeverre was de invloed van Expo '58 tot in het Waasland merkbaar?

Daarnaast wordt in 2008 werk gemaakt van de inventarisatie van de collectie van de **Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas** in samenwerking met de Stedelijke Musea Sint-Niklaas.

g) grotere publieksparticipatie bij concrete erfgoedprojecten en een groter draagvlak voor het erfgoedbeleid

Regelmatig wordt een **aangepast aanbod voor doelgroepen** aangeboden. En aantal voorbeelden zijn: een aparte flyer met kinderactiviteiten in de landelijke kinderbrochure die ontwikkeld is n.a.v. Erfgoeddag 2006 en die verspreid is naar alle Wase lagere scholen, Archief op het spoor, Wase griezelverhalen, toegankelijke presentatie van cultureel erfgoed bijvoorbeeld aan de hand van een biomenu in Waas erfgoed à la carte.

Bovendien wordt gezocht naar **overkoepelende en wervende thema's**. Een aantal voorbeelden zijn: herkenbare verhalen van gewone volksmensen die beer smokkelen om te overleven in Archief op het spoor, Wase volksverhalen omgevormd tot griezelverhalen, 200 Waaslanders werden met hun favoriet erfgoed gefotografeerd n.a.v. Erfgoeddag 2007. Dertig van hen verschenen in het straatbeeld op affiches, één van hen werd uitgebreid geportretteerd in Vlaanderen Vakantieland. Honderden mensen die gewerkt hebben in de Wase textiel- en scheepsbouwindustrie zullen zich herkennen in de verhalen van het project Werk (2008).

Archief op het spoor heeft drie luiken: een compacte reizende tentoonstelling, een dvd met elf korte filmpjes en een krantje. Deze drie luiken zijn laagdrempelig, waardoor een breed publiek wordt aangesproken.

De tentoonstelling is te gast in publieke ruimtes en biedt informatie op twee niveaus: één levensverhaal per gemeente dat door de bezoeker kan gelezen worden en waarbij de meerwaardezoeker ook de archiefdocumenten, waaruit dit verhaal is opgebouwd, kan bekijken.

De dvd vertelt over het leven in het archief: aangename filmpjes om naar te kijken, maar waarbij ook telkens één bepaald aspect van archiefzorg (behoud en beheer, vernietiging en selectie ...) wordt belicht. Deze filmpjes staan ook op You-Tube en GarageTV.

De gratis archiefkrant is – net zoals de Metro – aangenaam en vlot om lezen, maar bevat toch heel wat interessante informatie over archiefwerking.

In 2008 wordt een educatief pakket ontwikkeld in samenwerking met de KaHoSL (Katholieke Hogeschool Sint-Lieven).

De basisdoelstelling van de **Beeldbank Waasland** is publiekswerking. Met de Beeldbank Waasland worden regelmatig acties opgezet die moeten resulteren in een grotere publieksparticipatie van uiteenlopende doelgroepen. Zo wordt bijvoorbeeld in het kader van Erfgoeddag 2008 een actie georganiseerd waarbij jongeren uit de tekenacademie een eigen erfgoedvoorwerp meenemen naar school en daar een creatieve toekomstvoorstelling van maken. Deze twee beelden worden dan naast elkaar op de Beeldbank Waasland gepresenteerd aan het grote publiek. Dit past binnen het thema van Erfgoeddag 2008 'Wordt verwacht'. Door de regelmatige lancering van thema's worden bezoekers aangezet naar www.beeldbankwaasland.be te surfen. Zo'n thema kan aansluiten bij een fysieke tentoonstelling van één van de partners, op deze manier wordt de bezoeker ook aangespoord deze tentoonstelling te bezoeken. Nieuwe functionaliteiten zoals de commentaarfunctie en de e-card vergroten eveneens de actieve publieksparticipatie.

In het project **Wase griezelverhalen** werden tien Wase volksverhalen herschreven door vijf bekende Wase jeugdauteurs. Deze verhalen werden uitgegeven in samenwerking met Abimo Uitgeverij, waardoor de "vergeten" verhalen ook een jong publiek kunnen aanspreken.. Eén exemplaar van dit boek werd kosteloos bezorgd aan elke klas in het vijfde en zesde studiejaar in het Waasland. Ook jeugd- en andere verenigingen konden een gratis boek aanvragen. Daarnaast werd in een vertellersopleiding de kunst van het vertellen aangeleerd. In november vond in samenwerking met jeugddiensten, jeugdverenigingen, gezinsverenigingen, cultuurraden... een vijftiental publieksactiviteiten rond griezelverhalen plaats.

Het verwacht aantal deelnemers voor het **colloquium** 'De economische ontwikkeling in het Land van Waas in de 18de eeuw' werd ruim overschreden met meer dan 100 inschrijvingen uit heel Vlaanderen.

In de gemeentelijke **cultuurbeleidsplannen** is cultureel erfgoed een volwaardig thema⁵².

1.8.2 Resultaten voor meerdere erfgoedconvenants

Via het **intranet van www.erfgoedcellen.be** worden informatie allerhande en expertise uitgewisseld tussen de verschillende erfgoedcellen. In de loop van 2008 zal dit verder uitgebreid worden.

a) het verzamelen van metadata over het cultureel erfgoed binnen het toepassingsgebied op een gelijkaardige en uniforme wijze

⁵² Zie *Bijlage: Gemeentelijke cultuurbeleidsplannen – Uittreksels*.

Eenzijds wordt vanuit de Wase erfgoedgemeenschap de methodiek van **WODE** in 2008 kosteloos ter beschikking gesteld worden van de culturele erfgoedsector in Vlaanderen. In 2008 wordt deze methodiek in samenwerking met verschillende partners in Vlaanderen (o.a. Erfgoedcel Antwerpen) en Nederland (o.a. Landelijk Contact Museumconsulenten) verder op punt gesteld.

Anderzijds wordt in het Waasland **DICE** (ontwikkeld door de Erfgoedcel Antwerpen) actief gepromoot (voor die organisaties die niet bij MovE kunnen aansluiten).

Verskillende erfgoedcellen wisselden hun totnogtoe gebruikte **enquêtes en vragenlijsten** voor de bevraging van erfgoedorganisaties uit, ook het Waasland. Hierdoor kunnen deze verder op elkaar afgestemd worden en kunnen gegevens op een uniforme wijze verzameld worden.

De Erfgoedcel Waasland nam actief deel aan het project **Van Horen Zeggen III** (deelproject POKUMON-project IBBT) in samenwerking met andere erfgoedcellen en andere partners. De Erfgoedcel Waasland nam zelfs mee het voortouw in de gesprekken met IBBT.

De gegevens uit de agenda's op www.erfgoedcellen.be worden geïmporteerd uit de **CultuurDatabank**. Deze gegevens worden op een uniforme manier verzameld. In het Waasland worden zoveel mogelijk actoren dan ook aangezet hun gegevens in te voeren in deze Vlaamse databank.

b) het in kaart brengen van de huidige stand van zaken in verband met de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed op een gelijkaardige en uniforme wijze

Zie hierboven: WODE en de enquêtes en vragenlijsten.

c) het ontwikkelen van actuele instrumenten tot ontsluiting van het cultureel erfgoed op basis van samenwerking en expertise-uitwisseling. Dit gebeurt steeds met het oog op de ontwikkeling van ervaring en expertise en creëert een meerwaarde op landelijk niveau.

Zie hierboven: WODE en de enquêtes en vragenlijsten.

De Erfgoedcel Waasland deed een afzonderlijke aanbesteding voor een eigen **website** vóór het websiteproject van alle erfgoedcellen samen. Ze stelde dan ook haar bevindingen ter beschikking van de algemene aanbesteding, waarin ze later ook instapte. Ook was ze een actief lid van de werkgroep website. Www.erfgoedcellen.be is sinds eind 2006 hét voorbeeld van een actueel instrument waarmee alle erfgoedcellen op een gelijkaardige manier informatie rond hun werking én het cultureel erfgoed in hun

werkingsgebied communiceren. De agenda's worden gepresenteerd op basis van de gegevens uit de CultuurDatabank.

De jaarlijkse **educatieve brochures bij de Erfgoeddag** zijn het resultaat van de financiële en inhoudelijke samenwerking tussen de verschillende erfgoedcellen en Culturele Biografie Vlaanderen.

In het project **Expo '58 – Back to the future!** werken de erfgoedcellen samen: interviews worden verzameld in Vlaanderen en ontsloten en gekoppeld aan beeldmateriaal via één website. Daarnaast worden de mondelinge getuigenissen verwerkt in een boek waarmee een ander verhaal dan dat van de architectuur en de vooruitgang wordt verteld. De Erfgoedcel Waasland neemt actief deel aan de stuurgroep, zetelde in de jury bij de aanwerving van de nationale projectcoördinator en zat in de werkgroep website Expo '58.

Bij de overname van de **Beeldbank Waasland** is uitgebreid overleg gepleegd met de verschillende erfgoedcellen over de prijzenpolitiek van Pictura Imaginis en X-Cago en andere firma's, de voor- en nadelen van samenwerking met die firma's. In de marge hiervan is met enkele erfgoedcellen de werkgroep digitalisering en e-erfgoed opgestart. De Erfgoedcel Waasland ontvangt van andere erfgoedcellen veel vragen over de prijzenpolitiek en de manier van aanpak van de partnerwerking bij de Beeldbank Waasland.

1.8.3 Resultaten voor Vlaanderen

a) het denken over en de ontwikkeling van nieuwe methodieken en instrumenten voor het voeren van een geïntegreerd cultureel erfgoedbeleid

Zie hierboven: WODE en de enquêtes en vragenlijsten.

b) het ontwikkelen van een bovenlokale dimensie door interdisciplinair overleg met diverse lokale, bovenlokale en landelijke partners uit de erfgoedsector en externe deskundigen

De **overlegstructuren binnen het Erfgoedconvenant Land van Waas** staan garant voor een evenwichtig en bovenlokaal erfgoedbeleid. Er zijn vertegenwoordigers uit verschillende disciplines: archief, musea, cultuurcentrum, cultuurbeleid, verenigingsleven, toerisme...⁵³ en er is inspraak van vrijwilligers en ambtenaren.

Daarnaast wordt deelgenomen aan de **overlegmomenten van verschillende regionale organisaties** (zie hieronder).

⁵³ Zie *Bijlage: Samenstelling inhoudelijk organigram Erfgoedconvenant Land van Waas*.

Verder startte de Erfgoedcel Waasland samen met de Erfgoedcel Meetjesland een overleg op over de eigenheid van **regioconvenants**. Dit overleg werd verder uitgebouwd tot een structureel overleg tussen alle regioconvenants door Annemie Rossenbacker, consulent erfgoedcellen bij faro – Steunpunt voor cultureel erfgoed.

Naast het **convenantenoverleg** (later Brusseloverleg) participeert de Erfgoedcel Waasland ook nog aan ander **landelijke overleg** en zorgt zo voor expertise-uitwisseling op Vlaams niveau

- Collegagroep regioconvenants
- Brainstormsessie nieuwe format Erfgoeddag
- Werkgroep communicatie van de erfgoedcellen
- Stuurgroep Erfgoedcellensite
- Opstarten Vlaamse werkgroep digitalisering i.s.m. andere erfgoedcellen
- Stuurgroep van de wijziging van het Erfgoeddecreet
- Expertisekern e-erfgoed
- Beleidsplanning Instituut voor Vlaamse Volkskunst (als vertegenwoordiging van de erfgoedcellen)
- ...

c) het ontwikkelen en het onderzoeken van diverse mogelijkheden tot intergemeentelijke of regionale samenwerking

De Erfgoedcel Waasland ontwikkelde een aantal Wase projecten en processen die landelijk **uniek en toonaangevend** zijn. Bovendien kunnen ze dienen als voorbeeld voor andere organisaties en erfgoedcellen. Deze projecten en processen passen onder verschillende doelstellingen van het erfgoedconvenant. Enkele voorbeelden zijn:

- Inhoudelijk organigram van het Erfgoedconvenant Land van Waas⁵⁴
- Archief op het Spoor, genomineerd voor het Gouden Shot 2006 (uitleg hierover aan de West-Vlaamse archivarissen en de Erfgoedcel Mijnstreek i.f.v. opstart van hun eigen project)
- Visietekst projectaanvragen
- Methodiek WODE
- Zitdag
-

De erfgoedcoördinatoren gaven meermaals advies over het opstarten van een erfgoedconvenant (aan het Pajottenland op 06/06/2007, aan TERF op 8/11/2007, aan Dendermonde op 23/11/2007, in de loop van november en december aan Turnhout via mail) en gaven lezingen over intergemeentelijke samenwerking (studiedag van Breedbeeld op 22/12/2005, Maak van die plus een maal 'De voordelen van samenwerking')

⁵⁴ Zie Hoofdstuk 2: Kritische omgevingsanalyse, 1.5 Inhoudelijk organigram.

op 06/12/2006 en de contactdag van VCM 'Intergemeentelijke samenwerking als toekomstmodel' op 22/03/2007).

1.9 Eigenheid van een regionale erfgoedconvenant

Een regionale erfgoedconvenant, zoals deze in het Land van Waas, heeft een aantal specifieke eigenschappen, die niet van toepassing zijn op een stedelijke erfgoedconvenant. Deze eigenschappen hebben hun invloed op de werking en de doelstellingen van het erfgoedconvenant.

1.9.1 De werking is tijdsintensiever omdat het werkingsgebied en de complexiteit groter is

Eerst en vooral is er de grote oppervlakte van het werkingsgebied van het Erfgoedconvenant Land van Waas (506,53 km²) en het grote aantal inwoners (240.759).

Dit werkingsgebied is samengesteld uit acht verschillende gemeenten en 29 deelgemeenten. Deze gemeenten hebben een eigen maatschappelijk en cultureel leven en dus ook een eigen lokaal beleid. Bovendien hebben de acht gemeenten verschillende snelheden.

Daarnaast zijn er ook heel veel (erfgoed)actoren met een eigen werking en een eigen netwerk.

In de Wase regionale erfgoedgemeenschap wordt dan ook veel tijd en energie besteed aan communicatie en afstemming met de verschillende gemeentebesturen, de gemeentelijke diensten én de verschillende erfgoedpartners.

1.9.2 De graad van professionalisering is kleiner en er is nood aan vrijwilligersmanagement

In kleinere steden en gemeenten is het aantal bezoldigde erfgoedzorgers klein. In een regionale, en gedeeltelijk rurale context bestaat met andere woorden een structureel tekort aan middelen en (bezoldigde) werkkrachten. Erfgoedorganisaties wensen (terecht!) ondersteuning en professionalisering van hun basistaken. Bovendien wordt er vaak gewerkt met vrijwilligers die een bijzondere benadering vereisen en waarin stevig moet geïnvesteerd worden.

Het is dan ook nodig dat de Erfgoedcel Waasland structureel zorgt voor ondersteuning en professionalisering van de erfgoedwerking in de regio.

De Erfgoedcel Waasland fungeert als een "erfgoedloket". Ze is niet alleen een voortrekker in haar eigen erfgoedwerking, maar des te meer een ondersteuner en een eerstelijnswerker.

In een regio groeien projecten ook meer van onderuit. Men ziet zich door het gebrek aan medewerkers en middelen, meer genoodzaakt samen te werken.

1.9.3 De Erfgoedcel Waasland ontvangt veel vragen over onroerend erfgoed

Een dienst monumentenzorg ontbreekt vaak in kleinere steden en gemeenten. Hierdoor krijgen de regionale erfgoedcellen aanzienlijk wat vragen die betrekking hebben op onroerend erfgoed. Die vragen worden ook vaak aan de erfgoedcel gesteld, omdat de erfgoedzorgers uit de regio vaak zowel met roerend als onroerend erfgoed aan de slag gaan.

1.9.4 Er is nood aan afstemming met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen

Een regionale erfgoedconvenant deelt haar werkingsgebied met het provinciebestuur. Samenwerking en afstemming met de provincie ligt dan ook voor de hand. Met deze overheid moet teruggekoppeld worden over bevoegdheden en taakverdelingen.

2. GEOGRAFISCHE REGIO LAND VAN WAAS

2.1 Historische context⁵⁵

2.1.1 Algemeen

In tegenstelling tot andere streken van Oost-Vlaanderen heeft het Land van Waas **vrij goed afgebakende grenzen**. Ten oosten vormt de Schelde de natuurlijke grenslijn tussen de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen. De Durme vormt van oudsher de zuidelijke grens met het Land van Dendermonde. In het westen grenst het Land van Waas aan een gebied dat in de vroege middeleeuwen het oudste domein uitmaakte van de Sint-Baafsabdij. De noordelijke grens – de huidige landsgrens – werd in 1648 door het Verdrag van Münster vastgelegd ten zuiden van twee van de Vier Ambachten, Hulst en Axel, die nu deel uitmaken van de Nederlandse provincie Zeeland.

Etymologisch betekent 'Waas' drassige, met water doortrokken grond, een eigenschap die de ontwikkeling van de streek in belangrijke mate bepaalde én bepaalt, zowel landschappelijk als economisch. De benaming 'Land van Waas' komt sinds de negende eeuw voor in documenten.

Het **bestuurlijke arrondissement Sint-Niklaas** komt grotendeels overeen met het gewest Land van Waas, met abstractie van de gemeenten Moerbeke (arrondissement Gent), Waasmunster (arrondissement Dendermonde), Zwijsdrecht en Burcht (sinds 1923 bij de provincie Antwerpen gevoegd). Historisch gezien horen deze gemeenten echter bij het Land van Waas.

De **gemeentegrenzen** kwamen waarschijnlijk grotendeels overeen met die van de parochies en deels met die van de toenmalige heerlijkheden. In een relatief recente periode splitsten de vier volgende gemeenten

⁵⁵ Deze tekst is gebaseerd op Demey Anthony, Inleiding, in: *Bouwen door de eeuwen heen: inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Deel 7n1 (B-L)*, Provincie Oost-Vlaanderen, arrondissement Sint-Niklaas, Gent, Snoeck-Ducaju, dep. 1981, pp. XIII-XIX.

zich af uit andere: Doel uit Kieldrecht in 1792, De Klinge uit Sint-Gillis-Waas in 1794, Meerdonk uit Vrasene in 1845 en Steendorp uit Bazel in 1881.

De **deelgemeenten** werden op 1 januari 1977 gefusioneerd. Hierna zijn vier 'stedelijke' centra te onderscheiden: Sint-Niklaas, Beveren, Lokeren en Temse, met een grote densiteit in de bebouwing en een uitgebreide dienstenverlenende en industriële sector. De omliggende gemeenten (Kruibeke, Sint-Gillis-Waas, Stekene en Waasmunster) en enkele deelgemeenten (Sinaai, Eksaarde ...) hebben nog grotendeels hun agrarisch karakter behouden. De woondruk vanuit de steden is dermate groot dat heel wat landbouwgrond door verkaveling bouwrijp gemaakt is. Onder meer op initiatief van de toenmalige Intercommunale Vereniging van het Land van Waas zijn verschillende gemeenten ertoe gekomen aan de rand van de historische dorpskernen nieuwe woonwijken te realiseren.

2.1.2 Landschapstypering

De oppervlakte van het Land van Waas bedraagt circa 51.000 ha en kan volgens de hoogteligging in drie gebieden onderverdeeld worden: **de Scheldepolders**, de **zandstreek** en de **Durmecuesta**.

De **Scheldepolders** in het noorden van het Land van Waas hebben een hoogte van 0 tot 5 m. Slikken en schorren evolueerden over schapen- en veeweiden naar de eerste labeurgronden met primitieve dammen om uiteindelijk door mensenhanden uit economische overwegingen ingedijkt te worden.

In het zuiden sluit dit zogenaamde 'open landschap' aan bij de hoger gelegen **zandstreek**. Dit veeleer 'gesloten landschap' met de hoogste delen tussen 30 en 35 m vormt de kern van het Land van Waas. Het noordelijke zandige dekzandlandschap vertoont behalve akkers opvallend veel laagstammige boomgaarden.

Verschillende oost-west gelegen onvruchtbare stuifzandruggen, onder andere tussen Waasmunster en Melsele en tussen Kieldrecht en De Klinge, waren begroeid met heiden en schrale bossen en zijn nu meestal met naaldbomen beplant. De Haasdonkse bossen waarin het recreatieoord 'De Ster' (Sint-Niklaas) werd aangelegd, en het noordelijk deel van het zogeheten 'Koningsbos' of de 'Stroppers' (De Klinge, Sint-Gillis-Waas en Kemzeke) zijn hier duidelijke voorbeelden van.

Het zuidelijke zandlemige dekzandlandschap wordt voornamelijk gekenmerkt door zijn met canadapopulieren omzoomde bolle akkers. Deze werden door de mens aangelegd om een grotere vruchtbaarheid te bekomen. Door de aanwezigheid van een podsolbodem in de dekzandgrond was men immers genoodzaakt om het dieper gelegen kalkrijke zandleem naar boven te spitten en over de akker te verspreiden. De grachten rond een perceel werden hiertoe tot een diepte van ongeveer drie meter uitgegraven met een houten schop of 'molsberd'. Het niveauverschil tussen het centrum en de randen van de akker bedraagt 1 tot 2 m.

Het Land van Waas wordt ten zuiden begrensd door de steile **cuesta**, door de Durme uitgeschuurd in de 'Vlaamse Vallei'. Langsheen dit cuestafront vestigde zich een groot aantal steenbakkerijen die gebruik maakte van deze natuurlijke helling om de ondiep gelegen Rupeliaanse klei te ontginnen.

Aan de boorden van Durme en Schelde treft men meersen aan.

2.1.3 Bewoning en bestuur

De **eerste sporen** van menselijke bewoning in het Land van Waas dateren uit het Epipaleolithicum.

Vuurstenen artefacten van de Federmessergroepen (10.000-9000 / 7000 v.Chr.), voornamelijk gevonden op de zandgronden langs de Durme (Tielrode, Elversele, Waasmunster, Lokeren, Daknam, Eksaarde en Sint-Niklaas - Heimolen), wijzen in die richting.

Na een mogelijke onderbreking in het Vroeg- en Midden-Mesolithicum, wordt de aanwezigheid van mensen sinds het Laat-Mesolithicum bevestigd door verschillende archeologische vondsten, onder meer enkele typische vuurstenen artefacten en benen spitsen van het De Leien-Wartenacomplex (vijfde millennium).

Uit het Neolithicum dateren de Rössen-dissels (3800-3300 v.Chr.), de klokvormige buidelbeker van Zwijndrecht uit de Michelsbergcultuur (3400-2700 v.Chr.), vuurstenen artefacten uit de Seine-Oise-Marne-cultuur (2800-1700 v.Chr.), twee strijdhamers uit de Standvoetbekercultuur (2500-2000 v.Chr.), de maritieme klokbekers van Temse (2100-1650 v.Chr.), evenals het grote aantal geslepen bijlen en losse vuurstenen artefacten.

Uit de Vroege- en Midden-Bronstijd (1600-1100 v.Chr.) zijn relatief weinig sporen in het Land van Waas teruggevonden; deze bestaan uitsluitend uit bronzen bijlen en een zwaardkling.

Uit de **Late-Bronstijd** (1200-700 v.Chr.) zijn naast een aantal bronzen voorwerpen, vooral de begraafplaatsen van de Urnevelden cultuur belangrijk. Deze necropolen werden aangetroffen te Sint-Gillis-Waas, Temse, Kemzeke, Sint-Niklaas en Waasmunster.

Graven uit de Vroege-IJzertijd (700-450 v. Chr.) werden op de oude Urnevelden-begraafplaatsen van Sint-Gillis en Temse teruggevonden. Sporen uit de Late-IJzertijd (450-Romeinse periode) worden vrijwel overal in het Land van Waas aangetroffen en sluiten sterk aan bij de Gallo-Romeinse periode.

Menigvuldige archeologische vondsten uit de **Gallo-Romeinse periode** (circa 50-circa 350 na Chr.) wijzen op geromaniseerde nederzettingen langs de Durme- en Scheldecuesta. De bewoningsvorm vertoont een concentratie in het zuiden en een verspreiding in het noorden en kenmerkt zich door een industrieel-ambachtelijk, evenals een agrarisch karakter. De vicus van Waasmunster-Pontrave had een uitgesproken handelskarakter. Hun lokale nijverheden bestonden uit steen- en pannenbakkerijen, pottenbakkerijen en ijzerproductie. De talrijk weergevonden waterputten deden vermoedelijk dienst als waterreservoir voor deze activiteiten. Het Gallo-Romeinse begrafenisritueel bestaat uit crematie. Hierbij werden de verbrande resten van de dode in een urne gedeponeed (urnengraf) ofwel werden deze samen met de brandstapelresten rechtstreeks in de kuil of in een houten kist bijgezet (brandrestengraf).

De schaarse **vroeg-middeleeuwse archeologica**, maar voornamelijk de studie van toponiemen, kunnen de aanwezigheid van Franken in het Land van Waas lokaliseren.

Deze bewoningskernen werden aanvankelijk tot het christendom bekeerd door vanuit Gent rondtrekkende monniken. Daarna zorgden de plaatselijke abdijen en kloosters, zoals Roosenberg te Waasmunster, Bodelo te Klein-Sinaai, Coesvoorde te Sint-Gillis-Waas en Salegem te Vrasene voor de verdere uitbouw van de meeste Wase parochies, die mee aan de basis liggen van de huidige administratief gestructureerde gemeenten.

Het Land van Waas, van in de vroege middeleeuwen keizerlijk gebied, kwam geleidelijk onder het gezag van de graven van Vlaanderen. Dit gezag werd vooral versterkt in de twaalfde eeuw.

Met de **Keure van Waas** uit **1241** werd het grootste deel van het gewest voor het eerst administratief en juridisch georganiseerd. De Keure kan bestempeld worden als een soort grondwet voor het Land van Waas. Er werden twee bestuurscolleges in het leven geroepen: de ‘s gravenmannen’ en de hoofdschepenen. De eersten waren leenmannen, houders van grafelijke lenen, meestal heerlijkheden. Het tweede college bestond uit Wase notabelen, niet-leenmannen. Samen vormden ze het hoofdcollege, dat werd voorgezeten door de hoogbaljuw. Dit hoofdcollege zetelde te Sint-Niklaas, sinds 1541 in het ‘Landhuis’ op de Grote Markt.

Oorspronkelijk bestond het Land van Waas uit twee administratieve delen. In de ‘Keuregemeenten’ – Bazel, Belsele, Daknam, Elversele, Kemzeke, Lokeren, Melsele, Moerbeke, Nieuwkerken, Sinaai, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Sint-Pauwels, Stekene, Tielrode, Vrasene, Waasmunster en een enclave in Haasdonk – oefende het hoofdcollege in naam van de graaf het opperste gezag uit. De ‘Apanage-gemeenten’ - Beveren, Burcht, Eksaarde, Haasdonk, Rupelmonde, Temse, de heerlijkheden Aarschot, Paddeschoot en Puymbeke en de enclaves van het Beverse te Sint-Niklaas, Belsele, Lokeren, Daknam en Haasdonk – waren min of meer onafhankelijke heerlijkheden met een eigen rechtspraak. Zij waren enkel voor de lasten van de graaf of de vorst onderworpen aan het hoofdcollege. Daarnaast bestonden nog de ‘Vrije Polders’ – Doel, Kallo, Kieldrecht en Verrebroek – die fiscale voordelen genoten, en de ‘Vazallen van de Keure’ – Kruikeke en Zwijndrecht – die de belastingen van de Keuregemeenten betaalden maar een afzonderlijk gerechtelijk statuut hadden.

In de Nieuwe Tijd (vanaf de zestiende eeuw) werd deze administratieve indeling in feite opgeheven, waardoor alle opgesomde plaatsen voortaan nagenoeg aan dezelfde plichten en rechten ten opzichte van de vorst onderworpen waren.

Na de annexatie bij de Franse Republiek op het einde van de achttiende eeuw werd deze feodale structuur afgeschaft. In **1795** kreeg het Land van Waas **een nieuw bestuur** met zeven ‘administrateurs’, een ‘agent national’ en een ‘substitut’. Het werd verdeeld in zes kantons en ondergebracht in het ‘Département de l’Escaut’. In 1818, tijdens het Hollandse bewind (1815-1830), werd het Land van Waas een afzonderlijk district, bestuurd door een districtscommissaris. Hieruit groeide het huidige bestuurlijk arrondissement.

2.1.4 Economische ontwikkeling

Op het einde van de elfde eeuw, maar vooral in de twaalfde eeuw werd het Land van Waas geleidelijk aan in cultuur gebracht door de **kloosterorden** die er zich vestigden. De Cisterciënzerabdij van Boudelo te Klein-Sinaai speelde hierbij een belangrijke rol. Vlas behoorde tot de geteelde gewassen. De gecultiveerde hoeveelheid volstond om in de eigen behoeften te voorzien. Vlas was een veelzijdig product: het gesponnen garen weefde men tot linnengoed, de sterkste ‘klodden’ gingen naar de touwslager, het houtachtige afval diende voor het vuur, uit het zaad werd olie geperst en uit de restanten werden lijnmeel en lijnkoeken vervaardigd voor de dieren.

Door zijn overwegend onvruchtbare zandige bodem bleef het Land van Waas echter een vrij arm en primitief **agraris** gebied. De economische crisis omstreeks 1300 zette de inmiddels onafhankelijk geworden Wase boeren ertoe aan **vernieuwingen** door te voeren. Door de vruchtbaarheid van hun gronden te verhogen, hebben zij een ware landbouwrevolutie teweeggebracht, die pas in de zeventiende en achttiende eeuw in heel Europa doorbrak. Het traditionele drieslagstelsel, waarbij een veld beurtelings een winter- en een zomergraan droeg en het derde jaar braak bleef liggen, werd vervangen door een systeem zonder braakjaar, waarbij jaarlijks een hoofdvrukt en een nateelt werd gewonnen.

Dit kon alleen verwezenlijkt worden door een intensieve grondbewerking. Zoals eerder vermeld, werd het vruchtbare en dieper gelegen zandleem naar boven gespuit. De waterbeheersing van de aldus ontstane bolle akkers werd goed verzorgd door de aanplanting rondom van wilgen en later hoofdzakelijk canada's. Belangrijker nog was de toevoeging van organische mest, afkomstig van het vee op de hoeve. In de periode van het drieslagstelsel was de mestproductie zo gering dat men slechts om de negen jaar één volledige bemesting kon doorvoeren. De Wase landbouwers zijn er evenwel in geslaagd de hoeveelheid stalmest te verveelvoudigen door het inschakelen van twee voedergewassen in de vruchtomloop, met name rapen en klaver. Hierdoor waren zij niet meer verplicht het gros van hun veestapel vóór de winter te slachten bij gebrek aan wintervoedsel. Deze aanpak maakte een intensieve teelt van veeleisend vlas mogelijk.

Het **vlas** werd gezaaid en door de plattelandsbevolking zelf bewerkt. De lijnwaadindustrie, meestal beoefend als huisarbeid, was dus aanvankelijk een landelijke nijverheid, die het boerengezin het hele jaar door werk bezorgde. Vrij snel werd het weven van de vlasdraad door de familiale economie overgelaten aan zelfstandige wevers. Door de groei van het aantal wevers ontwikkelde zich een landelijke weverij, die in de zestiende en zeventiende eeuw echter verdween omdat men zich volledig concentreerde op de teelt en de bereiding van het vlas. Het Land van Waas werd zo de voornaamste vlasaard die de Zuid-Nederlandse lijnwaadnijverheid voedde; het bereikte hierdoor een hoge graad van welstand.

In deze periode verleende keizer Maximiliaan aan de hoofdplaats Sint-Niklaas een officieel octrooi voor de wekelijkse donderdagse markt (in 1513). Lokeren kreeg in 1555 een analoog octrooi vanwege keizer Karel. Door het agrarisch surplus groeiden beide **marktplaatsen** uit tot grotere stedelijke concentraties. Zij werden niet meer omwald, enerzijds door hun geografische ligging (ingesloten door de Schelde als natuurlijke verdedigingsgordel) en anderzijds door hun latere ontstaan en bloei. Zowel Sint-Niklaas als Lokeren hebben een gelijkaardige plattegrond als de overige, landelijke gemeenten.

De lager gelegen gronden aan de linker Scheldeoever werden sinds de Middeleeuwen voor landbouw geschikt gemaakt door inpoldering. De huidige **polders** zijn ontstaan sinds het begin van de zeventiende eeuw: na de Allerheiligenvloed van 1570 en de inundaties van de Tachtigjarige Oorlog gingen grootscheepse herbedijkingen van start.

Tot in de achttiende eeuw bleef het Land van Waas een **landbouwstreek** bij uitstek. Maar gaandeweg werden de verhoudingen volledig omgekeerd.

Oorspronkelijk was de **huisnijverheid** een aanvulling van het landbouwbedrijf en als dusdanig

onderworpen aan de landbouwproductie. In de achttiende eeuw werd de landbouw steeds meer gedwongen rekening te houden met de toenemende behoeften van de huisnijverheid.

Naast de vlasbewerking en de **textielnijverheid**, die op de vooravond van de industriële revolutie de voornaamste economische activiteiten waren van het Land van Waas, kenden ook **andere sectoren** een zekere verspreiding, zonder zich echter te kunnen handhaven. Vermeldenswaard zijn de zeepziederijen die uit kemp- en lijnzaad zeep vervaardigden, de olieslagerijen die uit koolzaad olie persten, de zeer talrijke brouwerijen, de steen- en tichelbakkerijen vooral in Stekene, Sint-Niklaas, Tielrode en Steendorp, en ten slotte de klompenmakerijen die na de introductie van de canadapopulier een hoge vlucht kenden.

Rupelmonde, Kruikeke en Temse ontwikkelden vanaf de zestiende eeuw een belangrijke **scheepsbouwnijverheid** met grote impact op de economische ontwikkeling van de streek.

De evolutie van ambachtelijke naar gemechaniseerde nijverheid gebeurde vrij vroeg, maar niet op grote schaal. Anno 1825 waren er twintig textiel fabrieken te Sint-Niklaas en in Lokeren een achttal. Het grootste deel van de productie werd toen nog altijd geleverd door de huisnijverheid. Pas omstreeks 1865 begon in het Land van Waas de fabrieksexpansie, die de huisnijverheid langzamerhand uitschakelde. In de katoennijverheid telde men in 1870 immers nog 900 handgetouwen tegenover 130 mechanische weefgetouwen in het district Sint-Niklaas. Wat de wolnijverheid betreft, waren er dat jaar zelfs 1350 handgetouwen tegenover 120 mechanische getouwen. De **mechanisering** bleef in de tweede helft van de negentiende eeuw voornamelijk beperkt tot de textielindustrie, die zich concentreerde te Sint-Niklaas, Lokeren en Temse, en eveneens op kleinere schaal ingang vond te Beveren en Stekene.

In de twintigste eeuw bleef de **textielnijverheid** bepalend voor de Wase economie. Tijdens de laatste decennia werden op industrieterreinen buiten de woonkernen ook vele andere bedrijven opgericht. In het kader van de aanleg van de Waaslandhaven (als uitbreiding van de haven van Antwerpen) hebben zich op speciaal daartoe opgespoten poldergronden van de linker Schelde-oever op het grondgebied van Beveren diverse industrieën gevestigd.

2.2 Maatschappelijke context

Voor een aantal onderdelen van dit hoofdstuk maken we dankbaar gebruik van het provinciaal ruimtelijk structuurplan Oost-Vlaanderen⁵⁶.

2.2.1 Ecologie / landschappelijke evoluties

Het landschap wordt gekenmerkt door een samenhang tussen natuurlijke en culturele elementen die getuigen van de eigen historische ontwikkeling en die de identiteit van het gebied bepalen. Het is aldus een synthese van de wisselwerking tussen de natuurlijke gesteldheid (bodem, reliëf,...) en de opeenvolgende inrichting ervan door de mens in de loop van de geschiedenis (nederzettingen, ontginning,...).

⁵⁶ Definitief vastgesteld door de provincieraad op 10 december 2003.

Het Waasland is een uitgesproken **cultuurlandschap**, gekneed door mensenhanden, en biedt dus heel wat stof tot verhalen.

De belangrijke landschappelijke structuren werden door de Vlaamse overheid in kaart gebracht en samengebracht in de 'Landschapsatlas en de Landschapskenmerkenkaart'. In sommige deelstructuren overheerst 'natuur', maar ook clusters van bouwkundig erfgoed (bijvoorbeeld historische dorpskernen) of combinaties van natuur en cultureel erfgoed (bijvoorbeeld molen met molenbiotoop) kunnen beeldbepalend zijn voor een specifiek landschap. Deze overzichten bieden een zeer interessante houvast voor de ontwikkeling van een landschappelijk erfgoedbeleid én voor de wettelijke verankering van cultureel erfgoed in de ruimtelijke planning.

Grotere landschappelijke structuren werden reeds (in min of meerdere mate) geïntegreerd in de bovenlokale Ruimtelijke Structuurplannen en kregen specifieke randvoorwaarden en ontwikkelingsperspectieven mee. Voor kleinere landschappelijke structuren (en vooral puntrelicten waaronder heel wat bouwkundig erfgoed) ligt echter een belangrijke verantwoordelijkheid bij de lokale besturen.

De traditionele landschappen staan onder zeer sterke druk door het ontstaan van nieuwe landschappen (wonen, industrie, infrastructuur). De nieuwe landschappen houden weinig tot geen rekening met de fysische of historische context waardoor uniforme verschijningsvormen opduiken. Sommige traditionele landschappen zijn reeds dermate versnipperd dat hun identiteit nog nauwelijks herkenbaar is.

Volgende belangrijke landschappelijke structuren kunnen geïdentificeerd worden in het Waasland:

- Scheldepolders: relictlandschap met sterke contrasten, open landbouwgebied, indijking, kleine dorpen en gehuchten, sporen van landwinning en bewogen geschiedenis (militaire vestingen en linies). Sterke industriële druk en toenemend isolement
- Scheldevallei: invloed van getijdenwerking, schorren en slikken, brakwaterlandschap, sterke morfodynamiek
- Dekzandrug: gesloten compartimentlandschap, (restanten van) boscomplexen. Sterke druk van residentiële bebouwing
- Moervaartdepressie: vrij intact landschap met grote cultuurhistorische betekenis (veenontginningsgebied), nat
- Straatdorpengebied: gekenmerkt door grote concentratie driesdorpen, maar sterke verlintingsdruk
- Valleigebied Durme: bedijkt, vlak landschap, brede meanders, donken, oeverwallen
- Land van Waas (landschappelijke definitie verschillend van die van het erfgoedconvenant!): grote interne variatie, bolle akkers, blokvormige percelen, perceelrandbegroeiing. Sterke verstedelijkingsdruk en versnippering door lijninfrastructuur

De openruimtestructuur staat onder grote druk en kan slechts gevrijwaard worden door het zoeken naar een goed evenwicht tussen natuur, bos, landbouw en recreatie. Erfgoedwaarden moeten worden meegenomen in het afwegingsproces en het bepalen van de randvoorwaarden en ontwikkelingsperspectieven. (bijvoorbeeld maximale ondersteuning voor behoud van kleine

landschapselementen, beperkingen in bodemgebruik, strengere bemestingsnormen op arme gronden, bewaking van de grondwaterspiegel,...).

Het ontstaan van absurde situaties moet vermeden worden (bijvoorbeeld 'zonevreemde' molen in zijn natuurlijke molenbiotoop). Bij de opmaak van beheersplannen voor natuurgebieden kan worden rekening gehouden met een historisch bepaalde ontginning (bijvoorbeeld aanwezigheid van hooilanden, kaphoutbossen,...).

Uit het voorgaande blijkt duidelijk dat de erfgoedactoren niet aan de zijlijn mogen blijven staan bij het milieubeleid en het structuurplanningsproces. De erfgoedwaarde bepaalt in min of meerdere mate de identiteit van een gebied en kan dus een belangrijke randvoorwaarde zijn voor de bepaling van de ontwikkelingsperspectieven.

De belangen van de milieusector en de erfgoedsector zijn niet noodzakelijk met mekaar in conflict. Overleg kan de beleidsplanning en de betrokkenheid van het publiek versterken.

Ook de agrarische sector kan een belangrijke partner zijn voor de goede instandhouding van de openruimtestructuur. De schaalvergroting in de landbouw vormt echter een bedreiging indien geen duidelijke randvoorwaarden worden vastgelegd.

Wat er nog rest aan gave landschapsrelicten en historische bakens (ook in stads- en dorpskernen) dient maximaal bewaard te worden. Indien volledige bewaring niet mogelijk is, dienen de nieuwe functies maximaal in het bestaande landschap te worden geïntegreerd (zonder uniformisering en rekening houdend met de natuurlijke en culturele eigenheid), waarbij landschapsrelicten en historische bakens maximaal hun context behouden.

2.2.2 Demografie⁵⁷

Sint-Niklaas heeft zijn ontwikkeling en zijn invloed als centrale plaats te danken aan zijn verkeersligging op de verbindingswegen tussen de grootstedelijke centra. In vergelijking met andere Vlaamse regionale steden heeft het evenwel moeite zich als volwaardige regionale stad te profileren, door de relatief korte afstand tot Antwerpen. De regionale invloedssfeer van Sint-Niklaas blijft voornamelijk beperkt tot de omliggende gemeenten. **Lokeren**, **Beveren** en **Temse** kunnen eveneens worden beschouwd als grote, zelfvoorzienende kernen, met een sterk aanbod in de eerste plaats naar de eigen deelgemeenten.

De groeiende mobiliteit heeft er toe geleid dat het historisch onderscheid tussen stad en platteland zowel fysiek als functioneel aan het vervagen is. Door het aaneengroeien van kernen in lineaire structuren

⁵⁷ Provincie Oost-Vlaanderen: *Sociaal-economische situatieschets van Oost-Vlaanderen*, Gent, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, 2007, 60 pp.

(lintbebouwing) zijn op sommige plaatsen langgerekte kernen ontstaan (bijvoorbeeld Kruike / Bazel / Rupelmonde). Het hele gebied Sint-Niklaas / Stekene / Beveren is eigenlijk uitgegroeid tot een echt **lintlandschap**.

Het **bevolkingsaantal** in het Waasland neemt gestaag toe (241.591 inwoners op 01.01.2007). De stad Sint-Niklaas overschreed op 1 januari 2007 voor het eerst de kaap van 70.000 inwoners. Dit zijn er 291 (0,42%) meer dan het jaar voordien. De grootste stijger in het Waasland was Temse (+1,45%, 26.667), op de voet gevolgd door Sint-Gillis-Waas (+1,43%, 18.164). Aan de andere kant van de balans bleef Beveren met een toename van slechts 0,14% steken op 45.771. Lokeren (38.276) en Stekene (17.040) deden het met een toename van respectievelijk 1,13% en 1,09% ook niet slecht. In Kruike stond de teller stil op 15.328 inwoners (een stijging van 0,74%), Waasmunster moest het stellen met een bevolkingstoename van 0,26% (10.329)⁵⁸. Het natuurlijk saldo (2,00) in het arrondissement Sint-Niklaas is groter dan in Oost-Vlaanderen (1,00). Het migratiesaldo is lager dan gemiddeld (3,0 vs 4,6). De bevolkingsdichtheid in het arrondissement Sint-Niklaas is lager dan in de arrondissementen Gent, Aalst en Dendermonde.

Tijdens de eerste beleidsperiode heeft de Erfgoedcel Waasland zich toegespitst op het in kaart brengen van het cultureel erfgoed en de erfgoedorganisaties in het Waasland. In de beleidsperiode 2009 - 2014 wil ze het Waas publiek leren kennen. Met het oog op doelgroepenwerking is kennis over de samenstelling van de bevolking belangrijk. Recente informatie over bijvoorbeeld vergrijzing, etnisch-culturele achtergrond enz. is online terug te vinden. Ook contacten met bijvoorbeeld de diversiteitsmedewerkers van de steden en de culturele centra en representatieve vertegenwoordigers zijn hiervoor erg belangrijk⁵⁹. Ook informatie over de vrijetijdsbesteding en de culturele interesses is voor handen in allerhande rapporten⁶⁰. Voor het opstellen van een communicatieplan in 2008 wordt al deze informatie meegenomen.

2.2.3 Economie⁶¹

Tot in de achttiende eeuw is het Land van Waas in hoofdzaak een **landbouwstreek**. De overwegend onvruchtbare zandige bodem noodzaakt de bewoners tot de nodige creativiteit om de vruchtbaarheid te verhogen (o.a. bolle akkers, introductie bemesting...). Door indamming en inpoldering in de buurt van de Schelde en de Durme kunnen voordien onbruikbare natte gronden in cultuur gebracht worden. De

⁵⁸ <http://www.statbel.fgov.be> op 8 januari 2008.

⁵⁹ <http://www.statbel.fgov.be>, <http://www.odice.be/>, www.wvg.vlaanderen.be/statistieken.htm en http://www.oost-vlaanderen.be/public/welzijn_gezondheid/sociale_planning/index.cfm.

⁶⁰ Gielen Pascal, Laermans Rudi en Vander Stichele A., *Vlaming zonder cultureel geheugen? Over erfgoedparticipatie in Vlaanderen*, Presentatie gegeven op de studiedag 'Cultuurparticipatie in Breedbeeld' op 20 oktober 2005 in het Pand, Gent en Lievens J. en Waeghe H. (red.), *Cultuurparticipatie in breedbeeld: de eerste analyse van de survey Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004*, Antwerpen, Uitgeverij De Boeck, 2005, de jaarlijkse VRIND en het jaarlijks tijdsbestedingsonderzoek van de vakgroep sociologie, onderzoeksgroep TOR van de Vrije Universiteit Brussel.

⁶¹ *Provincie Oost-Vlaanderen: Sociaal-economische situatieschets van Oost-Vlaanderen*, Gent, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, 2007, 60 pp.

aanwezigheid van ondiepe kleilagen leidt tot de ontwikkeling van **steenbakkerijen**. Vanaf de zestiende eeuw ontstaat in Rupelmonde, Kruikebeke en Temse een belangrijke **scheepsbouwnijverheid**.

Door de ontwikkeling van de **huisnijverheid** (o.a. vlasnijverheid) verwerft het Waasland geleidelijk een grotere welstand. Vanaf de negentiende eeuw neemt de industriële ontwikkeling stilaan de overhand.

De geleidelijke **industrialisering** van de regio bepaalt in grote mate ook vandaag het karakter van het Waasland. In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen krijgt het Waasland, als deel van de Vlaamse Ruit, een zeer prominente economische functie. Op een relatief beperkte oppervlakte situeren zich vier stedelijke kernen. De aanwezigheid van bedrijventerreinen langs de Schelde wijst op het historische belang van deze waterweg in de economische ontwikkeling. De aanzienlijke groeipotenties leggen echter ook een grote druk op de historisch gegroeide ruimtelijke structuren.

De **Waaslandhaven** maakt deel uit van het zeehavengebied Antwerpen, de grootste haven van Vlaanderen, en bezit een hoge ontwikkelingspotentie. In 2006 werden bijna 13.000 personen tewerkgesteld in de Waaslandhaven. Dit aantal stijgt nog ieder jaar. Het is soms moeilijk een evenwicht te vinden tussen economische vooruitgang en respect voor de eeuwenoude omgeving.

In Sint-Niklaas werken bijna 32.000 personen. De stad ligt in de invloedszone van Antwerpen, waardoor haar eigen pendelinvloedszone beperkt wordt tot de omliggende gemeenten. De **werkgelegenheid** wordt voor meer dan 75% opgevangen in de tertiaire en quataire sectoren, voor 20% in de secundaire sector. In de industriële sector is specialisatie merkbaar in de textielindustrie, niet-metaal, mineralen en machinebouw. Een groot aandeel van de bedrijventerreinen in Sint-Niklaas situeert zich aan de E17 (op de grens met Temse) en langs de spoorwegen in de stadsrand. Een deel van de vroegere industrieën is ondertussen reeds verdwenen of sterk teruggedrongen.

Belangrijk voor de subregionale tewerkstelling zijn Beveren (17.220 tewerkgestelden, inclusief de werkgelegenheid in de Waaslandhaven), Lokeren (14.629) en Temse (9.123). In Beveren is het belang van de industriële tewerkstelling groot in vergelijking met het provinciaal gemiddelde, het kent vooral een specialisatie in de sectoren elektriciteit en gas (kerncentrale), chemie (haven) en voeding. In Temse is het aandeel van de industriële tewerkstelling dan weer opvallend laag.

De beperkte **ontsluitingsmogelijkheden** van de regio zorgden gedurende eeuwen voor een eerder geïsoleerd karakter. Tot ver in de twintigste eeuw was een degelijke ontsluiting een belangrijk punt voor de verdere ontwikkelingsperspectieven. Historische invalswegen en spoorbeddingen geraakten in onbruik door een verschuiving in transportmogelijkheden. De opkomst van de auto leidde tot verwaarlozing van historische wegels. Momenteel is de E17 een internationale transportas die in belangrijke mate nieuwe ruimtelijk-economische ontwikkelingen bepaalt. De havens (Rotterdam, Antwerpen, Le Havre) spelen hierbij

een belangrijke rol. Langsheen die E17 zijn aanzienlijke oppervlakten bedrijventerreinen bijgekomen. Op lokaal niveau is een toenemende aandacht merkbaar voor het herstel van wegels en verlaten spoorbeddingen als onderdeel van een gedifferentieerde mobiliteit. Historische eigenheid en recreatiemogelijkheden zijn vaak belangrijke randvoorwaarden voor het hergebruik van dergelijke assen. De **landbouwbedrijvigheid** op zijn beurt heeft zich omwille van de steeds kleinere beschikbare oppervlakte en de schaalvergroting steeds meer gaan intensifiëren teneinde leefbaar te blijven. Vooral in het zandgebied is dit fenomeen duidelijk merkbaar door de serres en stallencomplexen in het landschap. De schaalvergroting (met o.a. ruilverkaveling) en de toename van niet-grondgebonden landbouw legt een grote druk op de instandhouding van het traditionele landbouwlandschap. In de lokale structuurplanning en het milieubeleid is echter een groeiende aandacht voor de traditionele landschapselementen merkbaar.

Historisch belangrijke elementen zoals rootputten en knotwilgen hebben in de huidige landbouw echter hun economische functie verloren, waardoor hun instandhouding een zeer grote inspanning vraagt.

2.2.4 Toerisme

Op bovenlokaal niveau vormen Mercator en het Reynaertepos de voornaamste troeven voor toeristische promotie. Verder wordt ruim aandacht besteed aan zachte recreatievormen als wandelen en fietsen, waarbij in het stedelijk gebied de nadruk eerder ligt op cultuurbeleving en in het buitengebied op de natuurbeleving.

In het Provinciaal Structuurplan Oost-Vlaanderen worden enkel Sint-Niklaas en Lokeren aangeduid als culturele bakens. Het open landschap en de kreken in het noorden, bolle akkers en aantrekkelijke kleine dorpjes, de Durme en de talrijke groengebieden, zomerboottochten op Schelde, Durme en Moervaart worden genoemd als toeristische troeven.

Bij de toeristische promotie op lokaal niveau merken we een grotere verscheidenheid, aangepast aan de eigenheid van de gemeente. Zo wordt er aandacht besteed aan industrialisatie, de rijke aanwezigheid van kastelen, invloed van de abdijen op de streekontwikkeling, militaire relictten, musea, historische gebouwen in stads- en dorpskernen... Ook op lokaal niveau worden natuur en landelijk karakter sterk gepromoot. Het Waasland kent relatief weinig verblijfstoerisme. De beschikbare accommodatie is beperkt. De streek kan ontdekt worden via talrijke wandel- en fietsroutes. Het toeristische aanbod is sterk georiënteerd op dagtoerisme, zowel voor individuele bezoekers als voor groepen. Dit is echter niet noodzakelijk nadelig voor een verdere uitbouw van het cultuurtoerisme. Het Waasland kan maximaal inspelen op de groeiende tendens van dagtoerisme.

Het Land van Waas heeft geen uitgesproken 'cultuurstad' die kan fungeren als draaischijf voor een toeristische exploitatie van de regio. Elke gemeente heeft daarentegen zijn eigen karakter en troeven om als uitvalsbasis te dienen voor een verdere verkenning van de streek.

Hoewel het Land van Waas reeds heel wat interessante toeristische initiatieven kent, is er zeker ruimte voor een verdere verdieping en differentiëring van het aanbod, met name in relatie tot erfgoed.

Een sterkere samenwerking tussen toeristische diensten en erfgoedsector kan leiden tot een aanbod waarin de complexiteit en de rijke geschiedenis van de regio ruimer aan bod komen. Hierbij dient dan uiteraard ook aandacht besteed te worden aan grensoverschrijdende evoluties.

Indien een voldoende ruim aanbod wordt uitgewerkt en gepromoot, is het risico op overexploitatie van specifieke sites beperkt. De uitgestrektheid biedt voldoende mogelijkheden voor een evenwichtige spreiding. Toch kan het probleem van overexploitatie zich wel stellen op specifieke plekken. Een stiltegebied verliest al snel zijn aantrekkingskracht wanneer het een te sterke aantrekkingspool wordt voor bezoekers. Ontsluitingsmogelijkheden dienen steeds in functie van de draagkracht van de site bekeken te worden.

2.2.5 Cultuur

Bij dit onderdeel kunnen we slechts enkele algemene tendensen formuleren, die niet typisch zijn voor het Land van Waas, maar er wel hun toepassing vinden, zoals ook uit de SWOT-analyse blijkt. Het betreft o.a. schaalvergroting, samenwerking, herverkaveling, interculturaliteit, erfgoededucatie en professionalisering en de toenemende interesse in cultuur en cultureel erfgoed (deze laatste twee blijken doorheen de andere).

2.2.5.1 Schaalvergroting

“De wereld mijn dorp”. In het begin van het derde millennium zijn globalisering en mondialisering meer dan modewoorden. Ook in het culturele veld heeft men de mond vol over schaalvergroting, waarbij veelal onmiddellijk (maar niet altijd terecht) wordt gerefereerd aan kwaliteitsverhoging (en vaak professionalisering). Binnen het culturele veld is in elk geval een Europeanisering bezig. Musea organiseren internationale projecten en zoeken partnerships om aanspraak te maken op internationale subsidies en allianties. De culturele centra associëren zich via de ENCC (European Network of Cultural Centers).

De schaalvergroting wordt mee ondersteund door de media en is ook te zien aan het succes van massaspektakels zoals popconcerten en musicals. Toch is deze tendens voornamelijk te bespeuren bij de grote spelers in het veld. Kleinere spelers kloppen evenwel ook aan bij Euregio-projecten en proberen zo hun doelstellingen te verwezenlijken. Ook de Wase erfgoedactoren zullen in deze ruimere context moeten (samen)werken.

2.2.5.2 Samenwerking

Kleinere spelers (maar ook de grotere) grijpen in hun streven naar kwaliteitsverbetering en professionalisering (mede onder invloed van financiering en kerntakenafspraken) naar samenwerking als strategie. Ook op gemeentelijke basis wordt samengewerkt. Het Land van Waas heeft in deze een sterke netwerktraditie opgebouwd die zich binnen het domein van de cultuur situeert. Door hun zeer verschillende opties, samenstellingen, financiële middelen en reikwijdte zijn de samenwerkingsverbanden wel verwant maar niet zomaar vervangbaar.

Voortrekker was het I.C.W., onder wiens vleugels de Archeologische Dienst Waasland groeide en zich verder apart ontwikkelde. In de late jaren '90 groeide, onder invloed van het groter wordende professionele korps, de vraag tot samenwerking. Hieruit groeiden Wacco, het Intergemeentelijk Project het land van Reynaert en MuWa en het Waas Archievenoverleg. In het derde millennium kwam daar BiblioWaas bij. De adviesraden bleven gemeentelijk werken.

Dat het Waasland een culturele eenheidscheppende regio is (is hier sprake van de (of een) Wase culturele identiteit?), kan worden afgeleid uit het bestaan van verenigingen zoals de Bibliotheca Wasiana (wetenschappelijke verzamelbibliotheek sinds 1946) en de veel oudere Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas (sinds 1861), instellingen die vooral op het vlak van de geschiedenis (oudheidkunde, heemkunde ...), maar ook van de literatuur, de economie, de godsdienst en de kunsten actief waren en zijn. De Wase gemeenten delen een gemeenschappelijke Wase historische en culturele biografie. Het Land van Waas bezit een eigen wapenschild, een eigen vlag en een eigen lied. Het bestaan van een historische Wase keure zorgde ervoor dat het gebied in de volle Middeleeuwen een eigen statuut en rechtspraak kreeg.

Om tot een actuele benadering van de Wase identiteit te komen kan worden samengewerkt met bijvoorbeeld WARP – Waasland Art Projects, actief op het domein van de hedendaagse kunst en Wacco.

2.2.5.3 Herverkaveling

In dezelfde periode van professionalisering, die ook gepaard ging met ontzuiling, werden nieuwe decreten geschreven die een nieuwe dynamiek op gang brachten en nieuwe accenten legden. Het verdwijnen van private bibliotheken, de vergrijzing, het tanen van het verenigingsleven, de hervormingen binnen het vormingsveld, het vervangen van zuilgebonden koepels en / of sterke belangenbehartigers door steunpunten en minder sterke belangenbehartigers, tekenden op nauwelijks twee decennia een nieuw cultureel werkveld uit. De roep naar verbondenheid werd opgevangen (gecompenseerd) door het centraal stellen van begrippen als gemeenschapsvorming en zorg voor het erfgoed. Rond deze polen wordt in een politiek onzeker klimaat een nieuwe verankering en zekerheid gegeven.

2.2.5.4 Participatie, interculturaliteit en gemeenschapsvorming

Cultuur en cultureel erfgoed hebben een gemeenschapsvormende functie. Deze functie wordt onderlijnd in het Decreet op het Lokaal Cultuurbeleid. Gemeenschapsvorming is het stimuleren van het gemeenschappelijke, het zorgen voor meer betrokkenheid. Mensen moeten niet enkel gestimuleerd worden om deel te nemen aan 'de' cultuur; cultuur en cultureel erfgoed moeten ook hefboomen bieden om op een positieve manier mee de gemeenschap of het samen-leven te vormen. De maatschappelijke vraagstelling om cultuur en cultureel erfgoed in te zetten als instrumenten die tot een meer betrokken samenleving moet leiden, is niet toevallig.

Zij vindt haar oorsprong in de noodzaak om in een snel veranderende maatschappij, waarin oude zekerheden sneuvelen door individualisering, globalisering, multiculturalisering, vervreemding... nieuwe vormen en inhouden van sociale cohesie te stimuleren. Zonder afbreuk te doen aan het pluralisme en de diversiteit van ons huidig samenleven. Burgerschapsvorming, identiteit, interculturaliteit, persoonsontplooiing... zullen dan ook bouwstenen zijn van mogelijke antwoorden⁶².

2.2.5.5 Educatie⁶³

Onder erfgoededucatie verstaan we alle vormen van educatie waarbij cultureel erfgoed als doel of als middel wordt ingezet. Het basis-, secundair, kunst- en hoger onderwijs zetten in op erfgoededucatie, omdat cultureel erfgoed zich uitstekend leent om nieuwe pedagogische tendensen, zoals vakoverschrijdend werken en projectwerk, toe te passen. Door samen te werken met het onderwijs bereiken we ook een divers publiek. Op Vlaams en Europees vlak bestaan een aantal boeiende voorbeeldprojecten (Hereduc, Erfgoed voor Juffen en Meesters, Adornes Achterna van Erfgoedcel Brugge Europa). Daarnaast biedt erfgoededucatie ook kansen voor jeugdverenigingen, anderstaligen en het volwassenenonderwijs.

⁶² Zie Hoofdstuk 6. *Wetgevende context en andere sectorale plannen*, 6.3.2 *Interculturaliteit* → *Actieplan interculturaliseren* en 6.3.3 *Participatie* → *Participatiedecreet*.

⁶³ Voor meer informatie zie onder andere *Hereduc, Erfgoed in de klas. Een handboek voor leerkrachten*, Antwerpen / Apeldoorn, Uitgeverij Garant, 2005, 154 pp. en *Canon Cultuurcel, Erfgoededucatie in het Vlaams onderwijs. Erfgoed en onderwijs in dialoog*, Brussel, Canon Cultuurcel, 2007, 253 pp.

2.2.6 Technologie

2.2.6.1 Informatietechnologie en e-erfgoed⁶⁴

De digitale informatietechnologie leidde de voorbije decennia tot een ware stroomversnelling in de ontwikkeling van technologische mogelijkheden, zowel op het vlak van inventarisatie, behoud en beheer van collecties als op het vlak van publieksontsluiting en participatie. De snelle evoluties vragen echter een weldoordacht omgaan met deze mogelijkheden waarbij steeds een afweging gemaakt dient te worden tussen de meerwaarde voor het erfgoedveld (op korte en lange termijn) en de nodige investeringen (financieel en tijdsbesteding).

Het gebruik van specifieke registratiesoftware kan er voor zorgen dat een collectie of inventaris op verschillende manieren geraadpleegd kan worden, zowel voor intern gebruik (bijvoorbeeld opvolging objecten) als voor het publiek (raadpleging via internet). De omschakeling van een papieren inventaris naar een digitale registratie is echter zeer tijdrovend en in aanvangsfase een proces van vallen en opstaan. Het is dan ook aangewezen dat de verschillende overheden in overleg een voortrekkersrol vervullen (zoals ook blijkt uit WODE).

Een belangrijke stap naar museale standaardisatie werd reeds gezet onder impuls van het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen dat in het project MovE (Musea Oost-Vlaanderen in Evolutie) samenwerkt met de Oost-Vlaamse musea aan digitale collectieregistratie. De doelstellingen zijn: ondersteuning, stimulering en uniformisering van objectregistratie, aanbieden van een portaalsite van Oost-Vlaamse musea en het creëren van een Oost-Vlaamse centrale museumobjectencatalogus (www.museuminzicht.be).

Vijf erfgoedorganisaties in het Waasland zijn reeds in het project ingestapt: Hertogelijke Heemkundige Kring Land van Beveren, Heemkundige Kring De Kluize (Sint-Gillis-Waas), Heemkundige Kring Nieuwkerken-Waas 200/700, Stedelijk Museum Lokeren en Stedelijke musea Sint-Niklaas (Breigoedmuseum, Internationaal exlibriscentrum, Mercatormuseum, Museum Zwijgershoek en Salons voor Schone Kunsten).

De nieuwe technologieën kunnen een belangrijke meerwaarde betekenen voor de publieksontsluiting van een collectie of onderzoeksproject. Multimediale projecten kunnen zorgen voor een eigentijdse omkadering en verdieping van een tentoonstelling die nauw aansluit bij onze hedendaagse leefwereld. Op een compacte manier kan een ruime informatie worden aangeboden die al dan niet interactief consulteerbaar is

⁶⁴ Voor meer informatie zie onder andere De Wit Dirk en Esmans Debbie (red.), *E-cultuur. Bouwstenen voor praktijk en beleid*, Leuven, Uitgeverij Acco, 2006, 247 pp.

(bijvoorbeeld evolutie van een site). Goede voorbeelden zijn reeds talrijk aanwezig in diverse Vlaamse musea. In de Wase musea is de ervaring met multimedia nog beperkt.

Multimedia bieden tevens de mogelijkheid om het cultureel erfgoed uit zijn instellingen te halen en voor een ruim publiek te presenteren. Als voorbeeld kan hier verwezen worden naar de filmevocatie binnen het totaalproject Stad in de Tijd (Sint-Niklaas, 2000) waar vaak onbekend foto- en filmmateriaal (archief, verenigingen, particulieren) op een creatieve manier en in combinatie met hedendaagse composities op groot scherm werd getoond aan het ruime publiek. Ook de Hertogelijke Heemkundige Kring het Land van Beveren bracht een dvd-box 'Beveren in beeld' uit (2007).

Digitale handcamera's zijn ondertussen goedkoop en gemakkelijk te gebruiken. Zij bieden mogelijkheden voor kleinere buurtgerichte projecten waarbij maximaal kan ingespeeld worden op een actieve participatie van de bevolking. De noodzakelijke deskundigheid is hier beperkter.

Internet is ondertussen wijd verspreid bij heel wat gezinnen. Het biedt ruime mogelijkheden op het vlak van promotie, toegankelijkheid, toelichting maar ook voor participatie. De hele evolutie van Web.2.0 laat interactie via blogs e.d. toe.

Daarnaast bestaat meer en meer 'digital born erfgoed', m.a.w. cultureel erfgoed dat in oorsprong reeds digitaal is. Dit plaatst ons voor nieuwe uitdagingen o.a. op het vlak van bewaring.

2.2.6.2 Ontwikkelingen op het vlak van conservatie en restauratie

Wetenschappelijk onderzoek leidt tot een voortdurende verbetering van de kennis rond materiaaleigenschappen, hun onderlinge interactie (bijvoorbeeld hechting van kleurstoffen) en reacties op omgevingsinvloeden (vocht, temperatuur, licht,...). Dit leidt tevens tot een toenemende kennis op het vlak van optimale bewaring, conservatie en -indien nodig- restauratie van waardevol erfgoed.

Met beperkte inspanningen kunnen reeds heel wat maatregelen genomen worden om de duurzame instandhouding te verbeteren. Andere ingrepen vragen de tussenkomst van specialisten, die echter op heel wat vlakken dun gezaaid zijn.

Bij verschillende Wase erfgoedactoren werd reeds een grote expertise opgebouwd op het vlak van conservatie en restauratie. De Archeologische Dienst Waasland werkt structureel rond metaal- en keramiekrestauratie. Het stadsarchief van Sint-Niklaas heeft met eigen personeel en onder begeleiding van de Zilveren Passer een actief preservatieproject opgezet rond papieren erfgoed. De heemkundige kring d'Euzie van Stekene heeft ervaringen met het restaureren van schilderijen op doek.

Deze expertise 'in eigen huis' biedt zeer goede mogelijkheden voor de verspreiding van informatie en kan op termijn een belangrijke motor vormen voor de uitbouw van een degelijk conservatie- en restauratiebeleid bij alle erfgoedorganisaties.

2.2.7 Bestuur

Het Land van Waas is al eeuwen lang een sterk verbonden streek. Historisch gezien is het een vrij geïsoleerd gewest, grotendeels ingesloten tussen de Durme en de Schelde. De Keure van Waas, uitgevaardigd door gravin Johanna van Constantinopel gaf onze streek reeds in 1241 een eigen administratieve en juridische organisatie. Deze bestuurlijke eigenheid kon sedertdien steeds in meerdere of mindere mate aangehouden blijven. Het historisch geïsoleerde karakter van de streek en zijn sterke eigenheid, zijn al lang een goede basis voor een sterke samenwerking in de streek zelf.

Ook in meer moderne tijden is de geest van eendrachtige inzet aanwezig gebleven in het Land van Waas. De weerstand van de streek tegen de expansie- en annexatiedrang van de haven van Antwerpen bracht eind van de jaren zestig van vorige eeuw weerom alle 29 Wase gemeenten samen, ditmaal bij de oprichting van de Intercommunale Land van Waas. In de schoot van deze Intercommunale werken sedertdien de Wase gemeenten – waarvan het aantal door de fusieoperatie van 1977 is herleid tot acht – samen aan de sociaal-economische uitbouw van de streek door aanleg van bedrijventerreinen en huisvestingsprojecten, door een gezamenlijke visie op ruimtelijke ordening en tal van andere samenwerkingsprojecten. Op basis van het decreet op de intergemeentelijke samenwerking van 2001 werd de Intercommunale omgevormd tot het I.C.W. en wordt de klemtoon nog meer dan vroeger gelegd op behartiging van de belangen van de deelnemende Wase gemeenten.

3. DE WASE ERFGOEDGEMEENSCHAP

Het erfgoedveld in het Land van Waas is zeer divers. Zo zijn de lokale, regionale en Vlaamse overheden belangrijke betrokkenen. Daarnaast zijn er uiteraard de verschillende "erfgoedorganisaties" zoals heemkundige en oudheidkundige kringen, gemeentelijke archieven, privaatrechterlijke archieven, documentatiecentra, musea en bibliotheken, in het bijzonder de gemeentelijke bibliotheken met historische collecties. Ook andere deelsectoren zijn actief op het gebied van cultureel erfgoed, zoals gemeentelijke toeristische diensten, kerkfabrieken, volkskunst, lokale verenigingen en onderwijs. Daarnaast kent het Waasland tal van regionale organisaties die de zorg voor cultureel erfgoed in hun werking integreren.

Deze organisaties komen hieronder uitgebreid aan bod. Bij elke organisatie worden de wijzigingen en de evoluties sinds de komst van en / of onder invloed van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005) vermeld.

In een bijlage werden per partner de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen opgesomd⁶⁵. Hiermee is rekening gehouden in de algemene SWOT-matrix.

3.1 Besturen

3.1.1 I.C.W.

Het I.C.W. bezit reeds een jarenlange ervaring met intergemeentelijke samenwerking in diverse sectoren. Deze praktische **knowhow** biedt een uitstekende basis voor de uitbouw van de intergemeentelijke samenwerking binnen het Erfgoedconvenant Land van Waas.

Het I.C.W. is door zijn jarenlange ervaring een gerespecteerde en neutrale partner voor heel wat intergemeentelijke samenwerkingen binnen het Waasland. Zo valt sinds 2005 ook BiblioWaas (het samenwerkingsverband van bibliotheken in het Waasland) onder het I.C.W. In het verleden was het I.C.W. al de juridische trekker van initiatieven in de culturele sector, met bijvoorbeeld de Archeologische Dienst Waasland, die later verzelfstandigde.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Het Erfgoedconvenant Land van Waas werd begin 2005 afgesloten tussen het I.C.W. en de Vlaamse overheid. Eind 2005 volgde BiblioWaas, een bibliotheekconvenant met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.

3.1.2 Gemeenten

De gemeenten zijn een essentiële speler in het culturele veld. Ze ontwikkelen niet alleen een eigen cultuur- en erfgoedbeleid, maar engageren zich bovendien voor de regionale ontwikkeling.

Zes van de acht gemeenten in het Erfgoedconvenant van het Land van Waas hebben een **cultuurbeleidscoördinator** in dienst. Uittreksels uit de cultuurbeleidsplannen van de verschillende gemeenten worden toegevoegd in bijlage⁶⁶.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

De gemeenten zijn vertegenwoordigd in het I.C.W. en zijn zo een essentiële partner in de werking van het convenant. Dit uit zich in de eerste plaats in hun positie in de overlegorganen van het convenant. Per gemeente zetelt één schepen en minstens één ambtenaar in de stuurgroep. De werkgroep beleid bestaat

⁶⁵ Zie *Bijlage: SWOT-analyses Geografische regio Land van Waas en Wase erfgoedgemeenschap*.

⁶⁶ Zie *Bijlage: Gemeentelijke cultuurbeleidsplannen – uittreksels*.

uit ambtenaren en vrijwilligers. Daarnaast wordt de expertise, opgebouwd in de gemeenten, ter beschikking gesteld van de andere gemeenten en actoren.

3.1.2.1 Cultuurraden

De cultuurraden vormen een belangrijke **officiële verbinding** tussen de verenigingen, de culturele instellingen en het lokaal bestuur, en kunnen dus ook het erfgoedbeleid helpen sturen.

Om de communicatie en slagkracht nog te vergroten wordt op diverse plaatsen gewerkt met sectorale (bijvoorbeeld voor cultureel erfgoed in Sint-Niklaas) en / of met territoriale (per deelgemeente) **deelraden**. Niet-gebonden personen (gecoöpteerden, geïnteresseerden of deskundigen) blijken immers vlugger geneigd om zich mee te engageren in de werking van een groep mensen die met min of meer dezelfde materie bezig zijn.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

De werking binnen het erfgoedconvenant is voorgesteld aan de cultuurraad van Kruibeke, Lokeren en Temse en aan de erfgoedsectie van de cultuurraad van Sint-Niklaas. Tweemaandelijks nieuwsbrieven houden alle secretarissen en voorzitters van de Wase cultuurraden op de hoogte van de Wase erfgoedgemeenschap.

3.1.2.2 Lokale culturele infrastructuur

Het Waasland is begiftigd met een **fijn net van lokale culturele infrastructuren**. In de eerste plaats zijn er de vele **musea**, vaak ondergebracht in waardevolle historische gebouwen, rijk aan erfgoedcollecties, maar ook aan verhalen. Mooie voorbeelden zijn de museumlocaties in Lokeren (zowel het Stedelijk Museum als Huis Thuysbaert), Beveren (in kasteel Cortewalle), Waasmunster (in kasteel Blauwendael) en Sint-Niklaas (Salons voor Schone Kunsten en een deel van de collectie in Huis Janssens) e.a. Diverse musea hebben ruimte voor tijdelijke tentoonstellingen, een educatieve werking met een eigen ruimte (Mercatormuseum, Huis Thuysbaert e.a.). Kleinschalige initiatieven zijn ondergebracht in zeer diverse ruimtes (bijvoorbeeld Heemkundig Museum Nieuwkerken 200/700, deel van de collectie van de Heemkundige Kring De Kluize in het oud gemeentehuis van Sint-Gillis-Waas).

Daarnaast zijn de **cultuur- en gemeenschapscentra** uit de regio (wellicht de belangrijkste) aanbieders van lokale culturele infrastructuur (CC Sint-Niklaas met schouwburg, museumtheater, Walburg e.a.), CC Lokeren (schouwburg, Torenzaal), CC Ter Vesten Beveren, GC Hoogendonck Waasmunster, GC De Route in Sint-Gillis-Waas en CC Temse. Zowel de schouwburgen, polyvalente zalen, vergaderzalen als tentoonstellingszalen zijn voor een erfgoedwerking bruikbaar.

Naast de hoofdgebouwen beschikken deze centra vaak over deelinfrastucturen (in Beveren zijn dat er meer dan een dozijn in de diverse deelgemeenten, waarbij OC Boerenpoort in Melsele en OC Ermenrike in Kieldrecht de grootste zijn – naast Huis Piers Beveren en diverse oude gemeentehuizen). Ook in diverse andere gemeenten zijn er ontmoetingsruimten (voor Stekene bijvoorbeeld zijn dit OC De Statie, OC Boudelo, OC Koningshei, OC d'Oude School; voor Waasmunster het buurthuis Sombeke en voor Temse Huis De Fortune in Elversele...).

Verder zijn er de **diverse archieven en bibliotheken**, vaak met een leeszaal en / of vergaderzaal (-zalen) en met mogelijkheden voor tentoonstellingen in de gangen en aan de muren. Daarnaast wordt geïnvesteerd in de bouw van nieuwe bibliotheekgebouwen zoals bijvoorbeeld in Beveren.

Ook de diverse **muziekacademies** en vooral **academies voor Schone Kunsten** en hun filialen beschikken over diverse ruimten voor concerten, voordrachten, tentoonstellingen (bijvoorbeeld de Vierkante Zaal en het auditorium Greta Weyn in Sint-Niklaas).

Het Waasland beschikt over meerdere **kastelen** met soms bruikbare culturele ruimten (waar soms museum, tentoonstellingszalen e.a. zijn ondergebracht). Voorbeelden zijn Blauwendael (Waasmunster), Cortewalle (Beveren, met daar in de toekomst ook Ter Welle), Wissekerke (Kruibeke), Walburg (Sint-Niklaas). Ook de oude **molens** zijn vaak interessante ruimtes (Roomanmolen in Sint-Pauwels, Molenhuis De Watermolen in Temse, de Spaanse getijdenmolen in Rupelmonde, de Heirbrugmolen te Lokeren en verder de molens van Doel en Sint-Niklaas). Naast molens en kastelen zijn ook oude **fabrieksgebouwen** (OC De Oude Brouwerij Kruibeke, Zwijgershoekcomplex Sint-Niklaas) en **kapellen** (bijvoorbeeld te Sinaai en OC De Boerenpoort in Melsele) nu al in dienst als potentiële culturele ruimtes. Er is ook een aantal **militaire bouwwerken** die in aanmerkingen komt (in eerste instantie Fort Liefkenshoek te Kallo, eventueel op termijn ook de forten van Steendorp en Haasdonk, de bunkerlinie 1917 e.a.).

Deze lijst is onvolledig, maar toont aan dat er meer dan voldoende gebouwen beschikbaar zijn voor voordrachten en workshops. M.b.t. grotere polyvalente tentoonstellingsruimtes en depotruimtes zijn er wel problemen.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

De **activiteiten** van het erfgoedconvenant vinden steeds plaats op een andere locatie (indien mogelijk).

Een aantal voorbeelden toont dit duidelijk aan:

- Vooropening Erfgoeddag 2005 op 11/04/05 in Kasteel Blauwendael in Waasmunster
- Vooropening Erfgoeddag 2006 op 23/04/06 in Rijksarchief Beveren in Beveren
- Openingsfeest Archief op het Spoor op 17/11/06 in AC De Zaat in Temse
- Vorming mondelinge geschiedenis op 5/12/07, 12/12/07 en 16/12/07 in GC De Route in Sint-Gillis-Waas

- Contactavond kerkelijk roerend erfgoed op 05/03/07 in de kapel van het Sint-Jozef-Klein-Seminarie in Sint-Niklaas
- Vooropening Erfgoeddag 2007 op 15/04/07 in de Roomanmolen in Sint-Pauwels
- Beleidscommunicatie naar cultuur- en toerismeschepenen op 04/07/07 in de Cipierage in Sint-Niklaas
- Opleiding Wase griezeverhalen vertellen 17/09/07 t.e.m. 15/10/07 in de bibliotheken van Lokeren en Sint-Niklaas en het OC De Brouwerij in Kruibeke
- Officiële voorstelling Waas erfgoed à la carte op 21/09/07 in Hof ter Saksen in Haasdonk
- Officiële voorstelling Griezeverhalen uit het Waasland op 09/10/07 in Huis De Fortune in Elversele
- Opleiding Memorix op 22/10/07 in AC De Zaat in Temse
- Colloquium De economische ontwikkeling in het Land van Waas in de 18de eeuw op 30/11/07 in Kasteel Walburg in Sint-Niklaas.

Sinds 2007 is er een nieuwe polyvalente tentoonstellingsruimte in Sint-Niklaas in gebruik. Vanaf 2008 zullen de Archeologische Dienst Waasland, de Stedelijke Musea Sint-Niklaas en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas ook over twee gemeenschappelijke semi-publieke regionale depots beschikken.

3.1.2.3 Lokale cultuurbeleidscoördinatoren

Van de acht gemeenten die deel uitmaken van het Erfgoedconvenant van het Land van Waas, hebben vier gemeenten een goedgekeurd cultuurbeleidsplan en een gesubsidieerde cultuurbeleidscoördinator in dienst, namelijk Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster. Voor de volgende beleidsperiode dienen ook Beveren en Lokeren een integraal cultuurbeleidsplan in. Zij hebben nu reeds een cultuurbeleidscoördinator in dienst. In Kruibeke wordt hiervan werk gemaakt in 2008 en Sint-Gillis-Waas in 2009.

De cultuurbeleidscoördinator tracht culturele actoren aan te zetten tot samenwerking en een lokale en intergemeentelijke **dynamiek** op gang te brengen. Tevens zal hij / zij sneller de zwaktes, bedreigingen en witte vlekken in het beleid detecteren en naar buiten brengen. Het feit op zich dat iemand tijd en middelen voorhanden heeft om een grondige analyse van de situatie op te maken en naar oplossingen te zoeken, is voldoende om het beleid te stimuleren tot een vernieuwende aanpak. Daarom ook dat via deze weg cultureel erfgoed, ook binnen de Wase gemeenten, een duidelijker en belangrijker onderdeel van het lokaal cultuurbeleid geworden is, mede dankzij een groter wordend aantal cultuurinitiatieven die samenwerking en lokale erfgoedbeleving stimuleren (Open Monumentendag, Erfgoeddag...).

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

De cultuurbeleidscoördinatoren verzorgen een belangrijke drijvende kracht in de werking van het erfgoedconvenant. Zo zijn vier (van de zes) cultuurbeleidscoördinatoren lid van de werkgroep beleid en de stuurgroep. Bovendien zijn ze meestal de lokale coördinator voor de Erfgoeddag en het eerste (culturele) aanspreekpunt van hun gemeente.

3.1.3 Polderbesturen

Polderbesturen zijn waarschijnlijk historisch de oudste openbare besturen uit onze contreien.

Polderbesturen zijn in het Land van Waas belangrijk, omdat zij een vrij groot deel (ongeveer een kwart) van het grondgebied van de regio omvatten, gaande van de Scheldepolders te Beveren en Sint-Gillis-Waas, tot de rivierpolders omheen de Schelde en de Durme te Kruibeke, Temse, Waasmunster en Lokeren.

Er bestaat een enorm verschil in schaalgrootte tussen de polderbesturen, gaande van de Nieuwe Polder van het Land van Waas in de Scheldepolders (ca. 15.000 ha), tot vele kleine polderbesturen omheen Schelde en Durme (enkele honderden ha groot): Polder Zuid-Oost, Polder Sinaai-Daknam, Polder tussen Schelde en Durme, Polder Noord-West, Polder Noord-Oost, Polder Moervaart en Zuidlede, Polder Oost-Sive en Schauselbroek, Polder Tielrode, Moerbekepolder, en Polder Kruibeke.

De gebieden in het Waasland die de polderbesturen beheren, staan onder grote druk van maatschappelijke wijzigingen (uitbouw van de haven van Antwerpen op de Linkeroever te Beveren, aanleg van potpolders tegen overstromingen in o.a. Kruibeke, inrichting van natuurgebieden enz.), terwijl dit precies de gebieden zijn die veel bijdragen tot de historische en huidige landschappelijke waarde van de regio.

De polderbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor de goede bewaring van het eigen polderarchief. Vooral voor de kleinschalige polderbesturen kan dit moeilijk zijn. Belangrijke gedeelten van deze archieven werd in het verleden (vaak naar aanleiding van een fusie) in het Rijksarchief Beveren gedeponneerd.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

In het kader van het **WODE** werden de polderbesturen bevraagd aan de hand van een uitgebreide enquête.

3.1.4 Provinciebestuur Oost-Vlaanderen

Binnen de directie Cultuur en Monumentenzorg wordt inzake cultureel erfgoed een **gebiedsgerichte en sectoroverschrijdende werking** ontplooid: archiefconsulentschap, bibliotheekconsulentschap, museumconsulentschap en ondersteuning en begeleiding vanuit de dienst Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium.

De activiteiten van de dienst richten zich op het **adviseren** van dossiers voor wettelijke beschermingen, voor restauraties en voor conserveringssubsidies voor roerend patrimonium, het begeleiden van de opmaak van de inventarissen van het kerkelijk patrimonium, de begeleiding van de Open Monumentendagcomités, de organisatie van de Monumentenwacht (experten inzake bouwkunde en roerend patrimonium), het coördineren van het archeologisch onderzoek en het uitgeven van Kleine Cultuurgidsen, het begeleiden van musea in hun aanvraag voor erkenning, de organisatie van vorming...

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Op initiatief van de Erfgoedcel Waasland komen de Erfgoedcel Meetjesland, Waasland en Gent Cultuurstad zesmaandelijks samen met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen voor informatie- en expertise-uitwisseling. De werkingen worden op dit overleg ook op elkaar afgestemd en er kan eventueel tot samenwerking gekomen worden. Op dit **“overleg erfgoedcellen”** zijn naast de drie Oost-Vlaamse erfgoedcellen de volgende werkerreinen vertegenwoordigd: archeologie, archief, bibliotheek, MovE, Dienst Minderheden, Dienst Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium, Gelijke kansen, Provinciaal Museumconsulentschap, roerend kerkelijk erfgoed, toegankelijkheid, vrijwilligerswerk en welzijn.

Daarnaast zijn het Provinciaal Archief en de erfgoedverantwoordelijke van het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen vertegenwoordigd in het **Waas Archievenoverleg** en werkten zij dus ook mee aan het project Archief op het spoor. Archief op het spoor ontving overigens een projectsubsidie van het Provinciebestuur. Ook met het provinciaal museumconsulentschap bestaan nauwe contacten, o.a. in de samenwerking met **MuWa**. De **Contactavond kerkelijk roerend erfgoed** werd georganiseerd door het Provinciebestuur i.s.m. de Erfgoedcel Waasland.

3.1.5 Vlaanderen

Momenteel wordt een nieuw **Erfgoeddecreet** voorbereid.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Sinds de ondertekening van het Erfgoedconvenant Land van Waas hebben ook andere regio's een **erfgoedconvenant** afgesloten met de Vlaamse Gemeenschap: Meetjesland (2006), Mijnstreek (2007) en TERF (2008). De erfgoedcoördinatoren van de Erfgoedcel Waasland namen het initiatief voor het overleg tussen de regionale erfgoedcellen. Ode De Zutter nam actief deel aan de stuurgroep voor het **nieuwe Erfgoeddecreet**⁶⁷.

3.2 Heemkundige en oudheidkundige kringen

Het Land van Waas is rijk aan **heemkundige kringen**⁶⁸. Elke gemeente telt minimum één kring. Daarnaast is er één **oudheidkundige kring** die een werking voor het hele Waasland ontplooit, de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

De heemkringen vormen een belangrijke basisdoelgroep in de werking. Verschillende projecten en processen leiden tot contacten én samenwerking met deze kringen: MuWa, Waas erfgoed à la carte, Erfgoeddag, vragen om advies...

⁶⁷ Zie Hoofdstuk 2. Kritische omgevingsanalyse, 1.8.3 Resultaten voor Vlaanderen.

⁶⁸ Zie Bijlage: (Erfgoed)organisaties in het Land van Waas.

3.3 Gemeentelijke archieven

De acht Wase gemeenten beschikken over aanzienlijke hoeveelheden **administratief én historisch relevant archief**, dat soms nog ongeïventariseerd en allesbehalve ontsloten is. In Lokeren, Sint-Niklaas en Temse bestaat een traditie van actief beheer onder leiding van een door de gemeente aangestelde functionaris. In Beveren en Sint-Gillis-Waas werd in 2005 een archivaris aangeworven. Kruike, Stekene en Waasmunster hebben geen archiefdienst, enkel een archiefverantwoordelijke. Vaak is de zorg voor het archief toegewezen aan een medewerker die al een uitgebreid takenpakket heeft (bijvoorbeeld de ambtenaar van de burgerlijke stand of een medewerker van het secretariaat).

Er zijn een aantal veel voorkomende **problematieken** in de gemeentearchieven: de inrichting van een goede centrale bewaarplaats, de inventarisering van de bestanden, de systematische aanpak van selectie en vernietiging, de efficiënte organisatie van de dienstverlening en de opwaardering van het archief door publieksgerichte initiatieven zijn noodzakelijke opdrachten die zij tot nog toe slechts ten dele konden aanpakken. De intentie om aan deze problematieken iets te doen, is echter nadrukkelijk aanwezig.

Ook in de gemeenten waar de archiefdienst al een centrale culturele rol speelt, blijven er pijnpunten op diverse vlakken. Zo kampt het Sint-Niklaas Stadsarchief met een depotprobleem: een grondige studie over de bewaringstoestand heeft uitgewezen dat het huidige depot om tal van redenen ongeschikt is. In de volgende beleidsperiode wordt een nieuw depot gebouwd op de site Zwijgershoek. Het gemeentearchief van Temse, dat talloze bijzondere fondsen bezit (onder meer van de Boelwerf), heeft bijvoorbeeld onvoldoende tijd voor een adequate verwerking.

De openheid en bereidheid tot samenwerking die onder impuls van de beide stadsarchieven de laatste jaren gegroeid is in de regio, heeft inmiddels al vruchten opgeleverd, zoals het Waas Archievenoverleg⁶⁹. Ook op het gebied van de **ontsluiting** zijn concrete gezamenlijke projecten tot een goed einde gebracht: de brochurereeks “Waar is de tijd: Land van Waas” en het boek “Sint-Niklaas en Lokeren: tweemaal twee eeuwen stad”. De zeer hechte en intensieve werkrelatie die hierbij ontwikkeld werd tussen de Wase archiefwereld en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas gaf aan deze realisaties extra slagkracht en uitstraling. Daarnaast werd op 17 november 2006 het grote project Archief op het spoor voorgesteld⁷⁰.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Reeds enkele significante verwezenlijkingen zijn op te merken voor de laatste jaren: het Waas archievenreglement dat in 2001 ontworpen werd door het Waas Archievenoverleg, werd ondertussen in

⁶⁹ Zie Hoofdstuk 2: Kritische omgevingsanalyse, 3.14.15 Waas Archievenoverleg.

⁷⁰ Zie Hoofdstuk 2: Kritische omgevingsanalyse, 3.14.15 Waas Archievenoverleg.

zeven van de acht Wase gemeenten aangenomen; Sint-Gillis-Waas investeerde in 2006 in een nieuwe archiefbewaarpplaats en in 2007 in een leeszaal; het gemeentearchief van Temse verhuisde naar een uitgerust depot in het nieuwe administratieve centrum; het Stadsarchief Sint-Niklaas heeft een conservatie-atelier voor papier en verhuist in de nabije toekomst...

De gemeentelijke archieven nemen allen deel aan het Waas Archievenoverleg.

Archief op het spoor kwam tot stand in samenwerking met de acht Wase gemeenten. Alle gemeentelijke archieven komen dan ook aan bod in de producten van dit project.

Daarnaast zijn de archivariissen van de gemeenten Beveren, Lokeren, Sint-Gillis-Waas en Sint-Niklaas actief lid van de werkgroep beleid en de stuurgroep (Sint-Gillis-Waas enkel in de werkgroep).

3.4 OCMW-archieven

De Organieke Wet van 8 juli 1976 en het Koninklijk Besluit van 15 februari 1977 betreffende de OCMW's en COO's (Commissies van Openbare Onderstand) bepalen dat de secretaris verantwoordelijkheid draagt voor het archiefbeheer in het OCMW. Ondanks de wettelijke verplichting komen heel wat OCMW's **niet toe aan het dagelijks beheer**. De OCMW's van het Waasland beschikken niet over voltijdse archivariissen, enkel over medewerkers die het archief gedurende een aantal dagen per maand onderhouden. Dit is op zich geen uitzonderlijke situatie: in het overgrote deel van de Vlaamse OCMW's is er geen archivaris.

In totaal is er minimum **2000 meter OCMW-archieven in het Waasland** aanwezig. Het merendeel van de OCMW's houden hun archief in eigen beheer. Een kleine 10% van deze archieven heeft betrekking op de archieven van de rechtsvoorgangers van het huidige OCMW: de armentafels, de burelen van weldadigheid, de burgerlijke godshuizen en de COO's. Veel van deze archieven bevinden zich bijkomend in het Rijksarchief Beveren. Het was niet mogelijk het aantal meter te traceren, aangezien deze archieven mee geïntegreerd werden in de inventarissen van de gemeentearchieven. Het merendeel van de archieven is geregistreerd, een systematische inventarisatie is echter nog niet gebeurd. OCMW's hebben behoefte aan begeleiding ter plaatse en samenwerking met andere archiefbewaarders, zoals de gemeente.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

De OCMW-archieven werden meegenomen in **WODE**.

3.5 Privaatrechterlijke archieven

In het Land van Waas berusten twee privaatrechterlijke archieven van belangrijke families, het Archief de Bergeyck en het Archief Vilain XIII.

3.5.1 Archief de Bergeyck

Het Archief de Bergeyck bewaart onder auspiciën van het gemeentebestuur van Beveren in het kasteel Cortewalle tussen de dertig en veertig strekkende meter **Ancien Régime-archief** van de familie de Brouckhoven de Bergeyck en vier verwante families: Goubau, Bouwens, Helman en de Vischer de Celles. Het was een lid van de familie Goubau die het kasteel Cortewalle kocht in 1671. Sindsdien worden de bescheiden van de respectieve bewoners, bezitters en familieleden op de zolder van het kasteel bewaard. In het Archief de Bergeyck berusten bronnen voor de studie van het leven en de levensstijl van genoemde families, maar eveneens aangaande hun familiepatrimonium, dat zich uitstreckte over de Lage Landen tot in Engeland.

3.5.2 Archief Vilain XIII

Het Archief Vilain XIII wordt momenteel beheerd door de Stichting Vilain XIII. Dit gebeurt in samenwerking met de gemeente Kruibeke en de familie Vilain XIII. Het archief kent een **lange geschiedenis**: in 1971 werd het overgebracht naar het Rijksarchief Gent. In 2006 vond een overbrenging van Rijksarchief Gent naar Kasteel Wissekerke plaats.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

In 2006 vond een overbrenging van Rijksarchief Gent naar Kasteel Wissekerke plaats, waar de Stichting Vilain XIII onderdak kreeg voor het archief. Het archief beslaat de periode 1568-1969.

De Erfgoedcel Waasland gaf reeds **advies** over de mogelijkheid tot subsidieaanvraag voor de ontsluiting van het Archief Vilain XIII.

3.6 Documentatiecentra

Het Land van Waas heeft twee regionale documentatiecentra, de Bibliotheeca Wasiana en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas.

3.6.1 Bibliotheeca Wasiana

De vzw Bibliotheeca Wasiana (°1946 te Sint-Niklaas) heeft als doel de uitbouw van een **regionaal bio-bibliografisch documentatiecentrum en bewaarbibliotheek** voor 'alles' (drukwerk, foto's, langspeelplaten, cd's, cd-rom e.a.) wat ooit geschreven was of zou worden in én over het Land van Waas, over én door Waaslanders.

Zonder de logistieke en personele ondersteuning van de stad Sint-Niklaas was de Bibliotheeca Wasiana wellicht nooit kunnen uitgroeien tot wat het nu betekent. Het is dankzij de inzet van het **stadspersoneel** dat de collectie reeds deels geïnventariseerd en gebruiksklaar gemaakt werd: 10.000 boekwerken, 3.000 documentatiemappen, enkele honderden kaarten en een honderdtal tijdschriften liggen ter inzage voor het publiek in de leeszaal van de Stedelijke Openbare Bibliotheek.

Pronkstukken in de verzameling zijn de fondsen Camille Melloy, Camil Van Hulse, Robrecht van der Spurt, Ignace De Sutter, René De Clercq, Karel Heynderickx, Filip De Pillecyn en Jozef De Wilde. Opmerkelijk is ook de Reynaertcollectie. In 2004 is gestart met de inventarisering en digitalisering van de fotobestanden.

Door de overvloed aan documentair materiaal en de beperkte personeelsbezetting kampt de Bibliotheeca Wasiana voor het ogenblik met moeilijkheden om zijn hoofdtaak (documentair erfgoed over het Waasland verzamelen, bewaren en ontsluiten) te vervullen. De modernisering van de gebouwen van de openbare bibliotheek van Sint-Niklaas en de samenwerking met de Erfgoedcel Waasland en andere partners zoals de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas bieden wel kansen voor de automatisering en publicatie van inventarissen, inventarisatie en afspraken i.v.m. collectievorming.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

De vzw Bibliotheeca Wasiana ontwikkelde in 2004 een beeldbank over het Waasland met een Vlaamse subsidie van € 25 000 (Archiefdecreet) en met steun van de Stad Sint-Niklaas (Stadsarchief en Openbare Bibliotheek). Vijftien partners uit het hele Land van Waas brachten historisch beeldmateriaal aan, dat gedigitaliseerd werd en via het internet is ontsloten voor een breed publiek. Door de komst van de Erfgoedcel Waasland werd de tweede fase van het project door de Vlaamse Gemeenschap niet gehonoreerd, niettegenstaande een positieve appreciatie van het project. In februari 2006 vroeg vzw Bibliotheeca Wasiana de Erfgoedcel Waasland de **coördinatie** van de **Beeldbank Waasland** verder op zich

te nemen.

De Erfgoedcel Waasland onderzocht in de aanvangsfase de voor- en nadelen van een samenwerking met de firma Pictura en andere commerciële partners. Om het project voldoende draagkracht binnen de Wase erfgoedsector te geven, werd een **stuurgroep** met alle partners (her)samengesteld. In samenspraak met de partners is beslist dat de primaire doelstelling van de Beeldbank Waasland publiekswerking is. Er werd een nieuwe overeenkomst met alle partners opgesteld, de mogelijkheden van een restyling werden onderzocht (en voorlopig afgevoerd wegens te duur) en er werd een nieuwe digitaliseringprocedure ingevoerd.

De partners kregen half 2006 de mogelijkheid om zelf foto's op te laden in de Beeldbank en mini-virtuele tentoonstellingen te creëren. Daarnaast staan er geregeld verschillende thema's in de kijker: bijvoorbeeld in 2005 de Grote Markt van Sint-Niklaas, in 2006 Wase werken en in 2007 Oost-Vlaamse toertjes in het Waasland (i.s.m. BiblioWaas en het streekgericht bibliotheekbeleid van het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen). **Nieuwe functionaliteiten** werden vanaf 2007 toegevoegd zoals bijvoorbeeld de commentaarfunctie en de e-card.

3.6.2 Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas

De Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas is de oudste (°1861) en de enige particuliere instelling in de regio die zoveel **publicaties** (Annalen e.a.) op haar naam heeft met bijdragen en studies over alle aspecten van de geschiedenis van het Land van Waas. Ze beschikt over een zeer waardevolle bibliotheek, een documentatiecentrum en diverse **verzamelingen**: volkskunde, cartografie (Mercatorcollectie), boeken van voor 1800, ca. 450 tijdschriften, +/- 160 reekswerken, +/- 5.000 monografieën), Wase drukwerkjes en vliegende blaadjes, fototheek, cartotheek, collectie (week)bladen, collectie Wase doodsbriefen en doodsprentjes, iconografie, penningencollectie, Mercatoriana e.a.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

In samenwerking met de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas organiseerde de Erfgoedcel Waasland op 30 november 2007 het **colloquium** "De economische ontwikkeling in het Waasland in de 18de eeuw". De sprekers én hun thematieken waren zeer divers. Zo sprak het hoofd van de studiedienst van het Gemeentelijk havenbedrijf Antwerpen over de opkomende industriële revolutie, een historicus over het ontstaan van de stedelijke dynamiek, een architect over de architecturale ontwikkelingen, een gemeentearchivaris over het adellijk leven, een onderzoeker over de materiële cultuur en een wetenschappelijk assistent over edelsmeden. Meer dan honderd geïnteresseerden namen deel aan dit colloquium.

Om een verbrokkeling van de **collectie** van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas en de kennis die ermee samenhangt tegen te gaan, is er nood aan een totaalinventaris. Gezien het Wase karakter van de collectie van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, haar

uitzonderlijke waarde, de grote diversiteit aan objecten en documentair erfgoed, de hoogdringendheid en de nood aan professionele ondersteuning (de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas heeft geen medewerkers in vast dienstverband), helpt de Erfgoedcel Waasland de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas in 2008 een **inventaris** met basisregistratie van de collectie objecten en een toekomstplan voor het beheer van deze collectie op te stellen. Een projectmedewerker helpt de vrijwilligers van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas gedurende één jaar bij de inventarisatie en kijkt samen met hen naar de toekomst. Het resultaat is dubbel: inventarisatie en een goed praktijkvoorbeeld. Deze testcase zal de Erfgoedcel Waasland immers ook informatie verschaffen over hoe collectiemanagement in de praktijk gebeurt en werkt aanvullend op het meer theoretisch onderzoek dat in 2007 werd uitgevoerd. Dit project gebeurt in samenwerking met de Stedelijke Musea Sint-Niklaas.

3.7 Musea

Het Land van Waas is slechts één erkend museum rijk, namelijk het Stedelijk Museum van Lokeren, op lokaal niveau. De Stedelijke Musea Sint-Niklaas vragen in 2008 een regionale **erkenning**. Met de renovatie en uitbreiding van het museumgebouw Zwijgershoek (realisatie 2005-2008) werd namelijk het startsein gegeven voor een grondige inhoudelijke vernieuwing van het historische luik van de museumcollectie. Daarbij is het de uitdrukkelijke ambitie om een centrale rol te vervullen binnen het Waasland, met een combinatie van een (semi)permanent Waas verhaal in het museum en linken met de andere (kleinere en lokale) musea in het Land van Waas. Een duidelijke visie werd uitgewerkt en leidde tot een dynamisch museumbeleid.

Behalve deze twee grotere musea, beheerd door professionelen, ligt in het Wase museumveld een aantal kleinere musea⁷¹ verspreid, gerund door **vrijwilligers**, vaak als onderdeel van de werking van een erfgoed- of andere vereniging. Bepaalde musea worden mee ondersteund door de gemeentelijke cultuurdienst, de cultuurbeleidscoördinator, het cultureel centrum en / of de archivaris. Hiermee wordt reeds een aanzet gegeven om de professionalisering op een hoger niveau te tillen. Enkele van deze heemkundige musea (bijvoorbeeld Beveren) beheren een gemeentelijke collectie. Vrijwel alle door vrijwilligers gerunde musea, zijn gehuisvest in één of meerdere gemeentelijke gebouwen of lokalen.

Het Mola – Provinciaal Molenmuseum uit Wachtebeke is actief in het MuWa-overleg, maar behoort strikt genomen niet tot het werkingsgebied van de Wase erfgoedgemeenschap.

Gedrevenheid, sociale aspecten van het vrijwilligerswerk, samenwerking met professionelen en deskundigheid, omvang en de diversiteit van de collecties worden door de meeste kleinere musea aangehaald als sterktes. Overbelasting van de vrijwilligers, los-vast engagement op een bepaald terrein of gebrek aan aansluiting bij grotere gehelen zijn de zwaktes.

⁷¹ Zie *Bijlage: (Erfgoed)organisaties in het Land van Waas*.

De collecties groeien nog steeds aan, hoofdzakelijk dankzij schenkingen. Een **selectief collectiebeleid** ontbreekt over het algemeen. Anderzijds zien bijna alle kleine musea het ontbreken van of een **tekort aan voldoende depotruimte** (plaatsgebrek) en de vergrijzing van het bestuur als twee van de belangrijkste bedreigingen.

De samenstelling van de collecties is in meerdere gevallen overlappend: bijvoorbeeld een landbouwmuseum in Stekene, beheerd door de plaatselijke Landelijke Gilde en één in Beveren. Ook deelcollecties overlappen: bijvoorbeeld oude ambachten in Beveren, Nieuwkerken-Waas, Lokeren, Elversele...

Op termijn is het noodzakelijk na te denken over en de mogelijkheden te onderzoeken voor de ontwikkeling van een Wase visie op een **regionaal museumbeleid** met een centraal Waas museumdepot en een selectieve thematische collectievorming, waarbij één museum één (of enkele) thema(s) behandelt. Enkele musea werken trouwens nu al rond één welbepaald onderwerp, zoals bijvoorbeeld het Tinelmuseum in Sinaai, het Pijp- en Tabaksmuseum in Sint-Niklaas, het Landbouwmuseum in Stekene, het Priester Poppemuseum in Temse en het Huis van de Evolutie in Sint-Gillis-Waas.

Het blijft natuurlijk de vraag hoe al deze voornamelijk vrijwilligersinitiatieven op termijn blijvend kunnen gecontinueerd worden. De meerderheid van deze kleinere musea is ook beperkt toegankelijk, bijvoorbeeld enkel open op zondag.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Deze organisaties werden allen nauw betrokken bij **WODE**.

3.8 Bibliotheken met specifiek de gemeentelijke bibliotheken met historische collecties

Voor alle gemeentelijke openbare bibliotheken is er een rol weggelegd bij het bewaren en overdragen van het **literair en documentair erfgoed** voor de komende generaties. In kleinere gemeenten dreigt de bibliotheek deze taak helemaal alleen op zich te moeten nemen. Overeenkomstig het decreet lokaal cultuurbeleid zullen openbare bibliotheken meer dan voorheen allianties moeten aangaan (zowel binnen de eigen gemeente als intergemeentelijk).

Bibliotheken hebben ook een belangrijke taak op het vlak van de **digitale ontsluiting** van informatie, maar evenzeer bij de voorkoming van 'e-analfabetisme'.

De stedelijke openbare bibliotheek van **Sint-Niklaas** herbergt naast de collecties van de Bibliotheca Wasiana **twee bijzondere collecties**:

1. Het fonds Merkwaardige Boeken: een verzameling (216 stuks) juridische en historische werken uit de 16de tot de 18de eeuw. Deze verzameling is afkomstig van het Hoofdcollege, en vormde de basis van de stedelijke openbare bibliotheek toen deze in 1855 werd gesticht. De collectie werd later aangevuld met enkele kostbare anastatische uitgaven uit de 20ste eeuw. De werken zijn allemaal beschreven en ontsloten via de bibliotheeksoftware VubisSmart. Deze collectie heeft vooral een algemene waarde.
2. Het Fonds Edgar Wauters: volkskunstdocumentatie en een archief dat zowel binnen- als buitenland beslaat. De collectie is eigendom van de volkskunstgroep "Boerke Naas" en werd in 1977 aan de stad Sint-Niklaas in bruikleen gegeven (1.481 boeken, brochures en documenten). In 1982 werd deze schenking uitgebreid met het archief van Ir. Edgar Wauters. De ontsluiting van het archief gebeurt via een gedrukte catalogus (1978). Deze collectie heeft een bovenlokale waarde, vooral voor wie zich bezighoudt met volkskunst in het Waasland.

De gemeentelijke bibliotheek van **Beveren** bewaart eveneens een belangrijke historische collectie ('Eximius') met betrekking tot de geschiedenis van Beveren, werken over Beveren en werken van Beverse auteurs: 1.000-tal boeken, 591 tijdschriften en jaarverslagen van bedrijven, 107 fotomappen, 63 documentatiemappen e.a. De collectie werd opgestart in het begin van de jaren 1990 en wordt verder aangevuld met recent verschenen werken. Er wordt niet gericht gezocht naar oude publicaties. Materialen uit Eximius worden niet uitgeleend, maar zijn te raadplegen en te fotokopiëren in de leeszaal van de openbare bibliotheek. De materialen zijn wel ontsloten via de publiekscatalogus. Een deel van het fotoarchief wordt mee opgenomen in de Beeldbank van het Waasland.

In de openbare bibliotheek kan men via de publiekscatalogi opzoeken in de collectie van de Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren. Tussen de Openbare Bibliotheek en de Heemkundige Kring bestaan collectieafspraken.

De gemeentelijke bibliotheek van **Stekene** bevat een waardevolle Reynaertcollectie. Deze collectie bevat Reynaertboeken uit de nalatenschap van Maurice Nonneman, aangevuld met recente publicaties over Reynaert de Vos.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Met ondersteuning van de Erfgoedcel Waasland actualiseerde Boerke Naas de inventaris van het fonds Edgar Wauters.

3.9 Gemeentelijke toeristische diensten

Het Land van Waas beschikt over een goed georganiseerd toeristisch **netwerk** onder de koepel van Toerisme Waasland. Naast het regionaal bezoekerscentrum info.waasland van Toerisme Waasland en de Stad Sint-Niklaas (te Sint-Niklaas), beschikt de regio ook nog over enkele andere **bezoekerscentra** die een toeristische functie (kunnen) vervullen zoals bijvoorbeeld het Panneweel te Meerdonk, het Molsbroek te Lokeren en het recent ingerichte Fort Liefkenshoek in Kallo. Daarnaast zijn ook de musea en de cultuur- en gemeenschapscentra verspreiders van toeristische informatie.

Het Waasland beschikt over vijf erkende **infokantoren** (Waasland / Sint-Niklaas en verder Beveren, Lokeren, Stekene en Temse). Het toeristisch infokantoor in het Gemeenschapscentrum De Route in Sint-Gillis-Waas wordt wellicht binnenkort erkend. Daarnaast beschikt ook Kruikeke over een infokantoor (watermolen te Rupelmonde) en zijn er **informatiepunten** in de gemeentehuizen van Lochristi, Moerbeke, Sint-Gillis-Waas en Waasmunster, in het gemeenschapscentrum van Wachtebeke en op de heide van Waasmunster (van juni tot september).

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

In het kader van het erfgoedconvenant werd **samengewerkt** met de gemeentelijke toeristische diensten voor o.a. de verzameling van fotomateriaal en de distributie van publicaties. Een achttal toeristische gidsen nam via de Stad Sint-Niklaas deel aan het **colloquium** “De economische ontwikkeling in het Land van Waas in de 18de eeuw” op 30 november 2007.

3.10 Kerkfabrieken

De talrijke kerkfabrieken (55)⁷² zijn verantwoordelijk voor onderhoud en instandhouding van het parochiepatrimonium. Daarmee zijn ze beheerder van een **zeer belangrijke collectie roerend en onroerend erfgoed**. Hoewel de invloed van de parochies op het dagdagelijkse leven momenteel sterk afgenomen is, speelden zij tot in het recente verleden een zeer centrale rol. Een groot deel van onze geschiedenis is verbonden met de geschiedenis van de kerken en parochies. In heel wat kerkarchieven is een schat aan informatie terug te vinden, maar de ontsluiting en het beheer zijn vaak beperkt.

Een degelijk beheer van het **religieuze patrimonium** is een complexe en dure opdracht die de mogelijkheden van heel wat kerkfabrieken en lokale besturen overstijgt. Een degelijke ondersteuning en visieontwikkeling door hogere besturen zijn meer dan noodzakelijk.

⁷² Zie *Bijlage: (Erfgoed)organisaties in het Land van Waas*.

De kerkfabrieken zijn essentiële partners om de betekenis van het religieuze patrimonium te versterken. Sommige kerkfabrieken vertonen nu reeds een tendens naar een meer sociale en culturele invulling van hun taak (zoals bijvoorbeeld in de middeleeuwen ook het geval was), maar deze tendens is zeker niet algemeen. Openheid naar niet- en andersgelovigen is essentieel om de **maatschappelijke integratie** te herstellen, uiteraard met respect voor de religieuze context.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen organiseerde voor het Land van Waas i.s.m. de Erfgoedcel Waasland een **Contactavond kerkelijk roerend erfgoed**. Het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur, Forum Kerkelijke Archieven Vlaanderen, het Centrum voor Vlaamse Architectuurarchieven e.a. deden in de kapel van het Sint-Jozef-Klein-Seminarie in Sint-Niklaas uit de doeken welke dienstverlening ze kunnen leveren. Met een opkomst van meer dan honderd personen was de doelgroep zeker bereikt: onderhoudsverantwoordelijken van de kerken, penningmeesters en voorzitters van de kerkfabrieken, pastoors van en de vrijwilligers werkzaam in de parochies behorende tot de dekanaten Beveren, Hamme, Lochristi, Lokeren, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas en Temse.

Tien medewerkers van kerkfabrieken namen deel aan de vorming rond het onderhoud en bewaren van zilveren voorwerpen. In samenwerking met het Zilvermuseum Sterckshof in Deurne organiseerde de Erfgoedcel Waasland deze gratis "**zilverpoetsdemo**" op 13 oktober 2007. Ze volgden samen met twintig andere geïnteresseerden een demonstratie van de verschillende zilverpoetsmethodes en -producten, er werd hen verteld over wat wel en niet kan wanneer iemand zelf zijn zilver wil poetsen en ze werden geïnformeerd over het bewaren, verpakken en transporteren van zilver. Na de poetsdemonstratie brachten ze een geleid bezoek aan de tentoonstelling **Waas Zilver 1700-1868**, waar voor de eerste maal zilverwerk uit Beveren, Lokeren, Rupelmonde, Sint-Niklaas en Temse samen bewonderd konden worden.

De kerkfabrieken werden in het kader van **WODE** met een erg uitgebreide enquête bevraagd. Van vijftien kerkfabrieken ontvingen we een uitgebreide reactie. Deze geven een gelijklopend beeld van het erfgoed in kerkfabrieken.

3.11 Volkskunst

In het veld van traditionele dans en muziek zijn in het Waasland **drie volkskunstgroepen** actief: Volkskunstgroep Drieske Nijpers (Sint-Gillis-Waas), Volkskunstgroep Boerke Naas (Sint-Niklaas) en Volkskunstgroep Reintje Vos (Stekene). Alle drie brengen ze traditionele dans en muziek onder de aandacht. Er bestaan echter verschillen in de interpretatie en de manier waarop deze dans en muziek moeten gepresenteerd worden. De discussie heeft betrekking op de vraag of de dans zoals die in het verleden gedanst werd, letterlijk moet gebracht worden of er ook nieuwe elementen kunnen in gebracht worden. Daarnaast zijn de volkskunstgroepen niet onderverdeeld gelukkig met het feit dat ze zijn opgegaan

in het steunpunt **Danspunt** (opgericht in 2002), terwijl er vroeger een aparte ondersteuningsstructuur was. Er wordt te weinig aandacht besteed aan traditionele dans en muziek in het nieuwe steunpunt en de groepen verdrinken in het grote dansaanbod. Volkskunstgroep Boerke Naas en Volkskunstgroep Drieske Nijpers verzamelen zaken die betrekking hebben op hun activiteiten. Ook hebben ze aandacht voor hun eigen archief, respectievelijk negen en drie meter archief. Volkskunstgroep Reintje Vos voert geen verzamelbeleid: de foto's, het eigen archief en de kledij worden decentraal bewaard.

Het **Instituut voor Vlaamse Volkskunst** doet onderzoek naar de kansen en de mogelijkheden voor volkskunstgroepen.

Folkloregroep De Klomp (Sint-Gillis-Waas, De Klinge) werd opgericht in 1976. De opdracht is alles wat te maken heeft met de klompenmakerij te verzamelen, het ambacht aan te leren en door te geven aan de volgende generaties.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Het **Instituut voor Vlaamse Volkskunst** werd in 2006 erkend en krijgt een jaarlijkse werkingssubsidie van € 40.000. Op vraag van het Instituut voor Vlaamse Volkskunst volgt de Erfgoedcel Waasland als vertegenwoordiger van alle Vlaamse erfgoedcellen een traject op voor het opstellen van een haalbaarheidsstudie voor hun vereniging.

Volkskunstgroep Boerke Naas bezit een erg uitgebreide collectie met archiefmateriaal, documentatie en objecten. De Erfgoedcel Waasland zette de groep op weg om de collectie op een professionele manier te inventariseren: basisregels registratie, programma DICE (Boerke Naas was zo één van de eerste verenigingen die actief aan de slag ging met DICE en aldus de Erfgoedcel Antwerpen nuttige feedback bezorgde), afspraken met de Stedelijke Bibliotheek van Sint-Niklaas (waar een deel van de collectie zit)...

Enkele verenigingen werden mee genomen in **WODE**: Boerke Naas in Sint-Niklaas, De Klomp in Sint-Gillis-Waas, Drieske Nijpers in Sint-Gillis-Waas en Reintje Vos in Stekene.

Met een aantal verenigingen hebben we regelmatig **contact**: op de plenaire vergadering, in het kader van een fragment op de regionale televisie TV Oost (over de klompenmakerij of naar aanleiding van het thema "Wase werken"...).

3.12 Lokale verenigingen

Het inventariseren van verenigingen blijft een moeilijke klus. Op elk moment kunnen er nieuwe opduiken, bestuurswissels, fusies of een afscheuringen komen voor of er kan er één de boeken sluiten. Het recht op de vrijheid van vereniging wordt hier – gelukkig – ten volle benut. Vrijwilligersinitiatieven zijn dan ook van

fundamenteel belang voor onze democratie. Ze vormen als het ware de **lijm** van onze samenleving en kunnen in sterke mate bijdragen tot het vertrouwen en de samenwerking tussen mensen. Adviezen, kritische opmerkingen of suggesties die uitgaan van een groep hebben doorgaans ook een groter maatschappelijk draagvlak en belang dan individuele standpunten. Zelfs voor het voorkomen van conflicten en het aanmoedigen tot verdraagzaamheid en respect kunnen verenigingen een belangrijke rol spelen.

Essentieel voor vrijwilligersorganisaties is de mogelijkheid actief te kunnen participeren aan het beleid (recht op informatie). Ze moeten ook voldoende toegang hebben tot financiële middelen (zonder beknopting van hun mogelijkheid tot constructieve kritiek) en kansen om zich te vormen en aldus hun eigen **competenties** te versterken. Samenwerken binnen de eigen sector, maar zeker ook “over de muur” is daarvoor de aangewezen methode. Van verenigingen mag anderzijds ook verwacht worden dat ze zelf hun verantwoordelijkheid opnemen en zelf initiatieven nemen als die niet in eerste instantie door een overheid gerealiseerd kunnen worden. Ze moeten op hun beurt niet alleen hun geloofwaardigheid bewijzen, maar zich ook houden aan de wetgeving. Aangezien elke zichzelf respecterende democratie haar eigen oppositie ondersteunt, moeten verenigingen ook aangemoedigd worden aanbevelingen te doen om deze wetgeving te verbeteren.

Volgende lokale verenigingen zijn – naast de talrijke heemkundige kringen – mogelijke partners: Awaal Nem, Culturele Kring Boudelo, Ghesellen van Sint-Pieter, Fanteyfare, Folklore groep De Klomp, Kunst in de Stad, Orde van de Excaliburriders, Sint-Nicolaasgenootschap, Volksdansgroep Rosamunde, Volkskunstgroepen Boerke Naas, Reintje Vos en Drieske Nijpers, Speelschaar Ossaert, Trommel- en vendelierskorpsen Chiro (Wij, Bella Cella en Sint-Donatus), Sint-Nicolaasgenootschap, Tussen Pot en Pint, Instituut voor Vlaamse Volkskunde, Vlaamse Volkskunstgemeenschap, Belgische Vereniging voor Paleontologie, afdeling Xenophora, Reinaert Wijngilde...

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Enkele verenigingen werden opgenomen in het **WODE**, zoals bijvoorbeeld de Ghesellen van Sint-Pieter. Met een aantal verenigingen onderhoudt de Erfgoedcel Waasland een geregeld contact.

3.13 Onderwijs

Het Land van Waas kent een **groot aanbod** aan onderwijsinstellingen. Ongeveer elke Wase deelgemeente heeft een lagere school (in totaal 90 lagere scholen) en in Beveren, Kruibeke (Bazel), Lokeren, Sint-Niklaas, Stekene en Temse zijn er in totaal een 35-tal middelbare scholen. De Katholieke Hogeschool Sint-Lieven heeft een afdeling in Sint-Niklaas. Er zijn Academies voor Muziek, Woord of Schone Kunsten in Beveren, Kruibeke, Lokeren, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster. Syntra Waasland en Vorming Plus Regio Dender en Waas zijn actief op het gebied van vorming voor volwassenen.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Met de hulp van de Erfgoedcel Waasland, het Stadsarchief Sint-Niklaas en het Gemeentearchief Beveren diende het Sint-Jozef-Klein-Seminarie in Sint-Niklaas een projectaanvraag in in het kader van het Archiefdecreet. Het project **Pavlo(e)** ontwikkelde in 2007 met steun van de Vlaamse overheid en een heleboel erfgoedpartners een aanzet tot een methodologie voor de ordening en de beschrijving van archiefbescheiden en formuleerde een aantal basisrichtlijnen voor het archiefbeheer in scholen. In 2008 wordt hierop verder gewerkt. Ook worden de selectielijsten verder afgewerkt. Een erfgoedcoördinator zetelt in de stuurgroep en zorgt mee voor expertise-uitwisseling en de verspreiding van de methodiek die ontwikkeld wordt in het project (o.a. op een studiedag).

Voor de **Erfgoeddag** 2006 'Kleur' werd het landelijk ontwikkelde werkschrift verspreid naar alle lagere scholen samen met het Wase aanbod voor kinderen op de Erfgoeddag. Het boek 'Griezelverhalen uit het Waasland' werd verspreid naar alle lagere scholen en er werden enkele vertelactiviteiten op scholen georganiseerd. Voor Erfgoeddag 2008 wordt samengewerkt met lagere scholen: kinderen geven hún toekomstvisie op erfgoed.

In 2007 werd de publicatie '**Stemmen op schrift**' van het Sint-Lodewijkscollege in Lokeren financieel ondersteund.

Voor het project '**50 jaar Werk in het Waasland**' is een samenwerking opgestart met het Sint-Lodewijkscollege, bijkomende middelbare scholen volgen in de tweede helft van 2008.

De leerlingen regentaat geschiedenis van de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven ontwikkelen in de loop van 2008 een educatief pakket bij Archief op het Spoor.

De erfgoedmedewerker van de Erfgoedcel Waasland volgt het denktraject Erfgoededucatie.

3.14 Regionale en Vlaamse spelers⁷³

3.14.1 Archeologische Dienst Waasland

De Archeologische Dienst Waasland doet aan archeologische erfgoedzorg, waarbij de aandacht in de eerste plaats gaat naar het bedreigd archeologisch patrimonium. Tegenwoordig wordt dergelijke dienst ook een beheersarcheologische dienst genoemd omdat het accent ligt op **beheer en bescherming** (in de zin van vrijwaren van informatie) van archeologisch patrimonium, dit als een de facto - decentralisatie van de Vlaamse overheid.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

⁷³ Zie Bijlage: Werkingengebieden samenwerkingsverbanden in het Land van Waas.

In de loop van het eerste erfgoedconvenant vonden er enkele **gesprekken** plaats tussen de Erfgoedcel Waasland en de Archeologische Dienst Waasland. Hierin werd een basis gelegd voor mogelijke toekomstige samenwerking, bijvoorbeeld op vlak van publiekswerking.

3.14.2 Bibliotheca Wasiana

Zie hierboven.

3.14.3 BiblioWaas

Het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen sluit met acht samenwerkingsverbanden van bibliotheken in de provincie een convenant af. BiblioWaas is het **samenwerkingsverband tussen de openbare bibliotheken van negen gemeenten uit de regio: Beveren, Kruibeke, Lokeren, Moerbeke, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster**. De coördinatie van BiblioWaas gebeurt vanuit het I.C.W. en dit door de halftijdse coördinator BiblioWaas.

In onderling overleg organiseren en promoten deze bibliotheken gezamenlijk initiatieven om de inwoners actief in contact te brengen met boeken, cultuur, informatie en om het bibliotheekbezoek te stimuleren. Een spaarkaartactie, een lezingenreeks voor volwassenen, voorleesrugzakjes voor de jeugd en de luisterlezerbus doorheen het Land van Waas zijn hiervan enkele voorbeelden. De bibliothecarissen wisselen tijdens regelmatige bijeenkomsten (van stuurgroep, werkgroep jeugd, werkgroep ICT) onderling kennis, informatie en praktische tips uit. Men doet gezamenlijke aankopen die de werking van elke partner ondersteunen en verbeteren. In ad hoc-werkgroepen worden projecten en dossiers uitgewerkt. Waar het kan, werkt BiblioWaas samen met andere sociaal-culturele actoren in de regio.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

De samenwerking tussen BiblioWaas en de Wase erfgoedgemeenschap verloopt erg vlot. Beide convenants ressorteren immers onder de vleugels van het I.C.W. en ook inhoudelijk bestaan er verschillende linken.

Voor de **Erfgoeddag** 2006 met als thema "Kleur" werden in de regionale programmabrochure in samenwerking met BiblioWaas enkele kleurrijke leestips opgenomen, die eveneens op flyers verspreid werden. Voor de Erfgoeddag 2007 werden affiches ontworpen met vijftientig Waaslanders met hun favoriet erfgoed. Ook de negen Wase bibliotheken hadden elk een affiche met hún favoriet literair erfgoed.

In het kader van het project Wase griezelverhalen werd i.s.m. BiblioWaas een vertellersopleiding georganiseerd. De lesgevers Frank De Gruyter en Joost Van den Branden bieden twee verschillende invalshoeken van vertellen aan. Drie verschillende cycli van telkens drie dagdelen waren in een mum van tijd volzet (35 deelnemers).

3.14.4 Intergemeentelijk project Land van Reynaert

Het Intergemeentelijk project Land van Reynaert (1996) is een **grensoverschrijdend**, cultureel samenwerkingsproject tussen gemeenten boven en onder de Belgisch-Nederlandse grens. Deze zijn: de Oost-Vlaamse gemeenten Beveren, Destelbergen, Kruikebeke, Lochristi, Lokeren, Moerbeke, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse, Waasmunster en de Zeeuws-Vlaamse gemeenten Hulst en Terneuzen. De vzw Reynaertgenootschap⁷⁴ is eveneens lid en adviseert bij de werking.

De gemeenten in het Land van Reynaert streven naar een gezamenlijke promotie van de streek en het verhaal Van den vos Reynaerde. Ze streven naar afstemming van de grote variëteit van initiatieven met betrekking tot Reynaert en naar organisatie van intergemeentelijke grensoverschrijdende activiteiten.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

In 2008 staat een project rond Reynaert i.s.m. het Intergemeentelijk Project Land van Reynaert op stapel. In 2008 wordt nagedacht over de verdere toekomst van het Intergemeentelijk Project Land van Reynaert. De Erfgoedcel Waasland is een partner in dit denkproces.

3.14.5 Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas

Zie hierboven.

3.14.6 MuWa

De musea (gemeentelijk en particulier) en in uitbreiding ook de heemkringen van het Waasland zijn verenigd in MuWa, een **informeel overlegplatform en projectmatig samenwerkingsverband**. Ook Mola – het Provinciaal molencentrum in Wachetebeke neemt actief deel aan MuWa. Dit samenwerkingsverband kwam tot stand in de schoot van het provinciaal museumconsulentschap en werd half 2007 deel van de grotere overlegstructuur van het erfgoedconvenant. Uitwisseling van informatie, kennis en voorwerpen staat daarbij centraal naast het samenwerken aan projecten. In het verleden ontwikkelde MuWa een gids met onder andere de Wase musea en hun collecties en een erfgoedkaart naar aanleiding van Erfgoeddag 2004 en 2005. Het overlegplatform kan de voornamelijk kleinere museale initiatieven uit Land van Waas ook een 'sterkere' stem geven.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Half 2007 kwam de **coördinatie** van MuWa onder de vleugels van de Erfgoedcel Waasland terecht. Het provinciaal museumconsulentschap blijft uiteraard nauw betrokken bij dit overleg.

⁷⁴ Zie Hoofdstuk 2: Kritische omgevingsanalyse, 3.14.9 Reynaertgenootschap vzw.

Nagenoeg alle musea zijn vertegenwoordigd in MuWa. Op die manier waren ze nauw betrokken bij de publicatie **Waas erfgoed à la carte**. In deze brochure presenteren de Wase steden en gemeenten hun musea én erfgoedplekken aan de hand van een meergangenmenu voor fijnproevers. Voor elke stad of gemeente krijg je drie overheerlijke menu's voorgeschoteld die het Waasland waardig zijn. Het klassieke menu is een meergangenmenu waarin erfgoedpareltjes uit alle hoeken van het Waasland aan bod komen. Het hoofdgerecht is altijd gereserveerd voor de lokale musea. Er is ook telkens een suggestie van de chef, en natuurbewuste erfgoedproevers zullen verlekkerd zijn op het biomenu.

3.14.7 Polderbesturen

Zie hierboven.

3.14.8 Provinciebestuur Oost-Vlaanderen

Zie hierboven.

3.14.9 Reynaertgenootschap vzw

De vzw Reynaertgenootschap (°1988 als Tielcelijn, 1993: vzw Tielcelijn-Reynaert) is samen met de Bibliotheca Wasiana één van de weinige Wase verenigingen die met literair erfgoed bezig is. De aandacht gaat vooral uit naar de Reynaertverhalen, waarvan **Van den vos Reynaerde een topstuk** is.

De vereniging legt zich toe op de studie van de teksten, op een educatieve werking en focust zich op een ondersteuning van cultuurtoeristische initiatieven. Daarvoor gebruikt het vooral zijn website, zijn driemaandelijks tijdschrift en maandelijkse e-nieuwsbrief. De redactie van het tijdschrift Tielcelijn en de Orde van de Vossenstaart maken deel uit van de vereniging. Er is een sterke samenwerking met het **Intergemeentelijk Project Het Land van Reynaert**⁷⁵. De subsidiëring van het tijdschrift Tielcelijn door de Vlaamse overheid stopte echter eind 2007. De vzw ontvangt enkel nog een subsidie als literair genootschap waardoor het tijdschrift vanaf 2008 zal vervangen worden door een jaarboek.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

In 2008 staat een **project rond Reynaert** op stapel. Een belangrijke partner hierin is zeker het Reynaertgenootschap.

⁷⁵ Zie Hoofdstuk 2. Kritische omgevingsanalyse, 3.14.4 Intergemeentelijk Project Land van Reynaert.

3.14.10 Rijksarchief Beveren

Het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën is krachtens de Archiefwet van 24 juni 1955 belast met het toezicht op de overheidsarchieven, de verwerving van archieven van overheden en van particulieren, de bewaring, conservering en ontsluiting van archieven, publieke dienstverlening en wetenschappelijk onderzoek. Het Rijksarchief te Beveren werd in 1964 opgericht om als **centrale archiefbewaarplaats** voor hedendaagse overheidsarchieven uit alle Vlaamse provincies te dienen.

Tegelijkertijd doet het dienst als Rijksarchief voor het gerechtelijk arrondissement Dendermonde en bewaart het ook heel wat publieke en private archieven uit het Land van Waas. Het Rijksarchief neemt jaarlijks deel aan de Erfgoeddag en biedt als **genealogisch centrum** voor Vlaanderen een uitgebreide leeszaalwerking: meer dan 1.000 bezoekers per jaar.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Het Rijksarchief Beveren participeert in het **Waas Archievenoverleg**, waardoor het ook meewerkte aan Archief op het spoor. De vooropening van Erfgoeddag 2006 vond plaats in het Rijksarchief Beveren. Hierdoor kreeg de Wase erfgoedgemeenschap de kans het depot van het Rijksarchief te bezichtigen.

3.14.11 Sint-Nicolaasgenootschap

Het Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen is enerzijds actief in Sint-Niklaas zelf en anderzijds op heel Vlaanderen gericht. Het genootschap spant zich in voor “de instandhouding, de herwaardering en de studie van de **Sinterklaas**gebruiken in Vlaanderen en Sint-Niklaas, door wetenschappelijke, folkloristische, culturele, sociale en artistieke activiteiten.”

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Het Sint-Nicolaasgenootschap werd mee opgenomen in **WODE**.

3.14.12 Toerisme Waasland

Het Land van Waas beschikt over een **goed georganiseerd toeristisch netwerk** onder de koepel van Toerisme Waasland. Toerisme Waasland is een samenwerkingsverband van elf gemeenten (Beveren, Kruikebeke, Lochristi, Lokeren, Moerbeke, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse, Waasmunster en Wachtebeke) en Toerisme Oost-Vlaanderen vzw. De vereniging heeft haar zetel te Sint-Niklaas, waar zij de lokalen betreft samen met Toerisme Sint-Niklaas. Het bezoekerscentrum info.waasland in hetzelfde gebouw is sinds 15 mei 2005 het centrale vertrekpunt voor een toeristische verkenning van de regio (met ruime aandacht voor het erfgoed).

De vereniging heeft twee eigen personeelsleden en kan daarnaast beschikken over een regiocoördinator en assistent regio-coördinator, beiden tewerkgesteld door Toerisme Oost-Vlaanderen. De eigen middelen zijn de laatste jaren sterk verhoogd en bedragen momenteel € 0,20 per inwoner.

Toerisme Waasland organiseert in 2008 de 29ste editie van het **Ambachtelijk Weekend**, dat jaarlijks plaatsvindt eind augustus en dat 15.000 tot 20.000 bezoekers lokt naar ambachtstui en artiesten in het Waasland en Zeeuws-Vlaanderen.

Toerisme Waasland is een belangrijke speler op het gebied van het Wase erfgoed. De vereniging speelt een sleutelrol in de aanmaak van folders en brochures en is de eerste actor naar een breed geïnteresseerd publiek. Doelstellingen zoals cultureel erfgoed bekend maken bij het publiek, promotiekanalen ontwikkelen en Wase publieksgerichte initiatieven ontplooiën zijn gemeenschappelijke opdrachten voor Toerisme Waasland en de Wase erfgoedgemeenschap.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Sinds het begin van het erfgoedconvenant vonden regelmatig gesprekken plaats tussen Toerisme Waasland en de Erfgoedcel Waasland. Dit resulteerde in een **automatische reflex** om bij de start van een nieuwe actie steeds wederzijds af te toetsen of samenwerking nuttig en / of wenselijk is.

De beide organisaties zijn in 2007 bezig met **beleidsplanning**. De Erfgoedcel Waasland gaf feedback op de eerste aanzet van het strategisch plan van Toerisme Waasland en was tevens bevoorrechte getuige bij het Onderzoek naar de positionering en profilering van de toeristische regio Waasland. De regiocoördinator van Toerisme Waasland is op haar beurt een geëngageerd lid van de werkgroep beleid.

Op 4 juli 2007 presenteerden Toerisme Waasland en de Erfgoedcel Waasland n.a.v. de installatie van de nieuwe besturen samen hun werking aan alle toerisme- en cultuurschepenen én de cultuurdiensten in het Land van Waas in een **gezamenlijk infomoment**. Ook het samenwerkingsverband van de cultuur- en gemeenschapscentra Wacco en van de bibliotheken BiblioWaas en de Oost-Vlaamse coördinatie van Tafelen in Vlaanderen waren van harte welkom. Op het programma stond de voorstelling van de structuur en de werking van de beide organisaties, van de lopende projecten en toekomstplannen en de toenmalige en toekomstige samenwerking tussen de beide.

Daarnaast werkten de twee organisaties in de zomer van 2007 samen aan de publicatie **Waas erfgoed à la carte** waarbij ze beiden voor de nodige inhoudelijke én financiële inbreng zorgden. Deze publicatie werd op grote schaal verspreid naar toeristische en recreatieve punten zoals accommodaties voor overnachtingen, recreatieparken en dergelijke.

Ook in 2008 staat nog een aantal **samenwerkingen op stapel**, zoals bijvoorbeeld rond Reuzen en een fietsroute rond het thema griezilverhalen of Reynaert.

3.14.13 Vlaamse Vereniging voor Familiekunde (afdeling Land van Waas)

Kerntaak van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde is het organiseren en coördineren van de activiteiten in verband met genealogie en heraldiek. De Vlaamse Vereniging voor Familiekunde bezit een eigen collectie boeken, tijdschriften en documenten i.v.m. familiekunde.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

De Vlaamse Vereniging voor Familiekunde werd in het kader van **WODE** bevestigd.

3.14.14 Wacco

De cultuur- en gemeenschapscentra zijn mogelijk ook belangrijke partners van de Wase erfgoedgemeenschap. Ze zijn georganiseerd in een informeel samenwerkingsverband. Op het vlak van publiekswerking, interculturaliteit, gemeenschapsvorming en communicatie beschikken ze over een verregaande expertise die belangrijk kan zijn voor de Wase erfgoedgemeenschap.

Op het vlak van erfgoedbeleid spelen het cultuurcentrum van Beveren en Lokeren en het gemeenschapscentrum van Waasmunster alvast een belangrijke rol. In Beveren is sinds 2007 een voltijdse erfgoedmedewerkster verbonden aan het CC Ter Vesten. Zij is tevens lid van de werkgroep beleid.

De cultuur- en gemeenschapscentra van Beveren, Dendermonde, Hamme, Lokeren, Sint-Niklaas en Waasmunster geven samen een eigen tijdschrift (**acc'enten**) uit met vnl. overzichten van en artikels rond het eigen activiteiten aanbod.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

In 2008 zal Dendermonde uit het Wacco-samenwerkingsverband stappen. De huidige leden zoeken naar uitbreiding van de samenwerking in het Waasland en toetsen de piste van verzelfstandiging voor het ogenblik bij de gemeentebesturen af. Wanneer het samenwerkingsverband een projectvereniging zou oprichten, kan ze ook subsidies van de Vlaamse overheid ontvangen.

3.14.15 Waas Archievenoverleg

Het Intergemeentelijk Waas Archievenoverleg (°1999) heeft zich tot doel gesteld de informatie-uitwisseling op professioneel gebied te bevorderen, het stroomlijnen van de aanpak van de dienstverlening, het stimuleren van een zorgvuldig en actief archiefbeheer in de regio en het opzetten van gemeenschappelijke initiatieven.

Het Waas Archievenoverleg vergadert in principe minimaal twee keer per jaar. Naast de Wase gemeenten zijn het Algemeen Rijksarchief, het Rijksarchief Beveren-Waas, het Provinciaal Archief van Oost-Vlaanderen en de Provinciale Dienst Cultuur actieve **participanten** aan dit overleg. De vergaderlocatie

roteert. Zo mogelijk is daarbij telkens een bezoek aan het archief en het depot inbegrepen, met nabespreking.

Belangrijkste realisatie: de totstandkoming van een (ontwerp van) **gezamenlijk archiefreglement** voor het Land van Waas. Dit reglement werd reeds in zeven Wase gemeenten goedgekeurd.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

Op 17 november 2006 werd het project **Archief op het Spoor** (www.archiefophetspoor.be) voorgesteld. Dit project werd gerealiseerd in een samenwerking tussen het Waas Archievenoverleg en de Erfgoedcel Waasland. Dit resulteerde in een versterking van het bestaande netwerk en draagvlak tussen de Wase archieven en versterking van het publieke imago van de regionale archiefsector. Daarnaast sensibiliseerde het project ook de lokale overheid over het belang en nut van het archief. Het project reikte de archieven ook enkele tools aan voor een meer professionele publiekswerking. De filmpjes kunnen gebruikt worden als introductie bij een groepsbezoek en de krant geeft basisinformatie over de openingsuren en het archief.

3.14.16 Diversen

In de belendende culturele werkvelden zitten heel wat **sociaal-culturele instellingen of verenigingen** die cultureel erfgoed geregeld op de agenda plaatsen, hetzij als fervente deelnemers, hetzij als promotoren of zelfs als initiatiefnemers: Vorming Plus (Volkshogescholen), Davidsfonds ('Nacht van de Geschiedenis'), Masereelfonds, VTB-VAB, KVLV, Landelijke Gilde, CSC-Curieux e.a.

Maar ook in de sector van het **kunstenbeleid** beweegt heel wat rond erfgoed: bijvoorbeeld volksmuziek ('t Ey e.a.), kunsteducatieve instellingen (RASA e.a.).

Een ander belangrijk belendend veld situeert zich rond de **milieu- en landschapszorg**: vzw Durme, lokale afdelingen van Natuurpunt, Regionaal Landschap Schelde-Durme e.a.

Ten slotte wijzen we ook nog op het vaak waardevol cultureel erfgoed dat in bezit is van **andere grote instellingen** zoals scholen, ziekenhuizen, bedrijven, kloosters, OCMW's e.a.

Wijzigingen en evoluties sinds het afsluiten van het Erfgoedconvenant Land van Waas (eind 2005)

De Davidsfondsconsulent voor het Waasland is lid van de **werkgroep beleid**. Daarnaast werd in 2006 een aparte programmaproject voor de **Nacht van de Geschiedenis** ontwikkeld. Voor de publicatie **Waas erfgoed à la carte** werd samengewerkt met o.a. vzw Durme en de Abdij van Roosenberg. Met diezelfde abdij werd ook samengewerkt voor de **Erfgoeddag 2007** (affiche met Zuster Trees en haar favoriet erfgoed en een activiteit).

3.15. Vrijwilligers en professionelen

Het roerende erfgoed in de regio wordt **voor een groot deel beheerd door vrijwilligers**, dat wil zeggen onbezoldigde medewerkers. De term vrijwilligers⁷⁶ wordt hier enkel gebruikt in tegenstelling tot bezoldigde medewerkers. De termen zeggen niets over de inzet, het enthousiasme of de deskundigheid van de medewerkers⁷⁷.

	Professionele krachten (minstens 0,5 VTE)	Professioneel, maar geen duidelijke erfgoedtaken	Uitsluitend vrijwilligers	Samenwerking van professionelen (minstens 0,5 VTE) en vrijwilligers
Archieven	6	9 ⁷⁸		1
Musea en collecties	1		18	1
Bibliotheken en documentatiecentra			1	1
Kerken en kloosters			28	
Andere	1		5	

Tabel 4: Overzicht vrijwilligers en professionelen in erfgoedorganisaties

Er zijn maar **weinig erfgoedorganisaties met bezoldigd of professioneel personeel**: twee musea, één bibliotheek en zeven archieven (het Rijksarchief Beveren meegerekend). Hun aanwezigheid is een grote stimulans voor de vrijwilligers.

⁷⁶ In de wet betreffende de rechten van vrijwilligers wordt vrijwilligerswerk als volgt omschreven: "1. Vrijwilligerswerk is elke activiteit die onbezoldigd en onverplicht wordt verricht, ten behoeve van één of meer personen, andere dan degene die de activiteit verricht, van een groep of organisatie of van de samenleving als geheel; die ingericht wordt door een organisatie anders dan het familie- of privéverband van degene die de activiteit verricht; en die niet door dezelfde persoon en voor dezelfde organisatie wordt verricht in het kader van een arbeidsovereenkomst, een dienstencontract of een statutaire aanstelling; 2. De vrijwilliger is elke natuurlijke persoon die een activiteit verricht zoals omschreven in 1.; 3. Een organisatie is elke feitelijke vereniging of private of publieke rechtspersoon zonder winstoogmerk die werkt met vrijwilligers" (www.vrijwilligerswerk.be). In de hierna volgende tekst zijn vrijwilligers personen die aan bovenstaande definitie voldoen.

⁷⁷ Een speciale categorie die hierin niet genoemd is, is die van de professionele vrijwilligers; dit zijn mensen die professioneel in de erfgoedsector werken en zich bijkomend in een vrijwilligersorganisatie inzetten. Zij betekenen een meerwaarde, omdat zij hun professionele deskundigheid aanwenden. Zij werken in verschillende erfgoedverenigingen in het Waasland mee.

⁷⁸ Het OCMW van Kruikeke is niet bezocht, het archief van het OCMW van Lokeren ligt in het Stadsarchief Lokeren.

De vrijwilligers steken veel tijd, geld en energie in het cultureel erfgoed dat zij bewaren. De meeste vrijwilligers geven ongeveer dezelfde **drijfveren voor hun inzet** aan: interesse in het onderwerp, zinvolle vrijetijdsbesteding, inzet voor de gemeenschap en sociale aspecten van het verenigingsleven. Meestal is het niet één van deze motieven, maar een combinatie ervan die hen de energie geeft dit werk te blijven doen.

De organisaties die met vrijwilligers werken, hebben **zelf een lijst van sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen voor hun werking** gemaakt⁷⁹. Daaruit komen veel parallellen tevoorschijn. Sterke punten die veelvuldig genoemd worden, zijn gedrevenheid, de sociale aspecten van het werk, samenwerking met professionelen en deskundigheid. Die deskundigheid kunnen de leden al doende verworven hebben of kunnen ze meebrengen uit professionele activiteiten (in en buiten de erfgoedsector). Zwakke kanten die regelmatig genoemd worden, zijn de overbelasting van vrijwilligers, het los-vaste engagement, gebrek aan deskundigheid op een bepaald terrein of gebrek aan aansluiting bij grotere gehelen. Kansen zien de meesten, zij het op verschillende terreinen: de één ziet kansen in steun van de stad of de gemeente, de ander in het Vlaamse erfgoedbeleid, nog anderen in een meer structurele samenwerking tussen professionelen en vrijwilligers of deskundigheidsuitwisseling tussen vrijwilligers. De grootste gemeenschappelijk gesignaleerde bedreiging is het gebrek aan vrijwilligers, deels veroorzaakt door vergrijzing. De professionele organisaties, die met vrijwilligers werken, zien twee snelheden bij professionelen en vrijwilligers en als gevolg daarvan een kloof tussen beide groepen. De reglementeringslast door toepassing van een aantal wetten veroorzaakt onduidelijkheid. Tenslotte worden vrijwilligers overspoeld met aanbiedingen van vorming, studiedagen en andere activiteiten, die vaak overdag en ver weg georganiseerd worden. Vormingsactiviteiten overdag zijn voor vrijwilligers die een reguliere baan hebben lastig, voor anderen is dat geen probleem.

De genoemde sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen kunnen met elkaar verbonden worden in een matrix⁸⁰. Overduidelijk valt hieruit af te leiden:

- de vraag naar meer samenwerking tussen professionelen en vrijwilligers
- de vraag naar onderlinge deskundigheidsbevordering
- vorming op maat.

Er liggen hier dus heel **duidelijke taken voor het Erfgoedconvenant Land van Waas** als stimulator van samenwerking tussen professionelen en vrijwilligers, als coördinator van onderlinge deskundigheidsbevordering en als doorgeefluik voor en 'filter' op het overweldigende vormingsaanbod.

⁷⁹ Dit werd in WODE gevraagd aan de organisaties. Zie *Hoofdstuk 3: SWOT, 1. SWOT-analyse*.

⁸⁰ Zie *Hoofdstuk 3. SWOT, 2. SWOT-matrix*.

4. WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK DEELCOLLECTIES ERFGOED IN HET LAND VAN WAAS

4.1 Inleiding

In het voorjaar van 2007 gaf de Erfgoedcel Waasland aan twee onafhankelijke onderzoekers, Iris Steen en Patrick Van den Nieuwenhof, de opdracht om de collecties roerend erfgoed in de regio in kaart te brengen. Voor het eerst werd in Vlaanderen een inventaris van het cultureel erfgoed gemaakt op deelcollectieniveau. De conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek dienen als beleidsinstrument voor de uitwerking van het Erfgoedconvenant Land van Waas. Meerbepaald helpen ze een beleid uitstippelen dat gericht is op een gezamenlijke aanpak van een aantal belangrijke kwesties in de omgang met erfgoed: inventarisatie, collectiemobiliteit, selectie- en afstotingsbeleid, behoud en beheer en depotruimte.

Een primeur voor Vlaanderen is dat het onderzoek gebeurde op deelcollectieniveau. Van 44 Wase erfgoedorganisaties en van een representatief aantal kerkfabrieken werden de deelcollecties onderzocht. De conclusies betreffen niet alleen de aard van die deelcollecties, maar ook een aantal kenmerken van de erfgoedorganisaties en de werking die ze ontplooiën. Op basis van deze bevindingen formuleerden de onderzoekers een aantal aanbevelingen die zowel op het gemeentelijk niveau, het niveau van het Erfgoedconvenant, het provinciaal niveau als dat van de Vlaamse Gemeenschap kunnen worden opgevolgd.

4.2 De onderzoeksmethode

4.2.1 Onderzoek op deelcollectieniveau

Bij dit onderzoek is gekozen voor een beschrijving van de collecties op het niveau van de deelcollecties. Een **deelcollectie** is een groep objecten die een samenhang vertoont. Dat kan doordat ze dezelfde functie hebben (bijvoorbeeld landbouwwerktuigen), uit een zelfde materiaal bestaan (bijvoorbeeld zilverwerk), over hetzelfde onderwerp gaan (bijvoorbeeld de Eerste Wereldoorlog)⁸¹.

De keuze voor een beschrijving op deelcollectieniveau heeft tal van voordelen ten opzichte van een beschrijving op stukniveau. Niet alleen is deze onderzoeksmethode minder tijdsintensief, deelcollecties geven ook een goed beeld van het aanwezige cultureel erfgoed, de omvang van de verzamelingen en de staat waarin het cultureel erfgoed verkeert. Onderzoek op deelcollectieniveau biedt inzicht in de samenhang en de complementariteit van collecties in de verschillende organisaties.

⁸¹ <http://www.musip.nl/moremusip.aspx>.

Het onderzoek op deelcollectieniveau is een primeur voor Vlaanderen. De onderzoekers baseerden hun onderzoeksmethode op de ervaringen van het Nederlandse Museum Inventarisatie Project (MusIP⁸²), een databank die door de Nederlandse museumconsulenten werd ontwikkeld als instrument voor het beheer en de ontsluiting van de Nederlandse museumcollecties. Met het oog op het WODE, dat niet alleen op museale collecties betrekking heeft, werd het toepassingsgebied van de MusIP-methodiek uitgebreid met documentair en archivalisch erfgoed en werd de methodiek verder verfijnd.

4.2.1.1 Categorieën erfgoed

Erfgoed kan onderverdeeld worden in vier grote categorieën: archieven, documentair erfgoed, (erfgoed)bibliotheken en voorwerpen. Voor elk van deze categorieën wordt het concept deelcollectie op een specifieke manier uitgewerkt.

In de **archieffcontext** wordt een deelcollectie in principe afgebakend op basis van de archiefvormer – de persoon, groep personen of organisatie die het archief heeft gecreëerd. Bij grote deelcollecties, zoals een gemeentearchief, is een onderverdeling gemaakt op basis van de gangbare administratieve indelingen (bijvoorbeeld de schepenbank of het archief na de fusie).

Documentair erfgoed wordt ingedeeld volgens de meest gangbare soorten collecties: affiches, digitale bestanden, doodsprentjes, rouwbrieven, films en video's, foto's, dia's en postkaarten, geluidsopnames, kaarten en plannen en knipsels en knipselmappen.

Bibliotheekmateriaal wordt onderverdeeld in boeken, brochures, kranten en tijdschriften.

In de categorie **voorwerpen** worden de deelcollecties zoveel mogelijk beschreven aan de hand van de topcategorieën uit de Art & Architecture Thesaurus⁸³. MusIP paste deze AAT-topcategorieën enigszins aan. Bij WODE werden deze aangepaste topcategorieën gehanteerd, om in een later stadium een eventuele uitwisseling en vergelijking met collecties over de grens mogelijk te maken.

De AAT-topcategorieën gebruikt voor het WODE:

- Beeldmateriaal: schilderijen, tekeningen, cartoons, beeldhouwwerken, etsen, textielkunst, medailles, altaarstukken, retabels; de categorieën foto's, prentkaarten, kaarten, plannen, dia's horen bij documentaire deelcollecties
- Bouwmateriaal: tegels, dakpannen, bakstenen, balken, ruiten

⁸² <http://www.musip.nl/>.

⁸³ <http://www.aat-ned.nl>.

- Dierlijk materiaal: eieren, skeletten en skeletdelen, ingewanden, huid en leer, zijde, veren en dons, haren, wol, perkament, velijn, schelpen
- Geluidsmiddelen: muziekinstrumenten, luidsprekers, microfoons, metronomen, middelen voor geluidssignalen
- Geologisch materiaal: fossielen (dierlijk en plantaardig), (edel)stenen
- Gereedschap en uitrusting: elektrische gereedschappen, gereedschappen om allerlei materialen te bewerken (hout, metaal, steen), sport- en spelmateriaal, theaterobjecten, medische instrumenten, computers, verwarming, machines en machineonderdelen, keukengerief
- Halfproducten: textielmaterialen (lappen stof, garens), was, zeep, kunststoffen, glas, papier (onbedrukt), touw
- Houders: blikken, bussen, dozen, kuipen, manden, vaten, tassen, aquariums, vaatwerk, liturgische houders (wierookvaten), asurnen, vazen
- Informatievormen: voor zover voorwerpen niet vallen in de categorie documentatie gaat het om vlaggen, vaandels, zegels, naamplaten, nummerplaten, stickers, reclamemateriaal, ambtssymbolen, productverpakkingen
- Interieurinrichting: behang, gordijnen, hoezen, meubilair, meubelonderdelen, lampen, kaarshouders
- Kleding: liturgische gewaden, sieraden en accessoires, schoenen, kledingstukken, wapenrusting, uniformen, (hand)tassen, hoeden en petten, pruiken
- Meetinstrumenten: meetlinten, maatstokken, hoogtemeters, peilinstrumenten, elektriciteitsmeters, snelheidsmeters, meteorologische meetinstrumenten, weegschalen, thermometers, lichtmeters, geluidsniveaumeters
- Menselijk materiaal: skelet en skeletdelen, haren
- Planten en plantaardig materiaal: plantaardige fossielen, schors, zaden, bewerkt plantenmateriaal, hout en houtproducten, pollen
- Recreatiemiddelen: kaart-, bord- en tafelspelelementen, sport- en atletiekbenodigdheden, poppenkastpoppen, puzzels, speelgoed
- Ruilmiddelen: geld, verhandelbare waardepapieren, betalingsbewijzen
- Varia: alles dat niet in één van de andere categorieën te plaatsen is.
- Vervoermiddelen: koetsen, wagens, fietsen, auto's, karren, schaatsen, ski's, aanhangwagens, kruiwagens, kinderwagens, bromfietsen, motorfietsen
- Wapens en munitie: vuurwapens, (steek)messen, kogels, granaten, geschut, mijnen

Sommige deelcollecties vallen onder verschillende toptermen. Deze deelcollecties werden als **gemengde collecties** geteld. Deelcollecties die bestaan uit verschillende soorten erfgoed (bijvoorbeeld archief en voorwerpen) werden in elk van de betreffende categorieën opgenomen. Er werd daarbij gezorgd dat er zich geen dubbeltellingen voordeden.

4.2.1.2 Andere kenmerken van de deelcollecties

Behalve de indeling in categorieën erfgoed, werden nog zes andere kenmerken van de deelcollecties onderzocht.

Waar mogelijk werd de exacte **omvang** van de deelcollecties genoteerd. Dat kon meestal alleen als een volledige inventaris voorhanden was. In de andere gevallen werd een schatting gemaakt.

Dit laatste levert indicatieve cijfers op, die met de nodige omzichtigheid behandeld moeten worden.

Waar mogelijk werden de deelcollecties **gedateerd**. Ook hier waren soms exacte gegevens voorhanden, maar werd de ouderdom van de collecties veel vaker geschat.

Waar bekend werd de **eigendomsstatus** van de collecties aangegeven: collecties kunnen al dan niet het eigendom zijn van degene die ze bewaart, ze kunnen een schenking zijn, in bruikleen of in bewaring gegeven zijn. Elke eigendomsstatus brengt andere rechten en plichten voor de beheerder mee.

Van elke deelcollectie is de **registratiegraad** aangegeven. Deelcollecties kunnen geheel of gedeeltelijk geregistreerd zijn. De registratie kan geautomatiseerd zijn (dat wil zeggen geregistreerd met behulp van software) en er is sprake van digitalisering wanneer het materiaal van de collecties gescand of digitaal gefotografeerd is.

Het WODE onderzocht ook de **bewaaromstandigheden en de conditie** waarin de deelcollecties zich bevinden. De eventuele schade werd beschreven. Als de beheerder zelf de conditie niet kent en er geen tijd was om de conditie te bepalen, werd de conditie niet genoteerd. Per organisatie werd ook een beschrijving van het depot of de depots gegeven.

Tot slot werd de **relevantie** van de deelcollectie aangegeven in termen van het belang voor de organisatie en de gebondenheid.

Het **belang** van een deelcollectie voor een organisatie wordt bepaald door de mate waarin die collectie beantwoordt aan de missie van de organisatie. Die beoordeling werd in samenspraak met de beheerder gemaakt.

De **gebondenheid** van de deelcollectie geeft aan in welke mate ze gebonden is aan de regio, een plaats, één of meerdere personen, een proces, een organisatie of een vereniging. Uiteraard is meer dan één soort gebondenheid is mogelijk.

Elke beheerder werd ook gevraagd het **belang van de deelcollectie voor het Waasland** te formuleren. Ook al is dit een subjectief gegeven, de antwoorden zijn belangrijk als begin van een 'verhaal van het Waasland' en de rol van het cultureel erfgoed daarin.

4.2.2 Onderzochte organisaties

4.2.2.1 De keuze van de organisaties

Omdat het WODE in de eerste plaats bedoeld is als een beleidsinstrument voor het Erfgoedconvenant Land van Waas, werden enkel de collecties roerend erfgoed in handen van organisaties onderzocht. Strikt private collecties van privé-personen zijn niet in het onderzoek betrokken.

Tal van organisaties bezitten één of meerdere van de onder 2.1.1. beschreven categorieën erfgoed. Je kan ze opdelen in de erfgoedbeheerders en de erfgoedbewaarders.

Onder **erfgoedbeheerders** verstaan we organisaties die het beheer van cultureel erfgoed als hoofdtaak hebben. Er is Waas erfgoed in handen van organisaties die niet in het Waasland gevestigd zijn, zoals het Rijksarchief Gent en grote musea. Er zijn erfgoedbeheerders gevestigd in het Waasland van wie de collecties niet noodzakelijk Waas erfgoed zijn, zoals het Rijksarchief Beveren en bewaarbibliotheken. En ten slotte zijn er de in het Waasland gevestigde beheerders van Waas cultureel erfgoed, zoals de heemkundige kringen en specifieke musea en documentatiecentra.

Erfgoedbewaarders zijn organisaties die weliswaar cultureel erfgoed bewaren, maar dat niet als hoofdtaak hebben. Dat kunnen publiekrechtelijke organisaties met cultureel erfgoed zijn, zoals de gemeenten, de OCMW's en de polderbesturen, of privaatrechterlijke zoals bedrijven, verenigingen en kerkfabrieken.

Het Waasland telt in totaal ruim 120 organisaties met erfgoed. Er diende dus een selectie gemaakt te worden. In de eerste plaats werden die **organisaties** diepgaand onderzocht **waarvoor in het Erfgoedconvenant Land van Waas een beleid kan ontwikkeld worden**. Dat zijn Wase musea, heemkringen, archieven en andere verenigingen en / of organisaties met (Wase) collecties. Ook de archieven van gemeenten en OCMW's en het Rijksarchief in Beveren werden diepgaand onderzocht, aangezien deze organisaties naast een administratieve ook een culturele functie vervullen. Al deze organisaties zijn – indien mogelijk – door de onderzoekers persoonlijk bezocht en er werd een uitgebreide vragenlijst ingevuld.

De andere organisaties met cultureel erfgoed, de kerkfabrieken en polderbesturen, zijn globaal onderzocht, met de bedoeling een zo compleet mogelijk beeld te creëren van de in het Waasland bewaarde deelcollecties. Deze organisaties kregen alleen een schriftelijke vragenlijst. De respons erop was niet groot: geen enkel polderbestuur vulde de enquête in, veertien van de vijftig kerkbesturen deden dat wel. Vermoedelijk is de lage respons te wijten aan het feit dat deze instanties niet prioritair met cultureel erfgoed bezig zijn. Kerkfabrieken worden bovendien beheerd door vrijwilligers met tal van andere taken.

Van de organisaties die bibliotheekmateriaal beheren (boeken, tijdschriften, kranten) zijn alleen die onderzocht met documentair erfgoed (oude kranten, oude drukken) of materiaal dat over cultureel erfgoed gaat (vakbibliotheken). Openbare bibliotheken zijn niet bij het onderzoek betrokken. Hoewel sommige

bibliotheken erfgoedcollecties in huis kunnen hebben (oude kranten bijvoorbeeld) of collecties over cultureel erfgoed (bijvoorbeeld historische tijdschriften), is hun opdracht recente informatie verstrekken van algemene aard.

Bedrijven en verenigingen die cultureel erfgoed bewaren, maar niet als voornaamste opdracht, vormen een problematiek apart. Als bronnen voor het sociale leven in gemeenschappen en de economische ontwikkeling van de streek verdienen ze meer zorg en aandacht dan nu het geval is. Er is echter nog weinig zicht op de omvang van deze groep en het cultureel erfgoed dat zij beheren. Dit onderzoeken vergt een apart project. Bedrijfs- en verenigingsarchieven die bewaard worden bij archiefinstellingen of heemkundige kringen zijn wel meegenomen bij de inventarisatie.

Een lijst van alle onderzochte organisaties is opgenomen achteraan deze samenvatting.

4.2.2.2 Beschrijving van de organisaties en hun depots

Het WODE verzamelde niet alleen gegevens over de deelcollecties van de organisaties, maar eveneens algemene gegevens over alle erfgoedbeheerders en –bewaarders én hun depots.

Voor elke **organisatie** werden naam, adres en contactgegevens, en contactpersonen genoteerd. Daarnaast werd gepolst naar de missie van de organisatie, het budget voor behoud en beheer, de publieksactiviteiten en beleidsmatige aspecten van behoud en beheer zoals het calamiteitenplan, collectieplan en restauraties. Er werd een overzicht gemaakt van het aantal bezoldigde personeelsleden en hun taken en het aantal vrijwilligers en hun taken. De eventuele samenwerking tussen professionelen en vrijwilligers en de noden van de vrijwilligers werden in kaart gebracht. Er werd een SWOT-analyse (een analyse van de sterke en zwakke punten, de kansen en de bedreigingen) van het vrijwilligerswerk in de organisatie gemaakt. Ten slotte werden vragen aan de Erfgoedcel Waasland genoteerd.

Waar mogelijk werd de capaciteit van de **depots** genoteerd. Ook gegevens over temperatuur en vochtigheidsgraad werden vermeld indien ze beschikbaar waren. Er zijn echter metingen over een langere periode nodig om hierover echt betrouwbare uitspraken te kunnen doen.

4.3 Conclusies uit het onderzoek

4.3.1 Het onderzoek

In totaal werden 44 erfgoedorganisaties die roerend erfgoed in huis hebben bezocht en uitgebreid ondervraagd. Van de 53 Wase kerkfabrieken vulden veertien een uitgebreide schriftelijke enquête in; van 22 andere werd informatie over hun deelcollecties gevonden bij het Rijksarchief Beveren (voor wat betreft

de archieven) en het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium⁸⁴ (voor wat betreft voorwerpen). Dat betekent dat de informatie over het cultureel erfgoed van kerken niet volledig is, maar wel representatief: de informatie over archieven is afkomstig van 56% van het totaal (30 van de 53), de informatie over objecten betreft 41% van het totale aantal kerkfabrieken (22 van de 53).

De polderbesturen hebben niet gereageerd op de enquête en zijn ook niet verder onderzocht.

4.3.2 De deelcollecties

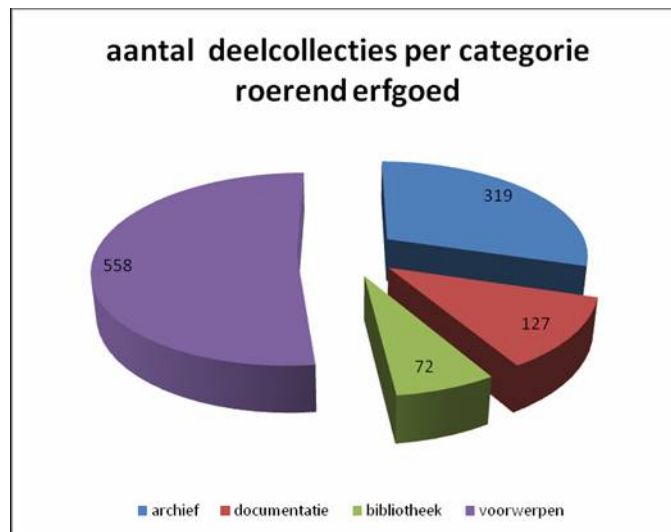
4.3.2.1 Omvang van de deelcollecties

In totaal zijn 1083 deelcollecties beschreven. Iets meer dan de helft van die deelcollecties vallen onder de categorie voorwerpen. Een klein kwart van de deelcollecties zijn archieven. Van beide categorieën is bij benadering bekend hoe groot de omvang is. De cijfers zijn niet exact; van ongeveer de helft van de deelcollecties diende de omvang geschat te worden.

In de categorie voorwerpen bevatten alle deelcollecties samen zo'n 215.000 items. In dat getal zitten de 160.000 exlibrisen in de Stedelijke Musea Sint-Niklaas vevat, meteen de grootste deelcollectie in het onderzoek. Een andere opmerkelijke collectie is de verzameling van 14.000 fossielen in het Huis van de Evolutie in Sint-Gillis-Waas

Er werd ongeveer 11.300 meter **archief** geteld. Van **documentatie en bibliotheek**, de twee kleinere categorieën deelcollecties, zijn geen totalen te berekenen, omdat de meeteenheden in deze categorieën verschillend zijn. Grote collecties in de categorie documentatie zijn bijvoorbeeld de collecties rouwbrieven en bidprentjes in het Stadsarchief Sint-Niklaas (11.692 resp. 26.050 stuks) en deze van de Heemkundige Kring 't Sireentje in Waasmunster (goed voor 6.399 rouwbrieven en 28.306 bidprentjes), een verzameling die jaarlijks met gemiddeld 1.000 stuks aangroeit.

⁸⁴ <http://www.kikirpa.be>.

Archief (319), documentatie (127), bibliotheek (72) en voorwerpen (558)

Figuur 3: Aantal deelcollecties per categorie roerend erfgoed

4.3.2.2 Aard van de deelcollecties

In de categorie **voorwerpen** vormen beeldmateriaal, gereedschap en uitrusting en houders de grootste groepen. De deelcollecties die onder de AAT-topcategorie **beeldmateriaal** vallen, zijn zeer divers. De meeste kunstwerken vallen onder deze categorie. Zo bezit de gemeente Beveren schilderijen van Albert Hulstaert, Albert Ciamberlani, Jan Buytaert en Jef Ruythoorn.

Deelcollecties met **gereedschap en uitrusting** zijn terug te vinden in de vele heemkundige collecties. Zo bezit de Heemkundige Kring De Kluize in Sint-Gillis-Waas tweehonderd stuks schoenmakersgereedschap. De Heemkundige Kring Nieuwkerken-Waas 200/700 in Nieuwkerken illustreert dan weer de nijverheid van de streek –voornamelijk klompenmakerij, landbouw- en vlasnijverheid– met de werktuigen van een veertiental verschillende ambachten.

De meeste deelcollecties onder de AAT-topcategorie **houders** bevinden zich in kerken. Andere dan deze kerkelijke collecties zijn voornamelijk heemkundige collecties uit de 19de en de eerste helft van de 20ste eeuw. Enkele opmerkelijke deelcollecties zijn bijvoorbeeld de 250 tabaksdoosjes in het Historisch Pijp- en tabaksmuseum in Sint-Niklaas, en de vijf snotneuzen op voet in het Stedelijk Museum van Lokeren.

Van 86% van de aangetroffen **archieven** zijn gemeenten en OCMW's de archiefvormers. Hiervan is het merendeel hedendaags archief. Ze bieden een rijkdom aan informatie over thema's zoals militie, verkiezingen, openbare orde en veiligheid, openbare gezondheid, onderwijs, burgerlijke stand... Wat zoal in archieven aangetroffen kan worden en welke interessante informatie er uit opgediept kan worden, werd in het najaar van 2006 mooi geïllustreerd door het Wase erfgoedproject 'Archief op het spoor'⁸⁵. Aan de hand van acht personages van wie op basis van de aanwezige archiefdocumenten werd geschreven – van

⁸⁵ www.archiefophetspoor.be.

Napoleon Bonaparte die Sint-Niklaas bezoekt tot een smokkelaar uit Stekene, van de abdis van de Waasmunsterse Roosenbergabdij tot een armoedzaaier uit De Klinge – toonden de Wase archieven wat ze zoal aan informatie in huis hadden.

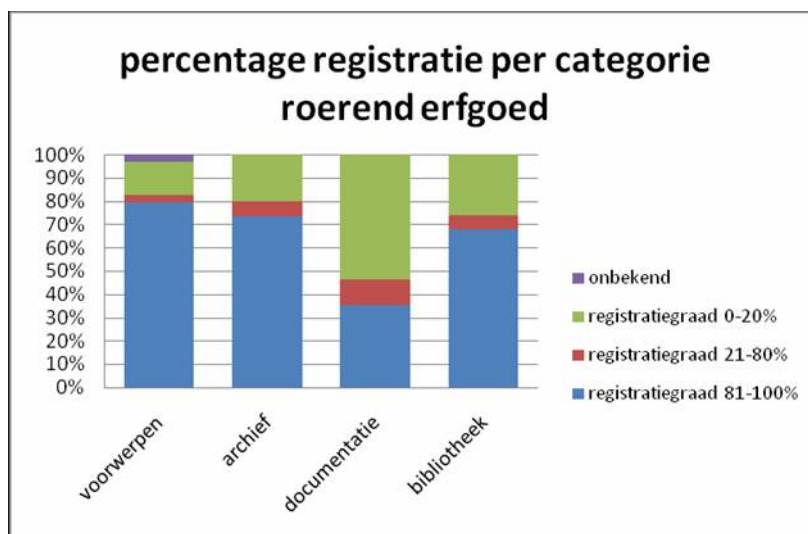
In de categorie **bibliotheken** zijn de omvangrijkste deelcollecties uiteraard de boeken. In totaal werden er ongeveer 25.000 boeken geteld. In de zeer heterogene categorie documentatie vallen vooral de vele foto's en prentbriefkaarten op. De deelcollecties doodsprentjes en rouwbrieven zijn niet zo groot in aantal, maar bevatten samen wel meer dan 100.000 exemplaren.

4.3.2.3 Registratiegraad van de deelcollecties

De mate waarin een deelcollectie **geregistreerd** is, speelt een belangrijke rol bij het beheer ervan. Uit onderstaande grafiek blijkt dat de deelcollecties in de categorieën voorwerpen en archief het best geregistreerd zijn. Van ongeveer 80% van de voorwerpen en 73% van de deelcollecties is een volledige of vrij volledige inventaris beschikbaar. Minder gunstig is de situatie bij de deelcollecties die onder de categorie documentatie vallen. Slechts 38% van die deelcollecties is (bijna) volledig geïnventariseerd. Een reden daarvoor is dat deze collecties vaak grote bulk bevatten, denk aan de grote hoeveelheden bidprentjes, rouwbrieven en foto's, die niet altijd afzonderlijk beschreven zijn. De bidprentjes, bijvoorbeeld, worden vaak gewoon alfabetisch gerangschikt.

Van de gehele categorie bibliotheek, dus handbibliotheken, historische onderzoeksresultaten en oude drukken, is 67% geregistreerd.

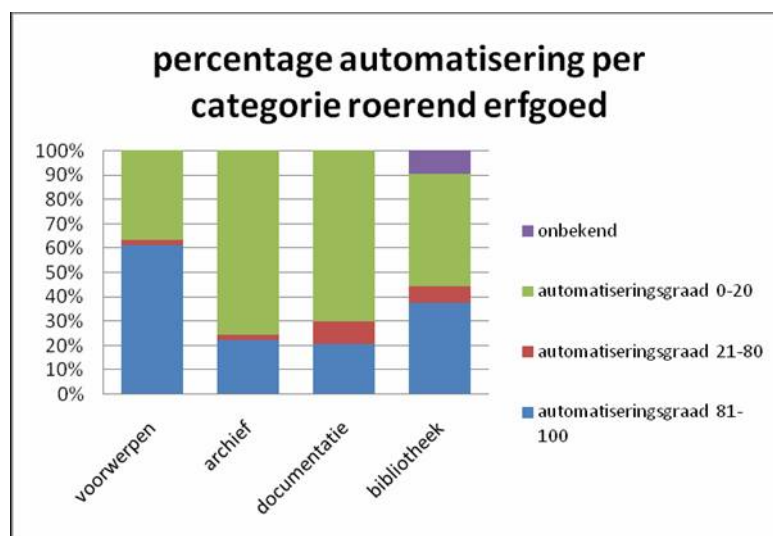
De manier waarop deelcollecties worden geregistreerd, loopt eveneens uiteen van basale registratie met slechts enkele gegevens tot volledige registratie in gespecialiseerde software.

Van boven naar onder: onbekend, registratiegraad 0-20%, registratiegraad 21-80%, registratiegraad 81-100%

Figuur 4: Percentage registratie per categorie roerend erfgoed

Niet overal is er sprake van een **geautomatiseerde registratie**. Het gunstigst is de situatie bij de voorwerpen; daarvan is 60% van de deelcollecties grotendeels opgenomen in één of ander geautomatiseerd register zoals een tekstbestand, een spreadsheet of een elektronische databank. Bij bibliotheken (handbibliotheken, resultaten van historisch onderzoek en oude drukken) is dat voor 41% van de deelcollecties het geval, bij archieven voor 22% en bij documentatie voor 21% van de deelcollecties. Alhoewel veel beheerders zorg besteden aan het registreren van hun roerende erfgoed, gebeurt dit helaas nog teveel in verschillende systemen.

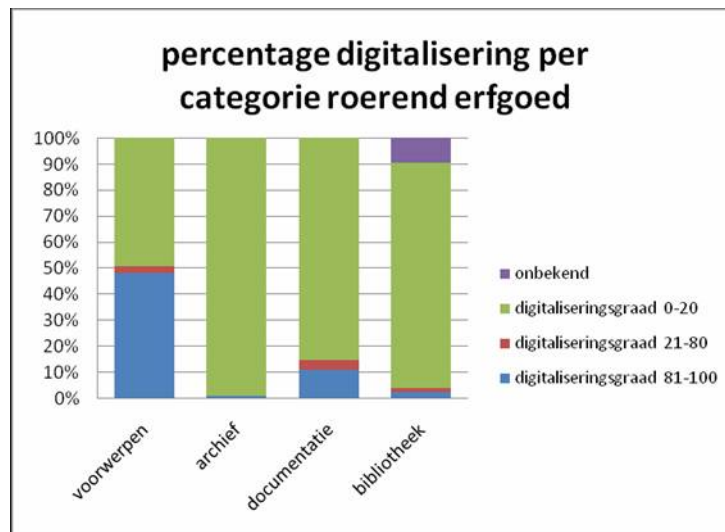

Van boven naar onder: onbekend, automatiseringsgraad 0-20%, automatiseringsgraad 21-80%, automatiseringsgraad 81-100%

Figuur 5: Percentage automatisering per categorie roerend erfgoed

De graad van **digitalisering** ligt nog lager. In de categorie voorwerpen is 46% van de deelcollecties grotendeels digitaal gefotografeerd of gescand, daarna volgt de categorie documentatie, waar 12% van de deelcollecties (vrijwel) volledig is gedigitaliseerd. Dit percentage bij de categorie documentatie is vooral te danken aan de vele foto's die gescand zijn en aan de digitale foto's die gemaakt zijn in het kader van het MovE (Museum Oost-Vlaanderen in Evolutie⁸⁶) – een initiatief dat onder andere de registratie en ontsluiting van de Oost-Vlaamse museumcollecties op het internet beoogt. De hekkensluiters zijn de bibliotheken en archieven, waarvan drie, respectievelijk één procent volledig gedigitaliseerd is.

⁸⁶ www.museuminzicht.be.

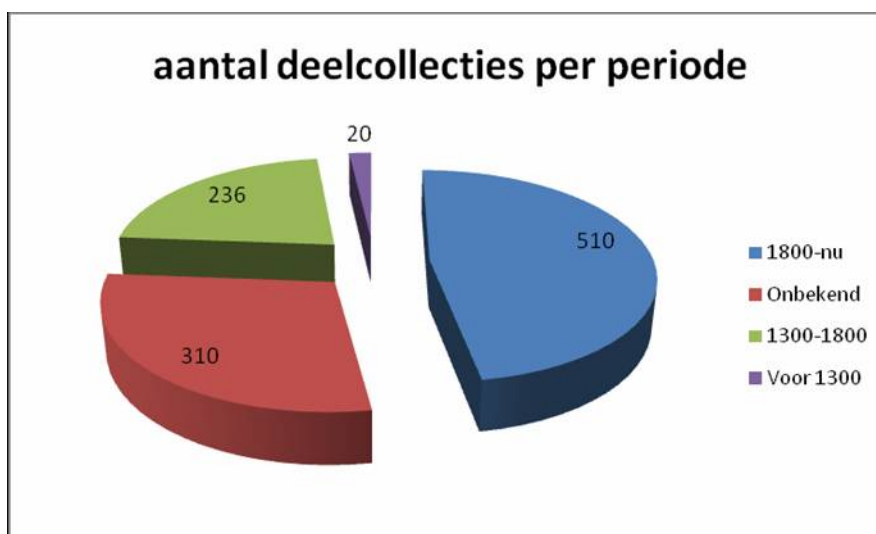
Van boven naar onder: onbekend, digitaliseringsgraad 0-20%, digitaliseringsgraad 21-80%, digitaliseringsgraad 81-100%

Figuur 6: Percentage digitalisering per categorie roerend erfgoed

De meeste inventarissen, op papier of geautomatiseerd, zijn alleen te raadplegen in de organisaties zelf. Weinig inventarissen zijn raadpleegbaar via internet. Het gevolg daarvan is een **grote versnippering**: collecties zijn weinig toegankelijk en uitwisseling en collectiemobiliteit worden er door bemoeilijkt. Onder andere omdat de informatie-uitwisseling zo moeilijk is, bestaat er weinig samenwerking rond collectievorming.

4.3.2.4 Datering van de deelcollecties

De datering van de deelcollecties bleek om twee redenen een moeilijke zaak. Ten eerste blijkt de ouderdom van heel wat voorwerpen niet geregistreerd te zijn. Bovendien leidt de methodiek van het onderzoek op deelcollectieniveau tot vrij grove periodisering. Deelcollecties kunnen van het oudste tot het jongste voorwerp soms een periode van wel vier eeuwen beslaan. De gegevens over datering moeten daarom met de nodige voorzichtigheid gehanteerd worden.

1800-nu (510), onbekend (310), 1300-1800 (236), voor 1300 (20)

Figuur 7: Aantal deelcollecties per periode

Veertien van de 1083 deelcollecties beginnen vóór het jaar 500 na Chr. en lopen niet door tot na 1000 na Chr. Zo dateert het oudste keramiek in het bezit van de Archeologische Dienst Waasland uit 3000 v.C. 241 deelcollecties beginnen tussen 1000 en 1800 en zijn dus middeleeuws of uit het ancien régime. Het gaat vooral om archieven van kerkfabrieken, gemeenten en families en om kaarten en voorwerpen. Zo zijn er de 700 kaarten van 1600 tot nu in het bezit van de Bibliotheca Wasiana en de kaarten, atlanten, hemelen en wereldbollen – waarvan enkele van Mercator – van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas.

Een kleine helft van de deelcollecties is 19de en 20ste-eeuws. Van 310 deelcollecties is niet bekend uit welke periode ze stammen, maar van een groot deel daarvan kan aangenomen worden dat ze 19de en 20ste-eeuws zijn. Er is dus een duidelijk overwicht van vrij recent materiaal.

4.3.2.5 Gebondenheid van de deelcollecties

Het lokaal bewaarde cultureel erfgoed heeft meestal een band met de plaats waar het bewaard wordt. Toch zijn er verschillen in herkomst vast te stellen tussen de verschillende categorieën erfgoed. De meeste archieven en documentaire collecties hebben een lokale herkomst. In de categorie voorwerpen is 65% uit de eigen streek afkomstig of lokaal gebruikt. De rest heeft een regionale herkomst of komt van nog verder weg. Bij de bibliotheekcollecties zijn de meeste deelcollecties met een regionale, nationale of internationale herkomst te vinden.

4.3.2.6 Belang van de deelcollecties

De **meeste organisaties** vinden dat er een **sterke relatie is tussen hun missie** –datgene dat zij als organisatie willen verzamelen en tonen– **en hun collectie**. Er zijn weinig deelcollecties die niet in de organisatie thuishoren en volgens de bewaarders of beheerders afgestoten zouden kunnen worden.

Het antwoord op de vraag wat het **belang** is van een deelcollectie **voor het Waasland** is natuurlijk subjectief. Toch konden de bewaarders of beheerders voor vrijwel alle deelcollecties aangeven waarom ze het bewaren waard zijn, op verschillende geografische schalen (voor de gemeente, de regio, Vlaanderen, België of internationaal). Deze intrinsieke waarde hebben de deelcollecties onder andere omdat ze bronnen voor lokale of regionale geschiedenis zijn, er herinneringen en emoties mee verbonden zijn, ze representatief zijn voor een proces, een periode of een plaats, omdat ze uniek of mooi zijn.

Twee thema's die typisch zijn voor de regio zijn Mercator en Reynaert. Het verzamelen van voorwerpen en documentatie rond **Mercator** –die in Rupelmonde geboren werd– dateert uit de 19de eeuw en is voornamelijk het resultaat van de inspanningen van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas.

Het **Reynaertthema** speelt in diverse organisaties een rol. Net als Mercator is Reynaert de Vos sinds de 19de eeuw en zeker sinds de jaren '50 van de vorige eeuw een figuur waarmee inwoners van de streek zich identificeren. Er is een wisselwerking tussen de toeristische vermarkting van Reynaert en het wetenschappelijk onderzoek, dat onder andere uitwees dat verschillende toponiemen in het middeleeuwse verhaal verwijzen naar het Land van Waas. Het wetenschappelijk onderzoek en de publiekswerking rond dit thema resulteerden in een breed draagvlak voor Reynaert, in een band met het literaire meesterwerk en de creatie van een literair landschap in het Waasland (en daarbuiten).

In verband met de waarde van de verschillende deelcollecties moet opgemerkt worden dat hun intrinsieke waarde wellicht hoger is dan vermoed, omdat er te weinig bekend is over de onderlinge samenhang en complementariteit van de collecties. De deelcollecties kunnen nog aan belang winnen doordat ze elkaar aanvullen; omdat informatie over bepaalde deelcollecties ook relevant is voor andere; of omdat vergelijking uitwijst dat sommige deelcollecties echt uniek zijn. Nu missen veel deelcollecties een bredere context en kan het belang van plaatselijke collecties voor de regio moeilijk ingeschat worden. Deelcollecties kunnen elkaars belang versterken als ze elkaar inhoudelijk aanvullen, samen een ruimere periode omvatten of samen unieke en zeldzame stukken bevatten. Deze constatering onderstreept nog eens het belang van registratie en van de toegankelijkheid van deze registratie.

4.3.2.7 Conditie en bewaaromstandigheden van de deelcollecties en depots

De **conditie van de meeste deelcollecties is redelijk tot goed**, al is dit niet voor elke deelcollectie in detail onderzocht. Verschillende organisaties hebben heel wat deskundigheid opgebouwd inzake conservering en restauratie. Zo heeft de Heemkundige Kring d'Euzie een eigen restauratieatelier voor schilderijen en beschikt het Stadsarchief Sint-Niklaas over een eigen conservatieatelier waar bijvoorbeeld archiefdozen op maat worden gemaakt.

Om de kwaliteit van de depots te meten zouden langdurige metingen moeten plaatsvinden, die in het kader van dit onderzoek niet mogelijk waren. Het Land van Waas telt **weinig (gespecialiseerde) erfgoeddepots**. Van de 49 onderzochte depotruimtes van erfgoedorganisaties (er zijn weinig gegevens bekend van kerken en kerkbesturen) zijn er 35 redelijk tot goed en vertonen er twaalf problemen zoals stof, temperatuurschommelingen en vocht. Twee van de 33 erfgoedorganisaties hebben geen depot.

Het meest nijpende probleem is de beschikbare ruimte in de depots. De meeste staan vrij vol, van twintig depots is bekend dat ze helemaal vol zijn. In elke gemeente kampen erfgoedorganisaties met een tekort aan depotruimte. Elke organisatie gaat apart op zoek naar oplossingen en klopt daarvoor vaak bij de gemeente aan.

4.3.2.8 Eigendom van de deelcollecties

Er bestaat **onduidelijkheid over eigendom en allerlei vormen van overdracht**. Schenkingen, bewaargevingen en bruiklenen worden vaak niet duidelijk contractueel vastgelegd, wat tot problemen leidt. Het is onvoldoende bekend dat overheidsdocumenten altijd 'openbaar domein' blijven en dus niet verkocht mogen worden of beschouwd mogen worden als bezit van een persoon of een vereniging.

4.3.3 Erfgoedorganisaties

Bij het overgrote deel van de erfgoedorganisaties wordt de werking volledig gedragen door onbezoldigde medewerkers (gemakshalve 'vrijwilligers' genoemd); slechts bij een minderheid zijn bezoldigde medewerkers aan de slag (gemakshalve 'professionelen' genoemd). Dit onderscheid houdt geenszins een waardeoordeel in over de werking van de organisaties en evenmin over de inzet van de medewerkers. Voor steden en gemeenten, OCMW's en kerkfabrieken is het beheren van cultureel erfgoed niet de hoofdtaak, maar toch zijn ze wettelijk verplicht een archief bij te houden. De stads-, gemeente- en OCMW-archieven hebben allen bezoldigd personeel, al hebben slechts vijf stads- en gemeentearchieven een professionele archivaris (minstens halftijds) in dienst. De kerkfabrieken worden geheel beheerd door vrijwilligers.

Figuur 8: Professionelen en vrijwilligers in erfgoedorganisaties

Erfgoedbewaarders zijn degenen die het bewaren en de zorg voor cultureel erfgoed als hoofdtaak hebben: musea, bibliotheken, documentatiecentra en andere roerende erfgoedcollecties. Bij hen is het aandeel van de organisaties die volledig werken met vrijwilligers het grootst.

In enkele organisaties werken professionelen samen met vrijwilligers. Zo beheert de Hertogelijke Heemkundige Kring Land van Beveren de museale collectie van de gemeente Beveren. De gemeentearchivaris is er erg begaan met de kring en er bestaat een nauwe samenwerking. Ook het Cultuurcentrum werkt dikwijls samen met het archief én de heemkring. In Sint-Gillis-Waas werkt de Heemkundige Kring De Kluize nauw samen met de gemeentearchivaris. De professionelen beoordelen deze samenwerking als positief. Waar binnen gemeenten of steden vrijwilligersorganisaties contact hebben met professionele organisaties, beoordelen de vrijwilligers dit contact ook als positief.

Een voorbeeld van een goede vrijwilligerswerking is de projectvereniging de Ghesellen van Sint-Pieter. Deze vereniging startte in 2003 met een project rond de ontsluiting van het cultureel erfgoed, zowel roerend als onroerend, van de Sint-Petruskerk. Ze beheert noch verzamelt cultureel erfgoed en ontsluit enkel het bestaande cultureel erfgoed dat zich op diverse plaatsen kan bevinden. De vereniging werkt met vijftien vrijwilligers, die verdeeld zijn in werkgroepen rond archieven, documentatie, archeologie, monument en maquette. De eindresultaten –een tentoonstelling, publicatie en cd-rom– worden verwacht in september 2008.

Vrijwilligers- en andere erfgoedorganisaties ondervinden een enorme toestroom aan informatie en initiatieven. Steunpunten en koepelorganisaties zijn zeer actief en ontwikkelen een uitgebreid aanbod aan

activiteiten en vorming, maar vooral de vrijwilligers voelen zich overbevraagd en kunnen het aanbod niet bijbenen. Zij hebben grote behoefte aan een filter op deze informatiestroom.

Over het algemeen is de motivatie van vrijwilligers hoog en draagt hun inzet in belangrijke mate bij aan de erfgoedwerking in het Waasland.

4.3.4 Samenwerking en versnippering

Over het algemeen is er weinig contact, en dus ook geen samenwerking, tussen erfgoedorganisaties, zelfs niet binnen één gemeente. Er is een grote organisatorische versnippering. Dat is jammer, want op heel wat plaatsen wordt goed werk verricht en is specifieke deskundigheid opgebouwd, die ook andere organisaties ten goede zou kunnen komen.

Vooraf bij de gemeentelijke archieven leeft wel een **behoefte aan samenwerking**. Het is duidelijk dat archiefbeheer deskundigheid vereist, en dat die niet in elke gemeente voorhanden is. Op verschillende plaatsen is geopperd dat een gezamenlijke aanpak hieraan kan verhelpen.

De versnippering valt ook te merken aan de categorieën erfgoed die organisaties beheren of bewaren. Er is vrijwel geen enkele erfgoedorganisatie onderzocht die maar één categorie erfgoed in huis heeft. De meeste archiefinstellingen en professionele musea beheren ook documentatie en/of een bibliotheek, heemkundige kringen hebben vrijwel altijd materiaal uit de vier categorieën, kerkfabrieken beheren voorwerpen en archieven, soms ook documentatie. Dit vereist deskundigheid rond heel wat soorten materiaal en leidt tot kleine deelcollecties die veel overlapping vertonen. Dat laatste is onder andere het geval met betrekking tot handbibliotheken, heemkundige tijdschriften, gereedschap en uitrusting.

4.4 Aanbevelingen

De aanbevelingen van de onderzoekers kunnen in vier grote groepen opgedeeld worden, die samenhangen met de initiële doelstellingen en uitgangspunten van het rapport. Deze zijn: aanbevelingen met betrekking tot de versterking van de interne erfgoedwerking in de organisaties zelf, aanbevelingen met betrekking tot de versterking van de externe erfgoedwerking van de organisaties, aanbevelingen met betrekking tot de versterking van de maatschappelijke rol van erfgoedbeheerders en tenslotte aanbevelingen in verband met de ondersteuning die nodig zijn om een organisatie te laten functioneren.

Deze aanbevelingen kunnen op het niveau van de gemeenten, op het niveau van het Erfgoedconvenant Land van Waas of op Vlaams niveau opgevolgd worden. De aanbevelingen over registratie zijn prioritair, aangezien deze de basis van alle andere werkingen vormen. In de uitvoering van de andere aanbevelingen die voor het regionale niveau gelden kunnen de partners in het Erfgoedconvenant Land van Waas zelf prioriteiten bepalen.

4.4.1 Versterking van de interne erfgoedwerking van de organisaties

Deze aanbevelingen betreffen activiteiten die betrekking hebben op de kernactiviteit van de organisaties, met name het beheer van het erfgoed. De focus ligt daarbij voornamelijk op het registreren en het behoud en beheer van de collectie.

4.4.1.1 Registratie

De onderzoekers stellen een (dringende) nood aan het verbeteren en verfijnen van de registratie vast.

- Registreer alle erfgoedcollecties op een uniforme en platformafhankelijke manier.
- Zorg voor een (digitale) ontsluiting van de heemkundige tijdschriften.
- Maak een stappenplan voor inventarisatie van foto's, dia's en prentbriefkaarten. Geef de Beeldbank Waasland hierin een coördinerende rol.
- Maak een inventaris van knipsel- en onderwerpsmappen; digitaliseer krantenknipsels en op termijn ander materiaal uit deze mappen dat blijvend beschikbaar moet zijn.
- Registreer archiefmateriaal in een uniform systemen volgens gangbare normen in de archiefwereld.
- Stimuleer registratie van museale voorwerpen in MovE.
- Zoek voor collecties voorwerpen van niet-museale organisaties een registratiesysteem, dat aansluit bij en uitwisselbaar is met MovE.
- Stimuleer registratie van kerkelijke objectencollecties in www.religieuserfgoed.be
- Maak een beredeneerde bibliografie.

4.4.1.2 Depot en bewaaromstandigheden

- Maak in overleg met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen werk van een regionaal depotbeleid, na grondige inventarisatie en eventuele afstoot of ruil van deelcollecties.
- Stel een regionaal calamiteiten- en rampenplan op.
- Organiseer uitwisseling van expertise rond behoud en beheer.
- Maak een schade-inventaris van erfgoedbibliotheken.

4.4.2 Versterking van de externe erfgoedwerking van de organisaties

Deze aanbevelingen betreffen de uitwisseling van kennis en kunde tussen organisaties die erfgoedbeheer als taak hebben.

- Ontwikkel een competentiepool van erfgoedzorgers in het Waasland.
- Maak een draaiboek van 'best practices' in erfgoedzorg in het Waasland.
- Zorg voor onderlinge begeleiding.

4.4.3 Versterking van de maatschappelijke rol van de erfgoedorganisaties

4.4.3.1 Belang van erfgoed

- Start op termijn, na registratie van de diverse categorieën erfgoed, een discussie over de rol van het aanwezige roerende erfgoed in 'de culturele biografie van de streek'.

4.4.3.2 Erfgoed als instrument tot city marketing

- Integreer roerend erfgoed in het toeristische aanbod.

4.4.3.3 Erfgoed als instrument tot sociale inclusie

Een gemeente, een stad of een streek verkopen is één; mensen hetzij als publiek hetzij als lid van een organisatie betrekken bij de werking en de geschiedenis van de entiteit is iets anders.

- Stimuleer erfgoedorganisaties tot meer procesgerichte en interactieve publiekswerking.
- Werk projecten en acties uit waarin materieel en immaterieel erfgoed een rol speelt.

4.4.4 Ondersteuning nodig voor het functioneren van de organisaties

4.4.4.1 Verder uitwerken van samenwerkingsverbanden

In de sector van zowel de openbare als de privaatrechtelijke archieven, bestaat een duidelijke behoefte aan een gestructureerde samenwerking.

- Intensifieer het bestaande overleg binnen het Waas Archievenoverleg tot een structureel overleg over archiefwerking in alle aspecten.
- Stimuleer intergemeentelijke samenwerking op het gebied van archiefbeheer.
- Initieer intergemeentelijke samenwerking naar analogie met de Nederlandse streekarchivaraten en streekarchieven in samenwerking met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.
- Stimuleer samenwerkingsverbanden met bijvoorbeeld landelijke organisaties in verband met inventarisatie.
- Promoot het model van het Archief de Bergeyck als voorbeeld voor privaatrechtelijke archieven.

Voor de sector van de musea is eveneens een verdere samenwerking gewenst. Ook hier zijn verschillende manieren mogelijk.

- Geef de Stedelijke Musea Sint-Niklaas en het Stedelijk Museum Lokeren een voortrekkersrol binnen het samenwerkingsverband Musea Waasland (MuWa).

- Streef op termijn binnen MuWa naar expertise-uitwisseling, collectiemobiliteit en gezamenlijke projecten.
- Structureer samenwerking van landbouwmusea in en buiten de streek.

4.4.4.2 Evaluatie van financieringskanalen

- Inventariseer bestaande subsidie- en financieringskanalen van en voor erfgoedorganisaties.

4.4.4.3 Ondersteuning bij juridische vragen en vraagstukken

- Begeleid vrijwilligersorganisaties rond juridische vraagstukken.

4.4.4.4 Ondersteuning bij de uitwerking van eigendomsoverdrachten

- Stimuleer erfgoedorganisaties duidelijke contracten op te stellen bij alle vormen van overdracht van materiaal. Werk samen met landelijke organisaties om goede voorbeelddocumenten op te stellen of als deze organisaties daarover al beschikken, voorbeelden beschikbaar te stellen.
- Sensibiliseer rond het begrip 'openbaar domein'.

4.4.4.5 Ondersteuning en begeleiding bij de erfgoedpraktijk

- Bied vorming op maat van de erfgoedorganisaties in de streek aan.
- Zorg voor praktische ondersteuning bij basistaken als registratie, behoud en beheer en publiekswerking.

4.5 Wie doet wat?

De inventarisatie van de deelcollecties in het Waasland hield veel meer in dan alleen een overzicht opstellen van de deelcollecties. Vrijwel alle aspecten van erfgoedzorg werden mee onder de loep genomen. Het resultaat daarvan is een uitgebreid rapport met zeer veel aanbevelingen. Die aanbevelingen kunnen niet allemaal onmiddellijk opgevolgd worden. Er moeten keuzes gemaakt en prioriteiten gesteld worden. De uitvoering van de aanbevelingen vergt tijd. De beleidslijnen die het Erfgoedconvenant Land van Waas uitzet, onder andere op basis van dit rapport, gelden voor zes jaar. De uitvoering van sommige aanbevelingen zal de beleidsperiode van zes jaar overstijgen, omdat ze zo fundamenteel en veelomvattend zijn.

De aanbevelingen overstijgen vaak het werkingsgebied van het Erfgoedconvenant Land van Waas. Binnen het erfgoedconvenant heeft elke partner zijn eigen verantwoordelijkheden. De Erfgoedcel Waasland moet,

als onderdeel van het Erfgoedconvenant Land van Waas, nu eens als initiatiefnemer of stimulator dan eens als coördinator, begeleider of bemiddelaar optreden. De Erfgoedcel Waasland en de andere partners in het Erfgoedconvenant Land van Waas zullen regelmatig een beroep moeten doen op andere organisaties of taken aan hen overlaten.

Dit rapport heeft niet de bedoeling onuitvoerbare ambities op te leggen, maar biedt keuzemogelijkheden, die met de beschikbare mensen, middelen, tijd en decretaal vastgelegde opdrachten uitvoerbaar zijn.

Het Land van Waas is, zoals gebleken uit de diverse analyses, een regio met een rijk en boeiend verleden. Het cultureel erfgoed in de streek verdient voortdurende aandacht en hedendaagse aanvulling. De aangereikte oplossingen en aanbevelingen zijn daarbij niet de enige zaligmakende, maar bieden een kader tot verdere acties en projecten. Want **het erfgoed van morgen groeit vandaag**.

4.6 De onderzochte organisaties

4.6.1 Organisaties die bezocht zijn in het kader van het onderzoek

Naam organisatie en plaats van vestiging	Werkingsgebied
Archeologische Dienst Waasland, Sint-Niklaas	Beveren, Kruibeke, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse, Waasmunster
Archief de Bergeyck, Beveren	Beveren, Waasland, Vlaanderen, internationaal
Belgische Vereniging voor Paleontologie, Sint-Gillis-Waas	België en internationaal
Bibliotheca Wasiana, Sint-Niklaas	Waasland
Folklore groep De Klomp, Sint-Gillis-Waas	Sint-Gillis-Waas, Vlaanderen, internationaal
Gemeentearchief Temse	Fusiegemeente Temse
Gemeentearchief Beveren	Fusiegemeente Beveren
Gemeentearchief Kruibeke	Fusiegemeente Kruibeke
Gemeentearchief Sint-Gillis-Waas	Fusiegemeente Sint-Gillis-Waas
Gemeentearchief Waasmunster	Waasmunster
Gemeentemusea Temse	Fusiegemeente Temse
Ghesellen van Sint-Pieter, Bazel (Kruibeke)	Bazel
Heemkundige Kring Den Dissel, Sinaai (Sint-Niklaas)	Sinaai
Heemkundige Kring Braem, Elversele (Temse)	Elversele
Heemkundige Kring De Souvereinen, Lokeren	Fusiegemeente Lokeren
Heemkundige Kring d'Euzie, Stekene	Fusiegemeente Stekene
Heemkundige Kring 't Sireentje, Waasmunster	Waasmunster
Heemkundige Kring De Kluize, Sint-Gillis-Waas	Fusiegemeente Sint-Gillis-Waas
Heemkundige Kring Nieuwkerken-Waas 200/700, Nieuwkerken (Sint-Niklaas)	Nieuwkerken

Heemkundige Kring Wissekerke, Kruibeke	Fusiegemeente Kruibeke en Steendorp (Temse)
Heirbrugmolen, Lokeren	Fusiegemeente Lokeren
Hertogelijke Heemkundige Kring Land van Beveren, Beveren	Fusiegemeente Beveren, Zwijndrecht, Burcht
Historisch Pijp- en Tabaksmuseum, Sint-Niklaas	Sint-Niklaas en Vlaanderen
Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Sint-Niklaas	Waasland
Landbouwmuseum Stekene, Stekene	Fusiegemeente Stekene
Museum De Schuur, Kruibeke	Fusiegemeente Kruibeke
Museum van de Abdij van Roosenberg, Waasmunster	Waasland, Vlaanderen
OCMW Sint-Gillis-Waas	Fusiegemeente Sint-Gillis-Waas
OCMW Sint-Niklaas	Fusiegemeente Sint-Niklaas
OCMW Waasmunster	Waasmunster
Regionaal Politiemuseum en –documentatiecentrum, Sint-Niklaas	Waasland
Reynaertgenootschap, Sint-Niklaas	Sint-Niklaas, Vlaanderen, internationaal
Rijksarchief Beveren	Vlaanderen
Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen, Sint-Niklaas	Vlaanderen
Stadsarchief Lokeren	Fusiegemeente Lokeren
Stadsarchief Sint-Niklaas	Fusiegemeente Sint-Niklaas
Stedelijke Musea Sint-Niklaas	Sint-Niklaas, Waasland
Stichting Vilain XIII, Bazel (Kruibeke)	Waasland, Vlaanderen
Tinelmuseum, Sinaai (Sint-Niklaas)	Sinaai, Vlaanderen
Volkskunstgroep Boerke Naas, Sint-Niklaas	Sint-Niklaas, Vlaanderen, international
Volkskunstgroep Drieske Nijpers, Sint-Gillis-Waas	Sint-Gillis-Waas, Vlaanderen, internationaal
Volkskunstgroep Reintje Vos, Stekene	Stekene, Vlaanderen, internationaal
Vlaamse Vereniging voor Familiekunde - Afdeling Land van Waas, Sint-Niklaas	Waasland
Vzw Durme, Lokeren	Lokeren, Grembergen, Zele, Waasmunster, Molsbroek

Tabel 5: Onderzochte organisaties in het kader van het onderzoek

4.6.2 Kerkbesturen die de enquête hebben ingevuld en kerkfabrieken waarvan informatie is gevonden bij het Rijksarchief en / of het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium

Kerkbesturen die de enquête invulden	Gemeente	RA	KIK
Sint-Antonius van Padua	Lokeren		
Sint-Anna Heirbrug	Lokeren		
Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart Eksaarde	Lokeren		
Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart De Klinge	Sint-Gillis-Waas	ja	

Kristus Koning	Sint-Niklaas	ja	
Heilig Hart	Sint-Niklaas	ja	
Sint-Jan de Doper	Sint-Niklaas		
Sint-Jozef	Sint-Niklaas	ja	
Sint-Johannes Bosco	Sint-Niklaas		
Sint-Jacobus Kemzeke	Stekene	ja	
Sint-Margriet	Temse		ja
Onze-Lieve-Vrouw ten Hemelvaart	Temse	ja	
Sint-Rochus Sombeker	Waasmunster		ja
Kerkfabrieken waarvan informatie gevonden is bij het Rijksarchief en/of het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium		RA	KIK
Onze-Lieve-Vrouw Melsele	Beveren	ja	
Sint-Martinus	Beveren		ja
Onze-Lieve-Vrouw Doel	Beveren	ja	
Sint-Pieter en Sint-Paulus Kallo	Beveren	ja	
Sint-Michiels Kieldrecht	Beveren	ja	
Sint-Laurentius Verrebroek	Beveren	ja	
Onze-Lieve-Vrouw Rupelmonde	Kruikeke		ja
Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart Kruikeke	Kruikeke	ja	ja
Heilig Hart	Lokeren		ja
Sint-Laurentius	Lokeren		ja
Sint-Paulus	Lokeren		ja
Sint-Gillis	Sint-Gillis-Waas		ja
Sint-Paulus Sint-Pauwels	Sint-Gillis-Waas	ja	
Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand	Sint-Niklaas	ja	
Sint-Antonius	Sint -Niklaas	ja	
Sint-Niklaas (of Sint-Nicolaas)	Sint-Niklaas	ja	
Sint-Andreas en Sint-Ghislenus Belsele	Sint-Niklaas	ja	
Sint-Catharina Sinaai	Sint-Niklaas	ja	
Onze-Lieve-Vrouw Ten Bos Nieuwkerken	Sint-Niklaas	ja	
Heilig Kruis	Stekene	ja	ja
Sint-Pieters Tielrode	Temse	ja	
Sint-Margriet Elversele	Temse	ja	
Onze-Lieve-Vrouw – Sint-Petrus en Paulus	Waasmunster	ja	ja

Tabel 6: Kerkfabrieken

5. ONDERSTEUNINGSBELEID

5.1 In de gemeenten

5.1.1 Personele en logistieke ondersteuning

De erfgoedwerking (al dan niet gemeentelijk) in een gemeente kan steeds rekenen op **ondersteuning** binnen de algemene werking van de gemeente. Deze is zowel personeel als logistiek.

Zo kan steeds een beroep gedaan worden op enkele **diensten** zoals de technische dienst (verhuizen, opbouw tentoonstellingen...), de groendienst (versiering van zalen...), de uitleendienst (materiaal...), de dienst toerisme (gidsen, promotie...), de dienst communicatie (communicatie, promotie...), de jeugdendienst, de dienst integratie, de dienst buurtwerking...

De gemeente biedt ook op andere vlakken ondersteuning zoals poetsen (bijvoorbeeld Heemkundige Kring De Kluize in Sint-Gillis-Waas) en onderhoud van de gebouwen (bijvoorbeeld schilderen bij de Heemkundige Kring Wissekerke in Bazel), stagiairs voor registratie (bijvoorbeeld Heemkundige Kring 't Sireentje in Waasmunster)...

De zes **cultuurbeleidscoördinatoren** trachten culturele actoren aan te zetten tot samenwerking en een lokale en intergemeentelijke dynamiek op gang te brengen. Ze zijn dan ook allen erg geëngageerd in het erfgoedconvenant. Daarnaast hebben Beveren, Lokeren, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas en Temse een **archivaris**. Ook archivariissen zijn vertegenwoordigd in de werkgroep beleid en de stuurgroep. Ze participeren eveneens aan het Waas Archievenoverleg. Lokeren en Sint-Niklaas hebben stedelijke **musea** met eigen personeel. Daarnaast wordt voor het Gemeentemuseum Beveren en dat van Temse samengewerkt met respectievelijk de Hertogelijke Heemkundige Kring en een Beheerraad. De heemkundige kringen en musea werken allen met een grote ploeg **vrijwilligers**. In Beveren is een voltijdse erfgoedmedewerkster verbonden aan het CC Ter Vesten.

	Archief	Museum	Heemkundige kring en museum	Cultuurbeleid scoördinator	Andere
Beveren	2,5 VTE	/	± 20 VR	1 VTE	1 VTE via CC Ter Vesten
Kruikeke	/	/	12 VR	/	15 VR (Ghesellen van Sint-Pieter), 8 VR (Graventoren), 0,5 VT administratieve medewerker gemeente
Lokeren	1,7 VTE	3,5 VTE	6 VR	0,5 VTE	3 VR (Heirbrugmolen)
Sint-Gillis-Waas	1 VTE	/	10 VR	/	20 VR (Folkloregroep De Klomp), 4 VR (Huis van de Evolutie), 49 leden (Volkskunstgroep Drieske Nijpers)
Sint-Niklaas	4,3 VTE	20,6 VTE, 4 VR (SMSN), 10 VR (Tinel-museum), 4 VR (Hist. Pijp- en Tabaks-museum)	12 VR (H.K. Den Dissel), 12 VR (H.K.Nieuwkerken-Waas 200/700)	1 VTE	40 leden (Volkskunstgroep Boerke Naas), 1 VR (Regionaal Politie-museum –en documentatiecentrum)
Stekene	/	Wisselend VR (Landbouw museum)	15 VR (H.K.D'Euzie)	1 VTE	/
Temse	+1 VTE	3 VTE (alle musea)	Wisselend VR (H.K.Braem)	1 VTE	6 VR (Beheerraad Gemeentemuseum Temse)
Waasmunster	/	/	+4 VR	1 VTE	VR (Abdij van Roosenberg)

VR = vrijwilligers

Tabel 7: Personele inzet in de gemeenten voor erfgoed

5.1.2 Infrastructurele ondersteuning

Alle gemeenten ondersteunen de erfgoedspelers in hun gemeente met infrastructuur. Zo zijn alle heemkundige kringen gratis gehuisvest in gebouwen of lokalen van de gemeenten. De gemeenten Beveren en Kruikeke bieden onderdak aan een privaatrechterlijk archief. Sint-Niklaas huisvest verschillende

regionale organisaties zoals de Archeologische Dienst Waasland, de Bibliotheca Wasiana en de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde – afdeling Land van Waas. Het documentatiebestand van het Sint-Nicolaasgenootschap is tijdelijk ondergebracht in de zetel van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas.

	Vereniging / organisatie
Beveren	Archief de Bergeyck, Hertogelijke Heemkundige Kring Land van Beveren, Gemeentemuseum Beveren
Kruibeke	Archief Vilain XIII, Heemkundige Kring en Museum Wissekerke
Lokeren	Heemkundige Kring De Souvereinen, Stedelijk Museum Lokeren
Sint-Gillis-Waas	Heemkundige Kring De Kluize en musea Oud Gemeentehuis en Oud Vrederecht
Sint-Niklaas	Archeologische Dienst Waasland, Bibliotheca Wasiana, Heemkundige Kring Den Dissel, Heemkundige Kring en Museum Nieuwerkerken-Waas 200/700, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, Sint-Nicolaasgenootschap, Stedelijke Musea Sint-Niklaas (Zwijgershoek, Salons voor Schone Kunsten, Mercatormuseum), Tinelmuseum, Vlaamse Vereniging voor Familiekunde - afdeling Land van Waas
Stekene	Heemkundige Kring en Museum D'Euzie
Temse	Gemeentemuseum Temse, Museum Heraldiek Temse, Priester Poppemuseum
Waasmunster	Heemkundige Kring 't Sireentje en Heemkundig Museum Waasmunster

Tabel 8: Infrastructurele ondersteuning in de gemeenten voor erfgoed

5.1.3 Financiële ondersteuning

In de gemeenten met een cultuurbeleidsplan wordt € 1 per inwoner aangewend voor cultuur en voor erfgoedinitiatieven. De verschillende gemeenten bieden eveneens financiële ondersteuning aan de (erfgoed)actoren. Dit gebeurt op basis van een algemeen subsidiereglement voor cultuur, een beslissing van de cultuurraad of een rechtstreekse beslissing van het college van burgemeester en schepenen. Er bestaan m.a.w. geen speciale reglementen voor cultureel erfgoed, maar de erfgoedactoren spelen in op de opportuniteiten in de reglementen voor cultuur.

Er bestaan verschillende soorten financiële ondersteuning: structurele subsidies, projectsubsidies of speciale initiatieven zoals bijvoorbeeld een cultuurprijs.

5.2 In de regio

Het Land van Waas kent reeds jaren een intense regionale culturele samenwerking. Deze samenwerkingen zijn steeds met andere deelnemende gemeenten⁸⁷. Deze samenwerkingsverbanden – al dan niet met een juridische structuur – en organisaties die een regionale werking uitbouwen worden allen op één of andere manier ondersteund door de gemeenten.

⁸⁷ Zie Bijlage: Werkingengebieden samenwerkingsverbanden in het Land van Waas.

5.2.1 Personele, logistieke en infrastructurele ondersteuning

De **Stad Sint-Niklaas** neemt als grootste stad in de regio een belangrijke rol op zich. Zo huisvest zij kosteloos de Archeologische Dienst Waasland, de Bibliotheca Wasiana, de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas en de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde – afdeling Land van Waas. Daarenboven wordt de voltijdse documentalist van de Bibliotheca Wasiana betaald door de stad. Ook de Archeologische Dienst Waasland (1 VTE) en Wacco (ondersteuning voor de boekhouding en gedeeltelijke ondersteuning voor de redactie van acc'enten) kunnen rekenen op personele inbreng van de stad.

Beveren investeert eveneens in personeel bij de Archeologische Dienst Waasland (1,5 VTE).

De coördinatie van MuWa valt sinds 2007 onder de vleugels van de Erfgoedcel Waasland, evenals (sinds 2006) de Beeldbank Waasland.

Toerisme Waasland verzorgt het (Vlaamse) secretariaat van het Intergemeentelijk Project van het Land van Reynaert. Bovendien is elk jaar één gemeente voorzitter van dit intergemeentelijk project.

Het **I.C.W.** is de onthaalstructuur voor BiblioWaas, het Erfgoedconvenant Land van Waas én een filiaal van de provinciale uitleendienst.

De **gemeenten én organisaties** investeren allen eveneens tijd in deelname aan de overlegstructuren van de samenwerkingsverbanden. Voor het Erfgoedconvenant Land van Waas is dit per gemeente minimum 0,1 VTE vanuit de gemeenten. Dit betekent dat minstens één ambtenaar minimum 10 % van zijn / haar tijd inzet voor het Erfgoedconvenant Land van Waas. In de praktijk is dit erg dikwijls meer: zo engageren zich bijvoorbeeld in Beveren, Lokeren, Sint-Gillis-Waas en Sint-Niklaas verschillende ambtenaren in de werkgroep beleid en de stuurgroep. Daarnaast zijn de professionelen en vrijwilligers uiteraard actief in en voor het hele erfgoedveld.

	Personeel
Archeologische Dienst Waasland	10 VTE
BiblioWaas	0,5 VTE
Bibliotheca Wasiana	2 VTE, 1 VR
Erfgoedconvenant Land van Waas	3,8 VTE
Intergemeentelijk Project Land van Reynaert	Geen eigen personeel, via Toerisme Waasland wel
MuWa	Geen eigen personeel
Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas	16 VR
Reynaertgenootschap	10 VR
Sint-Nicolaasgenootschap	10 VTE
Toerisme Waasland	1,6 VTE + 2 VTE, via Toerisme Oost-Vlaanderen
WAO	Geen eigen personeel
Vlaamse Vereniging voor Familiekunde	11 VR
Wacco	Secretariaatsmedewerker betaald door de gemeenten van het samenwerkingsverband

VR = vrijwilligers

Tabel 9: Personeel van de regionale organisaties

	ADW	BW	EGC	IGPR	MuWa	TW	Wacco	WAO
Beveren	1,5 VTE lid	lid	0,1 VTE	lid	lid	x VTE	lid	lid
Dendermonde	/	/	/	/	/	/	lid	/
Destelbergen	/	/	/	lid	/	/	/	/
Hamme	/	/	/	/	/	/	lid	/
Kruibeke	lid	lid	0,1 VTE	lid	lid	x VTE	/	lid
Lochristi	/	/	/	lid	/	x VTE	/	/
Lokeren	/	lid	0,1 VTE	lid	lid	x VTE	lid	lid
Moerbeke	/	lid	/	lid	/	x VTE	/	/
Sint-Gillis-Waas	lid	lid	0,1 VTE	lid	lid	x VTE	/	lid
Sint-Niklaas	1 VTE lid	lid	0,1 VTE	lid	lid	x VTE	lid	lid
Stekene	lid	lid	0,1 VTE	lid	lid	x VTE	/	lid
Temse	lid	lid	0,1 VTE	lid	lid	x VTE	/	lid
Waasmunster	lid	lid	0,1 VTE	lid	lid	x VTE	lid	lid
Wachtebeke	/	/	/	/	lid	x VTE	/	/
Provincie	/	lid	/	/	lid	/	/	lid
Toerisme O-VL	/	/	/	/	/	2 VTE	/	/
Erfgoedcel Waasland	/	/	3,8 VTE	/	coördinatie	x VTE	/	lid

ADW = Archeologische Dienst Waasland – BW = BiblioWaas – EGC = Erfgoedconvenant Land van Waas – IGPR = Intergemeentelijk Project Land van Reynaert – TW = Toerisme Waasland – WAO = Waas Archievenoverleg – x = onbekend

Tabel 10: Personele ondersteuning van de gemeenten in de regionale organisaties

5.2.2 Financiële ondersteuning

De gemeenten dragen financieel bij aan het werkingsbudget van een aantal regionale organisaties. De Archeologische Dienst Waasland, het Erfgoedconvenant Land van Waas en Toerisme Waasland ontvangen respectievelijk € 0,4, € 0,22 en € 0,2 per inwoner. Ook het Intergemeentelijk Project Land van Reynaert ontvangt jaarlijks werkingsmiddelen van de gemeenten. BiblioWaas ontvangt haar werkingsbudget uitsluitend van het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen op basis van het streekgericht bibliotheekbeleid. De Provincie financiert eveneens de Archeologische Dienst Waasland en Toerisme Waasland (via Toerisme Oost-Vlaanderen). Ook Vlaanderen investeert in de regionale organisaties: de Archeologisch Dienst Waasland (Afdeling Monumenten en Landschappen), het Erfgoedconvenant Land van Waas (Agentschap Kunsten en Erfgoed) en Toerisme Waasland (Toerisme Vlaanderen, via projectsubsidies).

Daarenboven genieten de Archeologische Dienst Waasland (€ 35.500,00), Bibliotheca Wasiana (€ 150,00) en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas (€ 4.000,00) van een financiële toelage van de Stad Sint-Niklaas.

	ADW	BW	EGC	IGPR	MuWa	TW	Wacco	WAO
Beveren	0,4 pi	/	0,225 pi	0,0087 pi	/	0,2 pi	0,2 pi	/
Dendermonde							0,2 pi	
Hamme							0,1983 pi	
Kruibeke	0,4 pi	/	0,225 pi	0,0098 pi	/	0,2 pi		/
Lokeren	0,4 pi	/	0,225 pi	0,0079 pi	/	0,2 pi	0,1983 pi	/
Sint-Gillis-Waas	0,4 pi	/	0,225 pi	0,0083 pi	/	0,2 pi		/
Sint-Niklaas	0,4 pi	/	0,225 pi	0,0057 pi	/	0,2 pi	0,1983 pi	/
Stekene	0,4 pi	/	0,225 pi	0,0088 pi	/	0,2 pi		/
Temse	0,4 pi	/	0,225 pi	0,0114 pi	/	0,2 pi		/
Waasmunster	0,4 pi	/	0,225 pi	0,0145 pi	/	0,2 pi	0,1983 pi	/
<i>Tussentotaal gemeenten</i>	96.208,0 0	/	54.500,00	2.000,00 ⁸⁸		54.537,00	48.756,18	
Provincie	Ja	71.636 (0,3 pi)	/	/	/	54.537 (0,2 pi)	12.026	/
Vlaanderen	Ja	/	300.000	/	/	/	/	/
Andere	Ja	/	/	30,00	/	5.250,00	/	/

ADW = Archeologische Dienst Waasland; BW = BiblioWaas; EGC = Erfgoedconvenant Land van Waas; IGPR = Intergemeentelijk Project Land van Reynaert; TW = Toerisme Waasland; WAO = Waas Archievenoverleg; pi = per inwoner

Tabel 11: Financiële ondersteuning van de regionale organisaties in euro

5.3 Erfgoedconvenant Land van Waas

Het Erfgoedconvenant Land van Waas heeft met het **Wase erfgoedloket** een belangrijke ondersteunende functie. Daarnaast wordt op basis van een **visietekst** financiële ondersteuning aan projecten geboden. Daarenboven is het convenant lid van alle heemkundige kringen in het Waasland, Tielcelijn en Vlaamse Vereniging voor Familiekunde – afdeling Land van Waas.

6. WETGEVENDE CONTEXT EN ANDERE SECTORALE PLANNEN

6.1 Lokaal niveau

6.1.1 Lokaal cultuurbeleid en nieuwe gemeentewet → lokale cultuurbeleidsplannen

Vier van de acht gemeenten die meewerken aan de uitwerking van het Erfgoedconvenant van het Land van Waas hebben voor het ogenblik een goedgekeurd cultuurbeleidsplan en een gesubsidieerde

⁸⁸ De bijdrage van de gemeenten wordt als volgt berekend: € 150 voor gemeenten met minder van 20.000 inwoners; € 300 voor gemeenten met 20.000 tot 40.000 inwoners, € 400 voor gemeenten met meer dan 40.000 inwoners.

cultuurbeleidscoördinator in dienst. Twee andere gemeenten dienden voor het eerst een integraal en geïntegreerd cultuurbeleidsplan in in 2007.

Het Beleidsplan 2009-2014 van het **Erfgoedconvenant Land van Waas** werd afgestemd met de lokale cultuurbeleidsplannen en vice versa⁸⁹.

6.2 Regionaal niveau

6.2.1 Intergemeentelijke samenwerking → Strategisch Plan I.C.W.

I.C.W. werd in 1968 boven de doopvont gehouden als intercommunale voor streekontwikkeling. Van bij het begin richtte de organisatie zich op de socio-economische ontwikkeling van het Waasland. De statuten van de organisatie wijzigden met het decreet op de intergemeentelijke samenwerking van 6 juli 2001. De opmaak van het strategisch plan kadert binnen de opdrachten die het decreet bepaalt. Met het strategisch plan worden de krachtlijnen vastgelegd van de koers die I.C.W. de komende jaren zal varen. Het fungeert als een toetsingskader voor het op poten zetten van jaarlijkse actieplannen en ook voor het ondernemingsplan dat I.C.W. in 2007 dient uit te werken (cf. artikel 70 van het decreet op de intergemeentelijke samenwerking). De concrete actiefiches (actiefiche 16: erfgoedconvenant; actiefiche 17: BiblioWaas; actiefiche 18: onderzoek naar Wase culturele samenwerking) zetten de ideeën om in acties en vormen onmiddellijk inzetbare werkinstrumenten die de kwalitatieve en hedendaagse werking van I.C.W. de komende jaren verder vorm geven.

De bestaande werking van I.C.W. wordt in de toekomst verdergezet. De hoofdlijnen in het profiel van I.C.W. blijven door de continuering van deze kwalitatieve werking ongewijzigd. Tegelijk verandert de rol van I.C.W. mee met de veranderende vragen vanuit de aangesloten gemeenten. De gemeenten nemen zelf meer de uitvoering van concrete projecten in eigen handen. Bovendien zijn er steeds meer organisaties actief op streekniveau. Zo neemt I.C.W. meer de rol op van coördinator en projectregisseur.

Verder zet I.C.W. de deuren wijd open. Niet alleen naar nieuwe sectoren toe, ook naar nieuwe samenwerkingsvormen. Nieuwe wetgevingen zorgden voor nieuwe spelers en bekende spelers die een nieuwe koers varen binnen het Wase veld. De gebiedsgerichte werking van de provincie en de POM, de Wase OCMW's, het RESOC, de SERR,... zijn slechte enkele van deze partners voor het I.C.W. de komende jaren.

Samenwerking stopt niet bij de grenzen van het Waasland. Door deel te nemen aan Europese en Vlaamse onderzoeken en projecten, kan I.C.W. haar rol als koploper voor het Waasland bevestigen voor de nieuwe

⁸⁹ Zie Hoofdstuk 1: *Op weg naar een nieuwe Erfgoedconvenant Land van Waas tussen de Vlaamse Gemeenschap en het I.C.W.*, 2. *De nieuwe cultuurbeleidsplannen.*

tendensen binnen de domeinen die van in het begin tot haar core-business behoorden: werkgelegenheid, het Wase wonen, de Waaslandhaven, ruimtelijke ordening en stedenbouw.

Het is belangrijk dat I.C.W. haar rijke ervaring en uitmuntende kennis van het terrein bevestigt naar de toekomst, door ook deskundig te zijn en te blijven wat deze nieuwe accenten betreft. Het 'nieuwe wonen', het 'duurzaamheidsconcept' binnen de Wase ruimte voor bedrijvigheid, een levendige Wase haven in expansie,...

Bovendien heeft de invulling van het socio-economische veld zich in de loop der jaren verbreed van 'welvaart' naar 'welzijn'. Dit betekent dat I.C.W. zich ook binnen de 'zachtere' sectoren begeeft in de rol van Wase coördinator.

Binnen het concept van een 'broedkastproject' biedt I.C.W. ondersteuning aan nieuwe kansen voor het Waasland, die inhoudelijk uiteenlopend kunnen zijn. In hun embryonale fase biedt I.C.W. hen een (juridische) structuur, een onderdak aan. Doel is deze projecten te laten kiemen en groeien binnen een 'veilige omgeving'. Eens ze op eigen benen kunnen staan, kunnen ze het I.C.W.-nest ontgroeien om als een zelfstandige organisatie te blijven bestaan.

Ook binnenshuis waait een nieuwe wind. De gebouwen worden tot op het bot onder handen genomen en opgefrist. Een nieuwe en comfortabele infrastructuur biedt de medewerkers van I.C.W. een stimulans om ook de interne werking van I.C.W. te dynamiseren.

Ook hier staat samenwerken centraal: bestuur en medewerkers richten zich samen op de toekomstlijnen die dit strategisch plan uitzet.

Zo formuleert I.C.W. het antwoord op de versnippering van het Waasland in een waaier aan kleine initiatieven. Als Waas overlegforum vertolkt I.C.W. de visies van de verschillende aangesloten gemeentebesturen tot een krachtige Wase stem. Als kenniscentrum van het Waasland, blijft I.C.W. dé deskundige binnen de domeinen waar ze traditioneel actief is. Tenslotte voert I.C.W. een eerstelijnsfunctie uit voor alle diensten en projecten binnen het Waasland waar schaalvergroting voordeel oplevert én springt I.C.W. in de bres bij zich aandienende hete hangijzers in het Waasland. De Wase mobiliteit bijvoorbeeld, is er zo één.

I.C.W. ondersteunt het Waasland van onderuit, maar is ook voortrekker van het Waasland. I.C.W. rekent daarom op de gemeenten om mee te stappen in het streekgericht denken.

Vatten we dit samen dan komen we tot een volgende formulering van de missie van I.C.W.: "Via dienstverlening, projectwerking en belangenbehartiging vanuit een lokale sturing de ontwikkeling van het Waasland actief bevorderen".

Om deze doelstelling te bereiken wil I.C.W.:

- een ondersteuning vormen voor individuele gemeenten;
- samenwerking realiseren tussen de gemeenten;
- een krachtig, solidair en eensgezind Waasland bevorderen.

De **Erfgoedcel Waasland** nam actief deel aan de totstandkoming van het Strategisch Plan I.C.W. (brainstorm, gesprekken...) en schrijft zich ook actief in in de missie en visie van het I.C.W.

6.2.2 Provinciebestuur Oost-Vlaanderen → Algemeen beleidsprogramma 2007-2012

Hoofdstuk 4.10 Cultuur uit het algemeen beleidsprogramma 2007-2012 van het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen⁹⁰ titelt 'Onmisbaar voor onze levenskwaliteit'. De missie cultuur wordt vertaald in vijf strategische doelstellingen:

1. 'Traditie en vernieuwing gaan hand in hand. Het provinciebestuur heeft zowel aandacht voor erfgoed als voor cultuurcreatie en linkt ze waar mogelijk. Daarbij schakelt het zijn werking in binnen nieuwe tendensen en maatschappelijke evoluties, zoals interculturaliteit en diversiteit.
2. Elke Oost-Vlaming heeft recht op toegang tot een kwalitatief hoogstaand en gediversifieerd cultuuraanbod. Het provinciebestuur zet in op de spreiding van dat aanbod.
3. Voor de ontplooiing van het individu is kennismaken van cultuur even essentieel als rekenen en taal. Het provinciebestuur zet in op cultuureducatie, de basis voor het vergroten van het cultuurbereik.
4. Cultuur en andere beleidsvelden kunnen elkaar versterken. Het provinciebestuur gaat voor een integrale benadering en legt de klemtoon op gebiedsgericht werken. Afstemming en samenwerking met derden zijn daartoe een voorwaarde.
5. De uitstraling van Oost-Vlaanderen is belangrijk voor de identiteit van de Oost-Vlaming. Door middel van kunst, cultuur en erfgoed zet het provinciebestuur Oost-Vlaanderen nationaal en internationaal op de kaart. Het opent voor het Oost-Vlaamse publiek ook vensters op de internationale culturele wereld.⁹¹

In het zesmaandelijks overleg tussen het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen en de erfgoedcellen in Oost-Vlaanderen wordt gezocht naar mogelijkheden tot **afstemming en samenwerking**.

Zo zal met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen al zeker worden samengewerkt op het vlak van

- depotwerking (in het kader van het nieuwe Erfgoeddecreet o.a. binnen MuWa en Waas Archievenoverleg);
- museumwerking en erkenningen (i.s.m. het Provinciaal Museumconsulentschap o.a. binnen MuWa);
- kerkelijk erfgoed (met de erfgoedconsulent voor kerkelijk erfgoed);

⁹⁰ Provincie Oost-Vlaanderen: Voor ieder van ons. Algemeen beleidsprogramma 2007-2012, 1 maart 2007, 100 pp.

⁹¹ Provincie Oost-Vlaanderen: Voor ieder van ons. Algemeen beleidsprogramma 2007-2012, 1 maart 2007, pp. 51-56.

- archiefwerking (met de erfgoedconsulent en het Provinciaal Archief o.a. binnen Waas Archievenoverleg).

Wanneer dit nuttig lijkt, zal er gestreefd worden naar afstemming en samenwerking met de twee andere erfgoedcellen in de provincie Oost-Vlaanderen.

6.2.3 Toerisme → Onderzoek naar de positionering en profilering van de toeristische regio Waasland door Toerisme Waasland

Toerisme Waasland is druk bezig met een strategisch plan voor de eigen werking. Het onderzoek naar de positionering en profilering van de toeristische regio Waasland⁹² biedt reeds enkele mogelijke aanzetten voor dit strategisch plan.

De Erfgoedcel Waasland werd als bevoorrechte getuige geïnterviewd voor deze studie. Daarenboven streven zowel de partners in het **Erfgoedconvenant Land van Waas** als Toerisme Waasland naar samenwerking⁹³.

6.2.4 Streekgericht Bibliotheekbeleid → Streekgericht Bibliotheekbeleidsplan

Het 'Decreet houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid' van 13 juli 2001 (van kracht vanaf 1 januari 2002) legt de verantwoordelijkheid voor het realiseren van een streekgericht bibliotheekbeleid bij de provincie. Het decreet bepaalt dat het provinciebestuur een streekgericht bibliotheekbeleid moet voeren ter ondersteuning van de bibliotheekwerking van elke gemeente op haar grondgebied. Op 13 november 2002 keurde de provincieraad het Streekgericht Bibliotheekbeleidsplan 2002-2007 goed. De belangrijkste prioriteiten in dit plan waren:

- de uitbouw en ondersteuning van regionale samenwerking tussen de openbare bibliotheken;
- de verdere uitbouw van het Oost-Vlaams InformatieNetwerk van Openbare Bibliotheken (OVINO) en de oprichting van een Provinciaal BibliotheekSysteem;
- het bevorderen en ondersteunen van het professionalisme in de Oost-Vlaamse bibliotheken;
- de promotie van de Oost-Vlaamse bibliotheken en de bevordering van het lezen.

Het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen wil met het Streekgericht Bibliotheekbeleid de lokale bibliotheken effectief en efficiënt ondersteunen. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar vernieuwende processen en schaalvergroting. Het Streekgericht Bibliotheekbeleid focust op vijf domeinen.

1. Het provinciebestuur coördineert de samenwerking tussen openbare bibliotheken. Door samenwerking versterken zij hun maatschappelijke rol en optimaliseren zij hun dienstverlening door een regionale spreiding.

⁹² Provincie Oost-Vlaanderen: *Voor ieder van ons. Algemeen beleidsprogramma 2007-2012*, 1 maart 2007, pp. 51-56.

⁹³ Zie Hoofdstuk 2: *Kritische omgevingsanalyse, 3.14.12 Toerisme Waasland*.

2. Het provinciebestuur zet bibliotheektechnologie en ICT in om het aanbod en de dienstverlening van de Oost-Vlaamse bibliotheken kwaliteitsvoller en klantgerichter te maken.
3. Het provinciebestuur ondersteunt de openbare bibliotheken bij lokale promotie en publiekswerking.
4. Het bibliotheekbeleid van het provinciebestuur wil professionalisme in de openbare bibliotheken bevorderen en voorziet daarom in vorming voor bibliotheekmedewerkers.
5. Via een netwerk van openbare bibliotheken wil het provinciebestuur aan elke inwoner van Oost-Vlaanderen, ongeacht zijn woonplaats, zoveel mogelijk toegang geven tot het aanbod van cultuur en informatie⁹⁴.

De **Wase erfgoedgemeenschap** streeft naar samenwerking met de bibliotheken in de gemeenten. Daarenboven ontwikkelen de Erfgoedcel Waasland en BiblioWaas samen initiatieven⁹⁵.

6.3 Vlaams niveau

6.3.1 Erfgoed → Erfgoeddecreet

Het 'Decreet van 7 mei 2004 houdende de organisatie en subsidiëring van een cultureel-erfgoedbeleid' wordt ook Erfgoeddecreet genoemd. Met dit decreet wil de Vlaamse Gemeenschap een cultureel-erfgoedbeleid uitbouwen dat vanuit een geïntegreerde aanpak een kwaliteitsvolle en duurzame zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed stimuleert. Het Erfgoeddecreet zet ook in op het verbreden van het maatschappelijk draagvlak. Hiervoor voorziet het Erfgoeddecreet in:

- de erkenning en subsidiëring van musea;
- de gelijkstelling van de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap met een erkend museum;
- de subsidiëring van overkoepelende samenwerkingsverbanden waaraan minstens drie erkende musea deelnemen;
- het sluiten van erfgoedconvenants en de subsidiëring ervan;
- de subsidiëring van cultureel-erfgoedpublicaties;
- de subsidiëring van projecten cultureel erfgoed;
- cultuurhistorische tentoonstellingen;
- ontwikkelingsgerichte projecten cultureel erfgoed;
- internationale projecten;
- de subsidiëring van het steunpunt voor de musea, de archiefinstellingen, de bewaarbibliotheken, de documentatiecentra en de erfgoedconvenantswerking;
- de advisering.

⁹⁴ Zie <http://www.oost-vlaanderen.be>.

⁹⁵ Zie *Hoofdstuk 2: Kritische omgevingsanalyse*, 3.14.3 *BiblioWaas* en 3.8 *Bibliotheken met specifiek de gemeentelijke bibliotheken met historische collecties*.

Op 14 december keurde de Vlaamse Regering het voorontwerp voor het nieuwe decreet houdende de ontwikkeling, de organisatie en de subsidiëring van het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid, ook Cultureel-erfgoeddecreet genoemd, principieel goed. Deze goedkeuring is een eerste stap om het nieuwe decreet ingang te doen vinden⁹⁶.

Het Beleidsplan 2009-2014 voor het **Erfgoedconvenant Land van Waas** werd zoals gevraagd door de Vlaamse Gemeenschap afgestemd op de krachtlijnen van het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet.

6.3.2 Interculturaliteit → Actieplan interculturaliseren

Aandacht voor verschillende vormen van diversiteit staat al langer hoog op de agenda van zowel cultuur-, jeugdwerk- als sportbeleid. Na een breedvoerige voorbereiding, stelde minister Bert Anciaux op 20 februari 2006 het Actieplan Interculturaliseren voor⁹⁷. De Vlaamse overheid hanteert m.b.t. interculturaliseren volgende visie: het voeren van een actief en concreet Vlaams beleid voor de interculturalisering van de cultuur-, jeugd- en sportsector, gebaseerd op een offensieve aanpak en als gezamenlijke verantwoordelijkheid van de betrokken particuliere sectoren en de bevoegde Vlaamse overheid. Deze aandacht voor interculturaliteit past in de context van de participatiegedachte die geconcretiseerd wordt in 'deelnemen' en 'deel hebben':

- 'Deel hebben' verwijst naar 'mee kunnen en willen beslissen en verantwoordelijkheid opnemen' (bijvoorbeeld als lid van een raad van bestuur, personeelslid, vrijwilliger, trainer, kunstenaar, sporter, jeugdwerker...).
- 'Deelnemen' verwijst naar 'je deel nemen' (bijvoorbeeld als publiek, lid van een vereniging of gebruiker van een dienst. Tussen deze twee soorten participatie bestaan heel wat tussenvormen).

Diversiteit wordt door de Vlaamse overheid gezien als een breed koepelbegrip dat o.a. betrekking heeft op gender, leeftijd, handicap, etnisch-culturele diversiteit, sociaal-economisch status (armoede) enz. In dit actieplan staat één aspect van diversiteit centraal: de etnisch-culturele diversiteit.

Etnisch-culturele diversiteit verwijst naar de situatie waarin mensen, groepen en gemeenschappen – met een oorspronkelijk andere gemeenschapscultuur – zich ontwikkelen en groeien binnen 'een' vigerende Vlaamse cultuur. Het beleid van de Vlaamse overheid inzake etnisch-culturele diversiteit wordt gekenmerkt door verspreide maar niet systematische acties en regels. In diverse decreten en ook in sommige commissies is er een expliciete aandacht voor. Deze etnisch-culturele factor wordt beschouwd als een specifieke en erg belangrijke determinant voor de toegankelijkheid en participatie (en dus ook de non-participatie).

⁹⁶ Zie *Hoofdstuk 1. Op weg naar een nieuwe Erfgoedconvenant Land van Waas tussen de Vlaamse Gemeenschap en het I.C.W., 1. Het nieuwe Erfgoeddecreet* voor de krachtlijnen van dit nieuwe decreet.

⁹⁷ Ellen De Jans (erfgoedcommunicator Erfgoedcel Waasland) volgde in 2004 vanuit haar toenmalige functie bij Culturele Biografie Vlaanderen vzw het traject culturele diversiteit en schreef mee aan het rapport van de sectorgroep erfgoed d.d. 20 mei 2005.

Het beleid van de Vlaamse overheid voor de interculturalisering van de sectoren Cultuur, Jeugdwerk en Sport is gericht op twee sporen:

1. Het verankeren van interculturaliteit in decreten, adviesraden en advies- en beoordelingscommissies.
2. 'Flankerend beleid': Begeleidende maatregelen en experimenteeruimte. Het 'flankerend beleid' heeft betrekking op maatregelen die de toepassing van de nieuwe structurele maatregelen begeleiden en ruimte creëren voor experimenten.

De Vlaamse overheid onderscheidt zes strategische doelstellingen (SD) voor de nabije toekomst:

1. Integrale benadering: organisaties stimuleren om interculturalisering als uitgangspunt te nemen in hun beleid en praktijkwerking. Dit betekent dat je als organisatie permanent en gelijktijdig nadenkt en handelt om de interculturele ontmoeting te bevorderen, zowel in het personeels- en vrijwilligersbeleid als binnen de bestuursorganen en in het samenspel en de afstemming tussen het aanbod en het publiek of de deelnemers.
2. Kennis- en visieontwikkeling: organisaties en besturen stimuleren en ondersteunen om een globale visie op en kennis over interculturaliteit op te bouwen als noodzakelijke competentie om interculturaliseringsprocessen op te starten.
3. Aanbod en participatie: cultuuruitingen van etnisch-culturele groepen meer zichtbaar maken in het gesubsidieerde cultuur-, jeugdwerk- en sportlandschap, met het oog op een bredere participatie van mensen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond.
4. Personeelsbeleid: het personeelsbestand binnen de cultuur-, jeugdwerk- en sportsector meer etnisch-cultureel divers maken en de interculturele competentie van al het personeel bevorderen.
5. Bestuursorganen: het profiel van leden van bestuursorganen van verenigingen en instellingen in de cultuur-, jeugdwerk- en sportsector meer etnisch-cultureel divers maken.
6. Vrijwilligersbeleid: organisaties stimuleren om in hun vrijwilligersbeleid rekening te houden met etnisch-culturele groepen. Initiatieven van individuen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond moeten voldoende worden ondersteund.

Elke strategische doelstelling wordt door de verschillende sectoren verder geconcretiseerd in mogelijke operationele doelstellingen per sector.

Interculturaliteit komt aan bod in de doelstellingen van het **Beleidsplan 2009-2014**⁹⁸, evenals in de verschillende cultuurbeleidsplannen van de gemeenten.

⁹⁸ Zie Hoofdstuk 5: *Strategische en operationele doelstellingen*.

6.3.3 Participatie → Participatiedecreet

Op 9 januari 2008 keurde het Vlaams Parlement het 'Decreet houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport' goed. Dit decreet voorziet in hoofdstuk IV, afdeling II in een regeling voor de "subsidiëring van projecten ter bevordering van de participatie van kansengroepen in cultuur, jeugdwerk en sport". Het participatiedecreet is dus aanvullend aan de bestaande sectorale regelgeving (jeugd, cultuur, sport). Het wil de aandacht voor participatie, die daarin al sterk leeft, nog versterken. Daarom staat ook een sectoroverschrijdende aanpak centraal, zodat er nieuwe projecten en samenwerking ontstaan.

Naast een algemene ondersteuning voor de participatie (breed publiek), besteedt het bijzondere aandacht aan kansengroepen (o.a. personen in armoede, gedetineerden, gezinnen met kinderen, personen met een handicap en etnisch-cultureel diverse groepen). Het decreet biedt eveneens ruimte voor ondersteuning van grootschalige participatie-evenementen en lanceert het concept van de Vlaamse cultuur- en sportstad.

Participatie komt aan bod in de doelstellingen van het **Beleidsplan 2009-2014**⁹⁹, evenals in de verschillende cultuurbeleidsplannen van de gemeenten.

6.3.4 Bewakingswet

In de cultuursector heerste lange tijd onduidelijkheid over het toepassingsgebied van de wet van 10 april 1990 'tot regeling van de private en bijzondere veiligheid', ook bekend als de 'bewakingswet'. De wet was bedoeld om een aantal wanpraktijken in de sector van de dancings en geldtransporten te beperken en legt daarom een aantal verplichtingen op aan rechtspersonen die bewakingsactiviteiten uitoefenen. Vele bepalingen van de wet waren vanzelfsprekend niet aangepast aan de specifieke situatie in musea, die volgens de letter van de wet wel aan die verplichtingen dienen te voldoen.

Wanneer musea en erfgoedinstellingen op de veiligheid van bezoekers en erfgoed toezien, moeten ze bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken een vergunning als interne bewakingsdienst bekomen. Vooral het Koninklijk Besluit over de beroepsopleiding voor leidinggevend en uitvoerend personeel zorgde voor onrust. Suppoosten zouden immers een dure opleiding als bewakingsagent moeten volgen.

De "Bewakingswet" houdt na 17 jaar rekening met de specifieke vereisten voor de museum- en erfgoedsector. Suppoosten kunnen dankzij de aanpassing van het KB dd. 18 januari 2007 een aangepast programma volgen. Hiermee komt een wettelijke oplossing voor een sinds 1990 bestaande situatie. Slechts enkele musea in België voldeden aan de zogenaamde Wet Tobback. Musea en erfgoedinstellingen kunnen

⁹⁹ Zie Hoofdstuk 5: Strategische en operationele doelstellingen.

hun bewakingspersoneel nu opleiden als "erfgoedbewaker". Het aangepaste opleidingsprogramma werd ontwikkeld door de Vlaamse Museumvereniging, met de steun van de Vlaamse Gemeenschap.

In **WODE** kwam de bewakingsproblematiek aan bod. Hiervoor zullen acties worden ondernomen.

6.3.5 Vzw → Wet van 2 mei 2002

De 'Wet van 2 mei 2002' zorgde voor belangrijke wijzigingen aan het vzw-recht (modernisering van de wet van 1921). Het was oorspronkelijk de bedoeling van de wetgever om het vzw-recht te vereenvoudigen. Het resultaat echter, is een waslijst van wetten en KB's die bijkomende regels opleggen of andere bepalingen nog hebben veranderd. De krachtlijnen van deze nieuwe wet situeren zich op volgende punten:

- wijziging van de statuten;
- inhoudelijke regels bij de werking van de VZW;
- verenigingsdossier;
- ledenregister;
- openbaarmakingen;
- boekhoudkundige verplichtingen.

Verschillende (**erfgoed**)organisaties zijn vzw's en vallen dus onder deze wetgeving.

6.4 Federaal niveau

6.4.1 Vrijwilligers → Wet betreffende de rechten van de vrijwilliger

Op 29 augustus 2005 (wet van 3 juli 2005) werd de 'Wet betreffende de rechten van de vrijwilliger' in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd. De nieuwe wetgeving over het statuut van de vrijwilligers is behoorlijk ingrijpend. De wet regelt de 'top 5' van knelpunten in het vrijwilligerswerk:

- de definitie;
- de toegang tot het vrijwilligerswerk;
- de problematiek van aansprakelijkheid en verzekeringen;
- de kostenvergoedingen;
- de relatie tussen het vrijwilligerswerk en andere rechtsdomeinen.

In de uitwerking het van het **Erfgoedconvenant Land van Waas** zijn veel vrijwilligersorganisaties betrokken.

6.5. Internationaal niveau

6.5.1 Kaderconventie van de Raad van Europa = ‘Conventie van Faro’

In de ‘Kaderconventie van de Raad van Europa over de bijdrage van cultureel erfgoed aan de samenleving’ (Faro, 27 oktober 2005) wordt het begrip “erfgoedgemeenschap” gelanceerd. De kaderconventie koppelt het recht op erfgoed aan de plicht het eigen cultureel erfgoed, maar ook dat van anderen te respecteren. De conventie ademt de democratische basisdoelstellingen van de Raad van Europa uit en benadrukt daarom sterk de rol van erfgoed in conflictbeheersing door dialoog en wederzijds respect voor de diversiteit van het erfgoed.

Het Beleidsplan 2009-2014 is geschreven vanuit de Wase erfgoedgemeenschap. Deze Wase erfgoedgemeenschap werkt mee aan de verwezenlijking van het **Erfgoedconvenant Land van Waas**.

6.5.2 Unescoconventie voor de bescherming van immaterieel erfgoed

De ‘Conventie voor de bescherming van immaterieel cultureel erfgoed’ vult de instrumenten aan die Unesco eerder aannam ter bescherming van het materieel erfgoed en richt zich op het vrijwaren van orale tradities en expressies (inclusief talen als uitdragers van immaterieel cultureel erfgoed), podiumkunsten, sociale gebruiken, rituelen en festiviteiten, kennis en gebruiken met betrekking tot de natuur en het universum, en de knowhow die voorkomt uit traditionele ambachten. In het kader van de conventie komen er twee lijsten:

1. een representatieve lijst van het immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid (vergelijkbaar met de welbekende Werelderfgoedlijst);
2. een lijst van immaterieel cultureel erfgoed dat dringend nood heeft aan bescherming.

De **Wase erfgoedgemeenschap** zet zich in voor de bescherming van immaterieel erfgoed¹⁰⁰.

¹⁰⁰ Zie Hoofdstuk 5: Strategische en operationele doelstellingen.

HOOFDSTUK 3: SWOT

In dit hoofdstuk wordt de huidige toestand van het lokale cultureel erfgoedbeleid aan de hand van een SWOT-analyse in kaart gebracht. Het letterwoord SWOT staat voor

- Strengths: interne sterktes
- Weaknesses: interne zwaktes
- Opportunities: externe kansen
- Threats: externe bedreigingen.

De SWOT bestaat uit drie delen.

1. Het eerste deel – de **SWOT-analyse** – geeft de voornaamste sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen weer in een kader. Sterkten en zwakten zijn interne factoren, dit wil zeggen factoren waarop de organisatie invloed kan uitoefenen. Kansen en bedreigingen echter zijn externe factoren die het resultaat van een onderneming of een bepaalde actie beïnvloeden en waar de organisatie geen of nauwelijks invloed op heeft.
2. Het tweede deel – de **SWOT-matrix** – bevat de neerslag van een aantal oefeningen waarbij sterktes gekoppeld worden aan kansen (welke sterkte helpt om een kans te grijpen); sterktes aan bedreigingen (welke sterkte helpt om een bedreiging af te wenden); zwaktes aan kansen (welke zwakte belet je om op een kans in te spelen) en zwaktes aan bedreigingen (welke zwakte verhindert je om een bedreiging af te wenden).
3. In het derde deel komen we tot een top acht van de belangrijkste sterktes (die we zullen continueren en verder uitbouwen) en zwaktes (die we zullen verhelpen). Bij deze technische oefeningen is vooral het **proces en de discussie** belangrijk.

1. SWOT-ANALYSE

Onderstaande SWOT-analyse geeft de voornaamste sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen weer in een kader. Deze SWOT-analyse is een algemene SWOT-analyse gebaseerd op de verschillende SWOT-analyses van de partners in de Wase erfgoedgemeenschap en de geografische regio Land van Waas¹⁰¹. De sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen zijn weergegeven volgens een aantal grote thema's, die ook terugkomen in de doelstellingen¹⁰².

¹⁰¹ Zie *Bijlage: SWOT-analyses Geografische regio Land van Waas en Wase erfgoedgemeenschap*. Dit geeft een overzicht van de voornaamste sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Het is namelijk onmogelijk alle factoren op te sommen.

¹⁰² Zie *Hoofdstuk 5: Strategische en operationele doelstellingen*.

1.1 Sterktes en zwaktes

STERKTE	ZWAKTE
1 + 1 = 3	
<p>De Erfgoedconvenant Land van Waas als samenwerkingsverband / netwerk</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ grote input van de gemeenten = collegialiteit, diversiteit en verbondenheid (financieel, personeel, inhoudelijk) + divers / schaalgrootte deelgemeenten ▪ direct contact met erfgoedactoren / lage drempel ▪ samenwerkingsverbanden <ul style="list-style-type: none"> ○ communicatie in / tussen sectoren en actoren ○ historisch gegroeid ○ divers ▪ sectoroverschrijdende / gemeenteoverschrijdende werking = Waas niveau (verbondenheid, gekendheid, netwerking) 	<p>Verschillende snelheden</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ scheiding tussen roerend en onroerend erfgoed ▪ verschillende snelheden bij gemeenten, actoren ▪ wafelijzerpolitiek ▪ win-win-situatie bij samenwerking is niet altijd duidelijk voor partners ▪ kloof met wetenschappelijk onderzoek; spanning tussen cultureel erfgoed en geschiedenis ▪ interne tegenstrijdige belangen (gemeenten, I.C.W., ...)
De erfgoedcel als knooppunt	
<p>De Erfgoedcel Waasland als coördinator</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ erfgoedcel als trekker / ondersteuner <ul style="list-style-type: none"> ○ voelbare ondersteuning ○ ambitieus ○ gestructureerd ○ bekendheid bij erfgoedsector ○ communicatie ▪ projectwerking <ul style="list-style-type: none"> ○ proces ○ resultaat / inhoud ○ vernieuwend ○ alle gemeenten worden steeds betrokken, ongeacht grootte e.d. ○ communicatie 	
<p>Degelijk uitgebouwde structuur en organisatie van de erfgoedcel</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ pioniersrol als regionale erfgoedcel ▪ structuur van convenant (werkgroepen, stuurgroep, directiecomité, ...) + pioniersrol, experiment ▪ I.C.W. als thuisbasis <ul style="list-style-type: none"> ○ praktisch = boekhouding, personeel e.d. wordt geregeld ○ politieke bovenbouw en draagvlak is aanwezig 	<p>Inspraak</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ plenaire vergadering, wisselwerking met erfgoedactoren voor het algemene beleid werkt niet ▪ vertegenwoordiging museumsector / kleine gemeenten ▪ noden van erfgoedsector en publiek onvoldoende in kaart gebracht ▪ publiek heeft geen inspraak

<p>(al meer dan 40 jaar)</p> <ul style="list-style-type: none"> o jarenlange traditie van intergemeentelijke samenwerking o hefboom o neutraal terrein o lage drempel / loketfunctie <p>▪ Beschikbare financiën</p>	
De basis van alles = het cultureel erfgoed	
<p>Het Wase erfgoed zelf</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ verscheidenheid / microkosmos ▪ nabijheid ▪ herkenbaarheid / vertrouwdheid ▪ veel erfgoed ▪ erfgoedcollecties in kaart 	<p>De onzichtbaarheid van het erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ het cultureel erfgoed zelf ▪ onzichtbaar ▪ geen groot cultureel erfgoed / geen publiekstrekkers
<p>De erfgoedactoren</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vrijwilligersnetwerken <ul style="list-style-type: none"> o fijnmazig, veel, verspreid o enthousiasme, gedrevenheid ▪ professionele erfgoedactoren <ul style="list-style-type: none"> o knowhow / expertise o verschillende domeinen o meerdere 	<p>Aansturing van de vrijwilligers</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ soms verstarde (vergrijsde) vrijwilligerswerking: samenstelling en aansturing
	<p>(Het in kaart brengen van) de noden van de erfgoedsector</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ grote noden in alle erfgoedsectoren (archieven, musea, heemkringen) ▪ inventarisatie en registratie ▪ behoud en beheer ▪
	<p>Werkdruk</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ overbevraging erfgoedactoren / gemeenten (tijd / werkdruk)
Erfgoed leeft!	
<p>De publieksgerichtheid van de werking (nog verder uit te bouwen)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ communicatie <ul style="list-style-type: none"> o website o database o Beeldbank Waasland ▪ intenties / inzet voor publiekswerking (enthousiasme) 	<p>Het publieksbereik</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ onvoldoende meting ▪ communicatie op lange termijn, verankering in basiswerking ▪ doelgroepenwerking op lange termijn, verankering in basiswerking
	<p>Lokale PR</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ contact met Wase politici: weinig invloed op hen +

	soms gebrek aan betrokkenheid
Vrijwilligers en professionelen	
▪ gedrevenheid	▪ overbelasting
▪ sociale aspecten	▪ los-vast engagement
▪ onvoldoende meting	▪ onvoldoende meting
▪ samenwerking met professionelen	▪ gebrek aan deskundigheid
▪ deskundigheid	▪ gebrek aan aansluiting bij grotere gehelen
	▪ reglementeringslast
	▪ te veel aanbod van (vormings)activiteiten

Tabel 12: SWOT-analyse: sterktes en zwaktes

1.2 Kansen en bedreigingen

KANS	BEDREIGING
1 + 1 = 3	
De erfgoedcel als knooppunt	
Expertise-uitwisseling met andere niveaus <ul style="list-style-type: none"> ▪ lokale cultuurbeleidsplanning / lokaal ▪ samenwerking / expertise-uitwisseling met andere erfgoedconvenants (geven en nemen) ▪ samenwerking met de provincie en andere regio's ▪ best practices (o.a. buitenland; van en door anderen) 	Andere erfgoedspelers <ul style="list-style-type: none"> ▪ erfgoedcellen als concurrenten / vergelijkingspunt ▪ taakafbakening; Vlaamse erfgoedveld – Wase erfgoedveld ('boom' aan ondersteuning hierdoor onduidelijk voor erfgoedspelers; nood aan eigen gezicht)
Wetgeving <ul style="list-style-type: none"> ▪ wetgeving en subsidies ▪ nieuw Erfgoeddecreet ▪ bv. Europese subsidies 	Druk van Vlaams beleid en onzekerheid Lokaal beleid <ul style="list-style-type: none"> ▪ grote steden (aanzuiging van (media-)aandacht en middelen; topaanbod) ▪ onrealistische verwachtingen op 'Vlaams' niveau en lokaal niveau ▪ Vlaams beleid: nadruk op projecten (weinig steun voor basis, structurele werking) ▪ lokaal beleid: is cultureel erfgoed een prioriteit? Bereidheid tot financiering? ▪ onzekere positie voor cultureel erfgoed binnen het (lokaal) beleid ▪ oneigenlijke verschuivingen n.a.v. het nieuwe kerntakendebat (o.a. nieuw Erfgoeddecreet – subsidies voor tijdschriften e.d.) ▪ tegenstrijdigheid in belangen ▪ opsplitsing tussen roerend en onroerend erfgoed
De basis van alles = het cultureel erfgoed	

	Verjonging / vergrijzing ▪ 'nieuw bloed' erfgoedverenigingen
Erfgoed leeft!	
ICT ▪ ICT / e-cultuur (ontsluiting, databanken, registratie, ...)	Publieke omgang met erfgoed ▪ kneuterigheid / preutsheid / vervlakking / conformistisch ▪ kijkcijferstrijd / overaanbod vrijetijdsaanbod ▪ overbevraging van erfgoedspelers door druk van de grote evenementen ▪ druk op de ruimte, ruimtelijke ordening ▪ spanningen in het discours cultureel erfgoed / geschiedenis
Mogelijkheden van samenwerking en expertise-uitwisseling op gebied van publiekswerking ▪ samenwerking met andere sectoren met meer traditie op gebied van publiekswerking: bv. Wacco, toerisme, media e.d. ▪ erfgoed als aanknopingspunt in snel veranderende wereld; cultureel erfgoed als onderdeel van de eigen identiteit / zingeving ▪ gunstig erfgoedklimaat / bekendheid cultureel erfgoed / revival van het verleden / media-aandacht ▪ dynamiek van de grote steden in de buurt gunstig aanwenden (bv. Van God en Klein Pierke)	
Wase diversiteit demografie: diversiteit en verscheidenheid ▪ diversiteit van de regio	
Vrijwilligers en professionelen	
▪ steun van de stad of de gemeente	▪ gebrek aan vrijwilligers
▪ Vlaams erfgoedbeleid	▪ twee snelheden bij professionelen en vrijwilligers
▪ structurele samenwerking tussen professionelen en vrijwilligers	▪ reglementeringslast
▪ deskundigheidsuitwisseling tussen vrijwilligers	▪ zorg voor regelmatig informeel contact tussen professionelen en vrijwilligers
▪ structurele samenwerking tussen professionelen en vrijwilligers	▪ gebruik de sociale aspecten om nieuwe vrijwilligers te zoeken.
▪ uitwisseling van deskundigheid tussen vrijwilligers	▪ organiseer structurele samenwerking tussen professionelen en vrijwilligers
▪ vorming op maat van de streek	▪ zoek naar gezamenlijke oplossingen voor juridische problemen

▪ het Erfgoedconvenant Land van Waas als een filter tussen grotere gehelen en plaatselijke werking	
▪ het Erfgoedconvenant Land van Waas als een filter tussen grotere gehelen en plaatselijke werking	

Tabel 13: SWOT-analyse: kansen en bedreigingen

2. SWOT-MATRIX

Op basis van de algemene SWOT-analyse wordt hieronder een algemene SWOT-matrix voor het Land van Waas op vlak van cultureel erfgoed opgesteld. De sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen kunnen met elkaar verbonden worden in een matrix. Een sterkte en een kans die bij elkaar passen, verdienen extra aandacht en geven veel kans op succes. Een sterkte en een bedreiging kunnen samen een bedreiging afwenden. Een zwakte die aan een kans gekoppeld kan worden kan met de juiste acties omgezet worden in een sterkte en over een zwakte die ook nog met een bedreiging samenhangt, moet een duidelijke beslissing worden genomen, eventueel om deze werking af te bouwen.

2.1 Sterktes, gekoppeld aan kansen en bedreigingen

Sterktes worden gekoppeld aan kansen (welke sterkte helpt om een kans te grijpen) en aan bedreigingen (welke sterkte helpt om een bedreiging af te wenden). Zwaktes worden gekoppeld aan kansen (welke zwakte belet je om op een kans in te spelen) en aan bedreigingen (welke zwakte verhindert je om een bedreiging af te wenden).

STERKTE	KANS	BEDREIGING
1 + 1 = 3		
Het Erfgoedconvenant Land van Waas als samenwerkingsverband / netwerk ▪ grote input van de gemeenten = collegialiteit, diversiteit en verbondenheid (financieel, personeel, inhoudelijk) + divers / schaalgrootte deelgemeenten ▪ direct contact met erfgoedactoren / lage drempel ▪ samenwerkingsverbanden <ul style="list-style-type: none"> ○ communicatie in / tussen sectoren en actoren ○ historisch gegroeid ○ divers ▪ sectoroverschrijdende /	Wetgeving ▪ wetgeving en subsidies ▪ nieuw Erfgoeddecreet ▪ bv. Europese subsidies	

gemeenteoverschrijdende werking = Waas niveau (verbondenheid, gekendheid, netwerking)		
De erfgoedcel als knooppunt		
<p>De Erfgoedcel Waasland als coördinator</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ erfgoedcel als trekker / ondersteuner <ul style="list-style-type: none"> ○ voelbare ondersteuning ○ ambitieus ○ gestructureerd ○ bekendheid bij erfgoedsector ○ communicatie ▪ projectwerking <ul style="list-style-type: none"> ○ proces ○ resultaat / inhoud ○ vernieuwend ○ alle gemeenten worden steeds betrokken, ongeacht grootte e.d. ○ communicatie 	<p>Expertise-uitwisseling met andere niveaus</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ lokale cultuurbeleidsplanning / lokaal ▪ samenwerking / expertise-uitwisseling met andere erfgoedconvenants (geven en nemen) ▪ samenwerking met de provincie en andere regio's ▪ best practices (o.a. buitenland; van en door anderen) 	<p>Andere erfgoedspelers</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ erfgoedcellen als concurrenten / vergelijkingspunt ▪ taakafbakening; Vlaamse erfgoedveld – Wase erfgoedveld ('boom' aan ondersteuning hierdoor onduidelijk voor erfgoedspelers; nood aan eigen gezicht)
<p>Degelijk uitgebouwde structuur en organisatie van de erfgoedcel</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ pioniersrol als regionale erfgoedcel ▪ structuur van convenant (werkgroepen, stuurgroep, directiecomité, ...) + pioniersrol, experiment ▪ I.C.W. als thuisbasis <ul style="list-style-type: none"> ○ praktisch = boekhouding, personeel e.d. wordt geregeld ○ politieke bovenbouw en draagvlak is aanwezig (al meer dan 40 jaar) ○ jarenlange traditie van intergemeentelijke samenwerking ○ hefboom ○ neutraal terrein ○ lage drempel / loketfunctie ▪ Beschikbare financiën 		<p>Druk van Vlaams beleid en onzekerheid Lokaal beleid</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ grote steden (aanzuiging van (media-)aandacht en middelen; topaanbod) ▪ onrealistische verwachtingen op 'Vlaams' niveau en lokaal niveau ▪ Vlaams beleid: nadruk op projecten (wenig steun voor basis, structurele werking) ▪ lokaal beleid: is cultureel erfgoed een prioriteit? Bereidheid tot financiering? ▪ onzekere positie voor cultureel erfgoed binnen het (lokaal) beleid ▪ oneigenlijke verschuivingen n.a.v. het nieuwe kerntakendebat (o.a. nieuw Erfgoeddecreet – subsidies voor tijdschriften e.d.) ▪ tegenstrijdigheid in belangen ▪ opsplitsing tussen roerend en onroerend erfgoed
De basis van alles = het cultureel erfgoed		

<p>Het Wase erfgoed zelf</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ verscheidenheid / microkosmos ▪ nabijheid ▪ herkenbaarheid / vertrouwdheid ▪ veel erfgoed ▪ erfgoedcollecties in kaart 		
<p>De erfgoedactoren</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vrijwilligersnetwerken <ul style="list-style-type: none"> ○ fijnmazig, veel, verspreid ○ enthousiasme, gedrevenheid ▪ professionele erfgoedactoren <ul style="list-style-type: none"> ○ knowhow / expertise ○ verschillende domeinen ○ meerdere 	<p>Wase diversiteit</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ demografie: diversiteit en verscheidenheid ▪ diversiteit van de regio 	<p>Verjonging / vergrijzing</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 'nieuw bloed' erfgoedverenigingen
<p>Erfgoed leeft!</p>		
<p>De publieksgerichtheid van de werking (nog verder uit te bouwen)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ communicatie <ul style="list-style-type: none"> ○ website ○ database ○ Beeldbank Waasland ▪ intenties / inzet voor publiekswerking (enthousiasme) 	<p>ICT</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ICT / e-cultuur (ontsluiting, databanken, registratie, ...) 	<p>Publieke omgang met erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kneuterigheid / preutsheid / vervlakking / conformistisch ▪ kijkcijferstrijd / overaanbod vrijetijdsaanbod ▪ overbevraging van erfgoedspelers door druk van de grote evenementen ▪ druk op de ruimte, ruimtelijke ordening ▪ spanningen in het discours cultureel erfgoed / geschiedenis
	<p>Mogelijkheden van samenwerking en expertise-uitwisseling op gebied van publiekswerking</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ samenwerking met andere sectoren met meer traditie op gebied van publiekswerking: bv. Wacco, toerisme, media e.d. ▪ erfgoed als aanknopingspunt in snel veranderende wereld; cultureel erfgoed als onderdeel van de eigen identiteit / zingeving 	

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ gunstig erfgoedklimaat / bekendheid cultureel erfgoed / revival van het verleden / media-aandacht ▪ dynamiek van de grote steden in de buurt gunstig aanwenden (bv. Van God en Klein Pierke) 	
	<p>Wase diversiteit</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ demografie: diversiteit en verscheidenheid ▪ diversiteit van de regio 	
Vrijwilligerswerking en professionelen		
▪ gedrevenheid		▪ zorg voor regelmatig informeel contact tussen professionelen en vrijwilligers
▪ sociale aspecten		▪ gebruik de sociale aspecten om nieuwe vrijwilligers te zoeken.
▪ samenwerking met professionelen	▪ organiseer structurele samenwerking tussen professionelen en vrijwilligers	▪ organiseer structurele samenwerking tussen professionelen en vrijwilligers
▪ deskundigheid	▪ organiseer uitwisseling van deskundigheid tussen vrijwilligers	

Tabel 14: SWOT-matrix: sterktes, gekoppeld aan kansen en bedreigingen

2.2 Zwaktes, gekoppeld aan kansen en bedreigingen

ZWAKTE	KANS	BEDREIGING
1 + 1 = 3		
<p>Verschillende snelheden</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ scheiding tussen roerend en onroerend erfgoed ▪ verschillende snelheden bij gemeenten, actoren ▪ wafelijzerpolitiek ▪ win-win-situatie bij samenwerking is niet altijd duidelijk voor partners ▪ kloof met wetenschappelijk onderzoek; spanning tussen cultureel erfgoed en geschiedenis 		

<ul style="list-style-type: none"> ▪ interne tegenstrijdige belangen (gemeenten, I.C.W., ...) 		
De erfgoedcel als knooppunt		
Inspraak <ul style="list-style-type: none"> ▪ plenaire vergadering, wisselwerking met erfgoedactoren voor het algemene beleid werkt niet ▪ vertegenwoordiging museumsector / kleine gemeenten ▪ noden van erfgoedsector en publiek onvoldoende in kaart gebracht ▪ publiek heeft geen inspraak 		
De basis van alles = het cultureel erfgoed		
De onzichtbaarheid van het erfgoed <ul style="list-style-type: none"> ▪ het cultureel erfgoed zelf ▪ onzichtbaar ▪ geen groot cultureel erfgoed / geen publiekstrekkingen 		
Aansturing van de vrijwilligers <ul style="list-style-type: none"> ▪ soms verstarde (vergijsde) vrijwilligerswerking: samenstelling en aansturing 		Verjonging / vergrijzing <ul style="list-style-type: none"> ▪ 'nieuw bloed' erfgoedverenigingen
(Het in kaart brengen van) de noden van de erfgoedsector <ul style="list-style-type: none"> ▪ grote noden in alle erfgoedsectoren (archieven, musea, heemkringen) ▪ inventarisatie en registratie ▪ behoud en beheer ▪ 		
Werkdruk <ul style="list-style-type: none"> ▪ overbevraging erfgoedactoren / gemeenten (tijd / werkdruk) 	ICT ICT / e-cultuur (ontsluiting, databanken, registratie, ...)	
Erfgoed leeft!		
Het publieksbereik <ul style="list-style-type: none"> ▪ onvoldoende meting ▪ communicatie op lange termijn, verankering in basiswerking ▪ doelgroepenwerking op lange termijn, verankering in basiswerking 		Publieke omgang met erfgoed <ul style="list-style-type: none"> ▪ kneuterigheid / preutsheid / vervlakking / conformistisch ▪ kijkcijferstrijd / overaanbod vrijetijdsaanbod ▪ overbevraging van erfgoedspelers door druk van de grote evenementen

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ druk op de ruimte, ruimtelijke ordening ▪ spanningen in het discours cultureel erfgoed / geschiedenis
	Wase diversiteit <ul style="list-style-type: none"> ▪ demografie: diversiteit en verscheidenheid ▪ diversiteit van de regio 	
Lokale PR <ul style="list-style-type: none"> ▪ contact met Wase politici: weinig invloed op hen + soms gebrek aan betrokkenheid 	Wetgeving <ul style="list-style-type: none"> ▪ wetgeving en subsidies ▪ nieuw Erfgoeddecreet ▪ bv. Europese subsidies 	
Vrijwilligerswerking en professionelen		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ overbelasting 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ los-vast engagement 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ gebrek aan deskundigheid 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vorming op maat ▪ uitwisseling van deskundigheid tussen vrijwilligers 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ gebrek aan aansluiting bij grotere gehelen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ het Erfgoedconvenant Land van Waas functioneert als een filter tussen grotere gehelen en plaatselijke werking 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ reglementeringslast 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ gezamenlijke oplossingen voor juridische problemen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ te veel aanbod van (vormings)activiteiten 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ het Erfgoedconvenant Land van Waas functioneert als een filter tussen grotere gehelen en plaatselijke werking ▪ organiseer vorming op maat van de streek 	

Tabel 15: SWOT-matrix: zwaktes, gekoppeld aan kansen en bedreigingen

3. CONCLUSIES

Deze SWOT-matrix is de aanzet tot een **levendige discussie** in de schrijfgroep. Voornamelijk het proces van de SWOT-analyse en de SWOT-matrix is belangrijk: hieruit kunnen een aantal zaken afgeleid worden.

Hierna blijven volgende prioritaire domeinen met de belangrijkste sterktes (die zullen gecontinueerd en verder uitgebouwd worden) en zwaktes (die we zullen verhelpen) over.

In de **volgende beleidsperiode** zal ingezet worden op volgende sterktes:

1. **1 + 1 = 3**: het erfgoedconvenant als samenwerkingsverband (overleg, communicatie, verbondenheid, sector- en grensoverschrijdend...)
2. **De erfgoedcel als knooppunt**: de Erfgoedcel Waasland als coördinator (trekker, sterk ondersteunend, projectwerking, aandacht naar proces en product, alle gemeenten, ook zwakken meenemen...) – Waas erfgoedloket
3. **De basis van alles = het cultureel erfgoed**: zorg dragen voor het cultureel erfgoed (erfgoed in al zijn verscheidenheid, in kaart brengen, noden traceren en verhelpen, zorgen voor inspraak)
4. **Erfgoed leeft!**: publieksgerichtheid optimaliseren
5. **Erfgoedactoren**: investeren in vrijwilligerswerk en sterke professionele werking

Volgende zwaktes zullen gepareerd worden:

1. Grote noden binnen de erfgoedsector + inspraak van de erfgoedactoren
2. Verschillende snelheden: oplossingen vinden
3. Werkdruk

Op basis van deze conclusies worden de strategische en operationele doelstellingen uitgewerkt¹⁰³.

¹⁰³ Zie Hoofdstuk 5. *Strategische en operationele doelstellingen*.

HOOFDSTUK 4: MISSIE EN VISIE

1. MISSIE

Het Land van Waas is al eeuwenlang een samenhangende en duidelijk afgebakende regio, gelegen tussen de Schelde en de Durme. Ondanks de grote onderlinge verscheidenheid, bestaat er verbondenheid tussen de Wase gemeenten. De rijkdom van deze Wase microkosmos weerspiegelt zich ook in het cultureel erfgoed en bij de erfgoedliefhebbers.

De Wase erfgoedgemeenschap wil met een veelzijdig en verrassend aanbod dit rijke cultureel erfgoed op het dagelijkse menu van een divers en groeiend publiek zetten. Samen met het traditioneel recept van een (h)echte samenwerking, vormen een verdere professionalisering en sterke coördinatie de basisingrediënten voor de versterking van de erfgoedzorg. Zo kunnen de huidige en toekomstige generaties van ons cultureel erfgoed proeven.

2. VISIE

2.1 Op weg naar eenheid in verscheidenheid

Het Land van Waas is eigenlijk Vlaanderen in het klein. Een zeer diverse, rijke en boeiende microkosmos 'in een gordel van stromen geprangd'¹⁰⁴.

De **verscheidenheid** van de Wase regio manifesteert zich zowel op het vlak van bodemgesteldheid (zandgronden, meersen, heide, kleipolders, ...), ruimtelijke (wan)ordering (oprukkende industrie van haven en langs snelwegen, ruil- en andere verkavelingen, dicht wegennet, maar ook bolle akkers, open ruimten en stiltegebieden) en economische ontwikkeling (nieuwe en oude industriële activiteiten) als in de diversiteit van de aanwezige bevolking en het aanwezige erfgoed. Zowel vrijwilligers als professionals dragen met veel toewijding en enthousiasme zorg voor het aanwezige erfgoed.

Ondanks de grote onderlinge verscheidenheid, bestaat er een **verbondenheid** in het Waasland, een duidelijk begrensde regio met historische roots. Eeuwenlang vormde het Waasland een aparte bestuurlijke eenheid onder de graven van Vlaanderen. Meer recent leidde de druk vanuit Antwerpen tot een nog groter gemeenschapsgevoel. De nabijheid van Nederland en de evidentie van grensoverschrijdende samenwerking zorgt voor een open blik op de wereld.

Samenwerken is een wezenlijk onderdeel van het Wase maatschappelijke leven en onontbeerlijk gezien de regionale context van de Wase erfgoedgemeenschap.

¹⁰⁴ Uit de eerste regel van het '*Waaslandlied*' (met tekst van L. de Wilde en muziek van F. van Durme). Prangen betekent volgens *Van Dale*: drukken, persen, inperken, benauwen.

2.2 Het erfgoed van morgen groeit vandaag

De Wase erfgoedgemeenschap wil in haar uitwerking het verhaal van het **Waas erfgoed**¹⁰⁵ in al haar verscheidenheid vertellen: van heiligenbeeldjes tot volksverhalen, van middeleeuwse archiefstukken tot overblijfselen van de scheepbouwindustrie.

In samenwerking met de verschillende partners slaagde de Wase erfgoedgemeenschap er de voorbije jaren in een eerste staalkaart uit te tekenen van het Wase erfgoed¹⁰⁶.

Op deze ingeslagen weg wil de Wase erfgoedgemeenschap verder werken om naar analogie met de 'sociale kaart'¹⁰⁷ een **Wase erfgoedkaart** op te stellen. Het verder in kaart brengen van het cultureel erfgoed en de noden van erfgoedzorgers moet – dankzij een sterke coördinatie en de verdere uitbouw van netwerken – leiden tot een ruimere expertise-uitwisseling en een verdere professionalisering. De **Erfgoedcel Waasland**¹⁰⁸ wil dan ook onverminderd inzetten op de ondersteuning van de Wase erfgoedgemeenschap.

Het Erfgoedconvenant Land van Waas wil gemeentebesturen en organisaties sensibiliseren over het belang van de zorg voor erfgoed. Ze wil de overheid en organisaties responsabiliseren met betrekking tot hun verantwoordelijkheden op het gebied van cultureel erfgoed en bij alle diensten en op alle niveaus een erfgoedreflex tot stand brengen.

2.3 Erfgoed leeft!

Erfgoed maakt deel uit van het dagelijks leven. Het vertelt ons wie we zijn en bepaalt mee de eigenheid van de Wase regio. Zonder cultureel erfgoed zou de Wase leefomgeving fundamenteel anders beleefd worden. De waarde en betekenis van het cultureel erfgoed worden niet enkel ingevuld door het cultureel erfgoed op zich, maar ook door de verhalen die ermee verbonden zijn. Deze verhalen worden niet enkel verteld door

¹⁰⁵ Er bestaat geen pasklare definitie voor erfgoed. Erfgoed is een vlag die een rijke lading dekt. Het is een verzamelbegrip. Het staat voor alles wat we overerven van vorige generaties en wat we het bewaren waard vinden: gebouwen en monumenten, maar ook archeologica, kunstwerken, historische voorwerpen zoals eeuwenoude manuscripten gebruiksvoorwerpen, foto's ... Erfgoed omvat ook minder tastbare dingen, zoals verhalen, tradities, feesten, liederen, dialecten, ... Of erfgoed de moeite waard is om te bewaren, te verzorgen, te documenteren en te laten zien, bepalen mensen zelf. Als een hele groep mensen dit doet, spreken we van cultureel erfgoed. Erfgoed kan een nieuw leven leiden als mensen het een plaats geven in hun eigen wereld. We staan er niet bij stil, maar ook vandaag maken we heel wat toekomstig erfgoed aan. Erfgoed evolueert voortdurend.

¹⁰⁶ Zie *Hoofdstuk 2: Kritische omgevingsanalyse, 4. Wetenschappelijk onderzoek deelcollecties erfgoed in het Land van Waas.*

¹⁰⁷ <http://www.desocialekaart.be/wat.htm>.

¹⁰⁸ De Erfgoedcel Waasland beheert zelf geen erfgoed. De materiële zorg voor onroerende erfgoed – de zorg voor gebouwen en monumenten – behoort niet tot haar bevoegdheid.

de erfgoedzorgers, maar door een gemeenschap van mensen in alle gemeenten en deelgemeenten van het Waasland¹⁰⁹.

De Wase erfgoedgemeenschap wil het Wase erfgoedverhaal vertellen samen met en aan de verschillende **inwoners** van het Waasland: erfgoedzorgers en erfgoedliefhebbers, nieuwkomers en oudgedienden, senioren en jongeren, individuen en groepen. Dit willen we doen aan de hand van een actieve en verrassende publiekswerking die ook oog heeft voor kansengroepen en een ambitieus en hedendaags communicatiebeleid dat tegemoetkomt aan de noden van een divers publiek.

¹⁰⁹ De term 'erfgoedgemeenschap' is afkomstig uit de Kaderconventie van Faro. Deze conventie beschrijft 'waarom' en 'voor wie' die zorg voor erfgoed dient. Erfgoedgemeenschappen zijn groepen die waarde hechten aan specifieke aspecten van cultureel erfgoed (bijvoorbeeld archeologie, traditionele stoeten of de geschiedenis van een dorp) die ze wensen te behouden en aan toekomstige generaties overdragen via publieke acties. De leden van die groep brengen persoonlijke interesses, belangen en achtergronden samen in een erfgoedgemeenschap.

HOOFDSTUK 5: STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

Hieronder worden de conclusies die voortvloeiden uit de SWOT-analyse en SWOT-matrix omgezet in strategische (SD) en operationele doelstellingen (OD).

1 + 1 = 3

SD 1. De Wase erfgoedgemeenschap investeert onverminderd in samenwerking

Het aanwezige weefsel dat de Wase erfgoedgemeenschap met elkaar verbindt, willen we versterken, verdichten en verbreden omdat dit essentieel is voor haar voortbestaan. We blijven investeren in de bestaande netwerken tussen Wase, Vlaamse en internationale cultuur- en erfgoedorganisaties zonder afbreuk te doen aan hun zelfstandigheid en eigenheid. Een goede samenwerking resulteert steeds in positieve effecten bij de verschillende partijen.

Beoogde effecten:

- afstemming, optimalisering en uitbreiding van de bestaande samenwerking en overleg op het gebied van cultuur en cultureel erfgoed in het Waasland
- de Wase erfgoedorganisaties kennen elkaar beter, werken meer samen en weten waar ze terecht kunnen met voorstellen en vragen m.b.t. cultureel erfgoed
- overleg en expertise-uitwisseling met Vlaamse en internationale erfgoedorganisaties

Instrumenten en werkmethoden:

- overleg en regelmatige terugkoppeling met de verschillende stakeholders
- organisatie van ontmoeting en vorming in overleg met verschillende partners
- organisatie van gemeentelijke erfgoed-overlegstructuren
- verdere uitbouw en optimalisering van overlegstructuren tussen de Wase erfgoedorganisaties
- samenwerking met regionale, Vlaamse en internationale erfgoedorganisaties

OD 1.1 De Wase erfgoedgemeenschap verstevigt en verbreedt haar bestaande netwerk¹¹⁰.

Volgens WODE is er onvoldoende overleg en samenwerking tussen de erfgoedorganisaties in het Waasland. We willen de structuren voor inspraak en overleg evalueren en indien nodig hertekenen. De Erfgoedcel Waasland wil onverminderd investeren in deze overlegstructuren en stimuleert de gemeenten een gemeentelijk erfgoedoverleg voort te zetten of op te starten.

Resultaatsindicatoren:

- het aantal ontmoetings- en overlegmomenten

¹¹⁰ Deze netwerkfunctie wordt ook vernoemd in de cultuurbeleidsplannen van Beveren, Lokeren, Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster.

- het aantal gemeentelijke erfgoed-overlegstructuren
- een hertekening van de inspraak - en overlegorganen

OD 1.2 De Wase erfgoedgemeenschap zet verder in op intergemeentelijke samenwerking. De Erfgoedcel Waasland wil het engagement van de gemeenten vasthouden en verschillende snelheden door een efficiënte en daadkrachtige werking pareren¹¹¹.

In de werking van de Wase erfgoedgemeenschap is het engagement en de inhoudelijke inbreng van de acht Wase gemeenten primordiaal. Niet alle gemeenten kunnen echter een zelfde snelheid aanhouden. De Erfgoedcel Waasland houdt rekening met deze verschillende snelheden. Bij een aantal projecten wordt ook een samenwerking met gemeenten buiten het kerngebied van het Waasland opgezet.

Resultaatsindicatoren:

- alle gemeenten hebben een afgevaardigde in de overlegstructuren van de Erfgoedcel Waasland
- het aantal gemeenten dat participeert aan de verschillende projecten
- (de afwisseling in) de locaties waar de verschillende acties plaatsvinden

OD 1.3 De Wase erfgoedgemeenschap investeert verder in regionale, Vlaamse en internationale samenwerkingsverbanden.

Waar noodzakelijk en gewenst wil de Wase erfgoedgemeenschap zich inzetten voor regionale, Vlaamse en internationale samenwerkingsverbanden. De Erfgoedcel Waasland houdt de vinger aan de pols wat betreft regionale samenwerking op het gebied van cultuur.

Resultaatsindicatoren:

- aantal overlegmomenten met regionale, Vlaamse en internationale erfgoedorganisaties
- aantal concrete samenwerkingsprojecten met regionale, Vlaamse en internationale erfgoedorganisaties

DE ERFGOEDCEL WAASLAND ALS KNOOPPUNT

SD 2. De Wase erfgoedgemeenschap bouwt verder aan een efficiënte en krachtvolle Erfgoedcel Waasland

De Erfgoedcel Waasland is de spelverdeler in het netwerk van Wase erfgoedorganisaties. Ze stimuleert samenwerking en expertise-uitwisseling, genereert enthousiasme en is de dynamische en wendbare motor

¹¹¹ Intergemeentelijke samenwerking wordt ook vernoemd in de cultuurbeleidsplannen van Beveren, Lokeren, Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster.

van projecten. Op meerdere manieren ondersteunt de Erfgoedcel Waasland de Wase erfgoedgemeenschap. Ze wil ook een partner zijn voor Vlaamse en internationale erfgoedorganisaties.

Beoogde effecten:

- de interne organisatie van de Erfgoedcel Waasland functioneert optimaal
- de Erfgoedcel Waasland blijft een daadkrachtige en dynamische thuisbasis voor projecten
- de Erfgoedcel Waasland blijft actief als erfgoedloket
- de Erfgoedcel Waasland ondersteunt de Wase erfgoedgemeenschap resultaatgericht

Instrumenten en werkmethoden:

- de inhoudelijke inbreng van de werk- en stuurgroep
- het actief, dynamisch en vlot bereikbaar team
- de databank met contact- en andere gegevens van erfgoedorganisaties en hun medewerkers, de overheden, de pers en het publiek
- de ontwikkeling van (een) platform(en) voor expertise-uitwisseling in het Waasland
- de uitwerking van een veelgestelde-vragen-luik op de eigen website
- het geven van advies op maat en ter plaatse
- de communicatie-instrumenten van de Erfgoedcel Waasland
- een subsidiereglement voor projecten en publicaties
- regelmatig overleg en afstemming met alle Wase erfgoedorganisaties en overheden, het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, de koepelorganisaties en FARO, Steunpunt voor cultureel erfgoed

OD 2.1 De interne organisatie van de Erfgoedcel Waasland wordt geoptimaliseerd.

Sinds haar opstart eind 2005 groeide de werking van de Erfgoedcel Waasland exponentieel. Dankzij de optimalisatie van haar interne organisatiestructuur blijft ze een nuttig en flexibel knooppunt binnen de Wase erfgoedsector.

Resultaatsindicatoren:

- het goed functionerende team
- de succesvolle uitvoering van de jaarlijkse actieplannen
- jaarlijkse functioneringsgesprekken met alle medewerkers

OD 2.2 De interne en externe communicatie van de Wase erfgoedgemeenschap wordt verstevigd.

De Erfgoedcel Waasland optimaliseert informatie-uitwisseling met het Wase publiek en tussen de Wase erfgoedorganisaties onderling. De Erfgoedcel Waasland communiceert over haar eigen activiteiten én biedt

de Wase erfgoedgemeenschap een professioneel communicatieplatform aan. Met het oog op een zo ruim mogelijk bereik diversifieert de Wase erfgoedgemeenschap haar communicatie.

Resultaatsindicatoren:

- een communicatieplan voor de Erfgoedcel Waasland en de Wase erfgoedgemeenschap
- het aantal en de soort ontwikkelde communicatiemiddelen
- het aantal verstuurd nieuwsbrieven
- het aantal erfgoedorganisaties dat zijn aanbod invoert in de Cultuurdatabank
- de samenwerking met mediapartners
- het aantal abonnees op de nieuwsbrieven
- het aantal items in de databank van Wase erfgoedliefhebbers en erfgoedorganisaties
- het aantal bezoekers op de website(s)

OD 2.3 De Erfgoedcel Waasland blijft actief als erfgoedloket.

Uit WODE blijkt de grote nood aan expertise-uitwisseling en deskundigheidsbevordering, zowel bij de professionele erfgoedorganisaties als bij de vrijwilligers. Er leven heel wat vragen over de zorg voor cultureel erfgoed en de juridische aspecten van de werking. Toch zijn er in het Waasland heel wat best-practices aanwezig. De Erfgoedcel Waasland brengt de aanwezige expertise verder in kaart en functioneert als doorgeefluik. Erfgoedorganisaties kunnen er terecht voor advies en ondersteuning. De Erfgoedcel Waasland zorgt voor deskundige medewerkers en organiseert ook vorming op maat.

Resultaatsindicatoren:

- het aantal raadplegingen van het platform voor expertise-uitwisseling
- de verhoging van de deskundigheid van de erfgoedorganisaties en de Erfgoedcel Waasland
- het aantal beantwoorde vragen van Wase erfgoedorganisaties
- het aantal plaatsbezoeken en adviezen
- het aantal georganiseerde vormingsmomenten
- elk project van de Erfgoedcel Waasland houdt ook een ondersteunend element in voor de Wase erfgoedsector
- de tevredenheid van de Wase erfgoedorganisaties over de werking van de Erfgoedcel Waasland als erfgoedloket

OD 2.4 De Erfgoedcel Waasland ondersteunt de Wase erfgoedgemeenschap ook financieel en logistiek.

Naast haar loketfunctie ondersteunt de Erfgoedcel Waasland de Wase erfgoedorganisaties ook financieel en logistiek. Voor de projectsubsidies en het publicatiebeleid wordt in 2008 een reglement ontwikkeld op basis van de huidige visietekst. Belangrijk is dat de financiële ondersteuning complementair is aan de ondersteuning van de gemeenten en een regionale invalshoek heeft. Ook voor de ondersteuning van Wase erkende musea worden afspraken gemaakt. Hiervoor overlegt de Erfgoedcel Waasland met de gemeenten, het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, andere erfgoedcellen, koepelorganisaties en FARO, Steunpunt voor cultureel erfgoed.

Resultaatsindicatoren:

- een rechtlijnig subsidiereglement voor projecten en tijdschriften van de Wase erfgoedorganisaties
- afspraken voor de ondersteuning van de Wase erkende musea
- aantal publicaties dat tot stand komt via het publicatiebeleid
- aantal projecten dat een projectsubsidie ontvangt
- aantal projecten dat logistieke ondersteuning krijgt

OD 2.5 De Wase erfgoedgemeenschap werkt actief aan resultaten voor Vlaanderen en de internationale wereld.

De ervaringen van de Wase erfgoedorganisaties kunnen ook nuttig zijn in de rest van Vlaanderen en vice versa. Expertise-uitwisseling gebeurt niet uitsluitend regionaal, maar ook met Vlaanderen, Nederland en de rest van de wereld.

Resultaatsindicatoren:

- het aantal adviezen aan niet-Wase erfgoedorganisaties
- het aantal gebruikers van de WODE-methodiek
- het aantal gezamenlijke projecten met andere erfgoedcellen
- de Erfgoedcel Waasland participeert aan de mogelijke realisatie van een platform voor expertise-uitwisseling op Vlaams niveau

HET CULTUREEL ERFGOED = DE BASIS VAN ALLES

SD 3. De Wase erfgoedgemeenschap plaatst de zorg voor het cultureel erfgoed centraal

Omdat de Wase erfgoedgemeenschap permanent en actief verantwoordelijkheid wil nemen voor het aanwezige cultureel erfgoed, heeft ze nood aan middelen en kennis. Daarom sensibiliseert ze de overheden over de noodzakelijkheid van de zorg voor erfgoed. De Erfgoedcel Waasland wil de erfgoedorganisaties ondersteunen in hun basistaken om het cultureel erfgoed te vrijwaren voor de

toekomst. Hiervoor werkt ze samen met de gemeenten, het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, andere erfgoedcellen, koepelorganisaties en FARO, Steunpunt voor cultureel erfgoed.

Beoogde effecten:

- meer collecties en bestanden in het Waasland zijn geïnventariseerd
- meer collecties en bestanden in het Waasland zijn gedigitaliseerd
- een grotere collectiemobiliteit van het cultureel erfgoed in het Waasland
- verbeterde bewaaromstandigheden van het cultureel erfgoed in het Waasland
- een toename van het aantal VTE erfgoedzorgers (professioneel en vrijwillig)
- een toename van het professionalisme van de erfgoedorganisaties
- de erfgoedorganisaties voelen zich gesteund bij het uitvoeren van hun basistaken en kunnen er meer tijd aan besteden; ze zijn gemotiveerd om deze basistaken vol te houden op een kwalitatieve wijze

Instrumenten en werkmethoden:

- het gericht aanbevelen van een aantal registratieprogramma's
- onderzoek naar de mogelijkheden van een geautomatiseerd, uniform en platformonafhankelijk inventarisatie- en registratieprogramma voor archiefbestanden en documentair erfgoed
- het stimuleren van het wetenschappelijk en historisch onderzoek
- de ontsluiting van het bestaande wetenschappelijk en historisch onderzoek
- een planmatige aanpak voor de ontsluiting en de digitalisering van waardevol en bedreigd cultureel erfgoed
- de ontwikkeling van een modelcalamiteitenplan
- regelmatig overleg en afstemming met alle Wase erfgoedorganisaties en overheden, het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, de koepelorganisaties en FARO, Steunpunt voor cultureel erfgoed
- organisatie van vorming in overleg met de verschillende partners
- de uitwerking van een veel-gestelde-vragen-luik op de eigen website
- het verlenen van advies op maat
- de ontwikkeling van (een) platform(en) voor expertise-uitwisseling

OD 3.1 De Wase erfgoedgemeenschap besteedt intense zorg aan registratie en inventarisatie. Dit resulteert in een grotere collectiemobiliteit voor museaal en documentair erfgoed, de afstemming van het collectiebeleid van de Wase musea, documentatiecentra en heemkringen en bevordert de toegankelijkheid van de archieven.

Registratie en inventarisatie zijn essentiële onderdelen van een degelijke en toekomstgerichte erfgoedwerking. Met WODE nam de Erfgoedcel Waasland reeds enkele belangrijke stappen om het Wase cultureel erfgoed in kaart te brengen. De Wase erfgoedgemeenschap legt zich onafgebroken toe op het uniform registreren en inventariseren van het roerend erfgoed (zowel wat betreft objecten als archieven en

documentatiemateriaal), het correct dateren en het toevoegen van contextuele informatie. Op die manier kan ze het Wase cultureel erfgoed betekenis geven en tegelijk begrijpelijk maken en houden.

Resultaatsindicatoren:

- het aantal uren georganiseerde vorming m.b.t. registratie en inventarisatie
- het aantal geregistreerde collecties en archiefbestanden
- het aantal gebruikers van een geautomatiseerd en gestandaardiseerd registratieprogramma
- het aantal erfgoedorganisaties dat aansluit bij landelijke inventarisatie- en registratieprojecten zoals bijvoorbeeld MovE, www.religieuserfgoed.be en Archiefbank Vlaanderen
- minstens een op elkaar afgestemd collectiebeleid van de erkende Wase musea
- het aantal overlegmomenten over collectiebeleid met Wase erfgoedorganisaties

OD 3.2 De Wase erfgoedgemeenschap stimuleert contextonderzoek.

Wetenschappelijk historisch onderzoek is fundamenteel en belangrijk. Voorwerpen en documenten krijgen immers een grotere waarde wanneer we begrijpen waar ze vandaan komen en welk verhaal ze verbergen. De Wase erfgoedgemeenschap wil het wetenschappelijk (lokaal)historisch onderzoek stimuleren en tegelijk aanzetten tot het blootleggen van zoveel mogelijk contextinformatie. In deze toekomstgerichte erfgoedbenadering passen projecten mondelinge geschiedenis en initiatieven voor het behoud van het immaterieel erfgoed. Deze ruime aanpak is essentieel voor de ontwikkeling van de culturele biografie van het Waasland.

Resultaatsindicatoren:

- het aantal wetenschappelijke en (lokaal)historische publicaties over het Waasland
- het aantal gerealiseerde onderzoeksopdrachten
- het aantal inventarissen voor immaterieel erfgoed
- het aantal projecten mondelinge geschiedenis (volksverhalen, volksliederen en dialecten)
- het aantal geregistreerde interviews
- een beredeneerde digitale bibliografie van het Waasland
- een concepttekst over de culturele biografie van het Waasland

OD 3.3 De Wase erfgoedgemeenschap ontwikkelt een actuele visie voor een geïntegreerd Waas erfgoedbeleid.

De ontwikkeling van een Waas erfgoedbeleid gebeurt in samenwerking met de Erfgoedcel Waasland, de verschillende gemeentebesturen, het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen en de Wase erfgoedorganisaties. WODE vormt hiervoor een stevige basis. Centraal staan reflectie over de Wase culturele biografie, collectiemobiliteit, regionale depotwerking en vrijwilligersmanagement.

Resultaatsindicatoren:

- de overlegmomenten met o.a. het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen over regionale depotwerking en vrijwilligersmanagement
- een onderzoeksrapport naar de mogelijke werking van een regionaal centrum voor archief en documentair erfgoed
- een concepttekst over de culturele biografie van het Waasland

OD 3.4 De Wase erfgoedgemeenschap trekt de kaart van een kwalitatief hoogstaand behoud en beheer om het cultureel erfgoed voor de toekomst te vrijwaren.

De Erfgoedcel Waasland breidt de kennis uit van de Wase erfgoedorganisaties inzake de optimale zorg voor en de bewaaromstandigheden van cultureel erfgoed en hoe te handelen bij calamiteiten. De Wase erfgoedgemeenschap digitaliseert waardevol en bedreigd cultureel erfgoed en ontsluit het onder meer via www.beeldbankwaasland.be.

Resultaatsindicatoren:

- het aantal gedigitaliseerde erfgoedobjecten en bestanden
- de optimale zorg voor en de bewaaromstandigheden van cultureel erfgoed verbeteren
- de kennis bij de Wase erfgoedorganisaties over hoe met cultureel erfgoed wordt omgesprongen bij calamiteiten verhoogt
- een verhoogde aandacht voor bedreigd cultureel erfgoed

OD 3.5 De Erfgoedcel Waasland sensibiliseert besturen, ambtenaren en organisaties over de waarde van cultureel erfgoed zodat ze aandacht schenken aan de gevolgen van hun beleid voor het cultureel erfgoed.

Niet enkel Wase erfgoedorganisaties moeten overtuigd zijn van het belang van de zorg voor het cultureel erfgoed. Ook Wase politici en ambtenaren uit andere werkgebieden moeten de rijkdom en het belang van het cultureel erfgoed (h)erkennen. Hun handelingen kunnen immers ingrijpen op het cultureel erfgoed in het Waasland.

Resultaatsindicatoren:

- het aantal infomomenten voor politici en ambtenaren
- het aantal berichten over cultureel erfgoed in InfoWaas, het trimesteriel tijdschrift voor alle Wase mandatarissen
- een erfgoedmemorandum voor de volgende gemeenteraadsverkiezingen

SD 4. ERFGOED LEEFT!

De Wase erfgoedgemeenschap staat in voor een optimale ontsluiting van het cultureel erfgoed om het in zijn verschillende gedaanten aan een zo divers mogelijk publiek voor te stellen.

Erfgoed is alomtegenwoordig in onze dagelijkse leefomgeving, alleen is het niet altijd zichtbaar. De Wase erfgoedgemeenschap zorgt ervoor dat het publiek de betekenis en de waarde van het cultureel erfgoed (h)erkent. Ze streeft ernaar om cultureel erfgoed te promoten op een moderne, eigentijdse wijze. Ongeveer de helft van de bevolking is potentieel geïnteresseerd in het cultureel erfgoed¹¹². Via gerichte communicatie en acties wil de Wase erfgoedgemeenschap dit potentieel publiek warm maken voor cultureel erfgoed.

Door reeds geïnteresseerde en potentieel nieuwe doelgroepen in contact te brengen met het cultureel erfgoed wil de Wase erfgoedgemeenschap dit cultureel erfgoed een blijvende plaats geven in de huidige samenleving. Om dit te bereiken wil ze in samenwerking een veelzijdig en verrassend aanbod ontwikkelen.

Tijdens de eerste beleidsperiode heeft de Erfgoedcel Waasland zich toegespitst op het in kaart brengen van het cultureel erfgoed en de erfgoedorganisaties in het Waasland. In de beleidsperiode 2009 - 2014 wil ze het Waas publiek beter leren kennen.

Beoogde effecten:

- meer Waaslanders proeven van een cultureel erfgoedaanbod
- het Wase publiek erkent de waarde en het belang van het cultureel erfgoed en wordt erfgoedliefhebber
- onder impuls van een uitgebouwd vrijwilligersmanagement worden erfgoedliefhebbers overtuigd zich als erfgoedzorger enthousiast in te zetten voor het behoud, beheer en de promotie van het Wase cultureel erfgoed
- de Wase erfgoedorganisaties spelen bij hun werking in op de noden van een divers en hedendaags publiek
- de Wase erfgoedorganisaties overleggen over het publieksgericht aanbod en zorgen voor afstemming
- het aanwezige cultureel erfgoed wordt meer zichtbaar ontsloten via nieuwe technieken en methoden
- het cultureel erfgoed komt meer aan bod in de Wase media

¹¹² Volgens recent onderzoek van het steunpunt Re-Creatief Vlaanderen heeft 43.3 % van de Vlaamse bevolking in de laatste zes maanden aan erfgoed geparticipeerd (23.1 % incidenteel en 20.4 % meerdere keren). Gielen Pascal, Laermans Rudi en Vander Stichele A., *Vlaming zonder cultureel geheugen? Over erfgoedparticipatie in Vlaanderen*, Presentatie gegeven op de studiedag 'Cultuurparticipatie in Breedbeeld' op 20 oktober 2005 in het Pand, Gent en Lievens J. en Waeye H. (red.), *Cultuurparticipatie in breedbeeld: de eerste analyse van de survey Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004*, Antwerpen, Uitgeverij De Boeck, 2005.

Instrumenten en werkmethoden:

- oproepen in de klassieke media (radio, televisie, kranten en tijdschriften), (interactieve) websites en andere kanalen (InfoWaas, acc'enten, tijdschrift Vorming Plus enz.)
- grootschalige publieksgerichte totaalprojecten die bijvoorbeeld bestaan uit tentoonstellingen, lezingen, publicaties op papier en online, interactieve websites, multimediatoepassingen (gps, location based services) enz.
- contacten met representatieve vertegenwoordigers van de verschillende doelgroepen
- overlegplatforms met specifieke doelgroepen
- een structurele samenwerking met de verschillende onderwijsniveaus
- samenwerking met de grote culturele en toeristische organisaties uit het Waasland
- samenwerking met organisaties voor actuele kunst om te komen tot een hedendaagse benadering van het cultureel erfgoed
- het uitbouwen van een vrijwilligerswerking
- de ontwikkeling van educatieve pakketten

OD 4.1 De Erfgoedcel Waasland stelt typische Wase thema's centraal dankzij grote projecten.

De Erfgoedcel Waasland speelt in op de nabijheid van het Wase cultureel erfgoed door te werken met levensechte thema's. Tweejaarlijkse grootschalige projecten, waarbinnen verschillende operationele en strategische doelstellingen samenkomen, spelen in op thema's die relevant zijn voor het Waasland zoals bijvoorbeeld Mercator, scheepswerven, de polders en tramverbindingen. Door de herkenbaarheid werken deze projecten gemeenschapsvormend.

Resultaatsindicatoren:

- de aantrekkingskracht van de communicatiemiddelen en publicaties in functie van een bepaald project
- de media aandacht voor de projecten
- het publieksbereik van projecten
- het aantal partners dat aan het project deelneemt
- het aantal contactgegevens van geïnteresseerden die verzameld worden via deze projecten

OD 4.2 De Wase erfgoedgemeenschap stimuleert een actieve publieksparticipatie en bouwt daarom een netwerk uit met representatieve vertegenwoordigers van de verschillende doelgroepen (personen van etnisch-cultureel diverse achtergrond, senioren, gezinnen, jongeren, vrouwen ...).

De Wase erfgoedgemeenschap wil diversiteit centraal stellen. Ze wil kansengroepen engageren in haar werking, dit niet enkel als mogelijke doelgroep, maar ook als partner binnen de uitwerking van projecten¹¹³. Daarom zoekt de Erfgoedcel Waasland contact met representatieve vertegenwoordigers van de verschillende doelgroepen en zal ze overlegplatforms voor een specifieke doelgroepenwerking opstarten.

Resultaatsindicatoren:

- contactgegevens van de representatieve vertegenwoordigers van de verschillende doelgroepen
- overlegplatforms voor specifieke doelgroepenwerking
- samenwerking met specifieke doelgroepen in het kader van concrete projecten

OD 4.3 De Wase erfgoedgemeenschap werkt nauw samen met het onderwijs en wil de erfgoededucatie in de Wase erfgoedgemeenschap stimuleren.

De Wase erfgoedgemeenschap bouwt een permanente samenwerking met de onderwijswereld verder uit en wil zo een inhoudelijk diepgaande educatieve werking voor een divers publiek bereiken. Door jongeren via hun leerkrachten op vroege leeftijd in contact te brengen met cultureel erfgoed, kunnen we hen stimuleren de erfgoedliefhebbers en erfgoedzorgers van de toekomst te worden.

Resultaatsindicatoren:

- samenwerking met scholen in het kader van concrete projecten
- het aantal overlegmomenten tussen erfgoedorganisaties en scholen m.b.t. erfgoededucatie
- het aantal ontwikkelde educatieve pakketten
- het aantal vormingsmomenten voor toekomstige leerkrachten van o.a. de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven, Sint-Niklaas, Artevelde Hogeschool Gent en Hogeschool Gent
- het aantal vormingsmomenten voor leerkrachten
- het aantal contactgegevens van leerkrachten in het Waasland die willen meewerken aan erfgoededucatie

OD 4.4 De Erfgoedcel Waasland wil de Wase erfgoedorganisaties stimuleren om zich gemeenschappelijk te profileren en hun erfgoedaanbod o.a. toeristisch uit te spelen.

De Wase erfgoedorganisaties willen een meer divers en groter publiek bereiken door de actualisering van hun publiekswerking, een meer professionele en grootschalige communicatie, de samenwerking met Toerisme Waasland en de onderlinge afstemming van hun erfgoedaanbod. De Erfgoedcel Waasland

¹¹³ Interculturaliteit wordt ook vernoemd in de cultuurbeleidsplannen van Beveren, Lokeren, Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster.

stimuleert de Wase erfgoedorganisaties om deze stappen te nemen en brengt hen in contact met experts op dit gebied.

Resultaatsindicatoren:

- het aantal overlegmomenten tussen erfgoedorganisaties m.b.t. gemeenschappelijke profilering en de onderlinge afstemming van het aanbod
- het aantal ontwikkelde erfgoedparkoersen i.s.m. Toerisme Waasland
- een gemeenschappelijke communicatielijn

OD 4.5 De Erfgoedcel Waasland wil nieuwe media en informatietechnologieën optimaal inzetten om de zichtbaarheid van het cultureel erfgoed te verhogen.

De Wase erfgoedgemeenschap wil het cultureel erfgoed promoten op een moderne, eigentijdse wijze. De Erfgoedcel Waasland zet daarom (nieuwe) media- en informatietechnologieën in om doelgroepen te bereiken die moeilijker voor cultureel erfgoed te motiveren zijn.

Resultaatsindicatoren:

- het aantal bezoekers van de (interactieve) online-ontsluitingsplatform(en) voor het cultureel erfgoed in het Waasland
- het aantal projecten dat gebruik maakt van (nieuwe) media en informatietechnologieën
- het aantal erfgoedobjecten en -bestanden dat ontsloten wordt via de online-ontsluitingsplatform(en)

OD 4.6 De Erfgoedcel Waasland wil aan de hand van een doorgedreven vrijwilligersmanagement en gerichte acties erfgoedliefhebbers stimuleren zich in te zetten als erfgoedzorger.

Niet alleen door een verbeterde zichtbaarheid van het Waas cultureel erfgoed en een grotere publieksparticipatie, maar ook door gerichte acties en een actief vrijwilligersmanagement zet de Erfgoedcel Waasland erfgoedliefhebbers aan om erfgoedzorger te worden.

Resultaatsindicatoren:

- het aantal acties gericht op het zoeken en motiveren van vrijwilligers
- het aantal nieuwe vrijwilligers binnen de erfgoedorganisaties
- de expertise van de vrijwilligers

HOOFDSTUK 6: ONDERSTEUNINGSBELEID BINNEN DE ERFGOEDCONVENANT LAND VAN WAAS

Reeds vanaf 2005 is ondersteuning van de erfgoedactoren een belangrijke pijler binnen het Erfgoedconvenant Land van Waas. Hierbij nam de Erfgoedcel Waasland steeds een actieve rol op als **Waas erfgoedloket**.

Voor deze ondersteuning wordt geen aparte post in de begroting opgemaakt, aangezien dit onder verschillende posten in de begroting valt.

In 2009-2014 zal ondersteuning voorzien worden op verschillende manieren. Samen vormen deze maatregelen en acties een echt netwerk van ondersteuning op verschillende niveaus én op verschillende vlakken.

1. PERSONELE, LOGISTIEKE EN FINANCIËLE ONDERSTEUNING VANUIT DE WASE ERFGOEDGEMEENSCHAP

In de kritische omgevingsanalyse wordt de huidige ondersteuning beschreven¹¹⁴. Deze personele, logistieke en financiële ondersteuning vanuit de gemeenten voor zowel het lokale niveau als het regionale niveau zal ook in 2009-2014 verder blijven bestaan.

Begroting: pro memorie

Doelstellingen: strategische doelstellingen 1, 2, 3 en 4

2. PERSONELE ONDERSTEUNING DOOR DE ERFGOEDCEL WAASLAND

Vanaf haar start in 2005¹¹⁵ vervulde de Erfgoedcel Waasland wat betreft ondersteuning en advies op maat een pioniersrol in Vlaanderen. Deze ondersteuning gebeurt zowel zeer lokaal (bijvoorbeeld privé-personen of op wijkniveau) als regionaal. In de beleidsperiode 2009-2014 zal het accent ook in de werking van de Erfgoedcel Waasland nog meer op ondersteuning liggen. Zo zal de projectcoördinator naast publieksgerichte projecten, ook projecten achter de schermen realiseren. De drie inhoudelijke medewerkers zorgen voor ondersteuning m.b.t. de gebieden waarin ze gespecialiseerd zijn¹¹⁶.

Begroting: personeelskosten

Doelstellingen: operationele doelstellingen 2.4

¹¹⁴ Zie Hoofdstuk2: Kritische omgevingsanalyse, 5. Ondersteuningsbeleid.

¹¹⁵ Zie Bijlage: Overzicht advies op maat (ter plaatse) in het Land van Waas en Hoofdstuk 5. Strategische en operationele doelstellingen.

¹¹⁶ Zie Hoofdstuk7: Plaats en organisatie van de Erfgoedcel Waasland.

3. PROJECTEN

Met de projecten die getrokken worden door de Erfgoedcel Waasland i.s.m. andere erfgoedorganisaties wordt steeds gezorgd voor een meerwaarde voor andere Wase erfgoedorganisaties. Deze projecten hebben een bovenlokaal, regionaal of bovenregionaal karakter. Dit karakter kan liggen in de spreiding van de partners, in de inhoud van het project of in de uitstraling van het project.

Begroting: kosten inhoudelijke werking

Doelstellingen: strategische doelstellingen 1, 2, 3 en 4

4. VORMING EN VRIJWILLIGERSMANAGEMENT

Uit WODE blijkt dat de nood aan ondersteuning en vorming bij erfgoedorganisaties zeer groot is. Enerzijds is er nood aan advies rond bijvoorbeeld juridische kwesties zoals verzekering, auteursrecht enz. Anderzijds blijkt dat de bestaande vorming soms onvoldoende op maat of onvoldoende dichtbij wordt georganiseerd. Daarenboven wordt een vrijwilligersmanagement uitgebouwd waarbij ook aandacht is voor bijvoorbeeld verzekering en vrijwilligersvergoedingen.

Begroting: vrijwilligersmanagement en vorming

Doelstellingen: operationele doelstelling 2.4, 3.1 en 4.6

5. PROJECTSUBSIDIES

De Erfgoedcel Waasland ontving sinds 2005 reeds heel wat aanvragen om als partner op te treden in allerlei erfgoedinitiatieven. Om deze aanvragen op een eenvormige manier te kunnen behandelen, werd in samenwerking met de Erfgoedcel Meetjesland, de werkgroep beleid en de stuurgroep een visietekst met minimumcriteria ontwikkeld. Eén van de criteria is het bovenlokale, regionale of bovenregionale karakter. Dit karakter kan liggen in de spreiding van de partners, in de inhoud van het project of in de uitstraling van het project. Projecten met een lokale uitstraling blijven de verantwoordelijkheid van het lokale bestuur. Binnen die criteria gebeurt de beoordeling van die erfgoedinitiatieven door de stuurgroep.

Aangezien vanaf 2009 nog verder zal ingezet worden op heuse projectsubsidies voor de Wase erfgoedgemeenschap, zal in 2008 werk gemaakt worden van een subsidiereglement, dat afgestemd is op andere reglementen zoals bijvoorbeeld van het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen en gemeentereglementen.

Begroting: projectsubsidies

Doelstellingen: operationele doelstelling 2.5

6. PUBLICATIES

Drie publicaties van kringen in het Waasland worden gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap via de subsidiëring van periodieke cultureel-erfgoedpublicaties, namelijk de Annalen van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas (€ 2.000) en de tijdschriften van de Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren (€ 1.000) en de Heemkundige Kring de Souvereinen in Lokeren (€ 1.000).

In de volgende beleidsperiode wordt een publicatiebeleid ontwikkeld rond heemkundige én andere erfgoedpublicaties.

Begroting: publicatiebeleid

Doelstellingen: operationele doelstelling 2.5

7. ERKENDE MUSEA

Het Stedelijk Museum Lokeren is reeds erkend op basisniveau, de Stedelijke Musea Sint-Niklaas dienen een aanvraag tot erkenning op regionaal niveau in voor 2009. De middelen voor het Stedelijk Museum in Lokeren worden – in navolging op de voorziene wijzigingen in het Erfgoeddecreet – toegevoegd aan de middelen voor het Erfgoedconvenant Land van Waas. Vanuit de visie van het erfgoedconvenant is het echter logisch dat wanneer de Stedelijke Musea Sint-Niklaas een regionale erkenning krijgen, deze eveneens mee gesubsidieerd worden met middelen van het erfgoedconvenant.

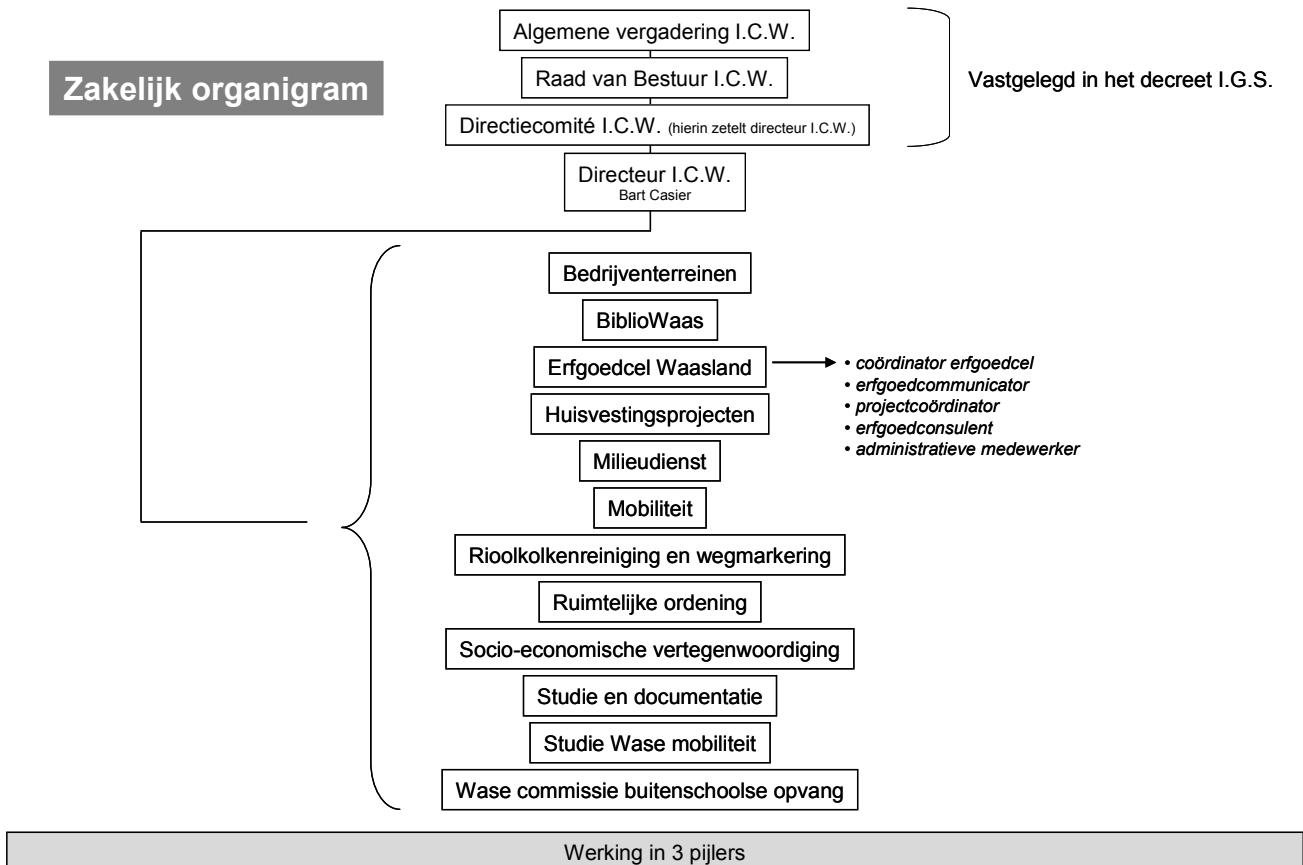
Begroting: erkende musea

Doelstellingen: operationele doelstelling 2.5

HOOFDSTUK 7: PLAATS EN ORGANISATIE VAN DE ERFGOEDCEL WAASLAND

In de kritische omgevingsanalyse wordt de uitwerking van het Erfgoedconvenant Land van Waas en de plaats van de Erfgoedcel Waasland hierin beschreven voor de periode 2005-2008¹¹⁷.

Ook in 2009-2014 is het I.C.W. de onthaalstructuur voor de Erfgoedcel Waasland. Voor infrastructuur en logistiek kan de Erfgoedcel Waasland dus rekenen op het I.C.W.. Het Erfgoedconvenant Land van Waas behoudt tevens haar zelfde werkingsgebied.

Figuur 9: zakelijk organigram I.C.W.

Door de **eigenheid van een regioconvenant**¹¹⁸ moet bij alle acties rekening gehouden worden met negen besturen (acht gemeentebesturen en I.C.W.) en het grote werkingsgebied. Hierdoor is de complexiteit binnen een regionale erfgoedconvenant groot.

Rekening houdend met de geformuleerde strategische en operationele doelstellingen, is de **Erfgoedcel Waasland** in een volgende convenantsperiode idealiter als volgt samengesteld:

¹¹⁷ Zie Hoofdstuk 2. Kritische omgevingsanalyse; 1. Erfgoedconvenant Land van Waas.

¹¹⁸ Zie Hoofdstuk 2: Kritische omgevingsanalyse, 1.9 Eigenheid van een regionale erfgoedconvenant.

- *één voltijdse coördinator erfgoedcel op A-niveau* pleegt feedback met de directeur van I.C.W. en is verantwoordelijk voor de aansturing van de erfgoedcel en de coaching van de medewerkers en voor de algemene werking, met klemtoon op beleid en specialisatie voor e-erfgoed, registratie en inventarisatie, musea en religieus erfgoed
- *één voltijdse erfgoedcommunicator op A-niveau*, medeverantwoordelijk voor de algemene werking met klemtoon op communicatie en specialisatie voor archieven, publiekswerking en communicatie
- *één voltijdse projectcoördinator op A-niveau* die concrete projecten coördineert: dit zijn zowel publieksgerichte projecten als projecten achter de schermen bijvoorbeeld vorming rond behoud en beheer en het opstellen van een calamiteitenplan, met specialisatie voor immaterieel erfgoed en mondelinge geschiedenis
- *één voltijdse erfgoedconsulent op B-niveau* verantwoordelijk voor de coördinatie van de Beeldbank Waasland en met specialisatie voor vrijwilligerswerking en erfgoededucatie
- *één voltijdse administratief medewerker op C-niveau* voor de briefwisseling, distributie, adressenbeheer, praktische organisatie van evenementen enz.

Voor bijzondere projecten kunnen eventueel *tijdelijke medewerkers* ingeschakeld worden. Deze worden dan betaald van de middelen voorzien in de post kosten inhoudelijke werking.

Er wordt voor gekozen om niet structureel te werken met tijdelijke medewerkers omdat het belangrijk is dat de ontwikkelde expertise aanwezig blijft binnen de Wase erfgoedgemeenschap.

Naast het personeel van de Erfgoedcel Waasland zelf, zetten het cultureel- en erfgoedpersoneel van de gemeenten en de vele vrijwilligers binnen de erfgoedorganisaties zich ook in voor de uitwerking van het erfgoedconvenant¹¹⁹.

De samenstelling van de Erfgoedcel Waasland is **gewijzigd ten opzichte van 2005-2008**:

1. De erfgoedmedewerker wordt erfgoedconsulent: een echte projectmedewerker voor de Beeldbank Waasland, vrijwilligerswerking en erfgoededucatie.
2. De projectcoördinator doet niet enkel publiekprojecten, maar ook projecten achter de schermen bijvoorbeeld acties rond behoud en beheer.
3. Een extra administratieve medewerker op C-niveau voor administratie en dergelijke.

¹¹⁹ Zie Hoofdstuk 2: Kritische omgevingsanalyse, 1.4.2 Partners in het Erfgoedconvenant Land van Waas = Erfgoedcel Waasland + Wase erfgoedgemeenschap.

De Erfgoedcel Waasland staat zelf in voor de dagelijkse werking en administratie van het Erfgoedconvenant Land van Waas. Gezien het stijgend aantal activiteiten wordt de nood aan administratieve ondersteuning ook steeds groter. Deze taken werden in 2005-2008 uitgevoerd door de medewerkers op A en B-niveau. Dit is geen efficiënte besteding van middelen.

4. Eén van de erfgoedcoördinatoren wordt coördinator erfgoedcel met als taken:

- feedback plegen met directeur I.C.W.
- verantwoordelijk voor de aansturing van de erfgoedcel
- verantwoordelijk voor de coaching van de medewerkers
- verantwoordelijk voor de algemene werking
- met eigen projecten bijvoorbeeld rond e-cultuur.

Sedert de opstart van de Erfgoedcel Waasland is het personeelsbestand gevoelig gestegen. Voor het optimaal functioneren van een team van vijf mensen is het nodig dat iemand de algemene coördinatie in handen heeft en de algemene werking leidt. Binnen het bestaand team gaven bovendien verschillende medewerkers te kennen dat ze nood hebben aan opvolging en coaching; niet wat betreft de inhoudelijke invulling van hun taken, maar wel wat betreft de persoonlijke groei binnen hun functie, bijvoorbeeld op het gebied van time-management of het ontwikkelen van bepaalde vaardigheden en attitudes. Bovendien is het soms nodig dat één persoon de zaken van nabij opvolgt en bij interne discussies de knoop kan doorhakken. Deze taak is te tijdsintensief om te kunnen opgenomen worden door de directeur van het I.C.W.. De verschillende erfgoedcelmedewerkers blijven echter inhoudelijk verantwoordelijk voor hun eigen projecten en processen!

Het inhoudelijk organigram ziet er dan hetzelfde uit als in de beleidsperiode 2005-2008¹²⁰: de Wase erfgoedgemeenschap, werkgroepen, een werkgroep beleid, een stuurgroep en een Directiecomité van het I.C.W.

¹²⁰ Zie Hoofdstuk 2: Kritische omgevingsanalyse, 1.5 Inhoudelijk organigram.

HOOFDSTUK 8: MEERJARENPLANNING

Hieronder staat een meerjarenplanning voor de beleidsperiode 2008-2014.

In de ideeënbox zijn een aantal mogelijke projecten opgenomen.

SD	OD	Geplande acties	Middelen - personeel	Middelen - logistiek	Middelen - financieel ¹²¹	Timing
SD 1	OD 1.1	hertekening van de inspraak- en overlegorganen	Erfgoedcel Waasland		personeelskosten	2008
		halfjaarlijkse organisatie van het MuWa-overleg	coördinator Erfgoedcel Waasland, heemkundige kringen en musea	vergaderaccommodatie gemeenten en I.C.W.	personeelskosten	halfjaarlijks van 2008-2014
		deelname aan het WAO-overleg	erfgoedcommunicator, gemeentearchivarissen en verantwoordelijken voor archief, archivaris Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, Rijksarchief Beveren	vergaderaccommodatie gemeenten en I.C.W.	personeelskosten	halfjaarlijks van 2008-2014
		<i>(na hertekening van de inspraak- en overlegorganen)</i> het regelmatig samenroepen van de Wase erfgoedorganisaties	Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedgemeenschap	vergaderaccommodatie gemeenten en I.C.W.	personeelskosten	halfjaarlijks van 2009-2014
		stimuleren van de gemeenten om een gemeentelijk erfgoedoverleg te continueren of op te starten	Erfgoedcel Waasland, cultuurbeleidscoördinator, cultuurraden	vergaderaccommodatie gemeenten en I.C.W.	personeelskosten	2008 in het verlengde van WODE
	organisatie van ontmoetingsmomenten zoals de vooropening Erfgoeddag voor erfgoedorganisaties	Erfgoedcel Waasland	logistieke ondersteuning en accommodatie van de gemeenten	inhoudelijke werking, landelijke erfgoedprojecten	jaarlijks van 2008-2014	
	Ideeën box 1.1	'peter en meter' systeem				

¹²¹ Zie Hoofdstuk 9. Meerjarenbegroting.

	OD 1.2	regelmatig overleg met Wacco, Vorming Plus enz.	Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedgemeenschap	vergaderaccommodatie gemeenten en I.C.W.	personeelskosten	doorlopende actie
		actief (her)contacteren van gemeenten met wie het contact minder vlot verloopt	Erfgoedcel Waasland		personeelskosten	doorlopende actie
		deelname aan de werkgroep cultuurtoeristische productontwikkeling van Toerisme Waasland	erfgoedcommunicator, Toerisme Waasland, toeristische diensten gemeenten	vergaderaccommodatie Toerisme Waasland	personeelskosten	tweemaandelijks in 2008
		het opzetten van een intergemeentelijke samenwerking op het gebied van archiefbeheer i.s.m. het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen	erfgoedcommunicator, WAO, erfgoedmedewerker, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen		personeelskosten, kosten inhoudelijke werking	2009
	OD 1.3	halfjaarlijks overleg met de Oost-Vlaamse erfgoedcellen en het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen	coördinator Erfgoedcel Waasland, Erfgoedcel Meetjesland, Gent Cultuurstad, medewerkers Provinciebestuur Oost-Vlaanderen	vergaderaccommodatie Provinciebestuur Oost-Vlaanderen	personeelskosten	halfjaarlijks van 2008-2014
		deelname aan het convenantenoverleg en de werkgroepen communicatie, erfgoededucatie, e-erfgoed...	Erfgoedcel Waasland, erfgoedcellen, Faro, andere	vergaderaccommodatie Faro	personeelskosten	doorlopende actie
		deelname aan regionale, Vlaamse en internationale overlegmomenten en projecten	Erfgoedcel Waasland, erfgoedcellen, anderen		personeelskosten	doorlopende actie
SD 2	OD 2.1	jaarlijkse functioneringsgesprekken	Erfgoedcel Waasland, coördinator Erfgoedcel Waasland en directeur I.C.W.		personeelskosten	jaarlijks van 2008-2014

	werking werkgroep beleid en de stuurgroep	coördinator Erfgoedcel Waasland m.m.v. erfgoedcommunicator, werkgroep beleid, stuurgroep	vergaderaccommodatie gemeenten en I.C.W.	personeelskosten	tweemaandelijks van 2008-2014
	actieplannen en jaarverslagen	coördinator Erfgoedcel Waasland m.m.v. erfgoedcommunicator		personeelskosten	jaarlijks van 2008-2014
	onderzoek naar een optimale inbedding van de Erfgoedcel Waasland	coördinator Erfgoedcel Waasland m.m.v. erfgoedcommunicator		personeelskosten	2012-2014
	opstellen beleidsplan 2015-2021	coördinator Erfgoedcel Waasland m.m.v. erfgoedcommunicator, Wase erfgoedgemeenschap		personeelskosten	2012-2013
	het inschakelen van stagiairs en projectvrijwilligers	coördinator Erfgoedcel Waasland en erfgoedconsulent	accommodatie I.C.W.	personeelskosten	vanaf 2009
OD 2.2	communicatieplan Erfgoedcel Waasland en Wase erfgoedgemeenschap	erfgoedcommunicator		personeelskosten	jaarlijks van 2008
	verdere uitbouw van de website als kenniscentrum voor Wase erfgoedorganisaties en als Waas Erfgoedweb voor het publiek	coördinator Erfgoedcel Waasland en erfgoedcommunicator	websitesysteem	inhoudelijke werking, communicatie	doorlopende actie
	evalueren en bijsturen van de bestaande nieuwsbrieven voor erfgoedorganisaties en erfgoedliefhebbers (publiek)	erfgoedcommunicator		inhoudelijke Werking, communicatie	doorlopende actie
	actief inzetten op direct-marketing (toevoegen van een responselement aan alle communicatiemiddelen)	erfgoedcommunicator		inhoudelijke werking, communicatie	doorlopende actie

		verdere uitbouw van de databank met contact- en andere gegevens van erfgoedorganisaties en hun medewerkers, de overheden, de pers en het publiek	erfgoedcommunicator en administratief medewerker	contactdatabank Erfgoedcel Waasland	administratieve kosten	hertekenen architectuur 2008, doorlopende actie
		het opstarten van samenwerking met diverse media (doorlopende actie)	erfgoedcommunicator, Wase pers		inhoudelijke werking, communicatie	ontwikkeling 2008, doorlopende actie
		Wase erfgoedorganisaties worden gestimuleerd hun activiteiten in te geven in de CultuurDatabank	erfgoedcommunicator, cultuurbeleidscoördinatoren Wase erfgoedgemeenschap	CultuurDatabank	personeelskosten	vanaf eerste bijsturing nieuwsbrieven medio 2008
	OD 2.3	essaywedstrijd 'De identiteit van het Land van Waas: een 'invented tradition'?	erfgoedcommunicator, Wase erfgoedgemeenschap		inhoudelijke werking, onderzoek	2008-2009
		denktraject over regionale depotwerking i.s.m. het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen	projectcoördinator, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen		personeelskosten en inhoudelijke werking, behoud en beheer	2009-2011
		vorming	Erfgoedcel Waasland	vergaderaccommodatie gemeenten	ondersteuning	doorlopende actie
		ontwikkeling van (een) platform(en) voor expertise-uitwisseling in het Waasland/Vlaanderen	coördinator Erfgoedcel Waasland en erfgoedcommunicator, erfgoedcellen, Faro		inhoudelijke werking, collectiebeleid	voorbereiding 2009, realisatie vanaf 2010
		onderzoek gemeenschappelijk polis vrijwilligers	erfgoedconsulent		personeelskosten	2008-2009
		FAQ op website	Erfgoedcel Waasland	websitesysteem	personeelskosten	2009
		motiverings- en bedankingsactiviteiten vrijwilligers	erfgoedconsulent		personeelskosten	doorlopende actie

	Ideeën box 2.3	onderzoeksrapport naar de mogelijke werking van een regionaal centrum voor archief en documentair erfgoed	erfgoedcommunicator, WAO, documentatiecentra, MuWa		personeelskosten, inhoudelijke werking	2010
		opstart van een discussie over de rol van het aanwezige cultureel erfgoed in de culturele biografie van de streek				
		concepttekst culturele biografie Waasland	Erfgoedcel Waasland, werkgroep beleid		personeelskosten	2011
	OD 2.4	Waas erfgoedloket: het beantwoorden van vragen van Wase erfgoedorganisaties, het formuleren van antwoorden, adviezen en indien gewenst het uitvoeren van plaatsbezoeken	Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedgemeenschap		personeelskosten	doorlopende actie
		ontwikkeling van een subsidiereglement voor projecten en publicaties	coördinator Erfgoedcel Waasland en erfgoedcommunicator, werkgroep beleid, erfgoedcellen		personeelskosten	2008
		ondersteuning van projecten en publicaties via het subsidiereglement	coördinator Erfgoedcel Waasland, werkgroep beleid en stuurgroep		ondersteuning, projectsubsidies en publicaties	doorlopende actie vanaf 2009
		uitstippelen van een publicatiebeleid	coördinator Erfgoedcel Waasland en erfgoedcommunicator, werkgroep beleid		personeelskosten	2009
		publicaties uitbrengen	Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedgemeenschap		ondersteuning, publicaties	doorlopende actie
		ondersteuning erkende Wase musea	coördinator Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedgemeenschap		ondersteuning, erkende musea	doorlopende actie

		projectsubsidies	Erfgoedcel Waasland, werkgroep beleid, stuurgroep	boekhouding I.C.W.	ondersteuning, projectsubsidies	doorlopende actie
		uitlenen materiaal (bv. toestellen mondelinge geschiedenis)	Erfgoedcel Waasland	toestellen mondelinge geschiedenis	investeringen	doorlopende actie
	OD 2.5	ondersteuning van projecten en publicaties via het subsidiereglement	Erfgoedcel Waasland, werkgroep beleid en stuurgroep		ondersteuning, projectsubsidies en publicaties	doorlopende actie
		Waas erfgoedloket: het beantwoorden van vragen van Wase erfgoedorganisaties, het formuleren van antwoorden, adviezen en indien gewenst het uitvoeren van plaatsbezoeken	Erfgoedcel Waasland		personeelskosten	doorlopende actie
		verder optimaliseren WODE-methodiek en afstemming met DICE	coördinator Erfgoedcel Waasland, Erfgoedcel Antwerpen, Landelijk Contact Museumconsulenten (NL)	WODE-methodiek	personeelskosten	2008
		WODE-methodiek ter beschikking stellen van de Vlaamse en Nederlandse erfgoedsector	coördinator Erfgoedcel Waasland	WODE-methodiek	personeelskosten en ondersteuning	2008-2010
		projecten i.s.m. andere erfgoedcellen	andere erfgoedcellen, Faro		inhoudelijke werking	doorlopende actie
		ontwikkeling van (een) platform(en) voor expertise-uitwisseling in het Waasland/Vlaanderen	coördinator Erfgoedcel Waasland, erfgoedcommunicator, erfgoedcellen, Faro		inhoudelijke werking, collectiebeleid	voorbereiding 2009, realisatie vanaf 2010
		lidmaatschap heemkundige kringen	Erfgoedcel Waasland	boekhouding I.C.W.	inhoudelijke werking, ondersteuning	doorlopende actie
SD 3	OD 3.1	vorming m.b.t. registratie en inventarisatie	Erfgoedcel Waasland	vergaderaccommodatie gemeenten	personeelskosten en ondersteuning, vorming	doorlopende actie
		(geautomatiseerde) uniforme registratie van allerlei collecties	Wase erfgoedgemeenschap		personeelskosten	doorlopende actie

		musea sluiten zich aan bij MovE	Wase erfgoedgemeenschap, MovE		personeelskosten	doorlopende actie
		privaatrechterlijke archieven worden geregistreerd in Archiefbank	Wase erfgoedgemeenschap, Archiefbank	Archiefbank	personeelskosten	doorlopende actie
		kerkfabrieken werken met www.religieuserfgoed.be	Wase erfgoedgemeenschap, CRKC, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen	www.religieuserfgoed.be	personeelskosten	doorlopende actie
		afgestemd collectiebeleid minimum van erkende musea	Stedelijk Museum Lokeren, Stedelijke Musea Sint-Niklaas, MuWa		personeelskosten	doorlopende actie
		overlegmomenten over collectiebeleid	coördinator Erfgoedcel Waasland, MuWa	vergaderaccommodatie gemeenten en I.C.W.	personeelskosten	2009-2010
		aanbevelen registratieprogramma's	coördinator Erfgoedcel Waasland, MuWa		personeelskosten	doorlopend tussen 2008-2014
		inventarisatie collectie Koninklijke Oudheidkundige Kring Land van Waas	coördinator Erfgoedcel Waasland, Koninklijke Oudheidkundige Kring Land van Waas, Stedelijke Musea Sint-Niklaas	MovE, accommodatie Stedelijke Musea Sint-Niklaas		2008
		opstarten overleg thematische collecties	Erfgoedcel Waasland, landelijke organisaties	vergaderaccommodatie gemeenten en I.C.W.	personeelskosten	2009
		plan voor inventarisatie en ontsluiting beeldmateriaal	Erfgoedcel Waasland, stuurgroep Beeldbank Waasland		personeelskosten, kosten inhoudelijke werking	2008-2009
		inventarisatie knipselmappen	Wase erfgoedgemeenschap		kosten inhoudelijke werking	2011
	OD 3.2	projecten mondelinge geschiedenis	projectcoördinator, Wase erfgoedgemeenschap	toestellen mondelinge geschiedenis		doorlopend tussen 2008-2014

		onderzoeksopdrachten	Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedgemeenschap			doorlopend tussen 2008- 2014
		digitale bibliografie van het Waasland	erfgoedcommunicator, Wase erfgoedgemeenschap			2008-2009
		concepttekst culturele biografie Waasland	Erfgoedcel Waasland, werkgroep beleid		personeelskosten	2011
		wetenschappelijke en (lokaal)historische publicaties over Waasland	Wase erfgoedgemeenschap		ondersteuningsbeleid, publicaties	doorlopend tussen 2008- 2014
		inventarissen immaterieel erfgoed	Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedgemeenschap		personeelskosten, kosten inhoudelijke werking	doorlopend tussen 2008- 2014
		onderzoeksopdrachten	Wase erfgoedgemeenschap		inhoudelijke werking	doorlopend tussen 2008- 2014
		lijst met thesismogelijkheden	Erfgoedcel Waasland		personeelskosten	2009
	Ideeën box 3.2	onderzoek economisch Archief Land van Waas				
		historiografisch lexicon Land van Waas				
		lexicon beeldende kunst Land van Waas				
	OD 3.3	denktraject over regionale depotwerking i.s.m. het Provinciebestuur Oost- Vlaanderen	projectcoördinator, Provinciebestuur Oost- Vlaanderen		personeelskosten en inhoudelijke werking, behoud en beheer	2009-2011

		denktraject over vrijwilligersmanagement i.s.m. het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen	projectcoördinator, erfgoedconsulent, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen		personeelskosten en inhoudelijke werking, behoud en beheer	2009-2011
		concepttekst culturele biografie Waasland	Erfgoedcel Waasland, werkgroep beleid		personeelskosten	2011
		onderzoeksrapport mogelijke werking regionaal centrum voor archief en documentair erfgoed	erfgoedcommunicator, WAO, documentatiecentra, Muwa		personeelskosten, inhoudelijke werking	2010
	OD 3.4	digitaliseren van erfgoedobjecten en bestanden	coördinator Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedsector	Beeldbank Waasland	inhoudelijke werking, behoud en beheer	doorlopend tussen 2008-2014
		digitalisering kranten	coördinator Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedgemeenschap			2008
		digitalisering audiovisueel materiaal	coördinator Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedgemeenschap	Beeldbank Waasland		2008
		digitalisering kaartmateriaal	Erfgoedcel Waasland, Bibliotheca Wasiana, Koninklijke Oudheidkundige Kring Land van Waas	Beeldbank Waasland		2010
		verbeteren zorg voor en bewaarmstandigheden erfgoed	Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedgemeenschap		inhoudelijke werking, behoud en beheer	doorlopend tussen 2008-2014
		calamiteitenplanning	projectcoördinator, Wase erfgoedgemeenschap			2009
	Ideeën box 3.4	schade-inventaris van erfgoedbibliotheken				

	OD 3.5	infomomenten voor politici en ambtenaren	Erfgoedcel Waasland, politici, ambtenaren	vergaderaccommodatie gemeenten en I.C.W.	personeelskosten	doorlopend tussen 2008-2014
		berichten in InfoWaas	Erfgoedcel Waasland, I.C.W.	InfoWaas	personeelskosten	doorlopend tussen 2008-2014
		erfgoedmemorandum	Erfgoedcel Waasland, werkgroep beleid		personeelskosten	2012
SD 4	OD 4.1	grootschalig project rond scheepswerven	projectcoördinator, Wase erfgoedgemeenschap	technische en logistieke ondersteuning van verschillende gemeenten	publieksgerichte projecten en personeel	2009
		grootschalig project rond Mercator	erfgoedcommunicator, Wase erfgoedgemeenschap en WARP – actuele kunst	technische en logistieke ondersteuning van verschillende gemeenten	publieksgerichte projecten en personeel	2011
		grootschalig project rond de polder	projectcoördinator, Wase erfgoedgemeenschap	technische en logistieke ondersteuning van verschillende gemeenten	publieksgerichte projecten en personeel	2013
	OD 4.2	overleg met representatieve vertegenwoordigers van verschillende doelgroepen	erfgoedcommunicator, Wase erfgoedgemeenschap	vergaderaccommodatie gemeenten en I.C.W.	personeelskosten	opstart in 2008, daarna doorlopende opdracht tot 2014
		overlegplatforms voor specifieke doelgroepenwerking	erfgoedcommunicator, erfgoedconsulent, Wase erfgoedgemeenschap	vergaderaccommodatie gemeenten en I.C.W.	personeelskosten	minstens jaarlijks vanaf 2009
		jaarlijkse Beeldbankactie gericht naar één doelgroep	erfgoedconsulent, Wase erfgoedgemeenschap	Beeldbank Waasland	personeelskosten en kosten inhoudelijke werking, beeldbank	jaarlijks van 2008-2014

	OD 4.3	jaarlijks vormingsmoment voor toekomstige leerkrachten	erfgoedcommunicator of erfgoedconsulent, Wase erfgoedgemeenschap	vergaderaccommodatie gemeenten en I.C.W.	personeelskosten en kosten inhoudelijke werken, publieksgerichte projecten	jaarlijks van 2009-2014
		tweejaarlijks één educatief pakket telkens i.s.m. een wisselende deelsector cultureel erfgoed en voor een verschillend onderwijsniveau	erfgoedcommunicator of erfgoedconsulent, Wase erfgoedgemeenschap		personeelskosten en kosten inhoudelijke werking, publieksgerichte projecten	tweejaarlijks van 2009-2014
		overlegplatforms voor erfgoededucatie	erfgoedconsulent, Wase erfgoedgemeenschap	vergaderaccommodatie gemeenten en I.C.W.	personeelskosten	minstens jaarlijks vanaf 2009
		tweejaarlijks één ontmoetingsmoment voor Wase leerkrachten voor een verschillend onderwijsniveau	erfgoedcommunicator of erfgoedconsulent, Wase erfgoedgemeenschap		personeelskosten en kosten inhoudelijke werking, publieksgerichte projecten	tweejaarlijks van 2009-2014
		actief verzamelen van contactgegevens van leerkrachten	Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedgemeenschap	contactdatabank Erfgoedcel Waasland	personeelskosten	doorlopend tussen 2008-2014
	OD 4.4	overleg over afstemming van cultureel erfgoed aanbod en gemeenschappelijke communicatie	erfgoedcommunicator	vergaderaccommodatie gemeenten en I.C.W.	personeelskosten	doorlopend tussen 2008-2014
		ontwikkeling van gemeenschappelijke communicatie en profilering	Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedgemeenschap		personeelskosten	doorlopend tussen 2008-2014
		ontwikkeling van erfgoedparcours i.s.m. Toerisme Waasland	Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedgemeenschap		personeelskosten	2010

	OD 4.5	op de hoogte blijven van de ontwikkeling van nieuwe media- en informatietechnologieën	Erfgoedcel Waasland, Wase erfgoedgemeenschap		personeelskosten	doorlopende actie
		prospectie voor de uitbreidingsmogelijkheden van de Beeldbank Waasland (bijvoorbeeld voor de ontsluiting van audiovisueel materiaal)	Coördinator Erfgoedcel Waasland en erfgoedconsulent	Beeldbank Waasland	personeelskosten	2008 en 2009
	OD 4.6	uitbouw vrijwilligersmanagement	erfgoedconsulent en erfgoedorganisaties		personeelskosten, ondersteuning, vrijwilligersmanagement en vorming	opstart in 2008, daarna doorlopende opdracht tot 2014

HOOFDSTUK 9: MEERJARENBEGROTING

Hieronder staat een meerjarenbegroting voor de beleidsperiode 2009-2014.

Verwachte uitgaven (incl. BTW)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Personeelskosten (1.1)</i>	271.500,00 €	282.280,00 €	293.489,00 €	304.980,00 €	317.207,00 €	330.323,00 €
twee erfgoedcoördinatoren op A-niveau	102.000,00 €	106.000,00 €	110.250,00 €	114.500,00 €	119.000,00 €	124.000,00 €
één projectcoördinator op A-niveau	50.000,00 €	52.000,00 €	54.000,00 €	56.000,00 €	58.500,00 €	61.000,00 €
één erfgoedconsulent op B-niveau	40.000,00 €	41.600,00 €	43.200,00 €	45.000,00 €	46.800,00 €	48.600,00 €
één administratief medewerker op C-niveau	30.000,00 €	31.200,00 €	32.500,00 €	33.800,00 €	35.000,00 €	36.500,00 €
personeel gemeenten	49.500,00 €	51.480,00 €	53.539,00 €	55.680,00 €	57.907,00 €	60.223,00 €
personele inbreng van de vrijwilligers	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
<i>Investerings in vaste activa</i>	8.000,00 €	8.000,00 €	8.000,00 €	8.000,00 €	8.000,00 €	8.000,00 €
machines en installaties						
meubilair						
hardware en software						
<i>Kosten inhoudelijke werking (1.2)</i>	270.000,00 €	270.000,00 €	270.000,00 €	270.000,00 €	270.000,00 €	270.000,00 €
publieksgerichte projecten	80.000,00 €	80.000,00 €	80.000,00 €	80.000,00 €	80.000,00 €	80.000,00 €
beeldbank	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €
landelijke erfgoedprojecten	30.000,00 €	30.000,00 €	30.000,00 €	30.000,00 €	30.000,00 €	30.000,00 €
communicatie	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €
behoud en beheer: o.a. digitalisering	50.000,00 €	50.000,00 €	50.000,00 €	50.000,00 €	50.000,00 €	50.000,00 €
collectiebeleid	50.000,00 €	50.000,00 €	50.000,00 €	50.000,00 €	50.000,00 €	50.000,00 €
onderzoek	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €
<i>Ondersteuning (1.3)</i>	75.000,00 €	75.000,00 €	75.000,00 €	75.000,00 €	75.000,00 €	75.000,00 €
vrijwilligersmanagement en vorming	15.000,00 €	15.000,00 €	15.000,00 €	15.000,00 €	15.000,00 €	15.000,00 €
publicaties	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €
erkende musea	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €
projectsubsidies	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €
<i>Andere (1.4)</i>	95.000,00 €	95.000,00 €	95.000,00 €	95.000,00 €	95.000,00 €	95.000,00 €

administratieve kosten (distributie, verplaatsingskosten enz.)	20.000,00 €	20.000,00 €	20.000,00 €	20.000,00 €	20.000,00 €	20.000,00 €
omslag I.C.W.	35.000,00 €	35.000,00 €	35.000,00 €	35.000,00 €	35.000,00 €	35.000,00 €
huisvesting I.C.W.	40.000,00 €	40.000,00 €	40.000,00 €	40.000,00 €	40.000,00 €	40.000,00 €
Totaal (2.5)	644.500,00 €	655.280,00 €	666.489,00 €	677.980,00 €	690.207,00 €	703.323,00 €
Verwachte inkomsten (incl. BTW)						
<i>Inkomsten uit verkoop (2.1)</i>	2.500,00 €	2.500,00 €	4.000,00 €	4.000,00 €	4.000,00 €	4.000,00 €
<i>Middelen uit eigen werking (2.2)</i>	144.000,00 €	145.980,00 €	148.039,00 €	150.180,00 €	152.407,00 €	154.723,00 €
Personele inbreng vanuit de gemeente	49.500,00 €	51.480,00 €	53.539,00 €	55.680,00 €	57.907,00 €	60.223,00 €
Personele inbreng van de vrijwilligers	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Financiële inbreng vanuit de gemeenten	54.500,00 €	54.500,00 €	54.500,00 €	54.500,00 €	54.500,00 €	54.500,00 €
huisvesting I.C.W.	40.000,00 €	40.000,00 €	40.000,00 €	40.000,00 €	40.000,00 €	40.000,00 €
<i>Sponsoring (2.3)</i>						
<i>Subsidies (2.4)</i>	511.500,00 €	525.000,00 €	529.700,00 €	526.750,00 €	511.500,00 €	511.500,00 €
Vlaamse Gemeenschap - erfgoedconvenant	485.000,00 €	485.000,00 €	501.500,00 €	501.500,00 €	501.500,00 €	501.500,00 €
Vlaamse Gemeenschap - erkend museum basisniveau	12.500,00 €	12.500,00 €				
Vlaamse Gemeenschap - periodieke cultureel-erfgoedpublicaties	4.000,00 €	4.000,00 €				
Inkomsten andere partners (Provincie Oost-Vlaanderen, Toerisme Waasland, ...)	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €	10.000,00 €
Overdracht		13.500,00 €	18.200,00 €	15.250,00 €	- €	- €
<i>Andere (specificeer)</i>	- €	- €	- €	- €	- €	- €
Totaal (2.5)	658.000,00 €	673.480,00 €	681.739,00 €	680.930,00 €	667.907,00 €	670.223,00 €

Tabel 16: Meerjarenbegroting voor de beleidsperiode 2009-2014 van het Erfgoedconvenant Land van Waas

1. UITGAVEN

1.1 Personeel¹²²

Door de eigenheid van een regioconvenant moet bij alle acties rekening gehouden worden met negen besturen (acht gemeentebesturen en I.C.W.) en het grote werkingsgebied. Hierdoor is de complexiteit binnen een regionale erfgoedconvenant groot. Rekening houdend met de geformuleerde strategische en operationele doelstellingen, is de Erfgoedcel Waasland in een volgende convenantsperiode idealiter als volgt samengesteld:

- één coördinator erfgoedcel (A-niveau)
- één erfgoedcommunicator (A-niveau)
- één projectcoördinator (A-niveau)
- één erfgoedconsulent (B-niveau)
- één administratief medewerker (C-niveau).

Naast het personeel van de Erfgoedcel Waasland zelf, zetten het cultureel- en erfgoedpersoneel van de gemeenten en de vele vrijwilligers binnen de erfgoedorganisaties zich ook in voor de werking van de Erfgoedcel Waasland (in natura)¹²³.

Specifiek voor de ambtenaren is dit per gemeente minimum 0,1 VTE (€ 49.500,00 is de gemiddelde loonkost van 11 personen op A- en B-niveau).

1.2 Kosten inhoudelijke werking

De inhoudelijke werking zal op basis van de strategische en operationele doelstellingen¹²⁴ uitgewerkt worden in de jaarlijkse actieplannen.

1.3 Ondersteuning¹²⁵

In 2009-2014 zal ondersteuning voorzien worden op verschillende manieren. Samen vormen deze maatregelen en acties een echt netwerk van ondersteuning op verschillende niveaus én op verschillende vlakken:

1. Personele, logistieke en financiële ondersteuning vanuit de regio; begroting pro memorie

¹²² Zie Hoofdstuk 7: *Plaats en organisatie van de Erfgoedcel Waasland.*

¹²³ Zie Hoofdstuk 2: *Kritische omgevingsanalyse, 1.4.2 Partners in het Erfgoedconvenant Land van Waas = Erfgoedcel Waasland + Wase erfgoedgemeenschap.*

¹²⁴ Zie Hoofdstuk 5: *Strategische en operationele doelstellingen.*

¹²⁵ Zie Hoofdstuk 6: *Ondersteuningsbeleid.*

2. Personele ondersteuning door de Erfgoedcel Waasland; begroting personeelskosten
3. Projecten; begroting kosten inhoudelijke werking
4. Vorming en vrijwilligersmanagement; begroting vrijwilligersmanagement en vorming
5. Projectsubsidies; begroting projectsubsidies
6. Publicaties; begroting publicatiebeleid
7. Erkende musea; begroting erkende musea

1.4 Andere

De directeur van het I.C.W. doet de communicatie naar het Directiecomité en is voorzitter van de stuurgroepvergaderingen. Voor de boekhouding, personeelsadministratie en het onthaal kan de Erfgoedcel Waasland rekenen op boekhoudster / personeelsverantwoordelijke Veronique Van Duyse en de administratief medewerker Evita Vyt. De kosten hieraan verbonden worden via de omslagtabel van I.C.W. doorgerekend samen met een deel van de bestuurskosten en enkele algemene kosten.

De huisvestingskosten vormen de eigen inbreng van I.C.W. in het Erfgoedconvenant Land van Waas (in natura).

2. UITGAVEN

2.1 Inkomsten uit verkoop

De Erfgoedcel Waasland wil onder andere werken aan de verdere professionalisering van de Wase erfgoedgemeenschap. Vormingen worden dan ook bijna altijd gratis aangeboden, aangezien dit drempelverlagend werkt. Daarenboven wordt geopteerd publicaties en uitgaven allerhande steeds zo kostenefficiënt mogelijk te maken. Zodoende kunnen deze gratis verspreid worden, wat leidt tot een hogere publieksparticipatie. Voor een colloquium wordt bijvoorbeeld wel toegang gevraagd.

2.2 Middelen uit eigen werking

De middelen uit eigen werking bestaat onder andere uit een personele inbreng vanuit de gemeenten en van de vrijwilligers (zie hierboven). Daarenboven brengen de gemeenten € 54.500,00 in. De huisvestingskosten vormen de eigen inbreng van I.C.W. in het Erfgoedconvenant Land van Waas (zie hierboven) (in natura).

2.3 Sponsoring

Bij de verdere concrete uitwerking kunnen in de loop van 2009-2014 bijkomende financiële partners aangesproken worden voor sponsoring. Gezien definitieve informatie hierover nog ontbreekt, is dit nog niet opgenomen in de begroting.

2.4 Subsidies

De middelen voor het Stedelijk Museum in Lokeren van de Vlaamse Gemeenschap (€ 12.500,00) worden – in navolging op de voorziene wijzigingen in het Erfgoeddecreet – toegevoegd aan de middelen voor het Erfgoedconvenant Land van Waas¹²⁶.

Drie publicaties van kringen in het Waasland worden gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap via de subsidiëring van periodieke cultureel-erfgoedpublicaties (totaal € 4.000,00). Deze middelen worden eveneens in navolging op de voorziene wijzigingen in het Erfgoeddecreet toegevoegd aan de middelen voor het Erfgoedconvenant Land van Waas¹²⁷.

Projecten zullen niet louter met middelen van de Vlaamse Gemeenschap ontwikkeld en gefinancierd worden. Zo is er de financiële inbreng van de gemeenten, maar ook bijvoorbeeld het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen en Toerisme Waasland zijn mogelijke financiële (én inhoudelijke) partners. Bij de verdere concrete uitwerking kunnen in de loop van 2009-2014 deze partners aangesproken worden.

Vanaf 2010 wordt rekening gehouden met een overdracht van middelen.

2.5 Totaal

De begroting van het actieplan 2008¹²⁸ gaat uit van eenzelfde grootorde van uitgaven en inkomsten, namelijk € 696.500,00. De uitgaven- en inkomstenposten zijn dus vergelijkbaar met deze van de huidige werking. Dit is logisch aangezien verder gebouwd wordt op de huidige werking.

¹²⁶ Zie Hoofdstuk 6. Ondersteuningsbeleid, 7. Erkende musea.

¹²⁷ Zie Hoofdstuk 6. Ondersteuningsbeleid, 6. Publicaties.

¹²⁸ Zie Actieplan 2008 Erfgoedconvenant Land van Waas en Zie Hoofdstuk 2. Kritische omgevingsanalyse, 1.7 Financiën.

LITERATUURLIJST

1. PUBLICATIES

Canon Cultuurcel, *Erfgoededucatie in het Vlaams onderwijs. Erfgoed en onderwijs in dialoog*, Brussel, Canon Cultuurcel, 2007, 253 pp.

Demey Anthony, Inleiding, in: *Bouwen door de eeuwen heen: inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Deel 7n1 (B-L)*, Provincie Oost-Vlaanderen, arrondissement Sint-Niklaas, Gent, Snoeck-Ducaju, dep. 1981, pp. XIII-XIX.

De Wit Dirk en Esmans Debbie (red.), *E-cultuur. Bouwstenen voor praktijk en beleid*, Uitgeverij Acco, Leuven, 2006, 247 pp.

Gielen Pascal, Laermans Rudi en Vander Stichele A., *Vlaming zonder cultureel geheugen? Over erfgoedparticipatie in Vlaanderen*, Presentatie gegeven op de studiedag 'Cultuurparticipatie in Breedbeeld' op 20 oktober 2005 in het Pand, Gent.

Hereduc, *Erfgoed in de klas. Een handboek voor leerkrachten*, Antwerpen / Apeldoorn, Uitgeverij Garant, 2005, 154 pp.

Lievens J. en Waege H. (red.), *Cultuurparticipatie in breedbeeld: de eerste analyse van de survey Cultuurparticipatie in Vlaanderen 2003-2004*, Antwerpen, Uitgeverij De Boeck, 2005.

Rossenbacker Annemie, *Draaiboek beleidsplanning voor erfgoedconvenants in functie van de ontwikkeling van een integraal en geïntegreerd cultureel-erfgoedbeleid op gemeentelijk, stedelijk en intergemeentelijk niveau*, 2007, Culturele Biografie Vlaanderen vzw, 30 pp.

2 ONLINE BRONNEN

Actieplan 2005: <http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/actieplan2005.pdf>

Actieplan 2006: <http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/actieplan2005.pdf>

Actieplan 2007: http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/verkorteverisie_actieplan2007.pdf

Actieplan 2008: http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/waasland_actieplan2008_kort.pdf (ingekorte versie) en http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/waasland_actieplan2008_kort.pdf (volledige versie)

Erfgoedconvenant Land van Waas: <http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/erfgoedconvenant.pdf>

Jaarverslag 2005: <http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/jaarverslag2005.pdf>

Jaarverslag 2006: <http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/jaarverslag2006.pdf> (ingekorte versie) en <http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/jaarverslag2006.pdf> (volledige versie)

<http://www.aat-ned.nl>

<http://www.archiefophetspoor.be>

<http://www.desocialekaart.be/wat.htm>

<http://www.erfgoedcellen.be>

<http://www.erfgoedcelwaasland.be>

<http://www.kikirpa.be>

<http://www.museuminzicht.be>

<http://www.musip.nl/moremusip.aspx>

<http://www.musip.nl>

<http://www.odice.be/>

<http://www.oost-vlaanderen.be>

http://www.oost-vlaanderen.be/public/welzijn_gezondheid/sociale_planning/index.cfm.

<http://www.statbel.fgov.be>

<http://www.vrijwilligerswerk.be>

http://www.wvg.vlaanderen.be/erfgoed/Naar_een_nieuw_erfgoeddecreet/index.htm.

www.wvg.vlaanderen.be/statistieken.htm

www.vrijwilligerswerk.be

3. WETGEVING EN AANVERWANTEN

Beleidsplan 2005-2008 Erfgoedconvenant Land van Waas, Sint-Niklaas, I.C.W., 2005, 85 pp.

Conventie voor de bescherming van immaterieel cultureel erfgoed

Decreet houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport van 9 januari 2008

Decreet houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid van 13 juli 2001

Decreet van 7 mei 2004 houdende de organisatie en subsidiëring van een cultureel-erfgoedbeleid van 7 mei 2004

Kaderconventie van de Raad van Europa over de bijdrage van cultureel erfgoed aan de samenleving van 27 oktober 2005

Lokaal cultuurbeleidsplan Beveren

Lokaal cultuurbeleidsplan Lokeren

Lokaal cultuurbeleidsplan Sint-Niklaas

Lokaal cultuurbeleidsplan Stekene

Lokaal cultuurbeleidsplan Temse

Lokaal cultuurbeleidsplan Waasmunster

Onderzoek naar de positionering en profilering van de toeristische regio Waasland. Finaal rapport, Sint-Niklaas, Toerisme Waasland, 6 juli 2007, 84 pp.

Provinciebestuur Oost-Vlaanderen: Algemeen beleidsprogramma 2007-2012, Gent, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, 2007, 100 pp.

Provincie Oost-Vlaanderen: Voor ieder van ons. Algemeen beleidsprogramma 2007-2012, Gent, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, 1 maart 2007, 100 pp.

Provincie Oost-Vlaanderen: Voor ieder van ons. Algemeen beleidsprogramma 2007-2012, Gent, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, 1 maart 2007, pp. 51-56.

Provincie Oost-Vlaanderen: Sociaal-economische situatieschets van Oost-Vlaanderen, Gent, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, 2007, 60 pp.

Strategisch Plan Intergemeentelijk Samenwerkingsverband van het Land van Waas 2007-2013, Sint-Niklaas, 2007, 80 pp.

Streekgericht bibliotheekbeleid - reglement met betrekking tot de subsidies aan de openbare bibliotheken ter ondersteuning van het streekgericht bibliotheekbeleid

Vlaams Actieplan interculturaliseren van, voor en door cultuur, jeugdwerk en sport, 2006, 69 pp.

Waaslandlied (met tekst van L. de Wilde en muziek van F. van Durme)

Wet betreffende de rechten van de vrijwilliger van 3 juli 2005

Wet Tobbacq van 10 april 1990 (= "Bewakingswet")

Wet van 2 mei 2002

CONTACT

I.C.W. – Erfgoedcel Waasland
Lamstraat 113
9100 Sint-Niklaas

Tel. 03 780 52 10
Fax. 03 780 52 09

E-mail: erfgoedcel@icwaas.be
Contactpersoon: Ode De Zutter

ERFGOEDCEL WAASLAND – MEDEWERKERS

Ellen De Jans
erfgoedcommunicator

Tel. 03 780 52 12

E-mail : ellen.dejans@icwaas.be

Mieke De Meester
projectcoördinator

Tel. 03 780 52 13

E-mail : mieke.demeester@icwaas.be

Ode De Zutter
coördinator erfgoedcel

Tel. 03 780 52 11

E-mail : ode.dezutter@icwaas.be

Anniek Elegheert
erfgoedconsulent

Tel. 03 780 52 14

E-mail : anniek.elegheert@icwaas.be

BIJLAGEN

1. I.C.W.

- Intentieverklaring I.C.W.
- Statuten I.C.W.
- Samenstelling van de Raad van Bestuur I.C.W.

2. ERFGOEDCONVENANT LAND VAN WAAS

- Aanvraagformulier voor het sluiten van een volgend erfgoedconvenant
- Afsprakennota Erfgoedcel Waasland
- Beleidsplan 2005-2008 Erfgoedconvenant Land van Waas: evaluatie doelstellingen
- (Erfgoed)organisaties in het Land van Waas
- Gemeentelijke cultuurbeleidsplannen - uittreksels
- Gesprekken in het kader van WODE
- Interne taakverdeling Erfgoedcel Waasland
- Overzicht advies op maat (ter plaatse) in het Land van Waas
- Overzicht lopende rekening subsidie Erfgoedconvenant Land van Waas 2005-2006
- Persoverzicht 2006-2008
- Samenstelling inhoudelijk organigram Erfgoedconvenant Land van Waas
- SWOT-analyses Geografische regio Land van Waas en Wase erfgoedgemeenschap
- Visietekst projectvoorstellen Erfgoedconvenant Land van Waas
- Werkingsgebieden samenwerkingsgebieden in het Land van Waas

Bijlage – Intentieverklaring Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Land van Waas

Intentieverklaring betreffende de aanvraag aan de Vlaamse Administratie Cultuur voor het sluiten van een volgende intergemeentelijke Erfgoedconvenant Land van Waas voor de beleidsperiode 2009-2014, op basis van het Erfgoeddecreet van 7 mei 2004.

Het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Land van Waas I.C.W. (voorheen: Intercommunale Vereniging van het Land van Waas),

- gelet op artikel 3 van de statuten van het I.C.W., die bepalen dat het I.C.W. "de streekontwikkeling in de bij haar aangesloten gemeenten van het Waasland tot doel" heeft en dat de vereniging daartoe "in het algemeen de intergemeentelijke Wase belangen (behartigt) door het formuleren van gemeenschappelijke stellingen en het stimuleren van gemeenschappelijke acties" tussen de Wase gemeentebesturen;
- gelet op de mogelijkheid vervat in het decreet van 7 mei 2004 houdende de organisatie en subsidiëring van een cultureel erfgoed-beleid (Erfgoeddecreet) om een erfgoedconvenant af te sluiten tussen enerzijds de Vlaamse Gemeenschap en anderzijds een gemeente of een samenwerkingsverband van gemeenten (met telkens minimaal 20.000 inwoners) of de Vlaamse Gemeenschapscommissie;
- vermits het Erfgoeddecreet als voorwaarde aan voornoemd samenwerkingsverband stelt dat het de vorm moet aannemen zoals bedoeld in het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking en vermits het I.C.W. aan deze vormvereiste voldoet;
- vermits de gemeenten aangesloten bij het I.C.W. samen ca. 240.000 inwoners tellen;
- gelet op de samenwerking van de acht Wase gemeenten in de vorige beleidsperiode 2005-2008 van de Erfgoedconvenant Land van Waas

besluit:

- om bij het Agentschap Kunsten en erfgoed een aanvraag in te dienen tot het afsluiten van een volgende erfgoedconvenant tussen Vlaamse Gemeenschap en het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Land van Waas (als vertegenwoordiger van de Wase gemeenten) op basis van het decreet van 7 mei 2004 houdende de organisatie en subsidiëring van een cultureel erfgoed-beleid (Erfgoeddecreet); welke erfgoedconvenant zou gelden voor de regio Waasland;
- om daartoe bij het Agentschap Kunsten en erfgoed een Beleidsplan 2009-2014 Erfgoedconvenant Land van Waas, zoals vereist door het Erfgoeddecreet, in te dienen vóór 1 februari 2008;
- om 54.400,00 euro vanuit de gemeenten financieel in te brengen en kosteloos huisvesting te bieden aan de Erfgoedcel Waasland;

Rek. 091-0007009-54
BTW BE 0206.460.639

Lamstraat 113
9100 Sint-Niklaas

T 03 780 52 10
F 03 780 52 09

erfgoedcel@icwaas.be
www.erfgoedcelwaasland.be

- om, ingeval de Vlaamse Gemeenschap er voor opteert om met het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Land van Waas een volgende erfgoedconvenant voor de Wase regio af te sluiten, hierover met het Agentschap Kunsten en erfgoed onderhandelingen op te starten die kunnen leiden tot de ondertekening van een volgende erfgoedconvenant.

Sint-Niklaas, 23 januari 2008

Jef Foubert

Voorzitter I.C.W.

Mike Nachtegae

Ondervoorzitter I.C.W.

Bijlage – Statuten I.C.W.

INTERGEMEENTELIJK SAMENWERKINGSVERBAND VAN HET LAND VAN WAAS

=====

=

Gecoördineerde Statuten

Tekst vastgesteld door de Algemene Vergadering van 26 mei 2004

Na goedkeuring van de statutenwijziging, aangenomen door de Buitengewone Algemene Vergadering van 19 november 2003 en goedgekeurd bij Ministerieel Besluit van 19 maart 2004

HOOFDSTUK I - Algemene bepalingen

Artikel 1. De vereniging is een intergemeentelijk samenwerkingsverband, beheerst door het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking, hierna genoemd “het decreet”.

Zij wordt “Intergemeentelijk Samenwerkingsverband van het Land van Waas” genoemd, afgekort tot “I.C.W.”.

Op grond van de bepalingen van voornoemd decreet heeft zij het karakter van een dienstverlenende vereniging ten behoeve van de aangesloten gemeenten. Deze kunnen bepaalde diensten bij beslissing van hun gemeenteraden exclusief aan de dienstverlenende vereniging toevertrouwen, in welk geval, behoudens de vrijheid voor de gemeenten om deze dienstverlening in eigen beheer te ontwikkelen, zij zich onthouden voor dergelijke diensten een beroep op derden te doen. De vereniging van haar kant zal dergelijke dienstverlening uitsluitend aan de deelnemende gemeenten kunnen verstrekken. De kosten verbonden aan de exclusieve dienstverlening worden verrekend aan de deelnemende gemeenten op basis van het kostendelend principe.

Artikel 2. Zij heeft een rechtsvorm sui generis overeenkomstig de bepalingen van het decreet. Zij is onderworpen aan de bepalingen van het Wetboek van Vennootschappen, die gelden voor de c.v.b.a. met beperkte aansprakelijkheid, voor alles wat niet uitdrukkelijk in het decreet van 6 juli 2001 is voorzien.

Overeenkomstig artikel 11 van dit decreet heeft zij geen handelskarakter en vormt ze een publiekrechtelijke rechtspersoon.

Artikel 3. De vereniging heeft de streekontwikkeling in de bij haar aangesloten gemeenten van het Waasland tot doel en oefent daartoe activiteiten uit in de economische en sociale beleidsdomeinen, met name

1° de uitvoering van projecten, onder meer met het oog op de bevordering van de werkgelegenheid en de vestiging of hervestiging van industriële en ambachtelijke bedrijven enerzijds, en ter bevordering van een comfortabele, aangepaste en verantwoorde huisvesting van de inwoners van de regio anderzijds en verder alle projecten die de streekontwikkeling kunnen ten goede komen;

2° het verstrekken van diensten aan de aangesloten gemeenten ter ondersteuning van de gemeentelijke dienstverlening en taken.

De vereniging behartigt in het algemeen de intergemeentelijke Wase belangen door het formuleren van gemeenschappelijke stellingen en het stimuleren van gemeenschappelijke acties.

Artikel 4. De zetel van de vereniging is gevestigd in de gebouwen van de vereniging te Sint-Niklaas, Lamstraat, 113 en zal kunnen gewijzigd worden bij een eenvoudig besluit van de raad van bestuur.

De raad van bestuur zorgt ervoor dat elke zetelwijziging in de bijlage aan het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt. De vereniging mag, benevens haar zetel van de vennootschap, één of meer exploitatiezetels oprichten.

Artikel 5. De vereniging is opgericht op zesentwintig juni negentienhonderd achtenzestig, voor een termijn die verstreek op zesentwintig juni negentienhonderd achtennegentig.

De bestaansduur van de vereniging werd verlengd voor een termijn, die verstrijkt op zesentwintig juni tweeduizend en achtentwintig.

Op grond van de bepalingen van het decreet is haar bestaansduur echter beperkt tot 1 januari 2019. Deze termijn is verlengbaar telkens met 18 jaar. Over deze verlenging zal dienen beslist te worden overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 34 en 35 van het decreet.

De vereniging mag slechts verbintenissen aangaan voor een termijn die haar bestaansduur overschrijdt, indien zij deze verbintenissen kan nakomen.

Artikel 6. De vereniging is samengesteld uit de oprichtende leden evenals uit de leden die ingevolge een besluit van de algemene vergadering gemachtigd worden toe te treden.

HOOFDSTUK II - Maatschappelijk kapitaal

Artikel 7. Het maatschappelijk kapitaal is vanaf 1 januari 2002 samengesteld uit ondeelbare aandelen op naam van vijftwintig euro elk. Het vaste gedeelte van het maatschappelijk kapitaal bedraagt vijfhonderd duizend euro.

Artikel 8. Er bestaan twee reeksen maatschappelijke aandelen :

- A-aandelen toegekend aan de toetredende gemeenten van het Waasland;
- B-aandelen toegekend aan de Provincie Oost-Vlaanderen en aan publiekrechtelijke instellingen.

De aandelen kunnen slechts overgedragen worden onder aangeslotenen van dezelfde reeks mits toestemming van de algemene vergadering en voor zover de afstand de naleving van de verbintenissen niet in het gedrang brengt.

Bij toetreding van andere niet-Wase gemeenten kan de algemene vergadering deze eveneens A-aandelen toekennen. Deze gemeenten worden dan voor de toepassing van deze statuten volledig met de Wase gemeenten gelijkgesteld.

Artikel 9. Het kapitaalsaandeel van de gemeenten van het Waasland wordt bepaald op twaalf en een halve euro per inwoner. Het totaal bedrag wordt desgevallend tot het volgende gehele bedrag in euro verhoogd.

Bij latere toetreding wordt deze basis door de algemene vergadering aangepast, rekening houdend met de werkelijke waarde van het netto-actief en de in functie van het algemeen belang reeds toegestane uitgaven.

Het kapitaalsaandeel van de provincie Oost-Vlaanderen wordt vastgesteld op één miljoen tweehonderdvijftigduizend euro.

Bovenbedoelde bevolkingscijfers worden vastgesteld volgens de meest recente officiële opgave. Voor de toekenning van de aandelen worden de cijfers, op basis van deze gegevens bekomen, afgerond op het hoger liggend bedrag in gehele aandelen.

Het kapitaalsaandeel van de gemeenten van het Waasland wordt door de algemene vergadering aangepast bij elke aangroei van de bevolking met vijf ten honderd.

Het kapitaalsaandeel van de andere deelnemers wordt bepaald door de algemene vergadering, rekening houdend met de op dat ogenblik gekende boekhoudkundige resultaten. De algemene vergadering stelt eveneens het aantal van de hen toekomende aandelen vast.

Artikel 10. De deelnemers-openbare besturen storten bij toetreding één derde van het vast gedeelte van het geplaatst kapitaal. Het overige kan door de raad van bestuur opgeëist worden naar rato van maximum één vierde van het onderschreven kapitaal per jaar.

De aandeelhouder, die in gebreke blijft op de gestelde datum, de gevraagde stortingen te doen, is aan de vereniging een jaarlijkse intrest gelijk aan de wettelijke intrest verschuldigd.

De volgende stortingen worden eerst op de vervallen intrest aangerekend.

Artikel 11. Bij toepassing van de artikelen 7,8 en 9 hiervoor, zijn met het oog op de vergoeding van de inbrengen, per negentien november tweeduizend en drie, de aandelen als volgt geplaatst :

1° A-aandelen, als volgt aan de aangesloten gemeenten van het Waasland toegekend :

- Gemeente Beveren : eenentwintig duizend negenhonderd vierentachtig (21.984) aandelen
- Gemeente Kruibeke : zevenduizend driehonderd en vier (7.304) aandelen
- Stad Lokeren : achttienduizend driehonderd zesentachtig (18.386) aandelen
- Gemeente Sint-Gillis-Waas : achtduizend tweehonderd tweeënzestig (8.262) aandelen
- Stad Sint-Niklaas : drieëndertigduizend negenhonderd en negen (33.909) aandelen
- Gemeente Stekene : zevenduizend negenhonderd negentig (7.990) aandelen
- Gemeente Temse : twaalf duizend vierhonderd zesenvijftig (12.456) aandelen
- Gemeente Waasmunster : vijf duizend honderd negentien (5.119) aandelen

2° B-aandelen, toegekend aan de Provincie Oost-Vlaanderen : vijftigduizend (50.000) aandelen

Artikel 12. De deelnemers zijn slechts gebonden tot beloop van de aandelen die zij geplaatst hebben met uitsluiting van elke hoofdelijke verantwoordelijkheid.

Artikel 13. Van de deelnemers kan een bijdrage geëist worden om de werkingskosten te dekken. Voor de gemeenten van het Waasland mag het jaarlijks bedrag niet hoger liggen dan twee euro vijftig cent per inwoner. Voor de andere deelnemers zal de bijdrage gelijk zijn aan het aantal door hen geplaatste aandelen vermenigvuldigd met de quotiënt van de deling van de globale bijdrage van de gemeenten van het Waasland door het aantal door hen geplaatste aandelen.

HOOFDSTUK III - Toetreding, uitsluiting

Artikel 14. Inzake toetreding en uitsluiting van de deelnemers gelden de bepalingen van de artikelen 29, 32, 33, 34, 35 en 36 van het decreet.

Artikel 15. Een deelnemer kan wegens behoorlijk vastgestelde niet-uitvoering van zijn verbintenissen worden uitgesloten. Het besluit tot uitsluiting wordt op voorstel van de raad van bestuur getroffen door de algemene vergadering, bij meerderheid van twee derden van de vertegenwoordigde stemmen.

De betrokken deelnemer dient opgeroepen en gehoord zo hij het wenst.

Op de uitsluiting zijn voor het overige de bepalingen van kracht van artikel 370 van het Wetboek van Vennootschappen, met dien verstande dat de algemene vergadering haar bevoegdheid terzake niet aan een ander orgaan kan overdragen.

HOOFDSTUK IV - Beheer, toezicht en algemene vergadering

A. Raad van bestuur

Artikel 16. De vereniging wordt beheerd door een raad van bestuur van ten minste zesendertig en ten hoogste zevenenzeventig leden, door de algemene vergadering benoemd voor zes jaar, behoudens de beperkingen voorzien in artikel 19 en door haar afzetbaar. Aan de houders van B-aandelen worden maximaal zes mandaten toegekend.

In elk geval dient aan de groep der houders van A-aandelen altijd ten minste de helft plus één van het totaal der bestuursmandaten te worden toegekend.

Binnen de groep der deelgenoten, houders van A-aandelen worden de hen toekomende mandaten als volgt verdeeld : Sint-Niklaas : acht; Beveren en Lokeren : elk zes; Temse : vijf; Sint-Gillis-Waas, Stekene en Kruibeke : elk drie; Waasmunster : twee.

De algemene vergadering kan daarenboven het aantal mandaten bepalen dat toekomt aan nieuw toetredende houders van A-aandelen.

Ieder van de deelnemers, houders van A- en B-aandelen dragen zoveel kandidaat-bestuurders voor als er hen toekomen.

De door de aangesloten gemeenten en provincie voorgedragen kandidaten dienen gemeenteraadslid of burgemeester, respectievelijk lid van de provincieraad te zijn.

Indien een gemeenteraad kandidaat-bestuurders voordraagt die geen lid zijn van de gemeenteraad, maar van wie de deskundigheid met betrekking tot de statutair bepaalde doelstellingen manifest aantoonbaar is, wordt deze voordracht uitdrukkelijk gemotiveerd. In dit laatste geval is de onverenigbaarheid van het mandaat van bestuurder met de functie van werknemer van een aangesloten bestuur, voorzien in artikel 48 van het decreet, niet van toepassing.

Indien de bestuurders zich wensen te laten bijstaan door andere deskundigen, zal door de

algemene vergadering enkel tot de aanstelling ervan kunnen overgaan worden overeenkomstig de bepalingen van artikel 47, 4de en 5de alinea van het decreet.

De aldus bekomen kandidaturen worden aan de algemene vergadering voorgelegd.

Alle stemmingen zijn geheim. Indien een kandidaat in de algemene vergadering de meerderheid niet behaalt, wordt door de groep of door de raad die hem voorgesteld heeft, een nieuwe kandidaat voorgedragen.

De uittreedende bestuurders zijn herkiesbaar. De eerste mandaten vervielen op zesentwintig juni negentienhonderd vierenzeventig.

Artikel 17. Aan de vergaderingen van de raad van bestuur wordt deelgenomen door ten hoogste vier rechtstreeks door verschillende gemeenten aangeduide afgevaardigden die lid zijn met raadgevende stem. Deze afgevaardigden worden aangeduid onder de leden van de resp. gemeenteraden die in de betrokken gemeenten verkozen zijn op een lijst waarvan geen enkele verkozen deel uitmaakt van het college van burgemeester en schepenen of aangesteld is als voorzitter van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.

Twee van de leden worden aangeduid door de gemeenten met een bevolkingsaantal groter dan 25.000; twee van de leden door de gemeenten met een bevolkingsaantal kleiner dan of gelijk aan 25.000.

Indien het aantal gemeenten dat van dit recht gebruik maakt ten hoogste twee per groep bedraagt, neemt de algemene vergadering akte van de gemeenteraadsbeslissingen en wonen de aldus aangeduide leden met raadgevende stem vanaf dat ogenblik de zittingen van de raad van bestuur bij.

Indien het aantal gemeenten dat van dit recht gebruik maakt, meer dan twee per groep bedraagt, neemt de algemene vergadering akte van de gemeenteraadsbeslissingen en worden de aangeduide leden met raadgevende stem in afdalende volgorde volgens de omvang van de bevolking van de aanduidende gemeenten aan de hand van de laatst gepubliceerde officiële bevolkingscijfers toegelaten voor hetzij de eerste, hetzij de tweede helft van de legislatuur. In geval er binnen een groep drie voordrachten zijn zetelt het aangeduide lid met raadgevende stem van de gemeente met het grootste bevolkingsaantal de volledige periode.

Artikel 18. Wanneer een mandaat van bestuurder openvalt, voorziet de raad van bestuur in de vervanging. De plaatsvervanger moet dezelfde deelnemer vertegenwoordigen als zijn voorganger.

De plaatsvervanger blijft in functie tot de volgende algemene vergadering. Deze laatste voorziet in de definitieve vervanging, overeenkomstig de bepalingen van artikel 16. De aldus benoemde bestuurder beëindigt het mandaat van zijn voorganger.

Artikel 19. Elke bestuurder is van rechtswege ontslagnemend zodra hij het gemeentelijk of provinciaal mandaat, dat hij bij zijn benoeming bekleedde, verloren heeft.

Evenwel in geval van vernieuwing van de gemeenteraden vervallen de mandaten van bestuurders, die op voordracht van de deelnemende gemeenten zijn benoemd, slechts op de algemene vergadering die volgt op de vernieuwing van de gemeenteraden. In dit geval vervallen de mandaten van alle andere bestuurders gelijktijdig. Elke bestuurder is van rechtswege ontslagnemend zodra hij het vertrouwen niet meer bezit van de deelnemer die hem heeft voorgedragen, doch slechts vanaf het ogenblik dat door deze deelnemer een nieuwe kandidaat wordt voorgedragen.

Artikel 20. De bestuurders zijn niet aansprakelijk voor de verbintenissen door de vereniging aangegaan.

Artikel 21. Het is de bestuurders verboden:

1° aanwezig te zijn bij de beraadslagingen over zaken waarbij zij hetzij persoonlijk, hetzij als zaakwaarnemer, vóór of na hun verkiezing, een rechtstreeks belang hebben of hadden, of waarbij hun bloed- of aanverwanten tot de vierde graad inbegrepen, een persoonlijk of rechtstreeks belang hebben. Dit verbod strekt niet verder dan de bloed- en aanverwanten tot de tweede graad, zo het gaat om voordrachten van kandidaten, benoemingen, afzettingen en schorsingen.

2° rechtstreeks of onrechtstreeks deel te nemen aan overeenkomsten afgesloten met het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband, aan om het even welke dienst; heffing van rechten, levering of aanbesteding voor rekening van de vereniging.

3° op te treden als advocaat, notaris of zaakwaarnemer in rechtsgedingen tegen het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband; in dezelfde hoedanigheid ten behoeve van de vereniging te pleiten, raad te geven of op te treden in enige betwisting. In het kader van de vereniging kunnen zij in deze hoedanigheden slechts kosteloos optreden.

Overtreding van deze verbodsbepaling heeft automatisch een definitief verval van het bestuursmandaat voor gevolg. De raad van bestuur, of bij ontstentenis, de algemene vergadering, spreekt van rechtswege en bij een met redenen omkleed besluit de vervallenverklaring uit.

Artikel 22. De raad van bestuur kiest in zijn schoot een voorzitter onder de bestuurders, die op voordracht van de deelnemende gemeenten benoemd zijn, en één of meer ondervoorzitters. De mandaten van voorzitter en ondervoorzitter worden toegekend voor een termijn van twee jaar. Zij zijn hernieuwbaar en nemen in ieder geval een einde met het mandaat van de betrokken bestuurders. De raad duidt eveneens een secretaris aan. Deze moet niet noodzakelijk lid zijn van de raad. Ook dit mandaat geldt voor twee jaar en is hernieuwbaar.

De vergadering wordt voorgezeten door de voorzitter en bij ontstentenis door de ondervoorzitter of ondervoorzitters in de volgorde van hun verkiezing, door de bestuurder met de grootste ononderbroken anciënniteit in de raad of, bij gelijke anciënniteit, door de oudste bestuurder in leeftijd. De zetelende voorzitter zal in elk geval tot de bestuurders dienen te behoren, die op voordracht van de gemeenten - vennoten benoemd zijn.

Artikel 23. De raad van bestuur kan slechts geldig besluiten treffen wanneer zowel op de totaliteit van de leden, als in de groep, benoemd op voordracht van de aangesloten gemeenten van het Waasland, de meerderheid aanwezig of vertegenwoordigd is. Zijn bevoegdheid is beperkt tot de punten die op de agenda voorkomen.

De besluiten worden genomen bij meerderheid van de uitgebrachte stemmen.

Om geldig te zijn moeten alle besluiten ook de meerderheid van de uitgebrachte stemmen bekomen in de groep van de bestuurders, aangeduid door de gemeenten.

Elke bestuurder beschikt over één stem.

Een bestuurder kan hoogstens één andere bestuurder vertegenwoordigen die hem daartoe schriftelijk volmacht geeft, overeenkomstig de bepalingen van artikel 59 van het decreet van 6 juli 2001. Volmachtgever en volmachtdrager moeten behoren tot dezelfde groep bestuurders als bedoeld in art. 16. De volmacht moet de naam van beiden vermelden alsmede de datum van de enkele zitting waarvoor de volmacht wordt verleend.

Artikel 24. Wanneer de aanwezigheidsquorums in het voorgaand artikel bepaald, niet bereikt worden, kan binnen de veertien dagen een tweede vergadering worden belegd. Op deze nieuwe vergadering kan over de punten, die voor de tweede maal op de agenda voorkomen, geldig worden beslist, welke ook het aantal aanwezige bestuurders zij.

De uitnodigingen tot het bijwonen aan deze tweede vergadering worden aangetekend verstuurd en brengen de tekst van de eerste alinea van dit artikel in herinnering.

Artikel 25. De raad van bestuur vergadert op uitnodiging van de voorzitter, zo dikwijls het belang van de vereniging dit vereist en minstens viermaal per jaar.

De voorzitter is tot bijeenroeping gehouden op vraag van drie bestuurders of van de commissaris.

Drie bestuurders kunnen ook de inschrijving van een punt op de agenda eisen.

De uitnodigingen worden aan alle bestuurders alsmede aan de regeringscommissaris toegestuurd ten minste acht dagen vóór de dag der vergadering, het geval van hoogdringendheid uitgezonderd; zij vermelden de agenda.

Artikel 26. De bijeenkomsten van de raad worden gehouden in de zetel van de vereniging of op een andere, in de uitnodigingen vermelde plaats.

De gedetailleerde notulen worden ondertekend door twee bestuurders en gebundeld in een daartoe bestemd register.

Een eensluidend afschrift van de notulen wordt binnen de dertig dagen overgemaakt aan alle bestuurders, alsmede aan de regeringscommissaris.

Artikel 27. De raad van bestuur beschikt over de meest uitgebreide bevoegdheid voor het bestuur van de vereniging. Hij heeft alle bevoegdheden die door de wet of deze statuten niet aan de algemene vergadering zijn opgedragen.

Artikel 28. Minimum vier en maximum zestien of één derde van het aantal leden van de Raad van Bestuur, onder wie de voorzitter, maken het directiecomité uit. De bestuurders, benoemd op voordracht van de gemeenten van het Waasland, moeten in dit comité de meerderheid hebben. Het comité is belast met het treffen van de spoedeisende maatregelen.

Het comité kan één of meer bestuurders of andere personen op zijn vergaderingen uitnodigen om alle gewenste inlichtingen te verstrekken. De raad van bestuur kan onder zijn verantwoordelijkheid een deel van zijn bevoegdheid aan het directiecomité overdragen. Hij kan tevens een afgevaardigde-bestuurder benoemen, die echter geen persoonlijke beslissingsbevoegdheid zal hebben.

Het directiecomité beslist volgens de procedure voorzien voor de raad van bestuur.

Artikel 29. Behoudens delegatie wat de uitvoering van het administratief en geldelijk statuut van het personeel betreft, is de Raad van bestuur bevoegd voor alle personeelsaangelegenheden.

Artikel 30. Het presentiegeld en de andere vergoedingen waarop de bestuurders aanspraak kunnen maken worden door de algemene vergadering bepaald binnen de perken en overeenkomstig de toekenningsvoorwaarden vastgesteld door de Vlaamse regering.

Artikel 31. Alle akten, die de vennootschap tegenover derden verbinden worden, behoudens andersluidende door de Raad van Bestuur verleende volmachten, door de voorzitter van de raad van bestuur en door een bestuurder ondertekend. De handtekening van de voorzitter, van de afgevaardigde-bestuurder of van een gevolmachtigde volstaat voor de akten van dagelijks bestuur en voor de briefwisseling.

B. Controle op de vereniging

Artikel 32. Het toezicht op de vereniging wordt uitgeoefend door een of meer commissarissen, benoemd door de algemene vergadering onder de leden van het Instituut van Bedrijfsrevisoren en door haar afzetbaar.

De Algemene Vergadering stelt tevens de vergoeding van de commissarissen vast, rekening houdend met de wettelijke en reglementaire bepalingen die hun ambt en hun bevoegdheid regelen.

C. Algemene vergadering

Artikel 33. De regelmatig samengestelde algemene vergadering vertegenwoordigt de algemeenheid van de aandelen. Haar besluiten verbinden alle deelnemers zelfs hen die tegenstemden of afwezig waren.

Artikel 34. De algemene vergadering is samengesteld uit de deelnemers of hun lasthebbers. Ieder vertegenwoordigd aandeel geeft recht op één stem. Nochtans moeten de aangesloten gemeenten van het Waasland steeds over de meerderheid van de stemmen beschikken.

Te dien einde zullen de stemmen van de andere deelnemers zo nodig, in verhouding tot het door hen geplaatst kapitaal verminderd worden.

De lasthebbers van de gemeenten zullen voor elke algemene vergadering door de gemeenteraden van elke gemeente aangewezen worden onder de raadsleden, de burgemeester en de schepenen van de gemeente.

De volmachten worden drie volle dagen voor de vergadering op de zetel van de vennootschap neergelegd.

De algemene vergadering kan eventueel, bij algemene maatregel de niet tijdig neergelegde volmachten aanvaarden.

Elke gemeentelijke deelnemer kan ten hoogste vertegenwoordigd worden door zoveel lasthebbers als het bevolkingscijfer van de gemeente begonnen schijven van 20.000 inwoners telt. De provinciale deelnemer kan ten hoogste vertegenwoordigd worden door vier lasthebbers. De deelnemers bepalen autonoom het aantal stemmen waarover ieder lasthebber beschikt. Zij bepalen tevens het mandaat van hun afgevaardigde(n).

Voor de aanvang van de vergadering ondertekenen de lasthebbers een aanwezigheidslijst. Deze lijst wordt door stemopnemers echt verklaard en bij het proces-verbaal van de vergadering gevoegd.

De bestuurders en de commissarissen wonen van rechtswege de algemene vergadering bij. Zij hebben hoegenaamd geen stemrecht.

Artikel 35. De algemene vergadering wordt voorgezeten door de voorzitter van de raad van bestuur of door zijn plaatsvervanger.

De voorzitter duidt de secretaris en twee stemopnemers aan. Samen vormen zij het bureau.

Artikel 36. De jaarvergadering wordt ieder jaar gehouden in de loop van de maand mei in de zetel van de vennootschap of op de plaats vermeld in de uitnodigingsbrieven, die tevens de dag en het uur aanduiden.

Tijdens de jaarvergadering die plaatsvindt in de loop van het eerste werkingsjaar na het jaar waarin verkiezingen voor de algehele vernieuwing van de gemeenteraden werden georganiseerd, zal de raad van bestuur een evaluatierapport voorleggen over de werking van de vereniging. Dit rapport bevat tevens een nieuw ondernemingsplan voor de komende zes jaar of een gemotiveerd voorstel het samenwerkingsverband te beëindigen met inachtneming van de statutair bepaalde rechten van de deelnemers. Alle deelnemers ontvangen dit rapport uiterlijk zes weken voor de datum van de jaarvergadering en bepalen het mandaat van hun vertegenwoordiger.

Buitengewone algemene vergaderingen worden bijeengeroepen, hetzij bij besluit van de raad van bestuur, hetzij op verzoek van de commissaris.

Een buitengewone algemene vergadering wordt in ieder geval gehouden in de loop van het laatste trimester van elk jaar. Deze zal de te ontwikkelen activiteiten en de te volgen strategie voor het volgende boekjaar bespreken. Een door de raad van bestuur opgestelde begroting staat op de agenda van deze vergadering.

De raad is tot bijeenroeping van de algemene vergadering verplicht op verzoek van deelnemers die samen ten minste één tiende van de aandelen bezitten. Is binnen de dertig dagen aan dit verzoek niet voldaan, dan kan de bijeenroeping uitgaan van de commissaris of van de deelnemers, die het indienen.

De datum en de agenda van de algemene vergadering worden veertig dagen vooraf bij aangetekende brief aan de deelnemers en aan de regeringscommissaris medegedeeld.

De agenda wordt opgesteld door de raad van bestuur.

De uitnodigingen tot de jaarvergadering omvatten het jaarverslag, de jaarrekening houdende de balans, de resultatenrekening en het voorstel van bestemming van het resultaat evenals de terzake vereiste wettelijke toelichtingen. In het geval voorzien in artikel 66 van het decreet en indien een nieuwe algemene vergadering dient bijeengeroepen, worden ook de gewijzigde rekeningen aan de uitnodigingsbrief toegevoegd.

Aan de hand van de toegezonden documenten bepalen de deelnemende gemeenten het mandaat van hun afgevaardigde.

Artikel 37. De bevoegdheid van de algemene vergadering is beperkt tot de punten die op de agenda voorkomen. Zij is nochtans verplicht over deze punten uitspraak te doen. Zij kan slechts geldige besluiten treffen wanneer zowel de helft van het totaal aantal deelnemers als de meerderheid van de aangesloten gemeenten van het Waasland vertegenwoordigen, aanwezig of vertegenwoordigd zijn.

Worden deze quorums niet bereikt, dan kan binnen de zestig dagen een tweede algemene vergadering worden belegd. Deze tweede algemene vergadering kan geldig besluiten treffen over de punten, die voor de tweede maal op de agenda voorkomen, welk ook het aantal aanwezige of vertegenwoordigde aandelen zij. De uitnodigingen tot het bijwonen van deze tweede vergadering zullen bij aangetekende brief worden verzonden en aan de tekst van huidige paragraaf van dit artikel van onderhavige statuten herinneren.

Artikel 38. Behoudens de uitzondering bij de wet of deze statuten voorzien, worden de besluiten getroffen bij eenvoudige meerderheid, zowel van het totaal aantal uitgebrachte stemmen als van de stemmen, uitgebracht door de vertegenwoordigers van de gemeenten.

Elk besluit van de algemene vergadering, ongeacht of het dient genomen bij eenvoudige meerderheid of bij gekwalificeerde meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen van de vertegenwoordigde aandelen, is slechts geldig indien terzelfdertijd de identiek vereiste meerderheid werd bekomen van de geldig uitgebrachte stemmen van de vertegenwoordigde gemeentelijke

aandelen.

Artikel 39. In geval van beraadslaging over een voorstel tot wijziging van de statuten, wordt de wijziging aangenomen bij meerderheid van drie vierden van de geldig uitgebrachte stemmen van de vertegenwoordigde aandelen en van de geldig uitgebrachte stemmen van de vertegenwoordigde gemeenten en de gewone meerderheid van het aantal deelnemende gemeenten, op voorwaarde dat de meerderheid van de aandelen vertegenwoordigd is.

Uiterlijk negentig dagen voor de algemene vergadering die de statutenwijzigingen moet beoordelen wordt een door de raad van bestuur opgesteld ontwerp aan alle deelnemers voorgelegd. De beslissingen terzake van hun raden die de oorspronkelijke statuten hebben goedgekeurd, bepalen het mandaat van de respectieve vertegenwoordigers op de algemene vergadering en worden bij het verslag gevoegd. De deelnemers die nalaten binnen de gestelde termijn een beslissing te nemen en voor te leggen, worden geacht zich te onthouden. De onthouding bepaalt het mandaat van hun vertegenwoordiger op de algemene vergadering.

De gestemde wijzigingen aan de statuten worden slechts van kracht na goedkeuring door de Vlaamse regering. Een afschrift van de mededeling van de voorgestelde statutenwijziging alsmede uittreksel uit het register van de gemeenteraadsbesluiten wordt bij de notulen van de vergadering gevoegd.

Artikel 40. Na goedkeuring van het verslag en de jaarrekening verleent de algemene vergadering, bij afzonderlijke stemming, kwijting aan de bestuurders en de commissarissen.

Artikel 41. De notulen van de algemene vergadering worden ondertekend door de leden van het bureau en door de deelnemers of hun lasthebbers die erom verzoeken, en gebundeld in een daartoe bestemd register.

Binnen de dertig dagen volgend op de vergadering worden aan alle deelnemers en aan de regeringscommissaris voor eensluidend verklaarde afschriften van de beraadslagingen van de algemene vergadering overgemaakt.

De goedgekeurde jaarrekening, het verslag van de commissarissen en het jaarverslag, worden elk jaar aan alle leden van de gemeenteraden van de aangesloten gemeenten, alsmede aan alle leden van de provincieraad overgemaakt en dit uiterlijk twee maand na hun goedkeuring.

HOOFDSTUK V - Inventaris, jaarrekening - Bestemming van het resultaat

Artikel 42. Het boekjaar begint op één januari en eindigt op eenendertig december. Het eerste boekjaar begint op de datum van de oprichting en eindigt op eenendertig december van hetzelfde jaar. Ieder jaar stelt de raad van bestuur in de loop van het eerste semester het jaarverslag, de jaarrekening en een voorstel van bestemming van het resultaat betreffende het vorige boekjaar op.

Artikel 43. Ten minste zes weken vóór de jaarvergadering stelt de raad van bestuur, zonder verplaatsing, alle stukken, vereist voor het nazicht van de schriften van de vereniging, ter beschikking van de commissaris.

Artikel 44. De boekhouding van de vereniging wordt gehouden volgens de wetgeving op de boekhouding van de ondernemingen en overeenkomstig de richtlijnen van de bevoegde overheid.

Van de eventuele winst wordt ten minste vijf ten honderd voorafgenomen voor het vormen

van een wettelijke reserve. Deze voorafneming is niet meer verplicht wanneer deze reserve één tiende van het maatschappelijk kapitaal bereikt heeft.

Van het saldo wordt aan de aandeelhouders een dividend van maximum vijf ten honderd uitbetaald, naar rato van het volstort gedeelte van hun aandeel in het maatschappelijk kapitaal.

Tenzij de algemene vergadering beslist op voorstel van de raad van bestuur een tweede dividend uit te betalen aan de A- en B- aandeelhouders, eveneens naar rato van hun volstort gedeelte van hun aandeel in het maatschappelijk kapitaal, wordt het overschot overgedragen op een beschikbare reserve. Dit tweede dividend mag twintig procent van de totale winst of het bedrag van een eventueel reeds uitgekeerd interimdividend op basis van alinea 7 hierna niet overschrijden. Op voorstel van de raad van bestuur kan de algemene vergadering nochtans beslissen dat de totale winst, na voorafneming van de wettelijke reserve, op de beschikbare reserve zal worden gestort of gedeeltelijk op het volgende boekjaar geboekt.

Overeenkomstig artikel 429 van het Wetboek van Vennootschappen, zal geen winst uitgekeerd worden, indien het netto-actief van de vereniging zou dalen beneden het peil van het maatschappelijk kapitaal en de niet uitkeerbare reserves.

Iedere winstuitkering zal gebaseerd zijn op de echte winst van het boekjaar of op de vorige boekjaren.

Wanneer in de loop van een boekjaar de vereniging definitieve winstuitkeringen ontvangt uit hoofde van haar deelnemingsverhouding in andere vennootschappen, kan de raad van bestuur bij wijze van interimdividend besluiten tot de uitkering van een door hem te bepalen deel of het geheel van deze opbrengsten aan de A- en B-aandeelhouders, en zulks naar rato van hun volstort gedeelte van hun aandeel in het maatschappelijk kapitaal. Op de uitkering van interimdividenden zijn de bepalingen toepasselijk van artikel 618 van het Wetboek van Vennootschappen.

Wanneer een boekjaar met verlies wordt afgesloten, wordt dit verlies, in afwijking van artikel 384 van het Wetboek van Vennootschappen, gedekt door afneming van de beschikbare reserve, of, zo deze ontoereikend is, naar het volgende boekjaar overgebracht.

Wanneer tengevolge van een geleden verlies het netto-actief van de vereniging gedaald is tot minder dan de helft van het maatschappelijk kapitaal, dan moet de algemene vergadering worden bijeengeroepen, overeenkomstig de bepalingen van artikel 68 van het decreet.

HOOFDSTUK VI - Verlenging, ontbinding en vereffening

Artikel 45. Een verlenging van de vereniging geschiedt overeenkomstig art. 35 en 36 van het decreet.

Op een deelnemer, die niet deelneemt aan de verlenging, zijn de bepalingen van art. 35 en 37 van het decreet van toepassing.

Een vroegtijdige ontbinding van de vereniging geschiedt overeenkomstig art. 37 van het decreet.

Artikel 46. Ingeval van niet verlenging of bij vroegtijdige ontbinding van de vereniging benoemt de algemene vergadering de vereffenaars overeenkomstig artikel 37 van het decreet en bepaalt hun vergoeding.

Inzake de bevoegdheden van de vereffenaars en de wijze waarop de vereffening dient te geschieden zijn, onverminderd art. 37 van het decreet, de bepalingen van het Wetboek van Vennootschappen van toepassing.

Het netto-actief wordt evenredig verdeeld onder alle aandeelhouders, rekening houdend met

het percentage van hun volstorting.

Te dien einde kunnen de vereffenaars de rekening afsluiten, alsof de niet volstorte schijven opgeroepen werden en compenseren, of door voorafgaande terugbetalingen alle aandelen tot dezelfde verhouding van volstorting terugbrengen.

Over de overeenkomsten in verband met de bestemming van de goederen en de overname van het personeel zal door de algemene vergadering besloten worden vóór het afsluiten van de vereffening.

Tijdens de vereffening kunnen de installaties van openbaar nut door de gemeenten, op wier grondgebied zij zich bevinden, of door de belanghebbende gemeenten overgenomen worden. De overname geschiedt tegen boekwaarde. Te dien einde duiden de eventuele kopers en de vereffenaars ieder een deskundige aan. Indien zij niet tot een vergelijk kunnen komen, duiden beide deskundigen een derde aan. Indien beide deskundigen op dit punt tot geen akkoord komen, wordt de derde, op verzoek van de meest naarstige partij, aangesteld door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van de zetel van de vennootschap.

HOOFDSTUK VII – Woonstkeuze

Artikel 47. Elke deelnemer, bestuurder, commissaris of vereffenaar, die niet in België gehuisvest is, moet er woonstkeuze doen voor alles wat de uitvoering van deze statuten betreft.

Bij ontstentenis van dergelijke woonstkeuze kunnen alle oproepingen en notificaties geldig op de zetel van de vereniging gedaan worden.

Bijlage – Samenstelling van de Raad van Bestuur I.C.W.

Gemeente	Voornaam	Naam	Functies	Partij	Lid Directiecomité
Lokeren	Meki	Ahaddour	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	CD&V	nee
Sint-Gillis-Waas - Sint-Pauwels	Remi	Audenaert	Burgemeester en bestuurder I.C.W.	CD&V	nee
Lokeren	Isabelle	Baeyens	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	Open VLD	nee
Temse	Heidi	Bauer	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	Open VLD	ja
Beveren	Heidi	Beck	Schepen voor cultuur en bestuurder I.C.W.	Open VLD	nee
Kruibeke	Erik	Blommaert	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	CD&V	nee
Kruibeke	Stijn	Bogaert	Schepen voor toerisme, cultuur en bestuurder I.C.W.	CD&V	nee
Sint-Niklaas	Dirk	Buldeel	directeur VOKA en deskundige I.C.W.		ja
Sint-Niklaas	Piet	Callens	A.C.V. en deskundige I.C.W.		ja
Kruibeke - Bazel	Kris	Claessens	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	D.E.N.E.R.T.	ja
Stekene - Klein-Sinaai	Christophe	Creve	Gemeenteraadslid en raadgevend bestuurder I.C.W.	Sp.a - Spirit	nee
Sint-Gillis-Waas	Katja	Daman	Gemeenteraadslid en raadgevend bestuurder I.C.W.	Sp.a	nee
Lokeren	Walter	De Coeyer	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	Open VLD	nee
Sint-Niklaas - Belsele	Jo	De Cuyper	Gemeenteraadslid, voorzitter Gemeenteraad, provincieraadslid en bestuurder I.C.W.	CD&V	nee

Temse	Luc	De Ryck	Burgemeester en bestuurder I.C.W.	CD&V - NVA	ja
Stekene	Annick	De Vlieger	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	Gemeentebelangen	nee
Beveren	Peter	Deckers	Schepen voor toerisme en ondervoorzitter I.C.W.	Open VLD	ja
Beveren	Gustaaf	Deckers	deskundige I.C.W.		ja
Beveren - Kieldrecht	Miet	Deckers	deskundige I.C.W.		ja
Beveren - Melsele	Mirèse	Deckers	Provincieraadslid en bestuurder I.C.W.	CD&V - NVA	ja
Waasmunster	Maritta	D'hooge	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	Open VLD	ja
Lochristi	Patrick	Dieleman	Boerenbond en deskundige I.C.W.		ja
Sint-Niklaas	Jef	Foubert	Voorzitter I.C.W., gemeenteraadslid en voorzitter O.C.M.W.	CD&V	ja
Sint-Niklaas	Christel	Geerts	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	Sp.a - Spirit	nee
Sint-Niklaas	Patric	Gorrebeeck	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	CD&V	nee
Sint-Niklaas	Peter	Hertog	Gedeputeerde en bestuurder I.C.W.	Sp.a	nee
Sint-Niklaas	Marc	Heynderickx	Schepen en bestuurder I.C.W.	CD&V	nee
Sint-Niklaas	Sofie	Heyrman	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	Groen!	nee
Waasmunster	Ludo	Lenaerts	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	CD&V - NVA	nee
Lokeren	Filip	Liebaut	Schepen en bestuurder I.C.W.	CD&V	ja
Beveren - Verrebroek	Geert	Linthout	Gemeenteraadslid, secretaris polder en bestuurder I.C.W.	CD&V - NVA	nee
Sint-Gillis-Waas	Chris	Lippens	Schepen en bestuurder I.C.W.	CD&V - NVA	ja
Beveren	Luc	Maes	Provincieraadslid, Schepen en bestuurder I.C.W.	Open VLD	ja
Lokeren	Marc	Maes	Gemeenteraadslid en bestuurder	Open VLD	ja

			I.C.W.		
Sint-Niklaas Sinaai	Nelly	Maes	Gemeenteraadslid, lid Europees Parlement en bestuurder I.C.W.	Spirit	ja
Temse	Hugo	Maes	Schepen en bestuurder I.C.W.	CD&V - NVA	nee
Sint-Niklaas	Mike	Nachtegael	Gemeenteraadslid en ondervoorzitter I.C.W.	Sp.a - Spirit	ja
Brussel	Björn	Rzoska	Gemeenteraadslid en raadgevend bestuurder I.C.W.	Groen!	nee
Beveren	Luk	Smet	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	CD&V - NVA	nee
Beveren	Guy	Tindemans	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	CD&V - NVA	nee
Sint-Gillis-Waas	Peter	Van de Putte	Gemeenteraadslid, voorzitter gemeenteraad en bestuurder I.C.W.	CD&V	nee
Beveren	Marc	Van De Vyver	Burgemeester, voorzitter gemeenteraad en bestuurder I.C.W.	CD&V - NVA	ja
Lokeren	Nina	Van der Sypt	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	CD&V	nee
Stekene	Nicole	Van Duyse	Schepen voor cultuur, provincieraadslid en bestuurder	CD&V	nee
Stekene	Kris	Van Duyse	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	Gemeentebelangen	nee
Temse	Julien	Van Geertsom	Deskundige I.C.W.		ja
Stekene	Prosper	Van Gucht	Gemeenteraadslid en bestuurder I.C.W.	CD&V - NVA	ja
Lokeren	Marina	Van Hoorick	Provincieraadslid en bestuurder I.C.W.	Open VLD	nee
Temse	Freddy	Verbeke	Provincieraadslid, Schepen en bestuurder I.C.W.	CD&V	nee
Temse	Martine	Verheyden	Gemeenteraadslid, provincieraadslid en bestuurder I.C.W.		nee

Tabel 1: Samenstelling Raad van Bestuur I.C.W.

Aanvraag voor het sluiten van een volgend erfgoedconvenant

EC-W5.07

Vlaams Ministerie van Cultuur, Jeugd, Sport en Media
Agentschap Kunsten en Erfgoed
Afdeling Erfgoed
Arenbergstraat 9
1000 BRUSSEL
Tel. 02 553 06 79 - Fax. 02 553 68 43

In te vullen door de administratie
regioverantwoordelijke:

datum:

Gosienummer:

*Dit formulier wordt ingevuld door de gemeente of het interstedelijke samenwerkingsverband als
aanvraag voor het sluiten van een erfgoedconvenant (Artikel 18 van het Erfgoeddecreet)*

Gegevens van de aanvrager

De aanvrager is steeds de gemeente of het interstedelijke samenwerkingsverband dat een erfgoedconvenant
wilt te sluiten met de Vlaamse Gemeenschap.

Contactgegevens:

naam aanvrager : I.C.W.
straat en nummer : Lamstraat 113
postcode en gemeente : 9100 Sint-Niklaas
telefoonnummer : 03 780 52 10
faxnummer : 03 780 52 09
e-mailadres en website : erfgoedcel@icwaas.be en www.icwaas.be en www.erfgoedcelwaasland.be

Staat: (gelieve aan te kruisen wat van toepassing is)

gemeente
intergemeentelijk samenwerkingsverband
soort samenwerkingsverband : dienstverlenende vereniging
oprichtingsdatum samenwerkingsverband : 26/06/1968
einddatum samenwerkingsverband : 01/01/2019

Rekeningnummer aanvrager:

benaming / titularis : Land van Waas
straat en nummer : Lamstraat 113
postcode en gemeente : 9100 Sint-Niklaas
rekeningnummer : 091-0007009-54
inspanning? : ja neen

Contactpersoon: (met wie de verdere briefwisseling over deze aanvraag wordt gevoerd.)

naam : Ode De Zutter
functie : erfgoedcoördinator
straat en nummer : Lamstraat 113
postcode en gemeente : 9100 Sint-Niklaas
telefoonnummer : 03 780 52 11
faxnummer : 03 780 52 09
e-mail : ode.dezutter@icwaas.be

Gegevens van ondersteunende organisatie

De gemeente of het intergemeentelijke samenwerkingsverband kan de opdracht geven aan een privaatrechtelijke rechtspersoon om het erfgoedconvenant geheel of gedeeltelijk uit te voeren.

Contactgegevens:

naam ondersteunende organisatie : _____
straat en nummer : _____
postcode en gemeente : _____
telefoonnummer : _____
faxnummer : _____
e-mailadres en website : _____

Statuut:(gelieve aan te kruisen wat van toepassing is)

vzw

andere, namelijk : _____

Verantwoordelijke:

naam : _____
functie : _____
telefoonnummer : _____
e-mailadres : _____

Korte voorstelling van de ondersteunende organisatie:

A. Begroting

Ideaaliter wordt de begroting opgesteld op dezelfde manier als de boekhouding die de organisatie gebruikt. Dit maakt het voor de administratie gemakkelijker om bij de afrekening van de subsidie de vergelijking te maken tussen beide documenten.

Verwachte uitgaven (incl. BTW):

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Personeelskosten	271.500	282.280	293.489	304.980	317.207	330.323
Erfgoedcel Waasland	222.000	230.800	239.950	249.300	259.300	270.100
Personeel gemeenten	49.500	51.480	53.539	55.680	57.907	60.223
Vrijwilligers	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Investeringen in vaste activa **	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
– machines en installaties						
– meubilair						
– hardware en software						
Kosten inhoudelijke werking	270.000	270.000	270.000	270.000	270.000	270.000
Ondersteuning	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
Andere (specificeer)	95.000	95.000	95.000	95.000	95.000	95.000
Totaal	644.500	655.280	666.489	677.980	690.207	703.323

** gelieve rekening te houden met afschrijvingspercentages:

Machines en installaties worden over 5 jaar afgeschreven. Jaarlijks kan 20% van de kost worden ingebracht.

Meubilair wordt over 5 jaar afgeschreven. Jaarlijks kan 20% van de kost worden ingebracht.

Computers, hard- en software wordt afgeschreven over 3 jaar. Jaarlijks kan 33% van de kost worden ingebracht.

Verwachte inkomsten:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Inkomsten uit verkoop	2.500	2.500	4.000	4.000	4.000	4.000
Middelen uit eigen werking	144.000	145.980	148.039	150.180	152.407	154.723
Personele inbreng gemeente	49.500	51.480	53.539	55.680	57.907	60.223
Vrijwilligers	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Financiële inbreng gemeenten	54.500	54.500	54.500	54.500	54.500	54.500
Huisvesting I.C.V.	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
Sponsoring						
Subsidies	511.500	525.000	529.700	526.750	511.500	511.500
Vlaamse Gemeenschap - erfgoedconvenant	485.000	485.000	501.500	501.500	501.500	501.500
Vl. Gemeenschap - erkend museum basis	12.500	12.500				
Vl. Gemeenschap - par. cult. erf. publicaties	4.000	4.000				
Overdracht		13.500	18.200	15.250		
Andere (specificeer)	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal	658.000	673.480	681.739	680.930	667.807	670.223

Voor een gemeente:

wittreksel uit het cultuurbeleidsplan :

Intentieverklaring gemeentebestuur :

andere : _____

Voor een intergemeentelijk samenwerkingsverband:

wittreksel uit de cultuurbeleidsplannen :

intentieverklaring intergemeentelijk

samenwerkingsverband :

statuten :

samenstelling Raad van Bestuur :

andere : zie overzicht Bijlagen in Beleidsplan 2009-2014

Erfgoedconvenant Land van Waas

Als het erfgoedconvenant geheel of gedeeltelijk wordt uitgevoerd door een ondersteunende organisatie:

statuten :

samenstelling Raad van Bestuur :

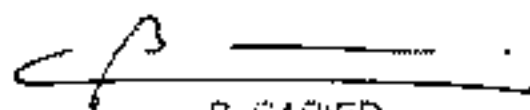
contract of beheersovereenkomst :

andere : _____

Hierbij bevestigt de ondertekende Bart Casier, Directeur I.C.W., deze aanvraag volledig en te goeder trouw te hebben ingevuld.

Handtekening:

Datum:

B. CASIER
Directeur

30 januari 2008

Dit formulier wordt in 15 exemplaren aangekleefd gestuurd naar of tegen tevens gratis bezorgd aan:

Vlaams Ministerie van Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Agentschap Kunsten en Erfgoed

Afdeling Erfgoed

t.a.v. Mevr. Marina Laureys, afdelingshoofd a.i.

Arenbergstraat 9

1000 Brussel

Het digitale exemplaar kan per mail worden gestuurd: cultureel@erfgoed@vlaanderen.be of op cd-rom worden bezorgd (steeds als Word- of PDF-bestand)

Bijlage – Afsprakennota Erfgoedcel Waasland

**AFSPRAKENNOTA
ERFGOEDCEL WAASLAND
Goedgekeurd door de stuurgroep op
30/05/06**

Het Vlaams Erfgoeddecreet van 7 mei 2004 voorziet in de mogelijkheid tot het afsluiten van een erfgoedconvenant. Op verzoek van de Wase gemeenten werd in de loop van 2004 besloten tot de oprichting van een (allereerste) intergemeentelijke erfgoedcel. Op 28 januari 2005 werd een erfgoedconvenant voor het Land van Waas afgesloten tussen het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband van het Land van Waas (I.C.W.) en de Vlaamse Gemeenschap. Op 17 oktober gingen de beide erfgoedcoördinatoren aan de slag en kende de Erfgoedcel Waasland haar officiële start.

Het geografische werkingsterrein van de erfgoedcel is het grondgebied van de acht gemeenten van het Land van Waas: Beveren, Kruikebeke, Lokeren, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster. Samenwerking tot buiten deze regio of zelfs een toekomstige geografische uitbreiding van de werking zijn niet uitgesloten. Onontbeerlijk is echter het samenwerken met de gemeentelijke cultuur- en erfgoeddiensten; samenwerken met andere erfgoedactoren (hogere overheid, andere regionale cultuursamenwerkingsverbanden, private organisaties, lokale heemkringen,...).

De opdracht van de Erfgoedcel Waasland wordt uitgebreider omschreven in:

- Het erfgoedconvenant 2005 – 2008
- Het beleidsplan 2005 – 2008
- De jaarlijkse actieplannen en jaarverslagen

PRAKTISCHE ORGANISATIE

De installatie van een Wase erfgoedcel in de werking van het I.C.W. heeft enkele organisatorische en juridische implicaties. Niet alleen de administratieve, maar ook de initiërende en coördinerende taken verbonden aan de initiatieven en projecten van de Erfgoedcel Waasland vallen onder de verantwoordelijkheid van het I.C.W. De Erfgoedcel Waasland staat dan ook onder de dagelijkse leiding van de directeur van het I.C.W. Iedere beslissing moet formeel goedgekeurd worden door het directiecomité van het I.C.W.

De Erfgoedcel Waasland heeft ten minste twee voltijdse *erfgoedcoördinatoren* in dienst. Deze minimale personeelsbezetting is vastgelegd in het erfgoeddecreet. Ter ondersteuning van de erfgoedcoördinatoren kan extra personeel aangeworven worden.

Het takenpakket van de erfgoedcoördinatoren is als volgt:

- initiatieven nemen ter bevordering van de coördinatie en onderlinge afstemming van het cultureel erfgoedbeleid van de deelnemende gemeenten
- organisatie van een samenwerking met bestaande intergemeentelijke culturele samenwerkingsverbanden in het Land van Waas
- uitbouw van een netwerk binnen de erfgoedsector in de regio en bevorderen van de onderlinge samenwerking tussen de verschillende erfgoedactoren en met de erfgoedcel
- opzetten van een aanspreekpunt en informatie(kruis)punt inzake erfgoed met ook een doorverwijsfunctie
- ontwikkelen en begeleiden van eigen projecten van de erfgoedcel (brochures, tentoonstellingen, voordrachten,...)
- organisatie en opvolging van de financiële ondersteuning door de erfgoedcel Land van Waas van kwaliteitsvolle erfgoedprojecten in de regio
- stimuleren, begeleiden en opvolgen van onderzoek en ontsluiting van erfgoed

- verspreiden van erfgoedmethodieken in de regio
- opmaken, uitwerken en / of uitvoeren van een beleidsplan voor de periode 2005 – 2008, van jaarlijkse actieplannen en voorbereiden en / of uitvoeren van een volgende convenant

Het I.C.W. biedt ondersteuning op het vlak van huisvesting, personeelszaken, boekhouding en dergelijke.

VERGADERSTRUCTUREN

Plenaire vergadering

Wanneer

De plenaire vergadering vindt *tweemaal per jaar* plaats en dit op een woensdagavond om 20u, één in de maanden februari-maart, één in de maanden september-oktober.

De datum en het thema van de volgende plenaire vergadering is steeds een half jaar vooraf bekend gemaakt (in casu op de plenaire vergadering).

Indien haalbaar worden deze vergadering telkens op een andere erfgoedlocatie gehouden.

Samenstelling, agenda en verslag

Deze vergadering is toegankelijk voor alle geïnteresseerden uit het werkveld. Op vraag kunnen organisaties of privé-personen toegevoegd worden aan de lijst met genodigden (erfgoedorganisaties, CBS, I.C.W....).

Alle genodigden ontvangen ten laatste drie weken vooraf een *schriftelijke uitnodiging met agendapunten*. Aan het einde van iedere vergadering krijgen alle aanwezigen de kans om het woord te nemen tijdens de variapunten. Alle genodigden krijgen steeds het verslag van de vergadering ten laatste 2 maanden na afloop van de vergadering. Alle agenda's en verslagen zijn ook terug te vinden op de website.

Deze plenaire vergaderingen worden telkens rond één thema georganiseerd bijvoorbeeld registratie en inventarisatie, behoud en beheer, publiekswerking en vrijwilligers. Zo krijgt het ontmoetingsmoment een inhoudelijke meerwaarde.

Bevoegdheid

De plenaire vergadering heeft een klankbordfunctie ten opzichte van de werking van de Erfgoedcel Waasland, met andere woorden de Erfgoedcel Waasland maakt er zijn werking en toekomstplannen aan de sector bekend en het erfgoedveld kan op zijn beurt zijn ideeën, noden en verwachtingen op tafel gooien. Op de vergadering van februari-maart wordt het jaarverslag kort toegelicht, in september-oktober wordt het actieplan voor het komende jaar voorgesteld.

De plenaire vergadering neemt geen beslissingen.

Werkgroepen

Wanneer

De werkgroep wordt naargelang noodzaak samengeroepen voor de uitwerking van een concreet project of traject en heeft dus geen vast tijdstip of periodiciteit.

Samenstelling

In de werkgroepen zetelen erfgoed- en andere ambtenaren en erfgoedvrijwilligers uit het Waasland of daarbuiten en is samengesteld op basis van de benodigde expertise voor concreet project of traject. Voor een werkgroep kan men zich kandidaat stellen, maar personen kunnen ook gericht uitgenodigd worden. Het geniet de voorkeur dat een werkgroep min. 4 en max. 10 leden telt. Iemand is lid van maximum 3 werkgroepen. Aan de leden van de werkgroep wordt een daadwerkelijk engagement gevraagd. Een overwicht van één of meerdere gemeenten is uiteraard te vermijden.

De werkgroepen zijn structureel voor trajecten (bijvoorbeeld inventarisatie) en ad hoc voor projecten (bijvoorbeeld archiefproject).

Agenda en verslag

De modaliteiten voor agenda en verslag verschillen naargelang werkgroep.

Bevoegdheid en beslissingsmechanisme

De werkgroepen werken i.s.m. de erfgoedcoördinatoren de praktische organisatie van project of een traject uit, geven advies aan de stuurgroep en hebben geen feitelijke beslissingsmacht.

Werkgroep beleid

Wanneer

De werkgroep beleid komt bijeen ten laatste één week voor de stuurgroep. Het tijdstip wordt overlegd met de leden van de werkgroep.

Samenstelling

De werkgroep beleid is een uitgelezen instrument om naast ambtelijke vertegenwoordiging eveneens vrijwilligers en andere erfgoedactoren aan het woord te laten. Er wordt gevraagd dat vrijwilligers beantwoorden aan een vooraf opgesteld profiel. Er wordt gezocht naar personen die actief kunnen meedenken, enthousiast en dynamisch zijn, positief ingesteld zijn en blijf geven van openheid, getuigen van visie waarbij ze hun eigen gemeente overstijgen en aandacht hebben voor het Wase gegeven, ...

Vrijwilligers worden in eerste instantie via bestaande samenwerkingsverbanden en later gericht gepolst om toe te treden.

Bevoegdheid en beslissingsmechanisme

In de werkgroep kunnen zowel erg concrete onderwerpen als brede thema's aan bod komen. In tegenstelling tot andere werkgroepen wordt de overkoepelende werking en algemene visie behandeld in deze werkgroep.

Een metafoor voor de werkgroep beleid kan de volgende zijn: 'De werkgroep beleid geeft de weg aan die moet bewandeld worden en overbrugt onderweg grote putten en plakt lekke banden.' Met andere woorden: in de werkgroep beleid wordt de bewaking van het grotere traject centraal gesteld en wordt de visie op het geheel uitgewerkt.

De werkgroep bereidt dan ook in samenwerking met de erfgoedcoördinatoren de zware agendapunten van de stuurgroep voor, zodat de stuurgroepvergadering ontlast wordt en snel en efficiënt tot een gedragen beslissing kan gekomen worden.

Deze werkgroep heeft geen feitelijke beslissingsmacht en werkt louter beleidsvoorbereidend.

Agenda en verslag

De agenda en voorbereidende nota's worden bezorgd aan de leden van de stuurgroep per mail, tenminste één week vooraf. Het verslag van de vergadering of de afspraken ten laatste één maand achteraf.

Stuurgroep

Wanneer

De stuurgroep gaat zeswekelijks door op dinsdag om 17u. De data van de vergaderingen worden telkens voor een half jaar vastgelegd.

Samenstelling

Deze vergadering is samengesteld uit politieke en ambtelijke vertegenwoordigers uit de acht Wase gemeenten (bij discussies heeft iedere gemeente één stem), de Erfgoedcel Waasland (secretariaat van de vergadering, raadgevende stem) en de consultant erfgoedcellen van het steunpunt Culturele Biografie Vlaanderen vzw (raadgevende stem).

Bevoegdheid en beslissingsmechanisme

De stuurgroep begeleidt en ondersteunt de Erfgoedcel Waasland bij het uitzetten van krachtlijnen van het erfgoedbeleid en de keuze van toekomstige projecten en vormt de verbinding tussen de Erfgoedcel Waasland en de lokale besturen.

Agenda en verslag

De agenda van de vergaderingen wordt een week voor de vergadering naar de colleges opgestuurd en naar alle stuurgroepleden doorgemailed. Suggesties voor agendapunten zijn steeds welkom twee weken voor de stuurgroepvergadering.

De erfgoedcel maakt het verslag van de stuurgroep en bezorgt dit elektronisch aan alle stuurgroepleden, ten laatste één week voor de volgende stuurgroepvergadering.

Directiecomité van het I.C.W.

De beslissingen worden formeel genomen door het Directiecomité van het I.C.W. op voorstel van / na advies van de stuurgroep van de erfgoedcel.

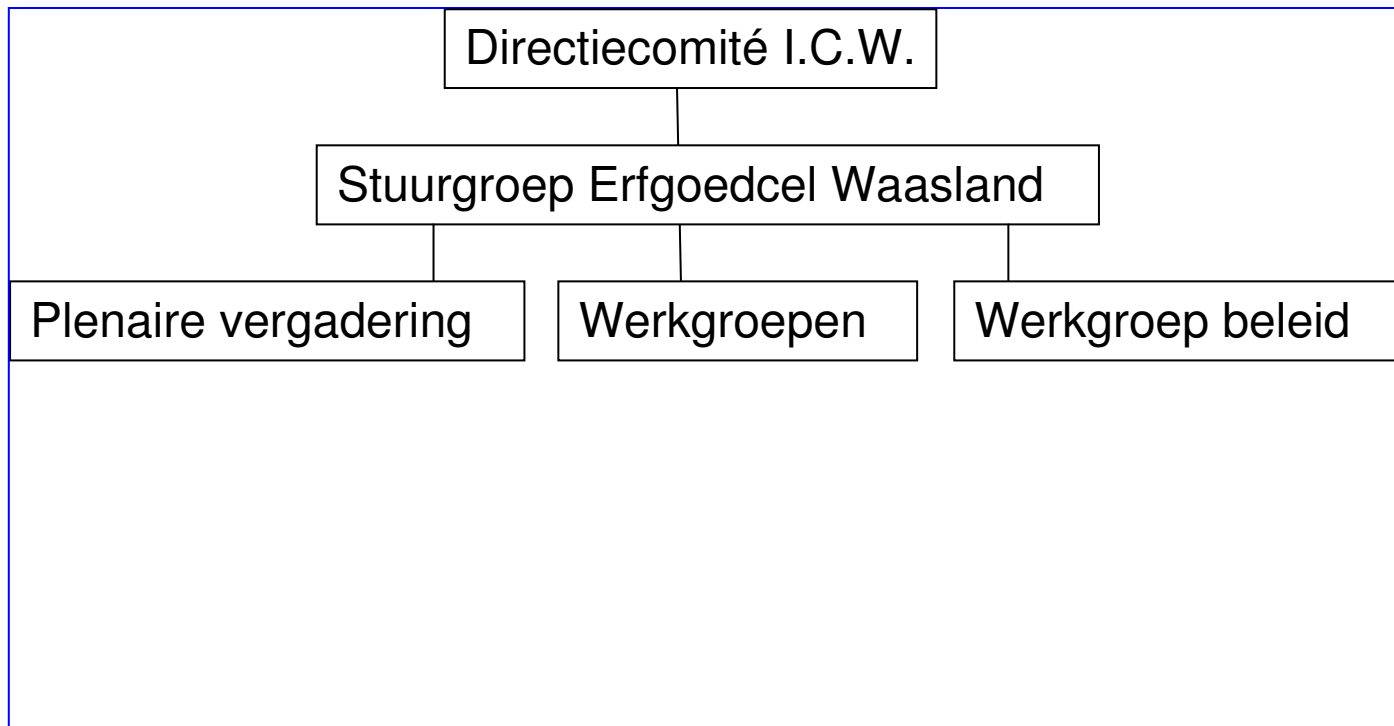
BESLISSINGSSTRUCTUUR

In de **vergaderstructuren** worden met de verschillende erfgoedactoren en vertegenwoordigers van de gemeenten de lopende zaken besproken en het beleid voorbereid.

Daarenboven wordt op het einde van een jaar een **actieplan** voor het volgende jaar opgesteld, waarin strategische en operationele doelstellingen uit het beleidsplan worden opgelijst met daaraan verbonden een aantal concrete acties. Dit resulteert in een aantal belangrijke acties, die zorgvuldig kunnen gepland, opgezet en uitgevoerd worden doorheen het jaar. In het actieplan moet echter ook steeds een zekere ruimte gelaten worden voor projectvoorstellen die tijdens het jaar worden gemaakt en dus nog niet vermeld staan in het actieplan (beoordeling op basis van de visietekst).

Wanneer belangrijke acties met financiële implicaties (bijvoorbeeld het actieplan) behandeld worden in de stuurgroep, worden ze vervolgens op de agenda van het **Directiecomité van het I.C.W.** geplaatst. Het Directiecomité formaliseert de beslissingen.

ORGANOGRAM

Bijlage - Beleidsplan 2005-2008 Erfgoedconvenant Land van Waas: evaluatie doelstellingen

STRATEGISCHE DOELSTELLING 0

DE ERFGOEDCEL BOUWT EEN OPTIMALE STRUCTUUR EN EEN EFFICIËNTE WERKING VAN DE GLOBALE ORGANISATIE UIT.

Voor een efficiënte erfgoedwerking in een intergemeentelijke context zijn de structuur en de werking van de globale organisatie essentieel. De organisatie bestaat uit de erfgoedcel met zijn erfgoedcoördinator en -communicator en de administratieve omkadering, de stuurgroep, de projectteams en de plenaire vergadering en is ingebed in de bestaande structuur van het I.C.W.

Deze structuur moet verder geconcretiseerd worden, met aandacht voor taak en verantwoordelijkheid van de verschillende organen en betrokkenheid van de diverse actoren.

Operationele doelstellingen 0.1:

De erfgoedcel verfijnt en optimaliseert de structuur van de organisatie.

Operationele doelstellingen 0.2:

De erfgoedcel tekent de krijtlijnen voor de eigen werking en voor de ondersteunende structuren uit.

Operationele doelstellingen 0.3:

De erfgoedcel maakt de structuur en werking van de globale organisatie bekend.

Operationele doelstellingen 0.4:

De erfgoedcel organiseert geregeld overleg met zijn ondersteunende structuren en partners in het veld.

Operationele doelstellingen 0.5:

De erfgoedcel werkt een objectieve selectieprocedure m.b.t. het ontwikkelen en ondersteunen van door actoren aangebrachte erfgoedinitiatieven.

Beoogde effecten en resultaatsindicatoren:

De werking van de globale organisatie verloopt vlot en biedt de erfgoedcel een goede stevige onderbouw.

Duidelijke richtlijnen geven aan binnen welk kader de erfgoedcel en zijn organisatie werkt.

De structuur en de werking van de organisatie is duidelijk gekend door alle partners in het erfgoedveld, zowel beroepskrachten als vrijwilligers. Zij weten zich duidelijk betrokken, waardoor eventuele weerstanden afzwakken. De erfgoedcel wordt algemeen erkend om zijn professionaliteit en slagkracht.

- afsprakennota voor de diverse actoren

→ OK: *afsprakennota: <..\..\Organisatie\20060727afsprakennotaDEF.doc>*

- jaarlijks een evaluatie van de structuur in de stuurgroep

→ OK, *mogelijke bijsturing gebeurt doorheen de werking én n.a.v. de actieplannen en jaarverslagen*

- selectieprocedure voor erfgoedinitiatieven

→ OK: *visietekst: <..\..\visie\20060308visietekstDEF.pdf> en ..\..\visie\projectvoorstellen_extern.pdf*

Rek. 091-0007009-54
BTW BE 0206.460.639

Lamstraat 113
9100 Sint-Niklaas

T 03 776 65 93
F 03 777 97 39

erfgoedcel@icwaas.be
www.erfgoedcelwaasland.be

- aantal info- en overlegmomenten

→

	2005	2006	2007 (dd 01/08/07)
Stuurgroep	10	7	4
Werkgroep beleid	0	4	2
Plenaire vergadering	2	2	1

Concrete acties:

- De aanwerving en het installeren van de nieuwe personeelsleden is afgerond tegen het najaar 2005.
→ OK, Ellen en Ode gingen van start op 17/10/05, Elly op 01/08/06 en werd vervangen door Anniek op 01/03/07. Mieke ging aan de slag op 15/02/07.
- Tegen eind 2005 wordt een afsprakennota uitgewerkt voor de diverse organen van de erfgoedcel.
→ OK: afsprakennota: <..\..\..\Organisatie\20060727afsprakennotaDEF.doc>
- De erfgoedcel werkt tegen eind 2005 een objectieve selectieprocedure uit m.b.t. het ontwikkelen en ondersteunen van door actoren aangebrachte initiatieven.
→ OK: visietekst: <..\..\visie\20060308visietekstDEF.pdf> en ..\..\visie\projectvoorstellen_extern.pdf
- De erfgoedcommunicator en –coördinator werken zich in ('lopen zich in ') tegen half 2006 (kennismaking met het Wase en Vlaamse erfgoedveld).
→ OK: Ronde van het Waasland was afgerond in september 2006. Uiteraard stopt deze kennismaking nooit.
- De werking van de organisatie wordt jaarlijks geëvalueerd.
→ OK: jaarverslagen: ..\..\Jaarverslag\2005Def\bijlage4EGCWaasland_jaarverslag2005.doc en ..\..\Jaarverslag\2006\definitief\Bijlage4_Uitgebreidjaarsverslag.doc en bijsturing gedurende de werking
- De opbouw en het beheer van een centrale digitale databank met coördinaten van de erfgoedactoren is een prioritaire opdracht.
→ OK: adressendatabank: ..\..\..\Administratie\Adressen\adressen_erfgoed_20070516.mdb
- De erfgoedcel organiseert informatie- en overlegmomenten over haar structuur en werking.
→ OK: plenaire vergaderingen en infomoment voor nieuwe schepenen van cultuur en toerisme op 04/07/07
- In 2006 wordt werk gemaakt van een eigen website en een infofolder met informatie over de organisatie.
→ OK: website www.erfgoedcelwaasland.be ging online in november 2006 en de infofolder was er in mei 2006: ..\..\..\Communicatie\Huisstijl\aanvulling_huisstijl\aangeleverd door Impressant juni 2007\folder\folder_druk_def.pdf

STRATEGISCHE DOELSTELLING 1

DE ERFGOEDCEL STIMULEERT HET BEHOUD EN BEHEER VAN HET ROEREND EN IMMATERIEEL ERFGOED IN HET LAND VAN WAAS.

Behoud en beheer van het aanwezige erfgoed zijn essentieel voor de uitbouw van een duurzaam erfgoedbeleid. Het aanwezige erfgoed is momenteel echter slechts gedeeltelijk gekend. De visie rond en concretisering van behoud en beheer staan bij diverse actoren nog in de kinderschoenen. Verspreid over het Land van Waas werden echter reeds talrijke belangrijke initiatieven genomen.

De erfgoedcel wil potenties en knelpunten in kaart brengen, en de expertise bij de actoren verhogen door het uitwisselen en doorgeven van gegevens en inzet van deskundigen.

Operationele doelstellingen 1.1:

De erfgoedcel detecteert het aanwezige erfgoed en brengt dit globaal in kaart met aandacht voor de inventarisatiegraad en de bewaringsomstandigheden.

Operationele doelstellingen 1.2:

De erfgoedcel geeft lokaal stimulansen en biedt ondersteuning bij de toepassing van nieuwe methoden en technieken voor de selectie en de optimale bewaring van ons erfgoed.

Operationele doelstellingen 1.3:

De erfgoedcel zet de lokale actoren aan tot geüniformiseerde en gestandaardiseerde registratie en inventarisatie.

Beoogde effecten en resultaatsindicatoren:

Tegen eind 2006 heeft de erfgoedcel een duidelijk zicht op het aanwezige erfgoed en de inventarisatiegraad. Tevens heeft de erfgoedcel in overleg prioriteiten bepaald. De kennis van bewaringstechnieken en de toepassing ervan is bij de actoren is verhoogd.

- Digitale erfgoedinventaris is opgemaakt tegen eind 2008
→ *OK via Wetenschappelijk onderzoek erfgoedcollecties in het Land van Waas*
- Aantal vormingsmomenten georganiseerd tussen 2006 en 2008
→ *We opteren er bewust voor enkel opleidingen in het Waasland te organiseren als deze*

2006	2007
<i>Plenaire vergadering 15/03: Inventarisatie en registratie met demo Invulboek</i>	<i>Plenaire vergadering 21/03: nieuwe vrijwilligerswet</i>
<i>Plenaire vergadering 20/09: Mondelinge Geschiedenis</i>	<i>Opleiding Wase griezelverhalen vertellen – 2 soorten sept – okt</i>
<i>Cursus Mondelinge Geschiedenis: 05/12, 12/12 en 16/01</i>	

- Aantal cursisten

→

2006	2007
<i>Plenaire vergadering 15/03: Inventarisatie en registratie met demo Invulboek → 30tal</i>	<i>Plenaire vergadering 21/03: nieuwe vrijwilligerswet → 5tal</i>
<i>Plenaire vergadering 20/09: Mondelinge Geschiedenis → 25tal</i>	<i>Opleiding Wase griezelverhalen vertellen – 2 soorten sept – okt → 30 mogelijk</i>
<i>Cursus Mondelinge Geschiedenis: 05/12, 12/12 en 16/01 → 30 (volzet)</i>	<i>Colloquium De economische ontwikkeling in het Land van Waas in de 18de eeuw 30/11</i>
	<i>Zilverpoetsdemo + bezoek tentoonstelling Waas zilver 13/10</i>

De Wase musea staan tegen 2008 op één lijn wat betreft de registratie van hun erfgoedpatrimonium. Tegelijkertijd zijn zij ook al een eind gevorderd met de digitale registratie van hun collecties. Meer actoren sluiten aan bij MovE.

- Aantal musea aangesloten bij Move

→ *Op dit ogenblik zijn reeds zes Wase musea lid van MovE: Gemeentelijk Heemkundig Museum Beveren; Heemkundige Kring De Kluize = Museum 'Oud Gemeentehuis' (Sint-Pauwels) en Museum 'Oud Vrederecht' (Sint-Gillis-Waas); Heemkundige Kring Nieuwkerken 200/700 = Heemmuseum Nieuwkerken-Waas; (Mola - Provinciaal Molencentrum); Stedelijk museum Lokeren; Stedelijke musea Sint-Niklaas (Breimuseum, Internationaal exlibriscentrum, Mercatormuseum, Museum Zwijgershoek, Salons voor Schone Kunsten)*

- Aantal objecten die digitaal werden geregistreerd

→ *MovE is gecontacteerd voor de gegevens uit ADLiB en de andere gegevens zullen blijken uit het Wetenschappelijk onderzoek erfgoedcollecties in het Land van Waas*

<i>Museum in MovE</i>	<i>Geregistreerde objecten</i>	<i>Gepubliceerde objecten</i>
<i>Mola - Provinciaal Molencentrum (Wachtebeke)</i>	<i>410</i>	<i>401</i>
<i>Stedelijk Museum Lokeren (Lokeren)</i>	<i>7612</i>	<i>2915</i>
<i>Stedelijke Musea Sint-Niklaas (Sint-Niklaas)</i>	<i>20620</i>	<i>3540</i>
<i>Gemeentelijk Heemkundig Museum Beveren</i>	<i>3652</i>	<i>1246</i>
<i>Heemkundige Kring Nieuwkerken-Waas</i>	<i>57</i>	<i>52</i>
<i>Heemkundige Kring De Kluize (Sint-Gillis-Waas)</i>	<i>106</i>	<i>105</i>
<i>Totaal</i>	<i>32457</i>	<i>8259</i>

Concrete acties:

- Gegevens verzamelen over de aanwezige collecties en de inventarisatiegraad.
→ *OK via Wetenschappelijk onderzoek erfgoedcollecties in het Land van Waas*
- Bundelen van de verzamelde gegevens in een handig werkinstrument.
→ *OK via databank van Wetenschappelijk onderzoek erfgoedcollecties in het Land van Waas*
- Organiseren van vormingsmomenten m.b.t. bewaringstechnieken onder leiding van specialisten.
→ *Zilverpoetsdemo op 13/10, maar nog geen andere momenten voorzien. Is dit nodig?*
- Het provinciaal project MovE wordt bij alle potentiële actoren actief gepromoot.
→ *OK via de plenaire vergadering 15/03/06 en bij contacten*
- Zorgen voor een degelijke doorstroming van informatie m.b.t. tot de inventarisatie van het funerair erfgoed (decreet van 7 januari 2004).
→ *Dit is nog niet gebeurd.*

STRATEGISCHE DOELSTELLING 2

DE ERFGOEDCEL BEVORDERT DE BREDERE ONTSLUITING EN TOEGANKELIJKHEID VAN HET WASE ERFGOED

Heel wat Waas erfgoed is momenteel niet of beperkt toegankelijk voor het ruime publiek. Een betere ontsluiting is echter een eerste randvoorwaarde voor de versterking van het publieksbereik en het creëren van optimale omstandigheden voor onderzoek.

De erfgoedcel bevordert, binnen een Waas kader, de digitale en/of fysieke ontsluiting afhankelijk van de aard van het erfgoed.

Operationele doelstellingen 2.1:

De erfgoedcel brengt de actoren samen met het oog op het ontwikkelen van een Waas kader voor ontsluiting.

Operationele doelstellingen 2.2:

De erfgoedcel brengt actuele instrumenten aan m.b.t. tot een betere ontsluiting van het lokaal erfgoed.

Operationele doelstelling 2.3.

De erfgoedcel ondersteunt en begeleidt de actoren bij de ontsluiting en het toegankelijk maken van het erfgoed.

Beoogde effecten en resultaatsindicatoren:

Het talrijk aanwezige, maar vaak weinig gekende erfgoed in het Land van Waas is 'gebruiksklaar' gemaakt. Er is een verbeterde en ruimere toegankelijkheid gecreëerd van het aanwezige erfgoed.

- aantal instrumenten die worden toegepast bij de ontsluiting.
→ *OK via het Wetenschappelijk onderzoek erfgoedcollecties in het Land van Waas*
- aantal informatiemomenten m.b.t. de ontsluiting van het erfgoed.
→ *Welke soort informatiemomenten zijn hierover nodig?*
- aantal adviezen m.b.t. de ontsluiting van het erfgoed.
→ *Dit kunnen we opsommen indien nodig.*
- aantal openingsuren van musea en archieven en andere dienstverlenende erfgoedbewaarders.
→ *Wat kunnen we hieruit afleiden?*

Concrete acties:

- Er wordt gewerkt aan een ondersteunend beleid t.o.v. de Beeldbank Waasland.
→ *OK coördinatie zit sinds augustus 2006 bij de Erfgoedcel Waasland*
- Voorbereiding, registratie en ontsluiting van voorwerpen in diverse verzamelingen.
→ *Via Wetenschappelijk onderzoek erfgoedcollecties van het Land van Waas wordt een registratie op deelcollectie-niveau gedaan. Daarenboven worden via projecten bepaalde collecties diepgaander geregistreerd en ontsloten (bv. objectencollectie KOKW).*
- Promoten van het MovE-project.
→ *OK via de plenaire vergadering 15/03/06 en bij contacten*
- Overlegmomenten over ontsluitingstechnieken met de actoren in het veld.
→ *Welke soort overlegmomenten zijn hierover nodig? We doen dit wel op basis van concrete projecten met verschillende actoren (bv. digitale krantencollectie in Temse, DVD van Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren, tentoonstelling Fläming...)*
- Overlegmomenten betreffende de uitbreiding van de openingsuren.
→ *Dit is nog niet gebeurd.*

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3.A.

DE ERFGOEDCEL ONTWIKKELT EEN COMMUNICATIESTRATEGIE IN EEN RELATIE TOT DE ACTOREN

De betrokkenheid van de actoren in de ontwikkeling van het erfgoedbeleid is essentieel om een nieuwe en ruim gedragen dynamiek te genereren.

De uitbouw van een degelijke communicatiestrategie zorgt voor een efficiënte doorstroming van informatie van de erfgoedcel naar de actoren en vice versa en tussen de actoren onderling.

Voor dit eerste beleidsplan is de uitbouw van de communicatie een doelstelling op zich, zodat dit in de toekomst kan uitgroeien tot een middel voor de efficiënte werking van de erfgoedcel.

Operationele doelstellingen 3.a.1:

De erfgoedcel wil alle actoren in het veld leren kennen.

Operationele doelstellingen 3.a.2:

De erfgoedcel ontwikkelt kwalitatieve communicatiekanalen om de erfgoedactoren te bereiken.

Operationele doelstellingen 3.a.3:

De erfgoedcel zal deze communicatiekanalen aanwenden en aanbieden met het oog op een dynamische wisselwerking.

Operationele doelstellingen 3.a.3:

De erfgoedcel zorgt voor de uitbouw van inspraak- en overleg waarbij diverse sectoren betrokken zijn.

Beoogde effecten en resultaatsindicatoren

De actoren voelen zich nauw betrokken bij het Wase erfgoedbeleid en de werking van de erfgoedcel. De erfgoed informatie wordt verspreid via diverse informatiekkanalen en de actoren vinden gemakkelijk hun weg naar de erfgoedcel voor informatie, suggesties en advies.

De website van de erfgoedcel van het Land van Waas is een belangrijke bron van informatie, zowel voor de betrokken erfgoedactoren als voor het grote publiek.

- Uitgebouwde website met info over erfgoedcel en erfgoed in het Waasland (operationeel vanaf medio 2006)

→ OK: www.erfgoedcelwaasland.be is online sinds november 2006. De koppeling met de CultuurDatabank is er vanaf voorjaar 2007

- Er is een uitgebreide database met coördinaten van erfgoedactoren

→ OK: *adressendatabank: ..\..\..\Administratie\Adressen\adressen erfgoed 20070516.mdb*

De betrokken erfgoedactoren hebben de gelegenheid hun suggesties en ideeën door te geven aan de tot erfgoedcel. Inspraak en medewerking van de betrokken erfgoedactoren wordt gegarandeerd via projectteams en de plenaire vergadering, die ondertussen verder is aangevuld met nieuwe verenigingen en deskundigen.

- Aantal meningen, problemen en suggesties die de erfgoedcel ontvangt
→ *Dit kunnen we opsommen indien nodig.*
- Twee maal per jaar plenaire vergadering
→ *OK 24/03/05, 16/11/05, 15/03/06, 20/09/06, 21/03/07*

Concrete acties:

- De uitbouw van een eigen website (aansluitend op www.erfgoednet.be).
→ *OK: www.erfgoedcelwaasland.be is online sinds november 2006*
- De erfgoedcel stapt actief naar de medespelers in het veld.
→ *OK*
- Jaarlijkse (ontwerp)actieplannen beschikbaar tegen eind september.
→ *OK: een eerste versie wordt behandeld op de werkgroep beleid / stuurgroep van september*
- Jaarlijks een klare samenvatting van de werkingsverslagen.
→ *OK: [..\..\Jaarverslag\2005Def\jaarverslag2005.pdf](#), [..\..\Website\pdf\jaarverslag2006.pdf](#), [..\..\Website\pdf\verkorteversie_actieplan2007.pdf](#)*
- Informatiefolder over de structuur en de werking van de erfgoedcel.
→ *OK: [..\..\Communicatie\Huisstijl\aanvulling_huisstijl\aanageleverd door Impressant juni 2007\folder\folder druk def.pdf](#)*
- Inspraak organiseren en actief luisteren / signalen detecteren van de actoren en het publiek.
→ *OK: werkgroep beleid, stuurgroep, plenaire vergaderingen, enquêtes*
- Oprichting en organisatie van een projectteam 'beleidsondersteuning'
→ *OK: de werkgroep beleid ging voor de eerste keer door op 13/04/06*

STRATEGISCHE DOELSTELLING 3.B.

DE ERFGOEDCEL ONTWIKKELT EEN COMMUNICATIESTRATEGIE VOOR HET PUBLIEK

Het publiek wordt overspoeld door informatie waardoor het (paradox) steeds minder efficiënt bereikt wordt.

Specifieke en diverse informatiekanalen moeten gericht worden aangewend om het publiek maximaal te informeren en aan te spreken. Deze kanalen moeten aangepast zijn aan de doelgroepen die we willen bereiken.

Ontwikkeling van een eigen huisstijl moet de herkenbaarheid van de Wase erfgoedinitiatieven vergroten.

Operationele doelstellingen 3.b.1.:

Kwalitatieve communicatiekanalen (bestaande en nieuwe) worden aangewend om de informatiestroom naar het publiek zo optimaal mogelijk te laten verlopen.

Operationele doelstellingen 3.b.2.:

De erfgoedcel biedt een door zoveel mogelijk burgers gekende en gebruikte dienstverlening, en verstrekt snel en efficiënt informatie over het erfgoed in het Waasland.

Operationele doelstellingen 3.b.3.

De erfgoedcel ondersteunt de actoren in hun eigen communicatie naar het publiek.

Beoogde effecten en resultaatsindicatoren

Het publiek wordt efficiënt en duidelijk geïnformeerd over het erfgoedbeleid en de erfgoedinitiatieven in het Waasland. Het publiek kent de erfgoedcel en weet waarvoor de erfgoedcel staat.

- er is een huisstijl

→ OK

- aantal publieks- en/of persmomenten

→ OK: 4 publieks- en persmomenten

- bereikbaarheid van de erfgoedcel (permanentie, zitdag, ...)

→ OK: steeds permanentie bij de erfgoedcel van 8u30 tot 17u en via gsm ook buiten de kantooruren.

Zitdagen gingen een paar keer door, maar werden wegens beperkt succes afgevoerd. De meeste mensen springen gewoon binnen of mailen.

Concrete acties:

- Potentieel aan promotiekanalen in het Waasland wordt aangewend.

- Verkennende gesprekken met Toerisme Waasland.

→ OK, zelfs samenwerking in acties: gezamenlijk infomoment op 04/07/07, MuWa publicatie

- Optimaal gebruik van de (inter-)gemeentelijke communicatiekanalen.

- Ontwikkeling en gebruik van een eigen huisstijl.

→ OK

- Detectie van signalen uit het publiek.

- Organiseren van geregelde publieks- en/of persmomenten (bv. acties rond Erfgoeddag).

→ OK: reeds verschillende acties: vooropeningen Erfgoeddag 11/04/05 in Kasteel Blauwendael, 15/04/06 in het Rijksarchief Beveren, 15/04/07 in Roommanmolen; opening Archief op het Spoor 17/11/06 in De Zaat

- De media worden maximaal geïnformeerd en benut.

→ OK via persberichten en gerichte mailing

- Ontwikkeling eigen website met alle Wase en lokale erfgoedinitiatieven.

→ OK: www.erfgoedcelwaasland.be is online sinds november 2006

- Inspraak organiseren en actief luisteren en signalen detecteren van het publiek

STRATEGISCHE DOELSTELLING 4

DE ERFGOEDCEL BEVORDERT DE SAMENWERKING ROND ERFGOED IN HET WAASLAND. DE ERFGOEDCEL IS DE OLIE DIE DEZE SAMENWERKING GESMEERD LAAT VERLOPEN.

Samenwerking tussen diverse actoren heeft de voorbije jaren reeds bewezen dat het de reikwijdte en kwaliteit van de werking van de betrokken actoren en initiatieven verhoogt.

Een versterking van bestaande samenwerkingsverbanden en stimuleren van nieuwe kan de slagkracht van het erfgoedveld sterk verbeteren. Deze samenwerking kan zich situeren op intra-, inter-, en transsectoraal niveau, en moet leiden tot een verhoogde kwaliteit op het vlak van behoud en beheer en publiekswerking.

Operationele doelstellingen 4.1:

De erfgoedcel bouwt een eigen netwerking uit en legt nieuwe contacten.

Operationele doelstellingen 4.2:

De erfgoedcel ontwikkelt nieuwe en ondersteunt bestaande samenwerkingsinitiatieven.

Operationele doelstellingen 4.3:

De erfgoedcel stimuleert in het bijzonder de intergemeentelijke relaties op vlak van erfgoed.

Operationele doelstellingen 4.4:

De erfgoedcel werkt nauw samen met de bestaande samenwerkingsverbanden.

Operationele doelstellingen 4.5:

De erfgoedcel Waasland participeert aan het convenantenoverleg en brengt hier problemen aan.

Operationele doelstellingen 4.6:

De erfgoedcel Waasland erkent het belang van de vrijwilligers en stimuleert en ondersteunt hen in hun werking.

Beoogde effecten en resultaatsindicatoren

De lokale netwerking en coherentie tussen de sectorale erfgoedactoren en de kennis van elkaars werking is verbeterd. De erfgoedactoren binnen het Waasland zijn op de hoogte van elkaars activiteiten en werken regelmatig samen rond erfgoedprojecten en -initiatieven.

- aantal samenwerkingsinitiatieven (projecten)
→ *OK in alle projecten wordt samen gewerkt met verschillende (soorten) partners; een aantal voorbeelden: Archief op het spoor, Beeldbank Waasland, contactavond voor kerkelijk roerend erfgoed, Erfgoeddag, MuWa publicatie, reuzen, Wase griezilverhalen*
- aantal actoren die betrokken zijn bij samenwerkingsinitiatieven
→ *OK indien nodig kan hiervan een optelsom gemaakt worden*
- aantal vragen en contacten in verband met mogelijke samenwerking
→ *OK indien nodig kan hiervan een lijstje gemaakt worden*

Concrete acties:

- Tegen eind 2005 hebben de erfgoedcel en het Waas Archievenoverleg een eerste concept uitgewerkt voor een rondreizende tentoonstelling over archieven.
→ *OK*
- De erfgoedcel informeert en documenteert zich maximaal over de bestaande samenwerkingsinitiatieven.
→ *OK via de Ronde van het Waasland*
- De erfgoedcel detecteert en speelt in op mogelijke raakvlakken tussen de erfgoedactoren.
→ *OK doorheen de volledige werking*
- Samenwerking met bestaande Wase intergemeentelijke cultuurinitiatieven.

→ OK met MuWa (MuWa publicatie, Erfgoeddag), WAO (Archief op het spoor), Toerisme Waasland (infomoment voor schepenen, MuWa publicatie), KOKW (inventarisatie), BiblioWaas (Wase griezelverhalen, Erfgoeddag); reeds gesprekken met ADW, Wacco

▪ De erfgoedcel werkt mee aan de verdere inbedding van en communicatie rond de Beeldbank Waasland.

→ OK de coördinatie is volledig in handen van de Erfgoedcel Waasland

STRATEGISCHE DOELSTELLING 5

DE ERFGOEDCEL GROEIT UIT TOT HET EXPERTISECENTRUM VOOR HET WASE ERFGOED. IN DIE ZIN IS DE ERFGOEDCEL DE MOTOR VAN HET WASE ERFGOEDGEBEUREN.

Zowel binnen als buiten het Waasland is er heel wat erfgoedexpertise opgebouwd. Deze expertise is evenwel niet steeds gekend bij de actoren en kennis stroomt soms moeizaam door naar het veld.

Door het bundelen van informatie en opvolgen van de evoluties wil de erfgoedcel uitgroeien tot een centraal aanspreekpunt. De erfgoedcel bouwt eigen expertise op, zorgt voor doorstroming naar het veld en verwijst door naar deskundigen bij specifieke problemen.

Operationele doelstellingen 5.1:

De erfgoedcel geeft de aanzet tot studie- en denkwerk rond schaalvergroting m.b.t. visie-ontwikkeling betreffende een geïntegreerd Waas erfgoedbeleid-, behoud en beheer, collectiemobiliteit, depotruimte en selectie- en afstotingsbeleid.

Operationele doelstellingen 5.2:

De erfgoedcel bouwt expertiseplatformen op.

Operationele doelstellingen 5.3:

De erfgoedcel legt een documentatiebank (analoog en digitaal) aan van erfgoedpublicaties.

Operationele doelstellingen 5.4:

De erfgoedcel coördineert de publicatie van werken rond het Wase erfgoed.

Beoogde effecten en resultaatsindicatoren

De lokale expertise en de optimalisering en uitwisseling van deze expertise op diverse werkvelden zijn toegenomen.

De ervaringen in het Land van Waas m.b.t. het voeren van een regionaal geïntegreerd erfgoedbeleid werken inspirerend voor andere regio's.

▪ aantal vormingsuren van erfgoedcel

→ OK een aantal voorbeelden: Infosessie doeltreffend communiceren over de Erfgoeddag (26/01/06), Studiedag Culturele diversiteit (20/02/06), Vorming filosofie erfgoedconvenants en praktijk (22/02/06), Algemene infovergadering vrijwilligerswerk (20/03/06), Seminarie culturele diversiteit (12/06/06), Traject beleidsplanning Sint-Niklaas (24/10/06), Studiedag thesauri (06/11/06), Opleiding eXopera (15/09/06),

Opleiding Memorix (13/11/06), Workshop digitalisering fotomateriaal (21/11/06), Werkwinkel Weet wat je in huis hebt (02/12/06), Dag van de cultuurcommunicatie (04/12/06), Opleiding invoeren in de cultuurdatabank (06/12/06)

- olijsting van aanwezige expertise is gebeurd

→ OK lijst met expertise

- documentatiebank is aanwezig

→ de Erfgoedcel Waasland heeft een aantal interessante publicaties die uitleenbaar zijn

- aantal publicaties van de erfgoedcel

→ OK

2005	2006	2007
Erfgoedkaart Erfgoeddag	Programmabrochure Erfgoeddag	Programmabrochure Erfgoeddag
	Gazette van Pietje Waes	Folder Erfgoedcel Waasland
	DVD Het leven zoals het is	MuWa publicatie
		Griezelverhalen uit het Waasland

+ allerhande folders en uitnodigingen

- aantal georganiseerde vormingsmomenten

→ OK

2006	2007
Plenaire vergadering 15/03: Inventarisatie en registratie met demo Invulboek	Plenaire vergadering 21/03: nieuwe vrijwilligerswet
Plenaire vergadering 20/09: Mondelinge Geschiedenis	Opleiding Wase griezelverhalen vertellen – 2 soorten sept – okt
Cursus Mondelinge Geschiedenis: 05/12, 12/12 en 16/01	

- aantal adviezen en doorverwijzingen

→ OK indien nodig kan hiervan een lijstje gemaakt worden

- aantal vragen en contacten in verband met mogelijke samenwerking

→ OK indien nodig kan hiervan een lijstje gemaakt worden

Concrete acties

- De erfgoedcoördinatoren volgen geregeld vormingsmomenten rond erfgoedbeleid.

→ OK een aantal voorbeelden: Infosessie doeltreffend communiceren over de Erfgoeddag (26/01/06),

Studiedag Culturele diversiteit (20/02/06), Vorming filosofie erfgoedconvenants en praktijk (22/02/06),

Algemene infovergadering vrijwilligerswerk (20/03/06), Seminarie culturele diversiteit (12/06/06), Traject

beleidsplanning Sint-Niklaas (24/10/06), Studiedag thesauri (06/11/06), Opleiding eXopera (15/09/06),

Opleiding Memorix (13/11/06), Workshop digitalisering fotomateriaal (21/11/06), Werkwinkel Weet wat je in

huis hebt (02/12/06), Dag van de cultuurcommunicatie (04/12/06), Opleiding invoeren in de cultuurdatabank

(06/12/06)

- Onderzoek naar aanwezige expertise bij erfgoedactoren en –deskundigen binnen en buiten het Land van Waas.

→ OK

- Aanwezige expertise benutten door organiseren van vormingsmomenten (bv. rond immaterieel erfgoed).

→ OK

2006	2007
<i>Plenaire vergadering 15/03: Inventarisatie en registratie met demo Invulboek</i>	<i>Plenaire vergadering 21/03: nieuwe vrijwilligerswet</i>
<i>Plenaire vergadering 20/09: Mondelinge Geschiedenis</i>	<i>Opleiding Wase griezelverhalen vertellen – 2 soorten sept – okt</i>
<i>Cursus Mondelinge Geschiedenis: 05/12, 12/12 en 16/01</i>	

- Adviseren en doorverwijzen van actoren met specifieke vragen naar specialisten.
→ *OK indien nodig kan hiervan een lijstje gemaakt worden*
- De erfgoedcel maakt tegen eind 2006 een inventaris van recente lokale erfgoedpublicaties (standaardwerken) die ook bruikbaar is als inspiratie voor een erfgoedhoek van de lokale bibliotheken.
→ *Dit is nog niet gebeurd.*
- De erfgoedcel brengt tegen eind 2008 een eigen publicatie uit met een aantal voorbeeldpraktijken van lokale (Wase) erfgoedprojecten.
→ *Dit is nog niet gebeurd. Is dit nuttig?*

STRATEGISCHE DOELSTELLING 6

DE ERFGOEDCEL VERGROOT HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK VOOR HET ERFGOED EN VERHOOGT DE PUBLIEKSPARTICIPATIE.

Elk erfgoedbeleid dient gericht te zijn op de betrokkenheid van een zo ruim mogelijk publiek. Een versterking van de publieksparticipatie is dat ook een belangrijk doel.

Een divers aanbod, verbonden met de hedendaagse leefwereld, moet zowel het ruime publiek als specifieke doelgroepen aanspreken. Dit moet tevens leiden tot een ruimere actieve betrokkenheid. Erfgoed wordt een interessante, uitdagende, boeiende vrijetijdsbesteding, wat moet leiden tot een grotere instroming van nieuwe vrijwilligers bij de erfgoedactoren en waarbij de vergrijzing wordt omgebogen.

De erfgoedcel concentreert zich op intergemeentelijke Wase publieksprojecten en zorgt voor een degelijke doorstroming van visie, methodes en informatie naar de actoren voor toepassing op lokaal niveau.

Operationele doelstellingen 6.1:

De erfgoedcel gaat op zoek naar gemeentegrensoverschrijdende erfgoedthema's en zet hier rond projecten op in samenwerking met de betrokken erfgoedactoren.

Operationele doelstellingen 6.2:

De erfgoedcel voert een actief communicatiebeleid naar het publiek.

Operationele doelstellingen 6.3:

De erfgoedcel zet activiteiten op in het kader van een actieve publieksparticipatie met aandacht voor doelgroepenwerking.

Operationele doelstellingen 6.4:

De erfgoedcel helpt de lokale actoren om de Wase geïntegreerde/integrale visie op publiekswerking ook toe te passen op lokale initiatieven.

Operationele doelstellingen 6.4:

De erfgoedcel zet innoverende initiatieven en projecten op.

Beoogde effecten en resultaatsindicatoren

Het publieksbereik is groter door een gericht erfgoedaanbod waarbij het publieksbewustzijn en – betrokkenheid gegroeid is.

Het erfgoedaanbod in het Waasland is meer gevarieerd en er is een aangepast aanbod voor specifieke doelgroepen.

De media besteden meer aandacht aan het Wase erfgoed.

- er is een aangepast aanbod voor doelgroepen

→ *OK een aantal voorbeelden: flyer met aandacht voor kinderactiviteiten in programmabrochure Erfgoeddag 2006, 2 informatielagen in Archief op het spoor, Wase griezelverhalen voor +10, MuWa publicatie bv. biomenu*

- aantal overkoepelende Wase erfgoedactiviteiten

→ *OK alle grote projecten zijn overkoepeld Waas; een aantal voorbeelden: Archief op het spoor, Beeldbank Waasland, contactavond voor kerkelijk roerend erfgoed, Erfgoeddag, MuWa publicatie, reuzen, Wase griezelverhalen*

- aantal bezoekers of toeschouwers bij erfgoedactiviteiten

→ *Hierop hebben we weinig zicht*

- aantal verenigingen en instellingen die zelf initiatief nemen tot of deelnemen aan erfgoedprojecten nemen toe

→ *We hebben daarover een idee voor de “eigen” projecten, maar nog niet voor lokale projecten*

- aantal leden bij de erfgoedverenigingen stijgt

→ *Hierop hebben we weinig zicht. Dit is trouwens een erg ambitieus effect na een goede 2 jaar*

Concrete acties:

- De erfgoedcel zoekt overkoepelende en wervende thema's.

→ *OK een aantal voorbeelden: verhalen van gewone personen in Archief op het spoor, reuzen, Wase volksverhalen laten omvormen tot griezelverhalen, mensen met hun erfgoed*

- De erfgoedcel legt contacten met doelgroepen en representatieve vertegenwoordigers.

→ *Dit is nog niet zo veel gebeurd.*

- De erfgoedcel organiseert zelf projecten in nauw overleg met de bestaande erfgoedactoren.

→ *OK*

- De erfgoedcel stimuleert de erfgoedactoren bij het organiseren van erfgoedinitiatieven.

→ *OK via netwerking*

- De erfgoedcel bouwt goede contacten uit met de media.

→ *OK regelmatige persaandacht*

STRATEGISCHE DOELSTELLING 7

DE ERFGOEDCEL BRENGT DE MAATSCHAPPELIJKE RELEVANTIE VAN HET ERFGOED VOORTDUREND ONDER DE AANDACHT

Onze huidige culturele, maatschappelijke, en ruimtelijke identiteit wordt in belangrijke mate bepaald door onze historische context. Toch is het erfgoed zelden een aandachtspunt bij het bepalen van ontwikkelingsperspectieven in andere domeinen (dit in tegenstelling tot bv. economie, landbouw, mobiliteit, ...).

Door het versterken van het erfgoedveld en verhogen van de betrokkenheid van het publiek met aandacht voor de hedendaagse context wordt het belang van het erfgoed benadrukt in relatie tot andere beleidsdomeinen en wordt de maatschappelijke relevantie verduidelijkt. Het is van groot belang voor de huidige samenleving dat erfgoed, ongeacht zijn vorm, voortdurend wordt geactualiseerd. Indien deze actualisering ontbreekt, dreigt onze samenleving immers een belangrijk gedeelte van zijn identiteit te verliezen.

Operationele doelstellingen 7.1:

De erfgoedcel stimuleert de erfgoedsector bij de beleidsplanning in andere sectoren (zoals de culturele, toeristische sector, ruimtelijke ordening...).

Operationele doelstellingen 7.2:

De erfgoedcel stimuleert het opzetten van globale projecten die het erfgoed contextualiseren in de hedendaagse maatschappij.

Operationele doelstellingen 7.3:

De erfgoedcel kaart structurele problemen aan en houdt deze actueel op alle beleidsniveaus.

Beoogde effecten en resultaatsindicatoren:

Het cultureel erfgoed dat zijn betekenis heeft verloren of dreigt te verliezen, krijgt opnieuw de nodige symbolische en effectieve slagkracht doordat het in een eigentijdse, historische, maatschappelijke en ruimtelijke context wordt geplaatst.

- verhoogde aandacht voor erfgoed in andere beleidsdomeinen

Concrete acties:

- De erfgoedcel tast het terrein af voor mogelijke samenwerkingsprojecten tussen erfgoedactoren en 'hedendaagse' culturele actoren zoals academies en gemeenschaps- en cultuurcentra.

→ *OK er zijn reeds gesprekken geweest*

- de erfgoedcel stimuleert vertegenwoordiging van de erfgoedsector in structurele overlegorganen en onderhoudt contacten via haar partners

→ *wat wordt hier bijvoorbeeld mee bedoeld?*

- De erfgoedcel maakt lokale besturen en organisaties attent op de nakende teloorgang of het dreigende verdwijning van erfgoedsites, verhalen, gebruiken e.d.

→ *Dit gebeurt ad hoc*

STRATEGISCHE DOELSTELLING 8

DE ERFGOEDCEL BEVORDERT DE INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING ROND ERFGOED EN GEEFT IMPULSEN AAN HET GEMEENTELIJK ERFGOEDBELEID

De erfgoedcel bevordert een intergemeentelijk erfgoedbeleid met respect voor en gelijkwaardigheid van de acht Wase gemeenten.

De oprichting van de erfgoedcel betekent niet dat er geen nood meer is aan een lokaal gemeentelijk erfgoedbeleid. Binnen de intergemeentelijke context worden de participerende gemeenten ertoe aangezet om ook globaal hun patrimonium zorgvuldig en actief te beheren en ontsluiten. Intergemeentelijke oplossingen kunnen een duurzaam antwoord bieden op de lokale erfgoedproblematiek. Binnen een globale Wase erfgoedvisie wordt steeds gezocht naar de meest efficiënte oplossing: hetzij Waas, hetzij lokaal, hetzij door samenwerking tussen twee of meerdere lokale besturen, waardoor op alle niveaus een nieuwe dynamiek kan ontstaan.

Operationele doelstellingen 8.1:

Via bundelingen van activiteiten en middelen zet de erfgoedcel intergemeentelijke projectwerkingen op, die ook minder 'actieve' gemeenten extra kunnen stimuleren.

Operationele doelstellingen 8.2:

De erfgoedcel stimuleert de gemeenten om bewust na te denken over hun eigen lokaal erfgoedbeleid.

Operationele doelstellingen 8.3:

De erfgoedcel zoekt samen met de gemeenten naar intergemeentelijke oplossingen, ook voor lokale erfgoedproblematiek.

Operationele doelstellingen 8.4:

De erfgoedcel stimuleert het gestructureerd overleg en samenwerking tussen de erfgoedactoren over de gemeenten en sectoren heen.

Beoogde effecten en resultaatsindicatoren

De streekgerichte en gemeenteoverschrijdende benadering wordt ook op het vlak van erfgoedbeleid een evidentie binnen het Land van Waas.

De ervaringen met en de resultaten van het intergemeentelijk of regionaal samenwerken rond erfgoed in het Land van Waas werken inspirerend voor andere regio's.

In het lokaal gemeentelijk erfgoedbeleid is een nieuwe dynamiek merkbaar.

- aantal deelnames van gemeenten en organisaties aan Erfgoed- en Open Monumentendag
→ *OK indien nodig kan hiervan een lijstje gemaakt worden*
- aantal gemeentelijke initiatieven rond erfgoed
→ *Hierop hebben we weinig zicht, maar dat zal worden opgevraagd in de loop van de beleidsplanning*
- erfgoed is als volwaardige thema opgenomen in de gemeentelijke cultuurbeleidsplannen

→ *Hierop hebben we weinig zicht, maar dit zal worden opgevolgd*

Concrete acties

- Actieve promotie van en deelname aan Erfgoed- en Openmonumentendagen.

→ *OK voor de Erfgoeddag*

- De erfgoedcel wordt betrokken bij de opmaak van de gemeentelijke cultuurbeleidsplannen.

→ *Dit is voorlopig nog niet gebeurd*

- De erfgoedcel bevordert het denken rond een regionaal archief.

→ *OK in het kader van het Wetenschappelijk onderzoek erfgoedcollecties in het Land van Waas wordt dit meegenomen.*

- De erfgoedcel stimuleert het denken rond een regionaal museaal depot.

→ *OK in het kader van het Wetenschappelijk onderzoek erfgoedcollecties in het Land van Waas, het nieuwe Erfgoeddecreet en de ontwikkelingen bij het STem wordt dit meegenomen.*

- De erfgoedcel bevordert het denken rond optimale en efficiënte collectievorming en gespecialiseerde thematische musea.

→ *OK in het kader van het Wetenschappelijk onderzoek erfgoedcollecties in het Land van Waas wordt dit meegenomen.*

Bijlage – (Erfgoed)organisaties in het Land van Waas

De verschillende organisaties worden voorgesteld aan de hand van hun missies – indien deze geformuleerd werden – of aan een algemene omschrijving.

1. HEEMKUNDIGE EN OUDHEIDKUNDIGE KRINGEN

1.1 Heemkundige Kring 't Sireentje (Waasmunster)

Het bewaren van erfgoed staat centraal bij de Heemkundige Kring 't Sireentje. De focus ligt lokaal: “alles wat te maken heeft met de geschiedenis van de gemeente en wat waardevol is om te bewaren: volks, verbonden met geschiedenis van gemeente.

1.2 Heemkundige Kring Braem (Elversele)

De Heemkundige Kring Braem werd opgericht in 1968 en ontleende zijn naam aan ridder Godevaert Braem, hoofdbaljuw van het Waasland, die in 1452 onthoofd werd en begraven in de parochiekerk van Elversele. De Heemkundige Kring Braem richt zich in de eerste plaats op het erfgoed van Elversele.

1.3 Heemkundige Kring d'Euzie (Stekene)

De Heemkundige Kring d'Euzie werd opgericht in 1981 en focust zich op het behoud en beheer van erfgoed met betrekking tot Kemzeke, Klein-Sinaai, Koewacht en Stekene. Vanuit deze optiek beheren ze ook het Museum Oud-Station (zie ook huisvesting). Jaarlijks organiseert de Heemkundige Kring d'Euzie twee tentoonstellingen over het Stekense erfgoed.

1.4 Heemkundige Kring De Kluize (Sint-Gillis-Waas)

De Heemkundige Kring De Kluize, die het museum beheert, wil de geschiedenis van de gemeente beschrijven aan de hand van beelden (foto's) en teksten. De fotocollectie is het belangrijkste.

1.5 Heemkundige Kring De Souvereinen (Lokeren)

Heemkundige Kring De Souvereinen, gesticht in 1969, is een vereniging voor de studie van en de kennisverspreiding over de lokale geschiedenis, de heemkunde, de volkskunde, occasioneel ook familiekunde, folklore en archeologie.

De Heemkundige Kring De Souvereinen ontvangt Vlaamse subsidie voor hun tijdschrift.

1.6 Heemkundige Kring Den Dissel (Sinaai)

De bevordering van de studie van de plaatselijke geschiedschrijving en alle andere aspecten van de lokale heemkunde - promotie, bevestiging en beschutting van het lokale erfgoed, vervoering en het behoud van heemkundig erfgoed. Heemkundige Kring Den Dissel werkt mee aan tentoonstellingen over Sinaai en bouwt een documentair archief over Sinaai uit.

Rek. 091-0007009-54
BTW BE 0206.460.639

Lamstraat 113
9100 Sint-Niklaas

T 03 776 65 93
F 03 777 97 39

erfgoedcel@icwaas.be
www.erfgoedcelwaasland.be

1.7 Heemkundige Kring Nieuwkerken 200/700 (Nieuwkerken)

Het bewaren van erfgoed van Nieuwkerken (archief en voorwerpen). Het volksleven in Nieuwkerken vroeger registreren. De Heemkundige Kring Nieuwkerken-Waas 200/700 doet dit onder andere door het openhouden van een museum.

1.8 Heemkundige Kring Wissekerke (Bazel)

De Heemkundige Kring Wissekerke werd opgericht in 1976. De missie van de Heemkundige Kring Wissekerke is: de bewaring, instandhouding, verzamelen van alle materiële uitingen en merkwaardigheden van het culturele leven in heden en verleden van Bazel, Kruibeke, Rupelmonde en Steendorp. De Heemkundige Kring Wissekerke neemt dit als uitgangspunt voor de verwerving en/of afstoting van erfgoed. Door de kleine behuizing is het echter niet mogelijk om grote stukken te aanvaarden. In het heemkundig museum is ook een cafeetje 'de drij klakken'. Als vergaderruimte en rustplaats heeft dit een sterke sociale functie. De leden van de Heemkundige Kring Wissekerke suggereren daarom om nauwer te gaan samenwerken met bijvoorbeeld Museum De Schuur of andere verenigingen in de regio.

1.9 Hertogelijke Heemkundige Kring Het Land van Beveren

De missie van de Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren is:

- de studie van de geschiedenis in het algemeen en in het bijzonder de heemkunde en het erfgoed van de gemeente Beveren en omstreken en het bevorderen van de studie en de belangstelling voor deze onderwerpen
- het ijveren voor het behoud van historische, heemkundige, culturele en historisch-landschappelijk waardevolle elementen in de gemeente Beveren en omstreken
- het uitdragen van deze geschiedenis, heemkunde en erfgoed naar het publiek
- het aanleggen van documentatie omtrent deze werkgebieden
- het verzamelen en/of verwerven van voorwerpen, documentatie en andere over deze werkgebieden.

De Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren werd opgericht in 1957 en vierde in 2008 een halve eeuw erfgoedzorg.

De Hertogelijke Heemkundige Kring Het Land van Beveren ontvangt Vlaamse subsidie voor hun tijdschrift 'Het Land van Beveren'.

1.10 Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas

De Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas (KOKW) is een organisatie met een lange traditie. Het is één van de oudste historische kringen van Vlaanderen. Opgericht in de 19de eeuw door notabelen uit Sint-Niklaas, heeft de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas vanaf dat moment intensief objecten, documenten en boeken verzamelt. De focus lag daarbij op het hele Waasland. De grootste opdracht is het publiceren van de Annalen (nu deel 110). Deze bevatten bouwstenen voor de geschiedenis van de regio. Daarnaast legt de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas zich toe op het beschikbaar stellen van de bibliotheek, het documentatiecentrum en het archief. Over de toekomst van de museale verzameling beraadt de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas zich momenteel. De Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas heeft de intentie het beheer van de

voorwerpen over te dragen aan de stad en zich te concentreren op verwerving en beheer van archief, documentatie en bibliotheek.

De Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas ontvangt Vlaamse subsidie voor hun tijdschrift 'Het Land van Beveren'.

2. PRIVAATRECHTERLIJKE ARCHIEVEN

2.1 Archief de Bergeyck

Het Archief de Bergeyck stelt zich tot doel het behoud, beheer en de verdere ontsluiting van het privé-familiearchief de Bergeyck onder beheer van de gemeente Beveren.

2.2 Archief Vilain XIII

Het archief wordt momenteel beheerd door de Stichting Vilain XIII. Dit gebeurt in samenwerking met de gemeente en de familie Vilain XIII.

Het archief kent een lange geschiedenis. In 1971 werd het overgebracht naar het Rijksarchief Gent. In 2006 vond een overbrenging van Rijksarchief Gent naar Kasteel Wissekerke plaats, waar de Stichting Vilain XIII onderdak kreeg voor het archief. Het archief beslaat de periode 1568-1969.

3. GEMEENTELIJKE ARCHIEVEN

3.1 Gemeentearchief Beveren

De archiefdienst formuleert de missie als volgt: "de archiefdienst staat in voor het gestructureerd en kwalitatief bewaren en beheren van de documenten, de dossiers en de registers die de gemeentelijke administratie produceert. Het gaat hier zowel om de documenten van de acht deelgemeenten, als om de dossiers die de gemeentelijke diensten vandaag behandelen. Een efficiënt document- en archiefbeheer waarin zowel papieren als digitale dragers centraal staan, biedt garanties voor een moderne en transparantere dienstverlening die kadert in de openbaarheid van bestuur. Anderzijds garandeert deze zorgzame omgang met de eigen archieven ook dat toekomstige generaties toegang zullen hebben tot 'het geheugen' van de gemeente."

3.2 Gemeentearchief Kruiseke

Het gemeentearchief bewaart archiefdocumenten van het gemeentebestuur als ondersteuning voor de stadsdiensten, als verantwoording tegenover de burger en vanwege algemeen cultuurhistorisch belang.

3.3 Gemeentearchief Sint-Gillis-Waas

Het erfgoed van de gemeente bewaren voor de toekomst en mensen laten beseffen dat het archief waarde heeft.

3.4 Gemeentearchief Stekene

Het gemeentearchief bewaart archiefdocumenten van het gemeentebestuur als ondersteuning voor de stadsdiensten, als verantwoording tegenover de burger en vanwege algemeen cultuurhistorisch belang.

3.5 Gemeentearchief Temse

Het gemeentearchief bewaart archiefdocumenten van het gemeentebestuur als ondersteuning voor de stadsdiensten, als verantwoording tegenover de burger en vanwege algemeen cultuurhistorisch belang.

3.6 Gemeentearchief Waasmunster

Het gemeentearchief bewaart archiefdocumenten van het gemeentebestuur als ondersteuning voor de stadsdiensten, als verantwoording tegenover de burger en vanwege algemeen cultuurhistorisch belang.

3.7 Stadsarchief Lokeren

Het Stadsarchief Lokeren neemt het beheer van de stedelijke archivalia op zich. Door zijn focus op cultuur en geschiedenis, gaat het in de eerste plaats om statische archieven.

3.8 Stadsarchief Sint-Niklaas

Het stadsarchief bewaart en ontsluit archiefdocumenten van het stadsbestuur als ondersteuning voor de stadsdiensten, als verantwoording tegenover de burger en vanwege algemeen cultuurhistorisch belang. Het archief draagt kennis en ervaring over aan de erfgoedsector en aan het brede publiek.

4. OCMW ARCHIEVEN

4.1 OCMW archief Beveren

Het archief bewaart de archiefdocumenten van het OCMW.

4.2 OCMW archief Kruibeke

Het archief bewaart de archiefdocumenten van het OCMW.

4.3 OCMW archief Lokeren

Het archief bewaart de archiefdocumenten van het OCMW.

4.4 OCMW archief Sint-Gillis-Waas

Het archief bewaart de archiefdocumenten van het OCMW.

4.5 OCMW archief Sint-Niklaas

Archiefbeheer is een wettelijke verplichting en dient voor historisch onderzoek.

4.6 OCMW archief Stekene

Het archief bewaart de archiefdocumenten van het OCMW.

4.7 OCMW archief Temse

Het archief bewaart de archiefdocumenten van het OCMW.

4.8 OCMW archief Waasmunster

Het archief bewaart de archiefdocumenten van het OCMW.

5. DOCUMENTATIECENTRA

5.1 Bibliotheca Wasiana

Alles wat gedrukt, geschreven of op band, plaat of cd is opgenomen over het Waasland of door Waaslanders en voor zijn bewoners bewaart en beschikbaar stelt

5.2 Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas

Cfr. hierboven

6. MUSEA

6.1 Edgar Tinelmuseum (Sinaai)

De gedachtenis aan Tinel in Sinaai en daarbuiten levendig houden, met speciale aandacht voor zijn jeugd (die hij tot zijn 9de doorbracht in Sinaai). Het dorp Sinaai heeft de componist Edgar Tinel herdacht vanaf de jaren 1950 met feesten en andere activiteiten. Naast de lokale bevolking richt het museum zich op muziekliefhebbers in het algemeen.

6.2 Gemeentelijk Heemkundig museum Beveren (Beveren)

Beheerd door de Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren

Cfr. hierboven

6.3 Gemeentemuseum Temse (Temse)

Beheerd door de Gemeente Temse en de Beheerraad

Het Gemeentemuseum Temse, eigendom van het gemeentebestuur, werd in 1942 gesticht door de toenmalige schepen van onderwijs, Jean Boeykens. Het huidige museumgebouw werd officieel geopend op 18 november 1983. De gevel werd eind 1997 gerenoveerd. In de nabije toekomst zijn er renovatiewerken gepland. Het Gemeentemuseum Temse focust op de bijzondere facetten van de historiek van de gemeente: schip en scheepsbouw, archeologie, de heilige Amelberga (patrones van Temse).... Daarnaast wordt sinds 1973 jaarlijks een jaarboek gepubliceerd.

6.4 Heemkundig Museum Nieuwkerken 200/700 (Nieuwkerken)

Beheerd door Heemkundige Kring Nieuwkerken 200/700

Cfr. hierboven

6.5 Heemmuseum Wissekerke (Bazel)

Beheerd door Heemkundige Kring Wissekerke

Cfr. hierboven

6.6 Heemmuseum Waasmunster (Waasmunster)

Beheerd door Heemkundige Kring 't Sireentje

Cfr. hierboven

6.7 Historisch Pijp- en Tabaksmuseum (Sint-Niklaas)

De educatief opgebouwde collectie toont u de ontwikkeling in formaat en vorm van de keipijp vanaf 1492 (de ontdekking van Amerika en van de tabak) tot heden. De steeds mooiere versieringen liepen samen met een groei in kwaliteit. De toepassing van de Chinese porselein-techniek luide in 1710 het begin in van de Duitse "Gestechpfeifen". Deze werden echter snel verdrongen door de koningin, de meerschuiimpijp (1723) tal van prachtig gesculpteerde meesterwerkjes bewijzen de oneindige mogelijkheden van deze delfstof. Sinds 1821 heerst de Bruyere-pijp. Naast deze vier grote klassen vindt u een aantal opmerkelijke items i.v.m. tabak, sigaren, sigaretten,... Tenslotte kan u de exoten uit Afrika, Azië, en Noord-en Zuid-Amerika bewonderen.

6.8 Huis van de evolutie (Sint-Gillis-Waas)

Mensen boeien met natuurhistorie, hen confronteren met uitgestorven levende wezens en hen zorgzaam leren omgaan met natuur. Het museum richt zich op het hele land en zelfs het buitenland. Er is weinig inhoudelijke binding van de collectie met de regio, afgezien van enkele stukken die uit de regio afkomstig zijn.

6.9 Landbouwmuseum Stekene (Stekene)

Beheerd door de Landelijke Gilde Stekene

Het Landbouwmuseum van Stekene werd opgericht in 2000 en wordt beheerd door de Landelijke Gilde. De missie van het Landbouwmuseum is niet duidelijk geformuleerd. Ze focussen voornamelijk op landbouw bedrijvigheid van eind 19de en begin 20ste eeuw. Een 40-tal van de 300 tentoongestelde werktuigen die vroeger werden gebruikt bij het beoefenen van de boerenstiel, dateren van de jaren 1920. De collectie bevat een aantal unieke exemplaren, waaronder een rapenplukker. Het museum werd heel recent uitgebreid met een hele reeks machines en werktuigen, die vroeger gebruikt werden bij de vlasteelt en –bewerking.

6.10 Museum De Swaene (Elversele)

Beheerd door Heemkundige Kring Braem

Cfr. hierboven

6.11 Museum Heraldiek Benelux (Temse)

Beheerd door de Gemeente Temse

Dit museum werd opgericht in 1982 en sinds 1985 eigendom van de gemeente. Het museum is gewijd aan wapenschilden, vlaggen en eretekens. De collectie is het resultaat van het verzamelwerk van Jean Boeykens.

6.12 Museum Oud-Station (Stekene)

Beheerd door Heemkundige Kring d'Euzie

Cfr. hierboven

6.13 Museum Oud Gemeentehuis (Sint-Pauwels)

Beheerd door Heemkundige Kring De Kluize

Cfr. hierboven

6.14 Museum Oud Vrederecht (Sint-Gillis-Waas)

Beheerd door Heemkundige Kring De Kluize

Cfr. hierboven

6.15 Regionaal Politiemuseum –en documentatiecentrum van het Land van Waas

Het Regionaal Politiemuseum en -documentatiecentrum bestaat voornamelijk uit de verzameling van een oud-politieman, aangevuld met materiaal van een gezelligheidsvereniging van oud-politiemensen. Het museum dat er ooit zou moeten komen, zou over het dagelijkse leven van de politie in het Waasland moeten gaan. Voorwerpen en documentatie daarover vormen de kern van de collectie.

6.17 Museum van de Abdij Roosenberg (Waasmunster)

Beheerd door Abdij Roosenberg

De Abdij van Roosenberg is zich goed bewust van de lange traditie en wil deze in ere houden: "de abdij heeft een erfenis uit het verleden, die toebehoort aan de gemeenschap en daarom wordt deze opengesteld voor de gemeenschap."

6.18 Priester Poppemuseum (Temse)

Priester Poppe (Temse, 18/12/1890-Moerzeke 10/6/1924) was in 1916 hoofdman van de studentenbond Temsche Voorwaarts. Hij was achtereenvolgens onderpastoor op de Sint-Coletaparochie in Gent, directeur van de Zusters van Sint-Vincentius a Paulo in Moerzeke en vanaf 1922 tot aan zijn dood geestelijke begeleider in Leopoldsburg van de geestelijken die er hun legerdienst deden. Het proces tot zaligverklaring werd in 1966 bij de Congregatie der Riten in Rome ingeleid. In 1986 werd hij door de Kerk eerbiedwaardig verklaard. In 1999 werd hij officieel zalig verklaard. Het museum richt zich dan ook op het leven van priester Poppe.

6.19 Stedelijke Musea Sint-Niklaas (Mercatormuseum, Salons voor Schone Kunsten en Zwijgershoek, Breigoedmuseum, exlibris) (Sint-Niklaas)

Beheerd door de Stad Sint-Niklaas

Gaat voor regionale erkenning in 2009

Het museum is opgebouwd rond drie assen: kunst, cartografie en cultuurgeschiedenis. Het verzamelt, inventariseert, bestudeert en ontsluit voorwerpen rond deze thema's voor drie belangrijke doelgroepen: scholen, groepen, en individuele bezoekers". In het kader van de reorganisatie, waarbij ook de collecties van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas en de Archeologische Dienst Waasland betrokken zijn, zal het museum, dat voortaan Ste.M heet, in 2008 een nieuwe missie formuleren.

6.20 Stedelijk Museum Lokeren (incl. Huis Thuysbaert) (Lokeren)

Beheerd door de Stad Lokeren

Is erkend op basisniveau

Het Stedelijk Museum Lokeren is één van de belangrijkste erfgoedactoren en – beheerders in de Stad Lokeren en in de Wase regio. Het wil de belangrijkste aspecten van de geschiedenis van (het leven in) de stad op een toegankelijke manier vertalen naar een zo groot mogelijk, in hoofdzaak lokaal publiek, met als doel een historisch kader te bieden voor de interpretatie van het hedendaagse leven in de stad en de regio.

7. KERKFABRIEKEN

Beveren	Onze Lieve Vrouw van bijstand
Beveren	Sint Jan Evangelist
Beveren	Sint Martinus
Beveren – Doel	Onze Lieve Vrouw Hemelvaart
Beveren – Haasdonk	Sint Jacobus de Meerdere
Beveren – Kallo	Sint Petrus & Paulus
Beveren – Kieldrecht	Sint Michiel
Beveren – Melsele	Onze Lieve Vrouw Hemelvaart
Beveren – Prosperpolder	Sint Engelbertus
Beveren – Verrebroek	Sint Laurentius
Beveren – Vrasene	Heilig Kruis
Kruibeke	Onze Lieve Vrouw ten hemel opgenomen
Kruibeke – Bazel	Sint Petrus
Kruibeke – Rupelmonde	Onze Lieve Vrouw Bezoeking
Lokeren	Sint Antonius van Padua
Lokeren – Bergendries	Onze Lieve Vrouw hulp der Christenen
Lokeren – Daknam	Onze Lieve Vrouw
Lokeren – Daknam	Onze Lieve Vrouw
Lokeren – Doorslaar	Onze Lieve Vrouw
Lokeren – Eksaarde	Onze Lieve Vrouw Hemelvaart
Lokeren – Heiende	Heilig Hart
Lokeren – Heirbrug	Sint Anna
Lokeren – Oudenbos	Sint Paulus
Lokeren – Spoele	Sint Jozef
Lokeren Centrum	Sint Laurentius
Sint-Gillis-Waas	Sint Gillis

Sint-Gillis-Waas – Meerdonk	Sint Cornelius
Sint-Gillis-Waas – De Klinge	Onze Lieve Vrouw Hemelvaart
Sint-Gillis-Waas – Sint-Pauwels	Sint Paulus
Sint-Niklaas	Christus Koning
Sint-Niklaas	Heilig Hart
Sint-Niklaas	Heilige Familie
Sint-Niklaas	Onze Lieve Vrouw Hulp der Christenen
Sint-Niklaas	Sint Jan de Doper
Sint-Niklaas	Sint Johannes Bosco
Sint-Niklaas	Sint Jozef
Sint-Niklaas – Belsele	SS Andreas & Ghislenus
Sint-Niklaas – Belsele Puivelde	Sint Job
Sint-Niklaas – Nieuwkerken-Waas	Onze Lieve Vrouw
Sint-Niklaas – Sinaai	Sint Catharina
Sint-Niklaas centrum	Sint Niklaas
Stekene – Kemzeke	Sint Jacobus
Stekene – Klein Sinaai	Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen
Stekene Hellestraat	Onze Lieve Vrouw van Bijstand
Stekene	Heilig Kruis
Temse – Elversele	Sint Margriet
Temse – Steendorp	Sint Jan Evangelist
Temse – Tielrode	Sint Petrus
Temse Cauwerburg	Heilig Hart
Temse centrum	Onze Lieve Vrouw
Temse Hollebeke	Christus Koning
Temse Velle	Sint Jozef
Waasmunster	Onze Lieve Vrouw & SS Petrus & Paulus
Waasmunster – Ruiter	Sint Jan Baptist
Waasmunster – Sombeke	Sint Rochus

8. VOLKSKUNSTORGANISATIES

8.1 Volkskunstgroep Boerke Naas

Houdt volkskunst in brede zin van het woord levend.

8.2 Volkskunstgroep Drieske Nijpers

Volkskunstgroep Drieske Nijpers houdt tradities levend met volksdansen uitvoeren, vendelzwaaien, muziek maken en jaarfeesten organiseren.

8.3 Volkskunstgroep Reintje Vos

Volkskunstgroep Reintje Vos focust op het behoud en de studie van lokale en Vlaamse traditionele dansen, in het bijzonder de Stekense piepeldans. Zelf beschikt Volkskunstgroep Reintje Vos niet over erfgoed, maar maakt kledij zoals dit gebeurde op het einde van de 19de eeuw: werkkledij en feestkledij. Ook ambachten krijgen de nodige aandacht.

8.4 Folkloregroep De Klomp

Folkloregroep De Klomp verzamelt alles wat te maken heeft met de klompenmakerij, leert het ambacht aan en geeft het door aan de volgende generaties.

9. ANDERE ORGANISATIES

9.1 Archeologische Dienst Waasland

Zorg voor het archeologische patrimonium van het Waasland, waarbij de aandacht in de eerste plaats gaat naar de behandeling van het bedreigd archeologisch patrimonium.

9.2 Reynaertgenootschap vzw

Het Reynaertgenootschap legt zich toe op “het bestuderen van de rijkdom van het Reinaertverhaal, het bewaren van dat erfgoed, het overbrengen en het vulgariseren.

9.3 Sint-Nicolaasgenootschap

De instandhouding, de herwaardering en de studie van de Sinterklaasgebruiken in Vlaanderen en Sint-Niklaas, door wetenschappelijke, folkloristische, culturele, sociale en artistieke activiteiten

9.4 Vlaamse Vereniging voor Familiekunde – Afdeling Land van Waas

Het organiseren en coördineren van de activiteiten in verband met genealogie en heraldiek in het Land van Waas; het stimuleren van het familieonderzoek, door opleiding, en aanmoediging tot het samenstellen van een echte familiegeschiedenis; het in stand houden van het centrum, noodzakelijk voor het samenbrengen en inventariseren van de door de vereniging verworven item.

Bijlage – Gemeentelijke cultuurbeleidsplannen - Uittreksels

GEMEENTELIJK CULTUURBELEIDSPAN BEVEREN

De volgende pagina's hebben betrekking op het gemeentelijk erfgoedbeleid: pp.19-20 en pp. 26.

SD 3 BEVORDEREN VAN CULTUURSPREIDING

De gemeente Beveren biedt haar inwoners een uitgebreid en actueel cultureel aanbod, hierin spelen ook erfgoed en beeldende kunsten een belangrijke rol.

De aanwezigheid van geschikte infrastructuur, knowhow en enthousiaste partners maakt het mogelijk om hier in de toekomst voor verdere verbreding en verdieping te zorgen.

A Er is een voldoende ruim en kwalitatief aanbod

OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

3.1 burgers kunnen in Beveren terecht voor zeer diverse cultuurvormen en een actueel kwalitatief aanbod

- de mogelijkheid om het aanbod gezamenlijk aan te bieden wordt benut
- met het aanbod worden zoveel mogelijk bevolkingsgroepen bediend met blijvende aandacht voor evoluties in de samenleving (zie ook SD1.3)
- er zijn voldoende middelen om het podiumaanbod te realiseren en verder uit te bouwen
- de bibliotheek beschikt over een uitgebreide, actuele collectie
- de bibliotheekcollectie is kwalitatief samengesteld, ontsloten voor het publiek en publieksvriendelijk opgesteld
- de bibliotheek is naast uitleencentrum ook toegangspoort voor informatie

3.2 Cultuurspreiding wordt mee ondersteund door samenwerkingsverbanden met partners die een meerwaarde betekenen voor de Beverse gemeenschap

- bestaande en nieuwe samenwerkingsverbanden van het cultuurcentrum worden driejaarlijks geëvalueerd en op de instelling afgestemd
- de beide academies zijn bevoorrechte partners op creatief gebied
- Vormingplus is bevoorrechte partner op vlak van volwassenenvorming
- samenwerking kan nooit concurrentieel zijn
- waardevolle ad-hocprojecten verdienen ondersteuning

3.3 De bibliotheek richt zich actief op culturele actoren en individuele belangstellenden

- de bibliotheek heeft buiten de uitleenfunctie en de informatiefunctie een taak om leesbevorderende en bibliotheekgerelateerde activiteiten te organiseren
- de bibliotheek organiseert uitbreidingsactiviteiten; deze activiteiten worden in de mate van het mogelijke doorgetrokken naar de bibliotheekfilialen

3.4 Erfgoedwerking wordt verder uitgebouwd

- er is aandacht voor behoud en beheer van de eigen collecties
- er is een kwalitatieve publiekswerking rond erfgoed
- de mogelijkheden van het kasteelpark Cortewalle worden meer en meer benut
- de museumwerking wordt ondersteund vanuit het cultuurcentrum en het gemeentearchief
- de heemkring en de cultuurraad zijn belangrijke partners inzake erfgoedwerking
- er is aandacht voor het in kaart brengen van mondelinge geschiedenis
- er is structureel overleg en een intensieve samenwerking tussen bibliotheek, cultuurcentrum en gemeentearchief
- cultuurcentrum en gemeentearchief werken concreet aan dossiers van gemeentelijke gegevensbestanden, collecties en gebouwen
- het Archief de Bergeyck wordt door studie en inventarisatie verder ontsloten
- het nieuwe erfgoeddecreet wordt opgevolgd

3.5 De gemeente ontwikkelt een kunstenbeleid

- het cultuurcentrum coördineert een bescheiden Bevers kunstenbeleid rond Kunst in de openbare ruimte en werkt hiervoor samen met de betrokken instanties en diensten (gemeentearchief, toeristische dienst, dienst wegen, monumentenzorg, ruimtelijke ordening en groen,...)
- er wordt gestreefd naar een kunstzinnige werking in OC Boerenpoort i.s.m. de academie, Vormingplus en de plaatselijke verenigingen
- er is aandacht voor Beverse kunstenaars en/of jonge kunstenaars
- er is aandacht voor kunsteducatieve tentoonstellingen
- de gemeentelijke kunstcollectie wordt geïntegreerd in de gemeentelijke gebouwen

3.6 De burger kan terecht voor vorming

- Vormingplus is een belangrijke partner inzake vorming
- er is toeleiding en evaluatie bij de programmatie
- vorming gebeurt o.a. via projectwerking
- verenigingen kunnen gebruik maken van de culturele infrastructuur om vorming aan te bieden
- informatie over vorming in Beveren is eenvoudig te raadplegen

5.3 Er is interne samenwerking met partners/stakeholders op diverse niveaus

- binnen de sector vormen de scholen een groep bevoorrechte partners
- de erfgoedwerking loopt in samenspraak met het gemeentearchief
- de schotten met diverse sectoren zoals toerisme en feestelijkheden en vooral met onderwijs worden doorbroken
- er is een structureel overleg met toerisme voor de ontwikkeling van culturele routes en ontsluiting van het kunst- en cultuurpatrimonium

5.4 Er wordt op diverse terreinen samengewerkt: intergemeentelijk, regionaal, provinciaal, Vlaams, internationaal

- er worden goede contacten uitgebouwd met steunpunten en belangenbehartigers (o.a. VVC, Cultuur Lokaal, VCOB, Culturele Biografie, Cultuurnet Vlaanderen, ...) via deelname aan vergaderingen, werkgroepen en/of bestuursmandaten en via actieve deelname aan voorgestelde projecten
- er wordt samengewerkt met hogere overheden (provincie, Vlaanderen, Europa), zowel inhoudelijk, promotioneel en als subsidieverstrekker met prioritaire aandacht voor samenwerking met buurgemeenten, ook over de grens heen:
 - o de bibliotheek verzorgt opvolging en blijvende medewerking aan projecten van Ovinob/Winob
 - o de bibliotheek stapt op het gepaste moment in het Provinciale Bibliotheekstelsel (PBS) in
- er zijn goede contacten met bovenlokale of sectoriële organisaties (o.a. Stichting Lezen, Vlaams Fonds voor de Letteren, Vormingplus, ...)
- er is aandacht voor (streekgerichte) samenwerking op intergemeentelijk of regionaal niveau door middel van deelname aan overleg van o.a. Wacco, Erfgoedcel Waasland, Muwa, BiblioWaas, het IGP Land van Reynaert, het Waas Archievenoverleg, ...
 - o er wordt onderzocht of overleg en/of samenwerking wenselijk is tussen de cultuurbeleidscoördinatoren en de cultuurraden uit de regio
 - o er wordt onderzocht of samenwerking mogelijk is rond o.a. kunstenbeleid, cultuurtoerisme, ...
 - o de engagementen ten opzicht van Wacco worden behouden
- er is aandacht voor samenwerking met de niet binnen Wacco verenigde burens Zwijndrecht, Kruibeke, Temse en Sint-Gillis-Waas

GEMEENTELIJK CULTUURBELEIDSPLAN LOKEREN

De volgende pagina's hebben betrekking op het gemeentelijk erfgoedbeleid: pp. 30-32; pp. 42-47; pp. 60-62 en pp. 78-80.

III.4 STERKTEZWAKTEANALYSE op het vlak van CULTUREEL ERFGOED

- Het cultureel erfgoed dat binnen de stad aanwezig is, is slechts gedeeltelijk geïnventariseerd:
 - museum: OK
 - archief: OK
 - beelden in de stad: OK
 - funerair erfgoed: niet OK
 - onroerend erfgoed: niet OK
 - particulier kunstbezit: niet OK
 - archeologisch erfgoed: niet OK
 - audiovisueel materiaal: niet OK (digitalisering noodzakelijk)
 - religieus erfgoed: enkel St.-Laurentiuskerk en St.-Annakapel OK; rest onduidelijk
 - nieuw erfgoed: niet OK
 - erfgoed etnisch culturele minderheden: niet OK
- Er is een goede samenwerking met overkoepelende instellingen, met Lokerse verenigingen en met geïnteresseerde particulieren (verzamelaars,...)
- Er bestaat een sterke band tussen de toeristische dienst en de erfgoedsector: goede samenwerking, deels dezelfde vrijwilligers
- Veel historisch waardevolle gebouwen worden ontsloten voor het publiek: de kerktoeren, de Heirbrugmolen, Huis Thuysbaert, het museum (in verbouwing), het stadhuis en verschillende kerken
- Qua publiekswerking is de erfgoedsector zowel financieel als sociaal laagdrempelig (b.v. Erfgoeddag / Open Monumentendag, populaire tentoonstellingen, buurtprojecten Mondelinge geschiedenis), maar het is een sterk vergrijsde sector: er komen te weinig scholen, zeer weinig 20ers en 30ers, en geen etnisch culturele minderheden.
- Er is geen langetermijnvisie m.b.t. erfgoed in Lokeren. De sector is teveel afhankelijk van particulieren, stedelijke diensten en stadsbestuur die ad hoc handelen.
- De infrastructuurproblemen van het museum zijn ondanks de lopende verbouwingen nog niet helemaal opgelost: het extra muros-depot Neveda is ongeschikt en te klein, en Huis Thuysbaert kan niet in haar volledigheid gebruikt worden omdat de Reynaerttentoonstelling (die nauwelijks bezoekers trekt) meer dan de helft van de eerste verdieping inneemt.
- Door samenwerking met scholen kunnen moeilijke doelgroepen (kinderen / jongeren / allochtonen) bereikt worden, zowel door passieve samenwerking (rondleidingen) als door actieve samenwerking in de vorm van in de lessen geïntegreerde erfgoedprojecten (b.v. Conservator voor één dag, Stemmen op schrift)
- Het geïnventariseerde erfgoed wordt op verschillende manieren ontsloten:
 - museum: OK (museumcollectie: www.museuminzicht.be)
 - archief: gedeeltelijk
 - fotoarchief: beeldbank Waasland
 - mondelinge geschiedenis: documentaire films
 - goed uitgebouwd publicatiebeleid (gecoördineerd door het stadsarchief en heemkundige kring De Soevereinen)
- Te weinig bekendheid en/of promotie van een aantal tentoonstellingen (Reynaert,

toren) maakt dat de investeringen in deze tentoonstellingen niet het gewenste effect hebben.

III.5 STERKTEZWAKTEANALYSE op het vlak van GEMEENSCHAPSVORMING

- Lokeren kent een bloeiend gemeenschapsleven: er heerst een positieve dynamiek qua verenigingsleven, feestorganisatie, festivals en buurtwerking, met veel spelers, een laagdrempelig karakter, een aantal zeer grote evenementen (de Lokerse kermisweek!) en veel jaarlijkse projecten. Nieuwe onderlinge samenwerkingen door de verschillende culturele actoren kunnen dit gemeenschapsleven nog versterken en verrijken.
 - De ondersteuning door de stad van de praktische organisatie van gemeenschapsversterkende activiteiten kan beter door een combinatie van gecentraliseerde informatie over de mogelijkheden – door een geüpdate 'Help! Ik organiseer'-gids en door een centraal infopunt op de dienst communicatie en stadspromotie – en beter gestroomlijnde infrastructurele en logistieke steun
 - Het gemeenschapsleven verschilt van sociale groep tot sociale groep (jongeren / senioren / etnisch culturele minderheden /...) en van wijk tot wijk. Oude wijken hebben in de regel een bloeiender gemeenschapsleven dan nieuwe.
 - Scholen zijn een mogelijkheid als promotie- en sensibiliseringskanalen voor doelgroepoverschrijdende projecten, en kunnen ook op vlak van infrastructuur een oplossing bieden.
 - Het verenigingsleven draait op minder vrijwilligers dan vroeger, en de organisatie van evenementen is aan meer regels gebonden, wat maakt dat van een kleinere groep mensen meer verwacht wordt.
-

V.1.4 Algemene en concrete doelstellingen CULTUREEL ERFGOED

Algemene doelstelling

Het erfgoedbeleid wordt gedragen door een langetermijnvisie om het karakter van Lokeren als "groene cultuurstad" te bestendigen en te versterken. Op basis van een klaar en duidelijk zicht op de huidige situatie wordt een zorgvuldig beleid gevoerd inzake bescherming, bewaring, verwerving en ontsluiting.

Concrete doelstellingen

V.1.4.1. Het (on)roerend en immaterieel erfgoed wordt in kaart gebracht en continu bijgehouden met het oog op het bepalen van prioriteiten en initiatieven.

Mogelijke acties:

Opstarten of vervolledigen van inventarisatie & analyse van het Lokerse erfgoed (met gedetailleerde gegevens i.v.m. oorsprong, huidige toestand van bewaring,...):

- Afwerking inventarisatie collectie van het museum
- Afwerking inventarisatie collectie van het archief
- Start inventarisatie architectuur, landschappen, natuurgebieden (al dan niet beschermd) incl. kerkwegen, fiets- en wandelpaden, ruiterswegen,...
- Start inventarisatie kunstwerken van andere instellingen en in privé-bezit
- Start inventarisatie kleine historische bouwelementen: kapellen, kruisbeelden, bunkers, ...
- Start inventarisatie (industriële) archeologische sites
- Onderzoek naar inventarisatie kerkelijk erfgoed
- Inventarisatie immaterieel erfgoed n.a.v. projecten

- Inventarisatie en digitalisering van film- en fotomateriaal in privébezit

V.1.4.2. Het beleid ontwikkelt een langetermijnvisie i.v.m. erfgoed en bepaalt de prioriteiten.

Mogelijke actie:

Opstarten erfgoedraad met als taken:

- Ontwikkelen van een visie i.v.m. het verwerven, beschermen, onderhouden, restaureren en ontsluiten van het patrimonium.
- Samenwerking met externe actoren zoals VIOE (Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed), Culturele Biografie Vlaanderen (roerend erfgoed), VCV (Vlaams Centrum voor Volkscultuur), Monumenten en Landschappen, etc.
- Adviseren van het bevoegde beleid i.v.m. het verwerven, beschermen, onderhouden, restaureren en ontsluiten van monumenten en landschappen, archeologisch erfgoed (o.a. industrieel erfgoed), roerend en onroerend erfgoed en immaterieel erfgoed
- Coördineren van of medewerking verlenen aan erfgoedprojecten

V.1.4.3. Bescherming, onderhoud en restauratie van het patrimonium is een voortdurende zorg van het beleid. Bovendien moeten ook de eigenaars overtuigd worden van de waarde van hun eigendom als particulier en collectief erfgoed.

Mogelijke acties:

- Aanvraag bescherming van waardevolle monumenten en landschappen bij Vlaamse Gemeenschap
- Geregeld onderhoud van het bouwkundig en groen patrimonium van de stad
- Starten en/of opvolgen van restauratiedossiers van waardevol erfgoed (van stad, instellingen, privé)
- Onderzoek naar behoud van historische industriële elementen bij stadsvernieuwingsprojecten op voormalige industriële sites
- Renovatie van de Villa ter Beuken
- Restauratie van het torenuurwerkmechanisme
- Behoud van de culturele bestemming van het Huis Thuysbaert
- Beroep doen op de dienstverlening van Monumentenwacht
- Optimaliseren en uitbreiden van de opslagruimte voor museum- en archiefstukken
- Sensibilisering van de bevolking i.v.m. de waarde van hun erfgoed
- Inwoners informeren i.v.m. subsidiërings- en adviseringsmogelijkheden i.v.m. restauratie van architecturaal patrimonium
- Renovatie van het museumgebouw

V.1.4.4. Een weloverwogen verwervingsbeleid wordt mede bepaald door o.a. de zorg voor stadsverfraaiing en het stimuleren van lokale kunstenaars (cfr cultuurcreatie)

Mogelijke acties:

- Onderzoek naar de mogelijkheden om kunstwerken in de stad en deelgemeenten/ wijken in te planten binnen het kader van de ruimtelijke ordening (b.v. ronde punten, pleinen en parken)
- Onderzoek naar de mogelijkheden om kunstwerken te plaatsen in de bestaande of nieuwe infrastructuur
- Extra aandacht geven aan lokale kunstenaars en/of thema's (cfr cultuurcreatie)
- Duidelijke communicatie naar particulieren, verenigingen, bedrijven, kerkfabrieken wat betreft de mogelijkheid om hun verzamelingen of archieven over te dragen aan stedelijk museum/ archief

V.1.4.5. Cultureel erfgoed bevordert een eigen culturele identiteit.

Mogelijke acties:

- Extra aandacht geven aan lokale kunstenaars en/of thema's (cfr cultuurcreatie)
- Inzake uitbouw museumcollectie voorkeur geven aan lokale profilering (o.a. haarsnijderij) en tevens oog hebben voor zogenaamd jong erfgoed.
- Verdere uitbouw van een collectie immaterieel erfgoed (opname van dialect / liederen / sagen en legenden, getuigenissen van vroeger)
- Vastleggen van feestelijkheden op bewegend beeld of foto door bv. amateurvideoclub of –fotografen

V.1.4.6. Het culturele erfgoed wordt op een sensibiliserende wijze kenbaar gemaakt en ontsloten, op de eerste plaats voor de eigen inwoners maar ook als toeristische aantrekkingspool in en buiten de regio.

Mogelijke acties:

- Beschikbaar stellen van de inventarisatiegegevens (zie 1.) aan alle geïnteresseerden (o.a. de museumcollectie op www.museuminzicht.be, deel fotocollectie archief op Beeldbank Waasland)
- Voortzetten van het publicatiebeleid (kunst)historische en erfgoedpublicaties van het archief/museum en toeristische brochures
- Voortzetten van de ontsluiting van mondelinge geschiedenis via DVD / documentaire film
- Voortzetten van de museumlezingen over erfgoed, eventueel in situ
- Jaarlijkse deelname aan landelijke initiatieven zoals Open Monumentendag en Erfgoeddag, die zoveel mogelijk op een vernieuwende wijze ingevuld worden.
- Organiseren van erfgoedprojecten met grote uitstraling i.s.m. verschillende culturele instellingen, diensten, raden en verenigingen.
- Ruimtelijk totaalplan voor de Heirbrugmolen site
- Nieuwe toeristische paden, o.a. een verbinding langs de Durme tussen Daknam en centrum
- Ontsluiting van de niet bestuurlijk-administratieve collectie van het archief (archieven van privé-personen, bedrijven, verenigingen, partijen,...)
- Uitbouw van een nieuwe vaste opstelling in het museum op een aantrekkelijke en educatieve manier, met speciale aandacht voor de haarsnijderijnijverheid
- Voortzetten van het plaatsen van verklarende (kunst)historische tekstborden op monumenten en bewegwijzering toeristische routes
- Opmaken van een toeristische kaart van Lokeren met alle erfgoed en toeristische activiteiten
- Onderzoek naar herbestemming Reynaerttentoonstelling
- Promotie tentoonstelling Sint-Laurentiustoren
- Behouden, optimaliseren en uitbreiden van gidsbeurten verzorgd door Dienst voor Toerisme (bezoeken aan o.a. historische gebouwen, stadskernwandelingen, sneukeltochten, beeldenwandeling), door natuurverenigingen (verkenning van waardevolle natuurgebieden) en door de museumgidsen in het museum en het Huis Thuysbaert
- initiatieven die de Durme en Lokeren als een evidente en attractieve link in de kijker stellen (Durmevaarten, oeverwandelingen en –fietstochten, tweedehandsbotenmarkt, watercreatie zoals kajakken, hengelen enz.)
- Behoud van het toeristische en erfgoedaanbod in de Infokrant, behoud van fotowedstrijd (georganiseerd door Toerisme)
- Aanwenden van waardevolle monumenten, al dan niet beschermd, fungeren occasioneel als locatie voor culturele programmering (zoals Klassiek op Locatie). Hun cultuurhistorisch belang kan bij die gelegenheid ook nader belicht worden d.m.v. een korte rondleiding of beknopte brochure.

- Onderzoek naar mogelijke realisatie van een "welkomstbord" op de grote toegangswegen van Lokeren met daarop de karakteristieke elementen van de stad
- Aandacht schenken aan het multicultureel erfgoed, en aan het betrekken van de etnisch-culturele minderheden in het erfgoedbeleid
- Aandacht voor en keuzes maken i.v.m. weinig gekende / bezochte tentoonstellingen: Reynaert en toren
- Blijvende aandacht voor de ontsluiting van de archeologische site te Eksaarde
- Verder uitbouwen en promoten van het Europees natuurreservaat "Het Molsbroek"
- Uitspelen van de Lokerse paardenworsten als regionaal streekproduct

V.1.4.7. Het erfgoedbeleid wordt gedragen door een maximale samenwerking van lokale en externe actoren.

Mogelijke acties:

- Bevorderen van blijvende samenwerking met andere lokale actoren:
 - relevante verenigingen en organisaties, waaronder heemkundige kring De Souvereinen, vzw Durme, vzw Natuurpunt, vzw JNM – Durmeland, kerkfabrieken en moskeeverenigingen,
 - particulieren, waaronder verzamelaars, deskundigen, universiteitsstudenten...
 - behouden en eventueel intensifiëren van samenwerking met overkoepelende instanties:
 - Erfgoedcel Waasland
 - Toerisme Waasland
 - Provincie Oost-Vlaanderen
 - Vlaams Centrum voor Volkscultuur (VCV)
 - MUWA
 - Waas Archief Overleg
 - KOKW
 - Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed (VIOE)
 - Culturele Biografie Vlaanderen
 - Monumenten & Landschappen
 - Alert zijn voor en het optimaal benutten van alle decretale mogelijkheden wat erfgoed betreft:
 - Vlaamse Gemeenschap
 - Provincie Oost-Vlaanderen
-

VI.4 ONDERSTEUNING VAN DE ERFGOEDINSTELLINGEN

VI.3.1 BEGROTING 2008

GEWONE UITGAVEN MUSEUM, ARCHIEF, E.A.

Artikel Omschrijving Krediet

- 771/111-01 Musea : bezoldiging personeel 10.700,00 €
- 771/111-02 Bezoldiging van de gesubsidieerde contractuelen 23.146,00 €
- 771/111-08 Vergoedingen voor prestaties van het gemeentepersoneel 8,00 €
- 771/111-09 Vergoedingen voor prestaties v d gesub. contr. 24,00 €
- 771/112-02 Vakantiegeld van de gesubsidieerde contractuelen 1.692,00 €
- 771/112-48 Bijdrage werkgever in maaltijdcheques 800,00 €
- 771/113-01 Patr. bijdr. aan de RSZPPO voor het gemeentepers. 3.312,00 €
- 771/113-02 Patr. bijdr. aan de RSZPPO voor de gesub. contr. 1.327,00 €
- 771/113-08 Patr. bijdr. aan de RSZPPO op vergoedingen vr prestaties v h 4,00 €
- 771/113-09 Patr. bijdr. aan de RSZPPO op vergoedingen vr prestaties v d 5,00 €
- 771/115-01 Vergoeding vr verplaatsingskosten v en nr het werk v h gemeee 275,00 €
- 771/115-02 Vergoeding vr verplaatsingskosten v en nr het werk v d gesub 348,00 €
- 771/123-02 Kantoorbenodigdheden voor rechtstreeks verbruik 1.500,00 €

771/123-11 Telefoonkosten 1.500,00 €
 771/123-17 Kosten voor beroepsopleiding van personeel 0,00 €
 771/124-02 Musea : aankoop v technische benodigdheden 20.223,00 €
 771/124-06 Prestaties van derden, eigen aan de functie 12.771,00 €
 771/125-02 Benodigdheden voor de gebouwen voor rechtstreeks verbruik 5.000,00 €
 771/125-06 Prestaties van derden voor de gebouwen eigen aan de functie 5.000,00 €
 771/125-08 Verzekering van de gebouwen 1.170,00 €
 771/125-12 Levering van elektriciteit voor de gebouwen 3.000,00 €
 771/125-13 Levering van gas voor de gebouwen 14.800,00 €
 771/125-15 Levering van water voor de gebouwen 250,00 €
 773/124-06 Tekstborden historische gebouwen 2.500,00 €
 77301/124-02 Technische benodigdheden voor rechtstreeks verbruik 700,00 €
 77301/124-06 Open Monumentendag: prestaties derden eigen aan de functie 2.000,00 €
 77302/124-08 Verzekeringen : burgerlijke aansprakelijkheid, diefstal, brandverz. 460,00 €
 77302/125-06 Prestaties van derden voor de gebouwen, eigen aan de functie 1.000,00 €
 77302/125-08 Verzekering van de onroerende goederen 470,00 €
 77302/125-12 Levering van elektriciteit voor de gebouwen 150,00 €
 77302/125-15 Levering van water voor de gebouwen 100,00 €
 771/415-02 Bijdrage Fonds voor vakbondspremies 96,00 €
 773/332-02 Toelage erfgoedcel Waasland - ICW 8.652,00 €
 778/111-01 Bezoldiging van het gemeentepersoneel 124.870,00 €
 778/111-08 Vergoedingen voor prestaties van het gemeentepersoneel 186,00 €
 778/112-01 Vakantiegeld van het gemeentepersoneel 8.957,00 €
 778/112-48 Bijdrage werkgever in maaltijdcheques 3.245,00 €
 778/113-01 Patr. bijdr. aan de RSZPPO voor het gemeentepers. 29.601,00 €
 778/113-08 Patr. bijdr. aan de RSZPPO op vergoedingen vr prestaties v h 40,00 €
 778/113-21 Patr. bijdr. aan de omslagkas voor gemeentelijke pensioenen 10.965,00 €
 778/115-01 Vergoeding vr verplaatsingskosten v en nr het werk v h gemee 148,00 €
 773/124-06 Tekstborden historische gebouwen 2.500,00 €
 778/123-02 Kantoorbenodigdheden voor rechtstreeks verbruik 250,00 €
 778/123-07 Frankeringskosten 1.200,00 €
 778/123-11 Telefoonkosten 825,00 €
 778/123-12 Huur- en onderhoudskosten van bureaumaterieel en -meubilair 720,00 €
 778/123-17 Kosten voor beroepsopleiding van personeel 1.400,00 €
 778/124-02 Technische benodigdheden voor rechtstreeks verbruik 5.100,00 €
 778/124-04 Technische benodigdheden verkoop eigen publicaties 4.000,00 €
 778/124-06 Prestaties derden sted. archief 3.500,00 €
 778/124-08 Verzekeringen : alle risico's archief- bescheiden 35,00 €
 778/125-02 Benodigdheden voor gebouwen, voor rechtstreeks verbruik 1.500,00 €
 778/125-08 Verzekering van de onroerende goederen 290,00 €
 778/125-12 Levering van elektriciteit voor de gebouwen 1.614,00 €
 778/125-13 Levering van gas voor de gebouwen 4.630,00 €
 778/125-15 Levering van water voor de gebouwen 325,00 €
 773/332-02 Toelage erfgoedcel Waasland - ICW 8.652,00 €
 778/723-60 Aanpassingswerken aan gebouwen in uitvoering 6.000,00 €

GEWONE ONTVANGSTEN

Artikel Omschrijving Krediet

771/161-01 Rechtstreekse prestaties betreffende de functie 0,00 €
 771/161-02 Verkoop van boeken 0,00 €
 771/161-48 Andere ontvangsten en terugvorderingen 294,00 €
 771/465-01 Bijdragen van de hogere overheden voor de werkingsuitgaven 12.500,00 €
 771/465-05 Premie v d hog overh vr het gesubsidieerd pers. (GESCO) 10.908,00 €
 771/485-01 Bijdr. van andere overheden voor de werkingsuitgaven 18.750,00 €
 771/485-48 Provinciale projectsubsidie voor het museum 0,00 €
 777/485-01 Bijdr. van andere overheden voor de werkingsuitgaven 0,00 €
 778/106-01 Creditnota's en ristorno's gewone dienst 0,00 €
 778/161-02 Verkoop publicaties betreffende de functie 250,00 €
 778/161-48 Andere ontvangsten en terugvorderingen 1.245,00 €

BUITENGEWONE UITGAVEN

Artikel Omschrijving Krediet

771/723-60

(2006)

Meerwerken renovatie museum 56.000

421/723-60 Buitenverlichting museum 25.000

771/124-60 Hernieuwen binneninrichting museum 250.000

773/723-60 Heropbouw "Schapenstal" 25.000

77302/771-60 Aankoop gronden molensite 117.000

77302/724-60 Herstellings- en schilderwerken Heirbrugmolen 20.005

774/749-51 Aankoop kunstwerken publieke ruimte 10.000

778/723-60 Plaatsen brand- en gasdetectie stadsarchief 6

SWOT-analyse CULTUREEL ERFGOED

STERKTES

- collectie van museum en archief zijn grotendeels geïnventariseerd, een belangrijk deel van de inventaris van het museum is toegankelijk via het internet (www.museuminzicht.be)
- er wordt een inventaris opgemaakt van het waardevolle funeraire Lokerse erfgoed
- goede samenwerking met overkoepelende instellingen (Culturele Biografie, VCV, Erfgoedcel Waasland)
- ondersteuning Erfgoedcel Waasland en museumconsulenten Provincie Oost-Vlaanderen
- erfgoedprojecten georganiseerd door Stad Lokeren, verenigingen (! Masereelfonds) en particulieren, combinatie erfgoed en buurtwerking
- beelden in de stad en Beeldenwandeling toeristische dienst
- expertise binnen sector mondelinge geschiedenis
- goed uitgebouwd publicatiebeleid
- lezingen over erfgoed, gekoppeld aan bepaalde projecten
- uniforme (kunst)historische informatieborden en bewegwijzering toeristische routes
- geëngageerd en flexibel gidsenteam toeristische dienst en museum
- ontsluiting van de toren met tentoonstelling
- ontsluiting van de Heirbrugmolen
- veel thesissen over Lokerse geschiedenis, veel amateur-historici (! Heemkundige Kring De Souvereinen / KOKW)
- Laagdrempelige prijspolitiek: gratis rondleidingen Lokerse scholen stadswandelingen, molen en museum

ZWAKTES

- onroerend erfgoed (architectuur, landschappen, kleine historische architecturale elementen, b.v. kapellen,...) is niet geïnventariseerd
- er is geen zicht op het kunstbezit in particuliere Lokerse handen
- archeologische erfgoed is niet geïnventariseerd
- er is nood aan een duidelijke visie op het geschikte onderhoud van het architecturale patrimonium
- ontbreken van een duidelijke, overkoepelende langetermijnvisie op erfgoed vanuit de Stad Lokeren
- onvoldoende en ongeschikte depotruimte museum voor grote stukken
- niet-bestuurlijk-administratieve collectie van het archief is niet ontsloten
- binnen het huidige erfgoedbeleid wordt geen rekening gehouden met de migratiegeschiedenis van Lokeren en met het erfgoed van etnische minderheden
- religieus erfgoed op de oorspronkelijke locaties (kerken, kapellen,...) is niet

geïnterpreteerd

- zwakke communicatie en promotie
- te weinig onderling overleg met aangrenzende sectoren (toerisme, ruimtelijke ordening,...)
- jongeren en allochtonen worden nauwelijks bereikt
- weinig populaire Reynaerttentoonstelling in Huis Thuysbaert: te gespecialiseerd en te wetenschappelijk uitgewerkt voor 'leken', te weinig zichtbaar opgesteld
- te weinig bekendheid torententoonstelling

KANSEN

- erfgoedraad met adviserende functie, met zowel mensen van de Stad Lokeren als particulieren uit het veld, die een visie op het erfgoedbeleid ontwikkelt en de verschillende visies van de belanghebbenden bundelt
- Erfgoedcel Waasland
- samenwerking / ondersteuning d.m.v. erfgoedprojecten in scholen, cfr. Conservator voor 1 dag, Stemmen op schrift, 50 jaar Werk in het Waasland (project Erfgoedcel), waardoor kinderen, jongeren en allochtonen bereikt worden
- een groter publiek aanspreken d.m.v. alternatieve media: DVD, filmvoorstellingen,...
- Via de Beeldbank Waasland (www.beeldbankwaasland.be) kunnen Lokerse fotocollecties ontsloten worden
- Door combinatie met buurtwerking bereikt erfgoed een nieuw en breder publiek
- Jaarlijkse, goed gekende landelijke initiatieven als Erfgoeddag en Open Monumentendag krijgen veel promotie, en lokken steeds een groot en divers publiek
- Renovatie en herinrichting museum, met uitgebreide haarsnijderij-afdeling
- De Durme als attractieve toeristische ader
- Culturele evenementen op historische locaties (cfr. Klassiek op Locatie)
- Projectsubsidies Vlaamse Gemeenschap en Provincie Oost-Vlaanderen
- Groeiend groep actieve senioren
- Gecentraliseerde promotie en communicatie door dienst stadspromotie

BEDREIGINGEN

- Jong / minder evident erfgoed niet uit het oog verliezen
- ondanks het feit dat een heel aantal mensen de weg vindt naar museum of archief om hun collecties te schenken of te ontlenen, gaat er nog steeds te veel historisch materiaal verloren
- audiovisueel erfgoed (film / video) moet dringend gedigitaliseerd worden, want de dragers (in het bijzonder VHS) worden zeer snel onbruikbaar, waardoor de beelden onherroepelijk verloren gaan.
- Het verwerven van erfgoed, in het bijzonder mondeling / immaterieel erfgoed, is soms afhankelijk van één enkele bron.
- De migratiegeschiedenis van Lokeren moet weerspiegeld worden in een multicultureel erfgoedbeleid. Aangezien etnische minderheden een zeer moeilijk te bereiken groep vormen, moet rond dit thema een sterke visie ontwikkeld worden als men wil slagen.
- Voor religieus erfgoed op locatie dreigt verwaarlozing door steeds verminderende interesse
- Door een ad-hocbeleid gaat waardevol erfgoed verloren en worden prioriteiten uit het oog verloren.
- vergrijzing van de heemkundige sector
- Op het vlak van de gratispolitiek voor Lokerse scholen valt het op dat het van de persoonlijke interesse van de leerkrachten afhangt of er van het aanbod gebruik wordt gemaakt of niet.

GEMEENTELIJK CULTUURBELEIDSPLAN SINT-NIKLAAS

De volgende pagina's hebben betrekking op het gemeentelijk erfgoedbeleid: pp. 38-41, pp. 43-44, pp. 59-68, pp. 83-84.

1. Financieel

(toelagen, werkingsmiddelen en investeringen)

Cultuurdienst

	Begrotingsartikel	2008	2009 - 2013
- toelagen projecten gemeenschapsvorming (een-euromiddelen)	76208/332-02		61.000 EUR
- toelagen op basis van reglement	76208/332-02	(*)	66.900 EUR
- toelagen diverse (11 juli e.a.)	76208/332-02		11.100 EUR
- infrastructuurtoelagen	76209/332-02	(*)	12.400 EUR
+ kredietrestant			18.942 EUR
- toelage wijkwerkingen	76305/332-02	(*)	25.000 EUR
- toelage cultuurraad	762/332-02		2.250 EUR
- werkingsmiddelen cultuurraad	76201/123-48		2.000 EUR
- werkingsmiddelen dorps- en wijkraden	76202/123-48		6.000 EUR

Bibliotheek

	Begrotingsartikel	2008	2009 - 2013
- werkingsmiddelen	767/XXX-XX		730.670 EUR
- personeelskosten	767/XXX-XX	2.144.950 EUR	
- investeringen filiaal Nieuwkerken	767/723-60		557.500 EUR
- investeringen hoofdbibliotheek	767/723-60		--
- investeringen RFID e.a.	771/XXX-XX		155.300 EUR

Cultuurcentrum

(zie ook aparte begroting vzw ACCSI)

2009 - 2013

	Begrotingsartikel	2008	2009 - 2013
- werkingsmiddelen	7X2XX/XXX-XX		246.550 EUR
- personeelskosten	7X2XX/XXX-XX	1.823.700 EUR	
- uitgaven vzw Accsi			951.117 EUR
- toelagen stad aan vzw ACCSI	762/332-03		192.500 EUR
- investeringen stadsschouwburg (lift e.a.)	772/723-60		--
- investeringen techniek, materiaal	772/744-51		18.000 EUR
- investeringen buurthuizen	76203/XXX-XX	30.000 EUR	
- investeringen kasteel Walburg	76205/XXX-XX		79.800 EUR
- investeringen De Klavers	76206/XXX-XX		7.000 EUR
- investeringen Zwijgershoek (expozaal)	76217/744-51		2.500 EUR
- investeringen Zwijgershoek (expozaal)	771/723-60		5.000 EUR
- investeringen Rode Kruisstraat (vorming)	76219/XXX-XX		25.800 EUR
- aankoop bestelwagen (carpooling)	734/743-52		25.000 EUR

Stedelijke Musea

	Begrotingsartikel	2008	2009 - 2013
- werkingsmiddelen	771XX/XXX-XX		280.450 EUR
- personeelskosten	771XX/XXX-XX	1.129.200 EUR	
- investeringen Zwijgershoek (museum)	771/723-60		25.000 EUR
- investeringen Huis Janssens (dringende)	771/723-60		40.000 EUR
- investeringen Huis Janssens (architecten)	771/723-60		115.000 EUR
- investeringen polyvalente zaal	771/723-60		2.000 EUR

- investeringen Salons en Mercatormuseum	771/723-60	25.000 EUR
- investeringen Tinelmuseum	771/723-60	4.300 EUR
- investeringen Museumtheater (plafond)	771/723-60	20.000 EUR
- investeringen Zwijgershoek (arch. depot)	771/723-60	26.000 EUR
- aankoop en restauratie kunstvoorwerpen	771/749-51	62.500 EUR
- investeringen algemeen	771/XXX-XX	38.250 EUR

Stadsarchief

	<u>Begrotingsartikel</u>	<u>2008</u>	<u>2009 - 2013</u>
- werkmiddelen	10411/123-48		37.000 EUR
- investeringen (archiefrekken)	104/741-98		2.500 EUR
- investering (via onroerende leasing)			4.000.000 EUR

Monumentenzorg

	<u>Begrotingsartikel</u>	<u>2008</u>	<u>2009 - 2013</u>
- toelagen waardevolle gebouwen	92202/331-01		25.000 EUR
- toelagen kleine landschapselementen	777/331-01	40.000 EUR	
- werkmiddelen (Open Monumentendag)	773/124-48	3.000 EUR	
- werkmiddelen (Witte Molen)	773/125-48	2.500 EUR	
- investeringen conciërgewoning Walburg	773/723-60	25.000 EUR	600.000 EUR
- investeringen Witte Molen	773/723-60	12.500 EUR	
- investeringen H. Hartkapel	773/723-60	pm	
- investeringen onvoorzien onderhoud	773/723-60	36.300 EUR	
- investeringen kerkhof Sinaai	773/723-60	pm	
- aankoop kunstwerken Belsele	774/749-51	25.000 EUR	
- aankoop sokkels, onvoorzien aankopen	774/749-51	17.500 EUR	

Evenementenbeleid, stadsanimatie en plechtigheden

	<u>Begrotingsartikel</u>	<u>2008</u>	<u>2009 - 2013</u>
- toelagen vaderlandslievende verenigingen	76301/332-02	(*)	3.150 EUR
- toelagen volksvermaak, wijkfeesten...	76302/332-02	(*)	30.676 EUR
- toelagen harmonieën	76303/332-02	(*)	14.600 EUR
- toelagen Villa Pace	76306/332-02		80.000 EUR
- toelagen Stad van de Sint	76398/332-02	14.874 EUR	
- werkmiddelen feestelijkheden	763/124-05	6.800 EUR	
- werkmiddelen stadszalen	7631/123-11	69.450 EUR	
- werkmiddelen vredefeesten	76321/124-48	220.000 EUR	
- werkmiddelen evenementenbeheer	763/124-48	4.000 EUR	
- werkmiddelen officiële plechtigheden	76322/124-48	21.500 EUR	
- werkmiddelen foren en kermissen	7634/124-48	115.000 EUR	
- werkmiddelen feestmateriaal	7635/124-48	118.000 EUR	
- werkmiddelen diverse feesten	76391/124-48	28.000 EUR	
- werkmiddelen jubilerende vereniging.	76392/124-48	11.000 EUR	
- werkmiddelen jubilarissen	76393/124-48	10.000 EUR	
- werkmiddelen stad op sporen	76394/124-48	pm	
- werkmiddelen winter in de stad	76395/124-48	49.000 EUR	
- werkmiddelen euromarkt	76396/124-48	20.000 EUR	
- werkmiddelen Nieuwjaarsconcert	76397/124-48	pm	
- werkmiddelen Stad van de Sint	76398/124-48	42.000 EUR	
- investeringen feestelijkheden	7635/744-51	66.300 EUR	
- investeringen Bau-huis	7631/723-60	4.012.500 EUR	

Academie Schone Kunsten

	<u>Begrotingsartikel</u>	<u>2008</u>	<u>2009 - 2013</u>
- werkmiddelen	7342/XXX-XX	317.400 EUR	
- personeelskosten (saldo)	734XX/XXX-XX		268.004 EUR
- investeringen Vierkante Zaal	734/723-60		50.000 EUR
- investeringen beeldhouwklas	734/723-60		35.000 EUR

- investeringen zonnepanelen	734/723-60	20.000 EUR	
- investeringen schuine ramen	734/723-60		5.000 EUR
- investeringen liften (risicoanalyse)	734/723-60	21.900 EUR	
- aankopen meubilair, informatica e.a.	734/XXX-XX	54.400 EUR	

Academie Muziek, Woord en Dans

	<u>Begrotingsartikel</u>	<u>2008</u>	<u>2009 - 2013</u>
- werkmiddelen	7341/XXX-XX	212.000 EUR	
- personeelskosten (saldo)	734XX/XXX-XX		242.541 EUR
- investeringen inkomhal e.a.	734/723-60	35.000 EUR	
- aankopen meubilair, informatica e.a.	734/XXX-XX	58.400 EUR	
- investering lift	734/XXX-XX		80.000 EUR

Flankerend onderwijs

	<u>Begrotingsartikel</u>	<u>2008</u>	<u>2009 - 2013</u>
- toelagen aan onderwijsinstellingen	735/332-02	97.520 EUR	
- toelagen aan onderwijsinstellingen	735/443-01		2.000 EUR

Toerisme

(zie ook aparte begroting vzw De Ster)

2009 - 2013

	<u>Begrotingsartikel</u>	<u>2008</u>	
- werkmiddelen	561/XXX-XX	105.300 EUR	
- investeringen	561/XXX-XX		28.500 EUR
- investeringstoelage aan vzw De Ster	765/522-52	75.000 EUR	

Internationale samenwerking

	<u>Begrotingsartikel</u>	<u>2008</u>	<u>2009 - 2013</u>
- toelagen	84903/332-02	159.800 EUR	
- werkmiddelen	84903/124-48		27.500 EUR

Intergemeentelijke samenwerking

	<u>Begrotingsartikel</u>	<u>2008</u>	<u>2009 - 2013</u>
- personeelstoelage A.D.W.	77101/111-01	35.500 EUR	35.500 EUR
- werkingstoelage A.D.W.	778/332-02		35.250 EUR 35.250 EUR
- bijdrage aan Erfgoedconvenant (ICW)	778/332-02	15.750 EUR	15.750 EUR
- toelage publicatie Annalen (KOKW)	778/332-02	4.000 EUR	4.000 EUR
- toelage Bibliotheca Wasiana	76211/332-02		150 EUR 150 EUR
- WACCO (via vzw ACCSI)		16.500 EUR	16.500 EUR

2. Personeel

Cultuurdienst

5 mensen (3,6 VTE, waarvan 0,2 VTE op A en 2 VTE op B-niveau)

Bibliotheek

55 mensen (37,5 VTE), waarvan 1 VTE op A en 10,5 VTE op B-niveau
(excl. Schoonmaakpersoneel)

Cultuurcentrum

57 mensen (40,6 VTE), waarvan 5,1 VTE op A en 1,8 VTE op B-niveau
(incl. schoonmaakpersoneel)

Stedelijke Musea

37 mensen (21,60 VTE, waarvan ?? VTE op A en ?? VTE op B-niveau)

Stadsarchief

5 mensen (4,3 VTE, waarvan 2 VTE op A en 1 VTE op B-niveau)

Monumentenzorg

1 VTE op A-niveau

Evenementenbeleid

6 mensen (5,5 VTE, waarvan 1 VTE op A-niveau en 1 VTE op B-niveau)

Academie voor Schone Kunsten

(lonen worden rechtstreeks betaald door Vlaamse Gemeenschap)

84 mensen (49 VTE) (excl. Schoonmaakpersoneel)

Academie voor Muziek, Woord en Dans

(lonen worden rechtstreeks betaald door Vlaamse Gemeenschap)

124 mensen (57 VTE) (excl. Schoonmaakpersoneel)

Flankerend onderwijs

1 VTE op B-niveau

Toerisme

3 mensen (2,3 VTE, waarvan 1 VTE op A)

Internationale contacten

2 mensen (1,5 VTE, waarvan 1 VTE op B-niveau)

In intergemeentelijke samenwerking:

0,2 VTE in erfgoedcel Waasland (1/10 stadsarchivaris en 1/10 cultuurconsulent);

1,6 VTE in WACCO (1/10 directeur, ½ cultuurfunctionaris communicatie en 1 administratief medewerker);
(waarvan 0,5 VTE gefinancierd vanuit het samenwerkingsverband).

0,1 VTE in BiblioWaas, Ovinob en PCC (hoofdbibliothecaris);

1,5 VTE in Bibliotheca Wasiana (documentalist en bibliotheekmedewerkers);

1 VTE in ADW (detachering stadsarbeider);

secretariaat/directie Academie Schone Kunsten (vestigingen Beveren, Stekene, Sint-Gillis en Kruike);

secretariaat/directie Academie Muziek, Woord en Dans (vestigingen in Stekene, Sint-Gillis en Temse).

IV. INZET OP INTERCULTURALITEIT

Sint-Niklaas is het als centrumstad aan zichzelf, en decretaal aan de Vlaamse overheid verplicht om sterker in te zetten op diversiteit, inzonderheid interculturaliteit¹. Niet alleen de sociale diensten (welzijn, samenleving), maar ook het culturele veld dient ter zake zijn verantwoordelijkheid op te nemen. In dit hoofdstuk geven we aan welke concrete acties daar rond vanuit o.a. de cultuurdienst, de bibliotheek en het cultuurcentrum ondernomen (zullen) worden.

Met interculturaliseren (synoniemen: culturele diversiteit, etnisch-culturele diversiteit, multi-culturaliteit, interculturaliteit...) voegen we een nieuwe dimensie toe aan de sinds oudsher bestaande diversiteiten waar we wel al een zekere traditie in hebben op het vlak van categoriaal aanbod (leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, inkomen, seksuele geaardheid, handicap, armoede...).

Wanneer we ons als stad of als instelling de ambitie stellen om er “voor alle inwoners” te willen zijn, zullen we actiever moeten werken aan het bereiken én betrekken van ook “allochtonen”, ongeacht hun sociaal-economische situatie. Het financiële is immers niet voor iedere kansengroep de voornaamste drempel.

Participatie is in het Witboek en in het cultuurbeleidplan het sleutelbegrip én evaluatiecriterium voor het lokaal beleid, ook en vooral waar het etnische minderheden betreft (= een decretale opdracht cultuurcentra en bibliotheek). We zullen dit concreet kunnen meten aan de mate waarin de lokale cultuursector minder eenduidig “wit” wordt in haar (a) bestuur én personeel, (b) aanbod en (c) publiek.

Deze nieuwe uitdaging krijgt ook op ambtelijk niveau de nodige aandacht. Eind 2007 (S.C. 27-08-2007) werd alvast door de diversiteitambtenaar een interdepartementale werkgroep opgestart die, in het kader van de “Europese Coalitie van Steden tegen Racisme”, een actieplan zal uitwerken rond volgende 10 punten:

- grotere waakzaamheid voor racisme;
- racisme en discriminatie evalueren en het gemeentelijk beleid doorlichten;
- betere ondersteuning voor slachtoffers van racisme en discriminatie;
- meer participatie en beter geïnformeerde inwoners;
- de stad als actieve supporter van acties rond gelijke Kansen;
- de stad als werkgever en dienstverlener met aandacht voor gelijke kansen;
- rechtvaardige toegang tot huisvesting;

¹ Personen met een etnisch-culturele diverse achtergrond worden door de Vlaamse Gemeenschap (ontwerp participatiedecreet) gedefinieerd als:

- ofwel mensen die al een geruime tijd in Vlaanderen wonen en vanuit de migratiegeschiedenis van henzelf of van hun ouders of grootouders, affiniteit hebben met meer dan één cultuur, waarvan één niet West-Europese;

- ofwel mensen uit niet-West-Europese landen die zich recent vestigden in Vlaanderen, waarbij als West-Europees volgende landen worden bedoeld: België, Nederland, Luxemburg, Groot-Brittannië, Ierland, Frankrijk, Duitsland, Denemarken, Oostenrijk, Liechtenstein en Zwitserland.

- racisme en discriminatie bestrijden via onderwijs;
- culturele diversiteit promoten;
- 'Hate crime' en conflict management.

Uit een extra bijeenkomst van SAEM, de stedelijke adviesraad etnisch culturele Minderheden (10/09/2007) kwamen volgende pijnpunten naar voor m.b.t. het huidige cultuuraanbod (en de lage participatie van allochtone inwoners):

- De (Nederlandse) taal (op podium) blijft een zware drempel. Omkadering in andere talen zou een belangrijke geste kunnen zijn, en ook meer aandacht voor het niet-talige aanbod.
- De “doelgroepen” zijn vaak niet eens op de hoogte van het aanbod dat (ook) “voor” hen gebracht wordt. Meer “met” en “door” hen organiseren (emancipatorisch).
- De gemeenschappen kennen zelf best de favoriete artiesten/gezelschappen uit “hun thuisland” of van hier.
- Locatiewerk in hun eigen lokalen zou als een belangrijke toenadering ervaren worden.
- Nieuwkomers kennen vaak slecht de gewoontes, zeker wanneer ze hier geen schoolgaande kinderen hebben. Wat kan je bv. in zo'n bibliotheek komen doen en hoe moet dat dan?
- In de meeste allochtone gemeenschappen wordt wel betaald (elk naar best vermogen) voor bv. de uitbouw van de eigen infrastructuur, niet voor de activiteiten (die zijn gratis voor iedereen).
- Met Siniscoop zijn de meeste wel goed vertrouwd, de drempel voelt daar lager aan, maar het aanbod vinden ze vaak maar niets.
- Ouders en kinderen samen (familieaanbod) vinden ze het best, maar waarom niet vaker ook op zaterdag- en zondagavond (de namiddag is dan meer voor in de familiekring zelf).
- Ontmoeting wordt vaak bemoeilijkt doordat we elkaars gebruiken of signalen niet (her-)kennen.

Tien concrete actiepunten:

1. De stedelijke instellingen voeren mee het debat door af en toe ook niet-westerse cultuur, kunst of literatuur te programmeren/ te exposeren/ aan te kopen (cultuurcentrum, museum, bib...).
2. We werken aan een integrale aanpak, d.i. met effect op de werking van de instellingen in al hun facetten en vermijden dus teveel fragmentarische initiatieven.
3. We blijven investeren in structureel overleg en afstemming tussen de welzijns-, onderwijs-, jeugd-, sport- en cultuursector, met het oog op het wegwerken van drempels.
4. Etnische groepen worden actief gestimuleerd tot het gebruik van stedelijke infrastructuur.

5. Samenwerking met de etnische gemeenschappen gebeurt consequent op basis van gelijkwaardigheid (= samen de concepten uitwerken, en niet alleen via de moskees).
6. We maken ruimte (letterlijk en figuurlijk) voor meer vraaggericht etnisch divers cultuuraanbod, dat dus aansluit op hun leefwerelden (noden, interesses...).
7. In het personeelsbeleid zoeken we pro-actief aansluiting bij de etnische diversiteit in de regio (= de voorbeeldfunctie van de stad).
8. Af en toe toch ook eens een categoriaal aanbod op etniciteit, naar analogie met de specifieke initiatieven naar andere doelgroepen (kinderen, jongeren, senioren, vrouwen, kansarmen, mensen met een handicap, laaggeschoolden...).
9. De neutraliteit van de stedelijke instellingen blijft een goede uitgangspositie.
10. De culturele instellingen hebben ook een opdracht naar het onthaal van nieuwkomers.

4. Erfgoed

In het cultuurbeleid(splan) van Sint-Niklaas krijgt het erfgoed, en meer in het bijzonder de werking van de stedelijke musea, het stadsarchief, de monumentenzorg en de Wase erfgoedcel een prominente plaats. Erfgoed vormt ook steeds meer een belangrijk item in het breder cultuurbeleid (evenementen, toerisme en stadspromotie, kunsten en kunstonderwijs, sociaal-cultureel werk e.a.).

Het stadsbestuur van Sint-Niklaas wil zich dan ook maximaal inschrijven in het ondersteuningsbeleid dat de Vlaamse Gemeenschap voorziet voor de lokale en regionale ontwikkeling van een kwalitatief en geïntegreerd erfgoedbeleid.

Erfgoed betekent in dit plan zowel het roerend (gebruiksvoorwerpen, documenten, kunst...); het immaterieel (verhalen, tradities...) als het onroerend erfgoed (monumenten en andere waardevolle gebouwen en archeologische sites en landschappen).

Het erfgoedbeleid is een samenspel van (lokale en regionale) musea, archiefinstellingen, archeologen, monumentenzorgers, erfgoedverenigingen en instellingen, die samen bijdragen tot de ontwikkeling van vele culturele biografieën van individuen, van groepen en van gemeenschappen. Het is m.a.w. ook gemeenschapsvorming.

A. Stedelijke musea

Missie stedelijke musea

De stedelijke musea hebben de ambitie om letterlijk zowel ‘geheugen’ als de ‘STeM’ van stad en streek te worden. De kernopdracht is bijzonder breed: het optimaal bewaren, inventariseren, bestuderen en ontsluiten van het reeds verzamelde en nog te verwerven

(kunst-)historisch roerend patrimonium (inclusief het goed beheer van de privé-collecties waarover het stadsbestuur overeenkomsten van lange duur heeft afgesloten).

Ontsluiten houdt de verplichting in om op professionele, wetenschappelijk verantwoorde en aantrekkelijke wijze een publiekswerking te organiseren die tot doel heeft alle inwoners van stad en streek op een leerrijke en levendige wijze kennis te laten maken met de brede cultuurhistorische voorgeschiedenis van het Land van Waas.

Strategische en concrete doelstellingen:

1. Voor de toekomst van de museumwerking is het uitwerken van een globaal museumconcept voor alle afdelingen, het verkrijgen van de officiële erkenning en de uitbouw van een eigen bestuursorgaan van essentieel belang.

a. Een toekomstgericht beleidsplan opmaken.

b. Een adviesorgaan "Museumraad" oprichten samengesteld uit deskundigen, en vertegenwoordigers van de partners en de culturele sector.

c. (In het kader van het nieuwe erfgoeddecreet) een plaats verwerven in het (toekomstig) depotplan van de provincie Oost-Vlaanderen.

d. Projecttoelagen aanvragen: Vlaams, provinciaal en/of via het regionaal erfgoedconvenant.

2. Het nieuwe SteM Zwijgershoek positioneren en exploiteren als het cultuurhistorisch museum van stad en regio.

a. In het nieuwe museum Ste.M Zwijgershoek, dat geopend wordt in september 2008, worden de historische verhaallijnen in een boeiende en uitnodigende opeenvolging van thematische eenheden visueel aantrekkelijk gepresenteerd.

b. Het stadsbestuur zal geregeld overleg organiseren met de andere musea op haar grondgebied en in de regio Waasland (via overleg MuWa). Afspraken inzake publiekswerking zijn hierbij wenselijk.

c. Om het museum toe te laten een degelijke planning op te maken van publieksgerichte activiteiten (bv. tentoonstellingen) is het ook noodzakelijk regelmatig overleg te plegen met de andere culturele instellingen of organisaties die een gelijkaardige of verwante werking ontplooiën of op de museumsites actief zijn: cultuurcentrum, stadsarchief, KOKW, VVF, ADW, erfgoedcel...

3. Een nieuw inhoudelijk concept voor het Mercatormuseum realiseren.
--

Het Mercatormuseum verdient een grotere (nationale) uitstraling. In functie van het nieuwe jubileumjaar 2012 (500 jaar geleden geboren) en van de toekomstige nabijheid van het stadsarchief moet het concept inhoudelijk en ruimtelijk worden gerenoveerd.

4. De tweede verdieping van de salons voor schone kunsten valoriseren voor wisseltentoonstellingen door aanpassingen in toegankelijkheid en veiligheid.

Voor de renovatie van de bovenste verdiepingen van de salons voor schone kunsten wordt zowel de piste van bescherming (en dus restauratiesubsidie) als van provinciale ondersteuning bewandeld. Prioritair is de installatie van een lift, die noodzakelijk is om de toegankelijkheid te verbeteren. Deze locatie blijft geschikt voor het Huis van de Sint, mits aanpassingen inzake veiligheid.

5. Een coherent en haalbaar collectiebeleid voor schilderkunst en grafiek definiëren en actief inspelen op opportuniteiten op de kunstmarkt.

Voor de salons voor schone kunsten in het bijzonder dient de collectie, afhankelijk van het aanbod op de kunstmarkt, uitgebreid te worden met werken die zich situeren in de waardevolle regionale productie van de afgelopen 100 jaar. Bij eventuele aankoop zal het bestuur zich laten adviseren door een daarvoor aangeduide gespecialiseerde commissie.

6. Het Huis Janssens (minimaal als zetel van de KOKW) restaureren blijft een prioriteit. De bestemming moet organisch groeien binnen een globaal concept van deze site.

Optie: het interieur opnieuw inrichten als een stadskasteel van eind 19e eeuw.

7. Inrichten van de nieuwe museumdepots volgens de decretaal bepaalde normen en overbrengen van de stedelijke collecties.

8. In beheer nemen, inventariseren en in het publiek depot ontsluiten van de volledige collectie 3D-objecten van de Koninklijke Oudheidkundige Kring Land van Waas.

De stedelijke musea detacheren in 2008 ½ VTE registrator om deze collectie te inventariseren, en dit in samenwerking met de erfgoedcel waasland en gefinancierd vanuit de middelen van het Wase erfgoedconvenant.

9. De museumpresentaties optimaliseren en activiteiten organiseren op maat van de doelgroepen 'gezinnen met kinderen', 'senioren', 'scholen' en 'verenigingen'.

Twee maal per jaar een tentoonstelling met link naar de museumcollecties organiseren in de polyvalente zaal in SteM Zwijgershoek

10. Een nieuwe huisstijl met logo creëren en implementeren in een nieuwe website, foldermateriaal,...

Het aanmaken van een eigen aantrekkelijke en informatieve website, al dan niet gelinkt aan de website van de stad, moet de aanzet zijn tot meer doorgedreven public relations.

11. Belangrijk blijft ook het gegeven dat de museumsite Zwijgershoek een belangrijke stedenbouw-kundige site is, een binnenstedelijk gebied met heel wat potenties en uitdagingen.

12. Voor de musea in het algemeen een coherent en haalbaar collectiebeleid definiëren.

13. De verdere uitbouw van een grafisch en exlibriscentrum door het inrichten van een ruimte voor de drukpersen en het organiseren van wisseltentoonstellingen.

B. Stadsarchief

Missie stadsarchief

Het Stadsarchief heeft een dubbele, centrale rol:

- 1°) staffunctie ten opzichte van de gehele stadsadministratie;
- 2°) actief behoeder van het collectieve geheugen van de stedelijke gemeenschap.

Het stadsbestuur produceert en gebruikt documenten bij zijn bedrijfsvoering. Zij zijn de neerslag van het handelen van de administratie. De belangrijkste reden waarom zij worden opgemaakt en bijgehouden is een doelmatige en doeltreffende ondersteuning van de bestuurshandelingen (*archief als werkmiddel*). Het stadsbestuur dient er ook voor te zorgen dat de documenten bewaard blijven waarin rechten en plichten van burgers vastgelegd zijn (*archief als rechts- en bewijsmiddel*). Bovendien moet de stedelijke overheid haar handelen kunnen verantwoorden tegenover de burger. Aan iedere burger moet binnen een redelijke termijn opgevraagde informatie kunnen verstrekt worden uit het geheel van bestuursdocumenten die door het bestuur ontvangen en opgemaakt zijn (*archief als verantwoordingsmiddel*).

Naast zijn onmiddellijk belang voor de werking van de organisatie en voor haar verantwoording tegenover de maatschappij, heeft het archief ook nog een algemeen cultuurhistorisch belang (*archief als middel tot culturele ontplooiing*). Voor een organisatie die zich bewust is van haar identiteit en maatschappelijke rol fungeert het archief als geheugen. Het bewaren van (een deel van de) stedelijke archiefdocumenten op langere termijn maakt historisch onderzoek mogelijk naar het functioneren van de plaatselijke overheidsadministratie en haar impact op de maatschappij. Bovendien bevat het stadsarchief informatie van algemeen cultureel belang. De culturele functie omvat bij benadering 25 % van de werking.

Om al deze redenen is het van groot belang dat de stadsadministratie zorgzaam en verantwoordelijk omspringt met haar statisch (bewaard in het archiefdepot), semi-dynamisch (tussendepots) en dynamisch archief (in de kantoren).

Strategische en concrete doelstellingen:

1. Het stadsbestuur heeft als goede huisvader de plicht zijn archief op een administratief en wetenschappelijk verantwoorde manier te organiseren en ter beschikking te stellen van het publiek. Het wil hiertoe een definitieve relocatie op de erfgoedsite Zwijgershoek realiseren.

Het gedetailleerde rapport van conservatieadviseur Guy De Witte wijst op de dwingende noodzaak tot relocatie van het archiefdepot en de archiefdienst. De huidige cohabitatie met de bibliotheek is onhoudbaar. De depots in de kelders van de stedelijke bibliotheek aan het H. Heymanplein (nr. 3) zijn ondergebracht in technische ruimten met allerlei nutsvoorzieningen, onaangepaste bewaaromstandigheden en slechte evacuatiemogelijkheden. Een te kleine leeszaal (ca. 40 m²) op de derde verdieping van hetzelfde gebouw dient tegelijk als bureau voor vijf of meer medewerkers en als verwerkingsruimte voor neerleggingen en schenkingen.

Het diensthoofd heeft zo'n 6 m² kantoorruimte ter beschikking in het secretariaat van de bibliotheek. Bij gebrek aan plaats is het conservatieatelier sedert 1998 tijdelijk ondergebracht op de tweede verdieping boven de leeszaal van de KOKW aan de Zamanstraat (nr. 49) (annex huis Janssens).

De meest optimale inplanting blijkt de museumsite op Zwijgershoek te zijn. Deze site kan hierdoor uitgroeien tot een zinvolle en geïntegreerde 'erfgoedplaats' waar het 'geheugen' van onze stad en streek zichtbaar en bereikbaar wordt. De relocatie biedt kansen op nieuwe synergieën met gelijkaardige of verwante erfgoedpartners en op uitbreiding van het cultuurhistorisch archief. Hierbij dient te worden onderzocht of andere interessante archiefbestanden in het nieuwe geheel geïntegreerd kunnen worden, bijvoorbeeld het oud archief van het OCMW Sint-Niklaas.

De uitvoering van het actiepunt is hoogdringend en prioritair voor de toekomst van het stadsarchief. De uitwerking omvat het opstellen van een relocatieplan, waarover een beleidsmatige consensus moet ontstaan, de administratieve en (bouw)technische voorbereiding en de uiteindelijke realisatie. Een technische werkgroep onder leiding van de schep en van cultuur volgt sedert maart 2007 de voorbereidende werkzaamheden op. In het raam van zijn stage voor een universitaire opleiding preventieve conservatie heeft Guy De Witte een gedeelte van de depotbehoeften in kaart gebracht. Het personeel van de archiefdienst heeft een behoeftenanalyse gemaakt. Het stadsbestuur heeft beslist het project te verwezenlijken via het systeem van financiering met projectbijstand.

2. Het stadsarchief zal zijn behoudsopdracht verder zetten via een projectmatige aanpak.

Het stadsarchief heeft heel wat expertise opgebouwd op het vlak van preservatie- en conservatie-projecten voor archiefdocumenten. Het doet hiervoor een beroep op het advies en de begeleiding van een gespecialiseerd extern bureau. Twee langlopende projecten zijn inmiddels met vrucht afgerond: de aanmaak van ca. 500 zuurvrije dozen op maat voor evenveel registers van het oud archief en de vervaardiging van met linnen beklede conservatiedozen voor de bidprentjesverzameling. Sinds het najaar 2003 wordt het zeer waardevolle archief van de Sint-Nicolaasparochie aangepakt. Het gaat om 42 registers en meer dan 200 papieren en perkamenten documenten uit het ancien régime en de negentiende eeuw. Volgens de planning is dit derde project eind 2007 afgewerkt.

Tijdens de volgende bestuursperiode wenst het archief nieuwe behoudsprojecten te ontwikkelen en uit te voeren, vooreerst voor de audiovisuele collectie en vervolgens voor de historische kaarten. De aanwezige expertise biedt een belangrijke kans tot synergie binnen de opdrachten van de instellingen die op de toekomstige site gehuisvest zijn en ook de zorg dragen voor papieren erfgoed: exlibris en grafiek, Mercatormuseum, KOKW...

3. Het stadsarchief wil de vernietiging en schoning van het hedendaagse archief systematisch onder handen nemen.

De opslagcapaciteit van het huidige depot bereikt begin 2008 haar limieten. De toestroom van nog te verwerken neerleggingen blijft zeer groot. Het archief groeit jaarlijks aan met 100 tot 150 lm (=lopende meter). De totale omvang bedraagt momenteel ca. 3000 lm. Het beheer van die massale papierberg dreigt onoverzichtelijk te worden.

Een intensieve en deskundig uitgevoerde operatie van selectie en vernietiging moet tot stand komen. In 1998 en 2005-2006 is tussen de bedrijven door in totaal reeds bijna 200 lm archief vernietigd. Om dit reuzenkarwei met grotere effectiviteit en slagkracht verder te zetten is extra personeelsinzet noodzakelijk. De opdracht omvat allereerst het opstellen van een helder depotoverzicht, de analyse van het neergelegde hedendaags archief uit de periode 1950-2000 (2500 lm), de selectie van te bewaren archiefbestanden, de opmaak van vernietigingsverklaringen en de eigenlijke vernietiging door de papierversnipperaer. In tweede orde zal overgegaan moeten worden tot het stuksgewijs doornemen en schonen van de te bewaren bestanden. Hierbij zal overtollige ballast, zoals dubbels, kladjes, documentatie, blanco's, tussenbladen, plastic hoesjes, paperclips e.d.m. verwijderd worden.

4. Het stadsarchief wenst zijn historisch en hedendaags archief grondig te inventariseren.

De laatste grote inventariseringsactie van de archiefdienst dateert van de eerste helft van de jaren 1990. Een aanvulling op de bestaande inventarissen van Sint-Niklaas en deelgemeenten zag toen het licht. Maar er is nog heel wat werk te verzetten. Vooral het hedendaagse archief uit de periode 1950-2000 wacht op inventarisering. Deze taak loopt deels parallel met de uitvoering van actie 3. Hoewel het archief beschikt over de neerleggingslijsten van 1991 tot heden en over een eerste gecoördineerd overzicht van het hedendaagse archief uit 2001 is er grote nood aan een degelijke en coherente inventaris. Hiertoe is evenzeer extra mankracht nodig. Deze volumineuze opdracht vergt een volgehouden en geconcentreerde inzet van vele jaren en wordt bij voorkeur aangepakt door een kleine ploeg.

Daarnaast is er nog 'kleiner' inventariseringswerk dat eveneens zijn beslag moet krijgen. Het gaat in hoofdzaak over het beeldarchief, schenkingen door particulieren en het archief van de Sint-Nicolaasparochie, waarvoor eventueel een beroep kan gedaan worden op studenten archivistiek.

5. Het stadsarchief wil de stadsadministratie betrekken bij een dynamisch archiefbeheer.

Totnogtoe gebeurt de overdracht van archief vanuit de stadsdiensten weinig planmatig. Bovendien wordt er weinig gewied aan de bron, zodat het schonings-, selectie- en vernietigingswerk grotendeels ten laste valt van de archiefdienst. Nochtans zijn de ambtenaren van de verschillende diensten de experts terzake: zij zijn verantwoordelijk voor de vorming van hun archief en weten best wat essentieel en bijkomstig is in de door hen gevormde dossiers.

De huidige arbitraire werkwijze bij neerleggingen moet zo spoedig mogelijk omgeschakeld worden naar een gestroomlijnde procedure, waarbij de diensten geresponsabiliseerd worden inzake archief-zorg. Deze belangrijke actie omvat allereerst het opstellen van een algemene richtlijn in overleg met de diensten. Deze richtlijn moet een overzicht bieden van te respecteren bewaar- en vernietigings-termijnen en bevat bruikbare praktische tips. Aansluitend moeten de diensthoofden geïnformeerd worden en dienen er vormingssessies op touw gezet voor archiefverantwoordelijken per dienst.

6. Het stadsarchief wil zijn kennis en expertise blijven overdragen aan diverse erfgoedactoren.

Het archiefpersoneel heeft in de loop der jaren heel specifieke kennis en vaardigheden verworven op archieftechnisch en geschiedkundig vlak en op het gebied van projectwerking. In 2004-2006 bracht de dienst herhaald een presentatie van deelaspecten van haar werking op studiedagen voor de erfgoedsector. Hierbij gebeurde een zeer gewaardeerde overdracht van ervaring en knowhow.

In de volgende bestuursperiode wil de dienst deze uitwisseling met andere erfgoedpartners versterken. Dat kan op velerlei manieren: door de participatie aan de activiteiten van de Erfgoedcel Waasland, door de ondersteuning van Wase archieven onder andere via het Waas Archievenoverleg, door bijdragen voor sectorgerichte publicaties en vormingsmomenten.

7. Het stadsarchief zal zijn publiekswerking verder blijven uitbouwen

Het stadsarchief heeft een sterke traditie inzake publiekgerichte erfgoedprojecten. Zo coördineerde de dienst tijdens de voorbije bestuursperiode onder meer de tentoonstelling over figuratief aardewerk van SVK, de mobiele tentoonstelling 'Bezet & Bevrijd' en de totstandkoming van het boek en de dvd 'Stad op Sporen'. De dienst ontwikkelde ook een netwerk van partnerschappen, bijvoorbeeld met de VVF voor de ontsluiting van historische bronnen, met de KOKW voor publicaties en tentoonstellingen, met Bibliotheeca Wasiana voor de ontsluiting van beeldarchief, met de academies en andere stadsdiensten, de cultuurraad, cultuurverenigingen, scholen en particulieren.

Het stadsarchief wenst op de ingeslagen weg verder te gaan en daarbij een aantal nieuwe accenten te leggen. Via de nieuwsbrief en de website van de Erfgoedcel Waasland en via de website van het stadsbestuur wil de dienst korter op de bal spelen en vlotter communiceren naar het publiek. 'Archivaria' wordt vanaf 2008 gerestyled tot een reeks aantrekkelijke en informatieve themabrochures, waarvan de inhoud bij voorkeur gelinkt wordt aan bijzondere activiteiten, zoals Erfgoeddagen en thematische exposities. Het stadsarchief wil zich ook volop inschakelen in de werking van de Erfgoedcel en deelnemen aan de geplande geïntegreerde en integrale projecten voor 2008. Nog andere opportuniteiten dienen zich aan: de jubilea van diverse Sint-Niklase scholen (2008), een Paul Snoek-project (2011) en de voorbereiding van 500 jaar markttoetooi en 200 jaar Academie voor Schone Kunsten (beide in 2013).

8. Het stadsarchief zal digitale ontsluiting onderzoeken en implementeren.

Steeds meer archieven maken gebruik van de digitale weg om hun bestanden toegankelijk te maken. De zogenaamde 'elektronische leeszaal' waarbij men online documenten kan raadplegen, is daarom nog niet voor morgen, maar lijkt op het eerste gezicht een interessant perspectief. De archiefdienst is er zich van bewust dat de ontwikkelingen terzake heel snel gaan en wil die op de voet volgen.

Een aantal acties kunnen op korte termijn ondernomen worden. Van primordiaal belang is de digitalisering van de akten van burgerlijke stand bewaard in het archief. Deze veel bestudeerde bronnen zijn zeer onderhevig aan slijtage en worden best zo vlug mogelijk via een cd-rom-jukebox en een reeks pc's ter inzage gegeven aan het leeszaalpubliek. Voorts kunnen inventarissen, bronnenbewerkingen en andere publicaties wellicht via de website van het stadsbestuur digitaal ter beschikking gesteld worden. Ten slotte wil het stadsarchief zijn medewerking verlenen aan regionale en landelijke digitale banken, zoals de Beeldbank Waasland, de Archiefbank en Verhalenbank (in wording) Vlaanderen.

C. Monumentenzorg

Missie

De dienst monumentenzorg helpt de instandhouding van het waardevol bouwkundig erfgoed verzeke-ren. Ze brengt het historisch waardevol patrimonium op het grondgebied in kaart, verankert het in de ruimtelijke planning om het behoud juridisch afdwingbaar te maken, begeleidt de restauratiedossiers en sensibiliseert de bevolking.

Het dagelijkse beleid baseert zich op de aandachtspunten uit de inspectierapporten van de Monumen-tenwacht en het ontwikkelen van onderhoudsplannen en een langetermijnplanning voor het beschermd stadspatrimonium.

Strategische en concrete doelstellingen:

1. Het historisch waardevol bouwkundig erfgoed op het grondgebied in kaart brengen.

Zonder enig onderscheid in bouwperiode of stijl, maar met een bijzondere aandacht voor 19de-eeuwse architectuur, de eeuwwisseling en het interbellumpatrimonium.

Actualiseren van "Bouwen door de Eeuwen Heen" en het gabarietenplan, het integreren van de inventarissen in het GIS en het continu aanvullen en actualiseren van inventarissen.

2. Goede ingrepen aan waardevolle gebouwen bewerkstelligen door een laagdrempelige advisering en deskundige begeleiding van particuliere eigenaars en kerkbesturen op het vlak van procedures, restauratiemogelijkheden, subsidies...

3. Het mee helpen bewaken van een correcte naleving van de regelgeving door het adviseren van bouwaanvragen, meldingen aan Onroerend erfgoed (voor het beschermd patrimonium) en aan de bouwtoezichter (voor niet-beschermd patrimonium) bij overtredingen.

4. De stedelijke subsidiëring promoten, verbeteren en afstemmen op het provinciaal beleid.

5. Het behoud van het waardevol bouwkundig erfgoed juridisch afdwingbaar maken door het te integreren in ruimtelijke plannen.

6. Bij de andere bestuursniveaus aandringen op nieuwe beschermingen.

Hof van Belsele', de Broederschool, de salons voor schone kunsten, de waardevolle huizen in de Pastorijstraat (Nieuwkerken)...

7. Versterken van het maatschappelijke draagvlak voor de zorg en bescherming van het waardevol patrimonium door deelname aan Vlaamse en lokale sensibiliseringsacties.

Open Monumentendag, Erfgoeddag, publicaties (begraafplaatsen, 'Beelden in de stad' ...) en projecten i.s.m. stadsarchief, de dienst toerisme en het verenigingsleven (stadswandelingen, wandel- en fietsroutes)

8. Meer aandacht moet ook gaan naar de zorg voor dorpsgezichten en waardevolle landschappen, in samenwerking met de andere betrokken diensten (milieu, landbouw en patrimonium), de inspraakorganen en de geïnteresseerde verenigingen.

Tinelkerkhof (via herwaarderingsplan);

Typische bolle akkers, bossen, vlasrootputten en bomenrijen (via actieplan milieu: kleine landschapselementen).

9. Als stad het goede voorbeeld geven bij de instandhouding van het beschermd patrimonium.

Prioritaire restauratiedossiers zijn het Huis Janssens, de salons voor schone kunsten en de conciërgewoning van kasteel Walburg.

Ook de kerkhofpijlers Sinaai en de beiaard van het stadhuis zullen worden gerestaureerd.

Voor andere, particuliere dossiers (bv. binnenrestauratie van de Collegkerk) zal het stadsbestuur de restauratie proberen bespoedigen en zijn decretale verplichtingen opnemen.

D. Erfgoedcel

De oprichting van een erfgoedcel Waasland in 2005 lag in de lijn der gebeurtenissen en bouwde gewoon verder op de talrijke andere (sociaal-)culturele samenwerkingsverbanden die in de loop der jaren het licht zagen (de ene al wat meer gestructureerd dan de ander): KOKW, Bibliotheca Wasiana, Toerisme Waasland, ICW, MOW, ADW, Het Land van Reynaert, WACCO, MUWA, WAO, BiblioWaas....

De Erfgoedcel en het werken met een intergemeentelijk convenant gaf nieuwe impulsen aan zowel het lokale, het bovenlokale als het intergemeentelijk erfgoedbeleid, met een merkbaar verhoogde aandacht voor inventarisatie, behoud en beheer en ontsluiting en maatschappelijke (her-)integratie van het erfgoed.

Met het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband van het Land van Waas (I.C.W.) beschikte de regio bovendien reeds over een goed gestructureerde overkoepelende organisatie waarbinnen degelijke ontwikkelingskansen voor de erfgoedcel gegarandeerd zijn.

Strategische en concrete doelstellingen:

1. De stad Sint-Niklaas blijft er voor kiezen om ook voor de volgende convenantperiode (2008-2013) mee te investeren in een intergemeentelijk erfgoedconvenant, vooral omdat op dit terrein de samenwerking over de gemeentegrenzen heen een absolute meerwaarde geeft.

De stad en haar erfgoedactoren zien er mee op toe dat de eigen (beleids-)plannen, acties en activiteiten en die van de erfgoedcel maximaal op elkaar afgestemd worden.

2. De stad Sint-Niklaas wil verder actief deel uitmaken van de werking van de Erfgoedcel Waasland.

Het tweede erfgoedbeleidsplan wordt niet alleen geschreven vanuit de erfgoedcel als instelling op zich, maar blijft rekening houden met wat er zich ook op lokaal niveau (bij de betrokken steden en gemeenten) ontwikkelt en/of aanwezig is. Er wordt mee over gewaakt dat de extra middelen via het erfgoedconvenant geen oneigenlijke verschuivingen op het lokaal niveau teweegbrengen.

Belangrijk:

Het is voor de stad Sint-Niklaas en haar erfgoedinstanties (stedelijke musea, stadsarchief e.a.) van het grootste belang dat ook in het intergemeentelijk beleidsplan voor de nieuwe convenantsperiode alle kansen worden opengelaten om tot een optimale afstemming te komen met het provinciaal erfgoedbeleid (toekomstig depotplan, museumconsulentschap...).

9. Intergemeentelijke samenwerking

Cultuur sluit zich niet op binnen de stadsgrenzen maar wordt steeds meer ook een zaak van intergemeentelijk belang. Voor Sint-Niklaas en de andere Wase gemeenten wekt dit nauwelijks nog verwondering. Ondanks de grote onderlinge verscheidenheid van de Wase gemeenten blijven we de grote historische verbondenheid goed voelen.

Het Land van Waas heeft dan ook een lange traditie van samenwerkingsverbanden in de culturele sector (en zeker in de sector van het erfgoed). De Oudheidkundige Kring van het Land van Waas (KOKW) werd reeds in 1861 gesticht, de Bibliotheca Wasiana in 1946.

Het was vooral de weerstand van de streek tegen de expansie- en annexatiedrang van de haven van Antwerpen die eind jaren zestig van vorige eeuw alle 29 Wase gemeenten samen bracht voor de oprichting van de Intercommunale Land van Waas. In de schoot van deze Intercommunale werken de Wase gemeenten – waarvan het aantal door de fusieoperatie van 1977 is herleid tot acht – samen aan de sociaal-economische uitbouw van de streek. Op basis van het decreet op de intergemeentelijke samenwerking van 2001 werd de Intercommunale omgevormd tot het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Land van Waas (I.C.W.).

De nood om in diverse culturele sectoren meer te gaan samenwerken werd de laatste decennia steeds groter. Zo werd in 1987 de Archeologische Dienst Waasland (A.D.W.) opgericht, in 1996 het grensoverschrijdende Intergemeentelijk Project Het Land van Reynaert en in 1997 Wacco, het Waas overlegplatform van culturele centra.

Eind 2000 kwam er onder impuls van vooral de kleinere Wase musea een vraag naar de provinciale museumconsulenten om ondersteuning, waaruit MUWA, het overleg van de Wase musea, groeide. En ondertussen zagen ook het Waas bibliotheekoverleg Biblio-Waas, het Waas archievenoverleg (WAO) en de Volkshogeschool Vormingsplus Waas-en-Dender het levenslicht. Voeg daarbij nog de toeristische link binnen Toerisme Waasland (sinds 1955), het Waas burgemeestersoverleg en het reeds genoemde Intergemeentelijk Samenwerkingsverband van het Land van Waas en men kan alleen maar constateren dat ook het Waas Erfgoedconvenant in de lijn der gebeurtenissen lag en ligt.

Strategische en concrete doelstellingen:

1. Er zal onderzocht worden of een verdere clustering en krachtenbundeling rond ICW/cultuur mogelijk en aangewezen is.

De kansen binnen de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden dienen maximaal benut te worden. Tot op heden laten we voor de regio de kans voorbijgaan om in het kader van het decreet lokaal cultuurbeleid 74.500 EUR Vlaamse geld binnen te halen voor de afstemming van het

cultureel aanbod en de cultuurcommunicatie. Sint-Niklaas wil desgewenst het voortouw nemen voor een aanvraag, hetzij via de oprichting van een nieuwe projectvereniging, hetzij via het I.C.W.. Het pionierswerk van WACCO moet ‘verzilverd’ worden.

2. Alle bestaande intergemeentelijke samenwerkingsverbanden dienen (her-)samengesteld te worden conform het nieuwe gemeentedecreet en het decreet op de intergemeentelijke samenwerking.

3. Sint-Niklaas wil, waar nodig, ook een voortrekkersrol opnemen in het maximaal (proberen) afstemmen van de intergemeentelijke en/of bovenlokale werking op die van de provincie.

Op het vlak van erfgoedbeleid wordt het goed uitkijken naar de mogelijkheden en evt. bedreigingen van het nieuwe erfgoeddecreet. Sint-Niklaas blijft vragende partij voor en een loyale speler in het regionaal erfgoedbeleid, dit mag echter niet ten koste gaan van de ontwikkelingskansen van de eigen (stedelijke) musea die zich ook een regionale ambitie stellen. We rekenen ook verder op het provinciebestuur voor hulp bij de verdere ontwikkeling en afstemming van het regionaal erfgoedbeleid.

4. Niet elke actie of project van bovenlokaal belang dient (uitsluitend) intergemeentelijk gestructureerd of gefinancierd te worden. Vanuit haar centrumfunctie heeft Sint-Niklaas zelf ook een belangrijke rol en verantwoordelijkheid op regionaal niveau.

a. De ondersteuning aan volgende regionale organisaties blijft minstens behouden:

- ADW: gratis terbeschikkingstelling huis Regentiestraat 63;
gratis atelier- en depotruimte museum Zwijgershoek;
personeelstoelage (35.500 EUR);
werkingstoelage (35.250 EUR);
detachering 1 VTE stadsarbeider;
- Bibliotheca Wasiana: leeszaal en depotruimte;
werkingstoelage (150 EUR);
personele ondersteuning 1,5 VTE;
- WACCO: kantoorruimte Grote Markt 1 voor secretariaat;
personele ondersteuning 1,1 VTE (secretariaat - coördinatie);
werkingstoelage (16.500 EUR);
- Toerisme Waasland: gratis terbeschikkingstelling Cipierage / Oud Prochiehuis;
- KOKW /VVF: gratis terbeschikkingstelling lokalen in Huis Janssens;
werkingstoelage (4.000 EUR);

- Erfgoedcel Waasland: personele ondersteuning 0,2 VTE;
werkingstoelage (15.750 EUR);
- BiblioWaas: personele ondersteuning 0,1 VTE;
- Academies: kantoorruimte secretariaat - directie (Hofstraat en Boonhemstraat);
- De Spiegel: Foyer (concessie);
- 't Ey: voormalige basisschool Belsele (erfpacht);
- WARP: koetshuis Salons voor Schone Kunsten (erfpacht).

b. Nieuwe vragen of suggesties op het vlak van ondersteuning van (nieuwe) regionale organisaties worden steeds met de nodige welwillendheid bekeken.

Mogelijke opties:

- RASA: koetshuis Walburg in erfpacht?;
- De Spiegel – concertclub: programmatie-afspraken (dagdelen) in de toekomstige Casino?;
- Archeologische Dienst Waasland: depotruimte op 1ste verdieping museum Zwijgershoek?;
- Sint-Nicolaasgenootschap: permanent documentatiecentrum?;
- bibliotheeca Wasiana: integratie in het nieuwe stadsarchief?;
- Reynaertgenootschap: permanent documentatiecentrum?;
- WACCO: extra ruimte bij mogelijke uitbreiding van de werking (evt. als projectvereniging)?

...

GEMEENTELIJK CULTUURBELEIDSPLAN STEKENE

De volgende pagina's hebben betrekking op het gemeentelijk erfgoedbeleid: pp. 31-32.

Strategische doelstelling 2 : Het culturele aanbod in Stekene stimuleren en verrijken

<i>Operationele doelstelling 2.1 Verschaffen van degelijke informatie naar de potentiële cultuurconsument</i>	
Acties	Timing
Opmaken van een cultuuragenda met jaarprogramma	Jaarlijks
Cultuurconsument beter informeren over eigen activiteiten en die van de verenigingen	Jaarlijks
<i>Operationele doelstelling 2.2 Stimuleren van het lokaal socio-cultureel gebeuren door het organiseren van diverse activiteiten</i>	
Organiseren van culturele activiteiten: film, fietstochten, concerten ...	Jaarlijks
Organiseren van een cultuurmarkt	Tweejaarlijks vanaf 2008
<i>Operationele doelstelling 2.3 Stimuleren van lokale kunstenaars om zich artistiek te uiten</i>	
Organiseren van tentoonstellingen met lokale kunstenaars en deze betrekken bij culturele activiteiten georganiseerd door de cultuurdienst	jaarlijks
Ondersteunen van deelnemende kunstenaars aan Week van de Amateurkunstenaars	jaarlijks
<i>Operationele doelstelling 2.4 Opwaarderen en promoten van het lokaal erfgoed(beleid)</i>	
Vertegenwoordigers in overlegorganen van Erfgoedcel Waasland	Jaarlijks
Meewerken aan overkoepelende organisaties zoals Open Monumentendag en Erfgoeddag	Jaarlijks
Promoten van eigen erfgoedbeleid	jaarlijks
<i>Operationele doelstelling 2.5 Zorgvuldig beheren en uitbreiden van het gemeentelijk kunstpatrimonium</i>	
Beheren en onderhouden van de bestaande kunstwerken en bezienswaardigheden	jaarlijks
Aankopen van nieuwe kunstwerken	jaarlijks

<i>Operationele doelstelling 2.6 Uitbouwen van een lokaal aanbod van festiviteiten en plechtigheden</i>	
Organiseren van jaarmarkten, kermissen, sinterklaasfeest, kerstmarkt ...	jaarlijks
Organiseren van plechtigheden (11 juli, 21 juli, 1 nov, 11 nov, ...)	jaarlijks
Ontvangsten gemeentehuis van nieuwe inwoners, laureaten van de arbeid, jubilarissen, 100- jarigen	jaarlijks
Aankoop materiaal: relatiegeschenken, geschenken jubilarissen, materiaal voor plechtigheden, ...	jaarlijks
<i>Operationele doelstelling 2.7 Creëren van een aangename eindejaarsfeer</i>	
Voorzien van feestverlichting in centrum en leefkernen	jaarlijks
<i>Operationele doelstelling 2.8 Oprichten en promoten van het nieuw gemeenschapscentrum als een socio-cultureel trefpunt met een eigen en uniek profiel</i>	
Publiceren van info	
Organiseren van een Stekense cultuurmarkt	Tweejaarlijks vanaf 2008
Oprichten van het gemeenschapscentrum	2010
Programmatie gemeenschapscentrum	Vanaf 2011
<i>Operationele doelstelling 2.9 Organiseren van publieke acties waarbij de werking van de academie Schone Kunsten in de kijker wordt geplaatst</i>	
Acties	Timing
Organiseren van prijsuitreikingen, tentoonstellingen	Jaarlijks
Aankoop en verkoop van teken- en knutselmateriaal	jaarlijks
Vergoedingen aan modellen	jaarlijks
Fungeren als secretaris voor de hoofdacademie	jaarlijks
<i>Operationele doelstelling 2.10 Organiseren van publieke acties waarbij de werking van de academie Muziek en Woord in de kijker wordt geplaatst</i>	
Organiseren van leerlingenvoordracht, aperitiefconcert	Jaarlijks
Aankoop van klein materiaal en muziekinstrumenten	Jaarlijks
Fungeren als secretaris voor de hoofdacademie	jaarlijks
<i>Operationele doelstelling 2.11 Bijdrage in de werkings- en personeelskosten met stadsbestuur Sint-Niklaas voor academies</i>	
Ontvangsten Stadsbestuur Sint-Niklaas als tussenkomst in de werkingskosten van de academies	jaarlijks
Bijdrage in personeelskosten aan Stadsbestuur voor beide academies	jaarlijks

GEMEENTELIJK CULTURBELEIDSPLAN TEMSE

De volgende pagina's hebben betrekking op het gemeentelijk erfgoedbeleid: pp. 7-8, pp. 20-21.

Erfgoed

De interesse voor erfgoed van zowel het bestuur en de ambtenarij, als van de bevolking en de media heeft reeds tot heel wat initiatieven geleid: tal van publicaties, Open Monumentendag, Erfgoeddag, projecten i.s.m. de Erfgoedcel Waasland, geschiedenisprijs, kerkhofwandelingen, films, voordrachten, jaarboek Gemeentemuseum... Steeds meer mensen moeten echter betrokken worden bij erfgoedprojecten. Mede daarvoor moeten we investeren in gemeenschapsvormende projecten rond lokaal erfgoed en in een moderne en hedendaagse invulling ervan. De Boelwerf als erfgoed kan in dit kader een belangrijk werkpunt zijn. De voorbije legislatuur werd de enige overgebleven torenkraan beschermd als monument, alsook de dekenij in Temse en de pastorie in Elversele. In het verlengde van de kerkhofwandelingen worden momenteel beschermingsdossiers voor de cultuurhistorisch waardevolle graven opgemaakt. Het bouwkundig erfgoed van onze gemeente verdient blijvende en nadrukkelijke aandacht. Er moeten inspanningen geleverd worden om de waardevolle gebouwen te bewaren. Een inventaris van het bouwkundig erfgoed is in opmaak. Particuliere eigenaars van waardevolle gebouwen moeten gestimuleerd worden hun eigendom met respect te bewaren en te renoveren. De gemeente dient haar eigen patrimonium met voldoende zorg te onderhouden en te herstellen, vandaar ook dat daarop een klemtoon wordt gelegd in de komende jaren, mede in het kader van de dorpskernopwaardering. Het weze echter onderstreept dat dit geen eenvoudige opgave is, mede in acht genomen de wetgeving en het eigendomsrecht.

Een bedreiging voor cultuur en erfgoed is de verzuring van de maatschappij. Interesse voor en betrokkenheid bij het lokale erfgoed kan bijdragen tot een mentaliteitswijziging.

Bij de opwaardering van de dorpskernen dient rekening gehouden met het waardevolle erfgoed.

Het gemeentelijk patrimonium (inclusief het Gemeentemuseum) wordt bewaard in diverse berguimtes. De bewaring, berging en ook de inventarisatie van het kunstpatrimonium dienen geoptimaliseerd te worden.

Het Gemeentemuseum zal worden gerenoveerd: het gebouw wordt opgefrist waar nodig. De tweede verdieping wordt heringericht: de vaste expo wordt her-dacht en op basis van de vernieuwde inhoud en visualisering zal bepaald worden in welke mate er ook structurele aanpassingen moeten worden doorgevoerd. De vernieuwde vaste tentoonstelling zal zich vooral ook richten tot de schoolgaande jeugd, zodat zij van jongs af nauwer betrokken zijn bij het lokale erfgoed.

Het gemeentelijk Museum Heraldiek Benelux omvat een collectie wapenschilden, vlaggen, orde- en eretekens die nog niet helemaal is geïnteriseerd. Met de inventarisering van de boekencollectie wordt nog dit jaar gestart. Vooral trouwe bezoekers, specifiek geïnteresseerden en groepen maken dankbaar gebruik van de expertise van het museum en de verantwoordelijke. Voor de sporadische bezoeker zonder voorkennis van heraldiek is het moeilijk om zonder toelichting een volwaardig beeld te krijgen van het geëxposeerde en de achtergrond, vandaar dat toekomstgericht ook meer wordt gekozen voor een aanpak voor de niet-ingewijde, inclusief de scholen.

Een vernieuwde aanpak van de musea, met een klemtoon op de schoolgerichtheid, moet leiden tot het aanspreken van een ruimer publiek. De uitbreiding van het patrimonium (via aankopen, schenkingen, ontleningen...) moet door het gemeentebestuur en de beheerraad van het Gemeentemuseum worden verder gezet. Bij de realisatie van monumenten en standbeelden blijft de inbreng van de privé-sector van grote betekenis.

De gemeentelijke Archiefdienst is sterk geëvolueerd. De gemeentearchivaris, tevens diensthoofd Burgerzaken, wordt bijgestaan door één voltijds en één deeltijds personeelslid. Het gemeentearchief omvat het archief van de gemeentelijke diensten, belangrijke deelarchieven (Clemens De Landtsheer, gebroeders Van Raemdonck, Hinderdael, Boelwerf, Fonds Vernimmen (Tielrode)...), oude lokale kranten, bidprentjes, archieven van verenigingen en particulieren, een uitgebreide foto- en filmtheek, enz.

Via de Wase Beeldbank wordt het fotomateriaal ontsloten voor het grote publiek, maar dit zou regelmatig moeten gebeuren. In 2007 werd een vernieuwend project opgestart rond de digitalisering van oude kranten van Temse. De ontsluiting van het film- en videopatrimonium is aan de gang.

In 2006-2007 werd het gemeentearchief overgebracht naar de professioneel ingerichte benedenruimte van het Administratief Centrum De Zaat. Raadpleging wordt daardoor geoptimaliseerd. Rondleidingen in groepsverband kunnen plaatsvinden op aanvraag.

Ook in de Bibliotheek is er interesse voor erfgoed, zowel bij het personeel als bij de bezoekers. De voorbije jaren werd de collectie i.v.m. Temse gevoelig uitgebreid door kopieën van boeken uit het archief en aankoop van antiquarische boeken. Een link tussen de collecties van de Bibliotheek en het archief werd nog niet gerealiseerd.

Het gemeentebestuur participeert in de Archeologische Dienst Waasland, het Wase Erfgoedconvenant en BiblioWaas, waarmee het ook nauw samenwerkt.

Naast de gemeentelijke erfgoedinstellingen zijn er ook verenigingen die een opvallende belangstelling voor het erfgoed aan de dag leggen en stimulerend kunnen werken (vb. Heemkundige Kring Braem Elversele, Davidsfonds, Ons Streven...).

3.3. ERFGOED

Algemene doelstelling 3

Temse heeft een rijk cultureel erfgoed dat bestaat uit historische gebouwen, kunstwerken, industriële sites, een omvangrijk archief en een aantal musea. Het behouden, het behoeden en het gecontroleerd openstellen van dit patrimonium leidt tot een betere kennis van en tot meer respect voor het gemeentelijk erfgoedpatrimonium bij de huidige en toekomstige generaties.

De groeiende interesse voor erfgoed leidt tot blijvende aandacht voor onze geschiedenis en de relictten ervan. Een moderne, hedendaagse invulling wekt interesse voor het cultureel erfgoed bij onze bevolking en verhoogt hun betrokkenheid. Taken zoals onderzoek, behoud, bewaring en inventarisatie blijven uitermate belangrijk om tot een degelijke en aantrekkelijke ontsluiting van het aanwezige erfgoed te komen. Daarnaast zorgt datzelfde erfgoed voor de toeristische aantrekkingskracht van de gemeente.

Operationele doelstellingen

3.3.1. Het erfgoed van Temse kenmerkt onze gemeente en haar inwoners en draagt bij tot de aantrekkelijkheid op toeristisch vlak.

- Boelwerf als belangrijk erfgoed wordt meer in de kijker geplaatst
 - inventaris aanwezig erfgoed Boelwerf
 - erfgoedprojecten rond Boelwerf (vb. sociale geschiedenis)
 - onderzoeken naar financiering van buitenaf
 - directe partners betrekken (Academie, ex-werknemers)
- aandacht voor bouwkundig erfgoed
 - optimaliseren en actualiseren fototheek m.b.t. waardevolle gebouwen en erfgoed
 - overzicht aanmaken van bouwkundig erfgoed met bijhorende informatie
 - stimuleren van particuliere eigenaars van waardevolle gebouwen om deze te onderhouden en te renoveren
- via mondelinge geschiedenis hebben wij aandacht voor onze tradities en volksverhalen
 - oog voor mondelinge bronnen bij erfgoedprojecten
 - mondelinge bronnen via archief bewaren en ontsluiten

- verdere deelname aan Erfgoeddag en Open Monumentendag met inspirerende en vernieuwende activiteiten en bestendige voorziening van een budget voor de organisatie ervan
- investeren in gemeenschapsvormende en sensibiliserende erfgoedprojecten met een hedendaagse en moderne invulling (wandelingen, brochures...)
- verdere aandacht voor de studie naar de geschiedenis van onze gemeente (stimuleren vorsers en adviseren/helpen bij hun publicaties, contacten met universiteiten, Jaarboek Gemeentemuseum...)

3.3.2. De gemeentelijke musea brengen bezoekers in nauwer contact met het lokale verleden.

- vernieuwing vaste tentoonstelling Gemeentemuseum, zowel inhoud als vormgeving
- de musea willen ook aantrekkelijk zijn voor een jong publiek
 - contacten met het onderwijs worden aangehaald
 - specifieke projecten voor het onderwijs worden uitgedacht (educatief luik wordt ingebouwd in de vaste tentoonstelling)
 - wervende folder gericht op – in het bijzonder – jonge bezoekers
- systematische digitalisering en ontsluiting archief en patrimonium
 - de collectie wordt digitaal ontsloten via het samenwerkingsinitiatief MOVE
 - kaartenbestand wordt geïnventariseerd en een selectie ervan wordt gereproduceerd voor het grote publiek
- optimale bewaring erfgoedpatrimonium
 - aangepaste berguimten
- Gemeentemuseum: onderzoek naar uitbreiding gelijkvloers en eerste verdieping
- gestructureerd acquisitiebeleid van kunstwerken
 - er wordt actief uitgekeken naar nieuwe aanwinsten (via aankoop, schenking, ontlending...)

3.3.3. Temse voert een duidelijk erfgoedbeleid waarbij inventarisatie, identificatie, klassering, bewaring en ontsluiting de wezenskenmerken zijn.

- in kaart brengen aanwezige erfgoed (inventarisatie, identificatie en klassering op professionele basis)
 - verdere inventarisatie en bescherming van het funerair erfgoed
 - inventarisatie van archief en erfgoedpatrimonium wordt opgevolgd en verder gezet
- digitalisering waardevol archiefmateriaal (vb. beeldmateriaal, beeldbank)
 - verdere participatie in beeldbank
 - opgeleid personeel staat in voor regelmatige up-dating en aanvulling van het gedigitaliseerd materiaal
- heroriëntatie oude collecties Bibliotheek
- erfgoed wordt een regelmatig terugkerend thema binnen de agenda van de Cultuurraad
- er wordt een link gelegd tussen collectie Bibliotheek en collectie Archief
 - inventarissen digitaal raadpleegbaar in beide instellingen
- archief wordt oordeelkundig gespreid over Administratief Centrum en Dacca
 - verhuizing en reorganisatie gemeentearchief tot volwaardig, gestructureerd en hedendaags archief
 - moderne bezoekersruimte met pc, internet, randapparatuur in AC De Zaat (printer, scanner)
- instandhouding van bouwkundig erfgoed en de historische waarde in de verf zetten naar het publiek toe (gemeentehuis, huis Bunneghem...)
- het Archief werkt actief mee aan erfgoedprojecten zoals Erfgoeddag, Open Monumentendag...

3.3.4. De Bibliotheek heeft een duidelijke taak als erfgoedspeler en -drager in de gemeente.

- uitbreiden collectievorming rond Temse
 - antiquarische aankopen en ter beschikking stellen van niet meer gepubliceerde werken over Temse
- deelname aan en promotie voor erfgoedprojecten voor zover deze aansluiten bij de bibliotheekwerking
 - Erfgoeddag, Open Monumentendag, literaire erfgoedprojecten
- bewaar- en afvoerbeleid van oude boeken
 - actief zoeken naar een meer geschikte bestemming van oude collecties die weinig of geen verband houden met Temse
- samenwerking met Archief op vlak van ontsluiting van het archiefbestand via bibliotheekcatalogus

- ondersteuning van het onderwijs op vlak van erfgoededucatie
 - ter beschikking stellen van informatie over erfgoed
 - licentiaatsthesisen en studies over Temse trachten te achterhalen en beschikbaar te stellen

3.3.5. Temse blijft participeren in het Wase Erfgoedconvenant en verdiept zo de samenwerking met andere Wase gemeenten op het vlak van erfgoed.

- cultuurbeleidscoördinator en schepen van Cultuur volgen het Wase Erfgoedconvenant nauw op
 - actieve deelname aan stuurgroep en werkgroepen
 - cultuurbeleidscoördinator werkt mee aan de opmaak van het erfgoedbeleidsplan
- Temse participeert aan regionale erfgoedinitiatieven die uitgaan van de Wase Erfgoedcel
- Temse breidt zijn medewerking aan de Beeldbank Waasland verder uit (meer foto's digitaal plaatsen, foto's worden regelmatig beschreven)

GEMEENTELIJK CULTUURBELEIDSPLAN WAASMUNSTER

De volgende pagina's hebben betrekking op het gemeentelijk erfgoedbeleid: pp. 15-16, p. 25, p. 28.

6. Erfgoedwerking

In het beleidsplan 2002 is geen specifieke pijler 'erfgoedwerking' opgenomen. Er was wel aandacht voor meer toegankelijkheid voor het gemeentearchief en voor de bewaring en onderhoud van het archeologisch patrimonium (via de Archeologische Dienst Waasland). Intussen werd op het vlak van erfgoedwerking in Waasmunster heel wat op stapel gezet: door de komst van de Erfgoedconvenant en de oprichting van de Erfgoedcel Waasland in 2005 werkt Waasmunster enerzijds constructief mee aan een degelijk erfgoedbeleid (door o.a. deelname in werkgroep beleid en stuurgroep) en wordt onze gemeente anderzijds professioneel ondersteund door de coördinatoren en medewerkers van de erfgoedcel in de zoektocht naar hoe de zorg voor het erfgoed kan gebeuren.

Concreet werden reeds een aantal publieksprojecten in samenwerking met de Erfgoedcel gerealiseerd (bv. het tentoonstellingsproject Archiefrein Waasland Express in 2006-2007). De Erfgoeddag kreeg ook nieuwe impulsen. Hij werd door de Erfgoedcel ondersteund door een globale aanpak en een overkoepelende promotiebrochure voor het Waasland.

Deze samenwerking biedt uiteraard veel voordelen en mooie resultaten, maar impliceert eveneens een aantal tegemoetkomingen: intensieve en talrijke vergaderingen voor het uitstippelen en het uitwerken van de beleidsnota's, nieuwe projecten met steeds een zoektocht naar nieuwe vrijwillige medewerkers en partners, enz. Zo staan er een aantal nieuwe projecten op stapel (Volksverhalen, EXPO 58, ...) en ook de opmaak van een nieuw (erfgoed)beleidsplan staat voor de deur. In de algemene en concrete doelstellingen sluiten we uiteraard aan bij de beleidslijnen die vooropgesteld worden in de werkgroep beleid en de daaruit voortvloeiende beleidsdocumenten.

Ook voor de eigen (lokale) prioritaire aandachtspunten zoals de zorg voor en de toegankelijkheid van het gemeentearchief, wat momenteel nog steeds een zwak punt is, dienen concrete stappen te worden gezet.

Wat het onroerend erfgoed betreft staan nog steeds een aantal restauratieprojecten op de planning die reeds werden aangekondigd in het actieplan 2006, nl. de restauratie van de Spaanse Poort, waarvoor subsidies van afdeling Monumenten en Landschappen werden aangekondigd en de restauratie van de Kerk op parochie Ruiters (fase III).

Door de organisatie van een verzorgde Open Monumentendag proberen we al vele jaren de aandacht van het publiek te trekken op het rijke patrimonium van Waasmunster.

De zorg voor het onroerend erfgoed vormt in ieder geval een blijvend aandachtspunt in deze beleidsperiode.

- 16 -

7. Intergemeentelijke en regionale samenwerkingsverbanden

In 2002 werd enkel het realiseren van een gesubsidieerd intergemeentelijk samenwerkingsverband Wacco (zie hoger bij gemeenschapscentrum pag. 5) opgenomen bij de algemene en concrete doelstellingen. Tot op heden is dit samenwerkingsverband nog steeds een feitelijke vereniging, maar de eerste stappen zijn genomen om een juridische structuur te geven aan dit samenwerkingsverband, zodat er eventueel subsidies kunnen worden bekomen in de volgende beleidsperiode.

Intussen zijn er echter al heel wat bijkomende doeltreffende regionale samenwerkingsverbanden opgestart: de Erfgoedcel Waasland, Bibliowaas, Toerisme Waasland, de 'Alternatieve Route' (samenwerkingsproject tussen de Academies van Deinze en Waasmunster).

Ook werden succesvolle occasionele samenwerkingsinitiatieven gerealiseerd met de buurgemeenten: zo werden tijdens de vorige legislatuur met Hamme de projecten 'Binding' en 'de Letterfiets' georganiseerd en met Lokeren 'de Ijspiste' en de 'cultuurklassen' in de academies.

Bovendien is er de provinciale ondersteuning voor de cultuurdiensten Dienst 91 (Kunst en Cultuur) en voor de bibliotheken (OVINOB).

Verder zijn er ook nog sectoriële samenwerkingsverbanden (VVC, Cultuurlokaal, VCOB) en tenslotte maakt Waasmunster ook werk van internationale samenwerkingsverbanden, o.a. door de verzustering met Kransjka Gora. Wellicht kondigt zich de volgende beleidsperiode ook een verzustering met Schitu (Bralostita) aan, een Roemeens dorp dat eertijds door Waasmunster werd geadopteerd.

In de komende beleidsperiode zullen de regionale, provinciale, sectoriële als internationale samenwerkingsverbanden worden verdergezet. Ook zal er plaats zijn voor nieuwe occasionele samenwerkingsinitiatieven tussen diverse intergemeentelijke partners.

3.3. Intergemeentelijke en regionale of (internationale) samenwerkingsverbanden bieden een ruimer perspectief.

Acties op korte en middellange termijn

☞ De huidige gestructureerde samenwerkingsverbanden worden verdergezet en vanuit het bestuur verder betoelaagd:

☞ Wacco (Wase culturele centra overlegplatform)

Voor deze feitelijke vereniging, een samenwerkingsverband inzake gezamenlijke communicatie en afstemming van het culturaanbod, blijft er ruimte voor discussie over prijszettingen, afspraken over afstemming e.d.

In 2007-2008 wordt de opstart van een projectvereniging gepland, met mogelijkheid tot subsidieaanvraag bij de Vlaamse Gemeenschap.

☞ Erfgoedcel Waasland en Archeologische Dienst Waasland (zie alg. doelstelling 5)

☞ BiblioWaas: samenwerking tussen de Wase bibliotheken voor gezamenlijke initiatieven en promotie, expertise-uitwisseling, ondersteuning bij inrichting activiteiten, organiseren van reizende tentoonstellingen, enz.

☞ Toerisme Waasland: een samenwerking tussen de toeristische diensten van het Waasland. Het is onontbeerlijk om vanuit de culturele sector in te spelen op een aantal items. De opmaak van het strategisch plan voor Toerisme Waasland wordt hierbij op de voet gevolgd.

☞ Projectmatige samenwerkingsverbanden worden bestendigd: o.a. De Alternatieve Route, het samenwerkingsverband tussen de academies van Deinze en Waasmunster waarbij een aantal leerlingen de kans krijgen om gedurende een afgebakende periode samen te werken met professionele kunstenaars.

☞ Occasionele samenwerkingsinitiatieven worden gestimuleerd en ontwikkeld:

☞ Er is ruimte voor nieuwe, occasionele samenwerkingsinitiatieven met één of meerdere (buur)gemeenten: er wordt gezocht naar een opvolger voor het project Binding met Hamme, er is een gezamenlijke voorstelling gepland (Soeur Sourire) met CC Ter Vesten (Beveren).

☞ De Academie voor Beeldende Kunst staat open voor nieuwe initiatieven.

☞ De sectorale ondersteuningsplatforms van de provinciale en Vlaamse overheden worden opgevolgd via vergadermomenten of workshops: Dienst 91 (kunst en Cultuur) en Ovinob (bibliotheek) van de Provinciale overheid; de steunpunten VVC, Cultuurlokaal en VCOB van de Vlaamse Overheid.

☞ Het behouden van de verzustering met Kransjka Gora: opstellen van een jumelagereglement en eventueel nieuwe initiatieven koppelen aan deze samenwerking.

☞ Het jumeleren met het dorp Schitu (Bralostita) als opvolging van de vroegere adoptie.

Algemene doelstelling 5.

Waasmunster verhoogt de waakzaamheid en de inzet voor het lokale erfgoed.

>> Zie SWOT:

- Komst van de Erfgoedcel Waasland impliceert extra ondersteuning maar ook vele bijkomende initiatieven en bijgevolg verhoogde werkdruk.

- Nood aan prioritaire zorg voor lokaal erfgoed.

Operationele doelstellingen

5.1. Waasmunster behandelt haar patrimonium en erfgoed met zorg en heeft ook aandacht voor niet-gemeentelijke lokale erfgoedspelers.

Acties op middellange termijn

⌘ Restauratieprojecten: Spaanse Poort, Kerk Parochie Ruiter (fase III) en Calvarieberg.
[Raming middelen Spaanse Poort: 200.000 EUR – uit te voeren in fasen.]

Acties op lange termijn

⌘ Heemmuseum: ondersteuning van de publiekswerking, suggesties formuleren voor opbergruimte en voor vrijwilligerswerking.

⌘ Aandacht voor waardevol (niet-gemeentelijk) patrimonium.

⌘ Het lokale erfgoed wordt geïnventariseerd (waardevolle gebouwen, landschappen, documenten en immaterieel erfgoed, die een historisch, artistiek, wetenschappelijk of maatschappelijk belang vertonen).

5.2. Het beheer van het gemeentearchief wordt aangepakt.

Acties op korte en middellange termijn

⌘ Aanstellen van een firma voor inventarisatie gemeentearchief.

⌘ Impulsen geven voor een intergemeentelijk archiefbeleid.

⌘ Een verantwoordelijke aanstellen om te participeren in Waas Archievenoverleg.

5.3. De inwoners van Waasmunster krijgen een brede kijk op erfgoed.

Acties op korte en middellange termijn

⌘ De bib en de cultuurdienst realiseren i.s.m. de Erfgoedcel een aantal publieksgerichte initiatieven op voorwaarde dat deze te integreren zijn in de lokale werking (Expo '58, Wase Griezelverhalen).

⌘ Verderzetten organisatie Open Monumentendag i.s.m. lokale Heemkring en andere lokale actoren.

⌘ Uitbreiden van lokaal aanbod met o.a. Week van de Smaak.

⌘ Inspelen op initiatieven (publicaties zoals 'Erfgoed à la carte') en activiteiten van MuWA, Toerisme Waasland, ...

⌘ Bekendmaken Archeologische Dienst Waasland bij ruime publiek.

Bijlage – Gesprekken in het kader van WODE

Naam organisatie	Naam respondent	Functie	Datum bezoek
Beveren			
Gemeentearchief Beveren	Carine Goossens	gemeentearchivaris	16/07/2007, 30/08/2007 en 18/01/08
Archief de Bergeyck	Carine Goossens	gemeentearchivaris	16/07/2007 en 30/08/2007
Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren	Freddy Buys	beheerder	13/07/2007
Kruibeke			
Gemeentearchief Kruibeke	Marleen De Laet	verantwoordelijke burgerlijke stand	6/09/2007
Archief Vilain XIII	Peter De Wilde	beheerder	1/09/2007
Ghesellen van Sint-Pieter	Dirk Gorrebeeck	voorzitter	8/08/2007
Heemkundige Kring Wissekerke	Jeroom De Jonghe	voorzitter	12/07/2007
Museum De Schuur	Cecilia Van de Voorde	beheerder	9/07/2007
Gemeente Kruibeke	Stijn Bogaert	schepen	12/07/2007
Lokeren			
Heirbrugmolen	Maria De Rooze	voorzitter en molenarin	18/07/2007
Stadsarchief Lokeren en Stedelijk Museum Lokeren	Nico Van Campenhout	stadsarchivaris	19/07/2007
Heemkundige Kring De Souvereinen	Alex Dierick	secretaris	19/07/2007
VZW Durme	André Verstraeten en Geert Braem	beheerder en directeur	8/08/2007
Stedelijk Museum Lokeren	Leen Heyvaert	conservator en cultuurbeleidscoördinator	12/11/2007
Sint-Gillis-Waas			
Folklore groep 'De Klomp'	Eric De Keyzer	secretaris	12/07/2007
Gemeentearchief Sint-Gillis-Waas	Kenneth Coleman	gemeentearchivaris	17/08/2007
OCMW Sint-Gillis-Waas	Katrien De Donder en Annick Van Lokeren	administratieve medewerkers	13/07/2007
Belgische Vereniging voor Paleontologie	Luc Van Gysel	voorzitter	22/08/2007
Volkskunstgroep Drieske Nijpers	Wim Van Oppens	groepsleider	11/07/2007
Heemkundige Kring De Kluize	Luc Ruymbeke en Romain D'hollander	voorzitter en oud-voorzitter	20/08/2007
Sint-Niklaas			
Archeologische Dienst Waasland	Rudiger Van Hove	directeur	6/07/2007
Bibliotheca Wasiana	Johan De Vriendt	documentalist	3/09/2007
Heemkundige Kring Den Dissel	Etienne De Meester	bestuurslid vzw Sinaai leeft	8/09/2007
Heemkundige Kring Nieuwkerken-Waas 200/700	Guido Van Havere	conservator	17/08/2007
Historisch Pijp- en Tabaksmuseum	Richard Thiron	conservator	15/10/2007

Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas	Alfred Van der Gucht	voorzitter	10/07/2007, 11/09/2007 en 18/09/2007
OCMW Sint-Niklaas	Tjeu van Diessen	secretaris	28/08/2007
Regionaal Politiemuseum en – documentatiecentrum	Gunther Vael	voorzitter	27/08/2007
Reynaertgenootschap	Rik van Daele	voorzitter	21/08/2007
Sint-Nicolaasgenootschap Vlaanderen	Luc Vermeulen	bibliothecaris	23/10/2007
Stadsarchief Sint-Niklaas	Piet Van Bouchaute	archivaris	8/07/2007
Stedelijke Musea Sint-Niklaas	Els Baetens	stafmedewerker inventarisatie	29/08/2007
Tinelmuseum	Jo De Vos	secretaris vzw, conservator	28/08/2007
Vlaamse Vereniging voor Familiekunde – Afdeling Land van Waas	Luc De Backer	voorzitter ondergroep	10/07/2007
Volkskunstgroep Boerke Naas	Dirk Adriaenssens	bestuurslid	19/08/2007
Stekene			
Heemkundige Kring d'Euzie	John Buyse en Guy de Brant	ondervoorzitter en archivaris	20/07/2007
Volkskunstgroep Reintje Vos	Chris van Remortel	voorzitter	23/07/2007
OCMW Stekene	Roger De Block	secretaris	24/07/2007
Landbouwmuseum Stekene	Lucien Persoons	beheerder	25/07/2007
Gemeentearchief Stekene	Kathrin Aust	diensthooft secretariaat	telefonisch contact, wegens tijdsgebrek van het diensthooft geen bezoek
Temse			
Heemkundige Kring Braem	Marcel de Kimpe	voorzitter	30/07/2007
Gemeentearchief Temse	Digna Coppieters	hoofd Burgerlijke Stand - archivaris	20/09/2007
Gemeentelijke Musea Temse	Annick Rooms	museumfunctionaris en medewerker van de burgemeester	26/11/2007
Waasmunster			
Heemkundige Kring 't Sireentje	André Roels	conservator, voorzitter vzw	5/07/2007, 06/09/2007 en 19/09/2007
Museum van de Abdij van Roosenberg	Zuster Trees Verstuyft	conservator	13/09/2007
OCMW Waasmunster	Kris Van den Bossche	secretaris	20/08/2007
Gemeentearchief Waasmunster	Danny De Schepper	schepen van cultuur	6/09/2007

Tabel 1: Gesprekken in het kader van WODE

Bijlage – Interne taakverdeling Erfgoedcel Waasland

Verantwoording:

T: hoofdverantwoordelijke

t: medeverantwoordelijke

i: geeft input / feedback

* : Indien thema aan bod komt in een bepaald project: T van thema is voor dat onderdeel steeds minimaal i binnen het project

Taken	AE	EDJ	MDM	ODZ
Interne werking				
Beleidsplanning algemeen	i	t	i	T
Actieplan	i	t	i	T
Jaarverslag	i	t	i	T
Begroting	i	T	i	t
Subsidierglement opstellen		i		T
Adminstratie algemeen	T			
Post IN	T			
Post UIT	t	t	t	t
Distributie	T	t	t	t
Adressen	t	T	i	i
Archief- en documentatiebeheer erfgoedcel	T	t		
Personeel algemeen	BART			
Teamoverleg praktisch	i	i	i	T
Overleg met Bart	t	t	t	T
Taakverdeling	TEAM			
Dagelijkse leiding				T
Algemene dagelijks werking (doorlopend)				
PR	t	T	i	i
Communicatie	t	T	i	i
Werkgroep beleid	i	t	i	T
Stuurgroep	i	t	i	T
Directiecomité	i	i	i	T
Afspraken aanwezigheid overlegstructuren	TEAM			
Expertise-uitwisseling	t	t	t	T
Advies ter plaatse	t	t	t	T
Doelgroepenwerking	t	T		
Vrijwilligers	T			
Website algemeen	i	t	i	T
Website nieuws/agenda		T		

Nieuwsbrieven	t	T		
Erfgoedcommunicatie	t	T	t	t
Vlaamse overlegstructuren				T
Projecten en processen				
Wetenschappelijk onderzoek		i		T
KOKW		i		T
VHZ III			T	t
Draaiboek mondelinge geschiedenis			T	t
Pavlov		T		
WAO		T		
MuWa	i	i	i	T
Beeldbank	T	i	i	t
Erfgoeddag - actie	T	i		
Erfgoeddag - regionale communicatie	i	T		
Archiefproject		T		i
Extra erfgoedprojecten	TEAM			
Digitale bibliografie		T		t
Project Werk		i	T	
50 jaar Expo '58			T	i
Volksverhalen			T	
Reuzen			T	
Reynaert	i	T		
Thema's *				
e-erfgoed - beeldbank	T			
e-erfgoed - andere				T
Kerkelijk erfgoed				T
Registratie en inventarisatie				T
Mondelinge geschiedenis			T	
Musea		t		T
Vrijwilligers	T			
Communicatie		T		
Begroting		T		
Archieven		T		
Wacco		T		t
Erfgoededucatie	T	t		

Bijlage – Overzicht advies op maat (ter plaatse) in het Land van Waas

(een selectie)

1. LID VAN STUURGROEPEN

- Haalbaarheidsstudie van het Instituut voor Vlaamse Volkskunst (2007-2008)
- Pavlov (2006-2008)
- Buurtfeest Achter de kerk in Lokeren (2007-2008)

2. PROJECTAANVRAGEN SCHRIJVEN

- Cervantes: project van het Instituut voor Vlaamse Volkskunst (2005)
- Kantschool Artofil in Temse (2006)
- Pavlov: project rond archivering van schoolarchief in het algemeen en dat van het Sint-Jozef-Klein-Seminarie in Sint-Niklaas in het bijzonder (2005)
- Gemeente Kruibeke: projectaanvraag Archief Vilain XIII (2006)

3. ALLERLEI

- Bibliotheca Wasiana: diefstal van objecten (2006)
- Boerke Naas in Sint-Niklaas: inventarisatie en registratie collectie (2006-2008)
- Gemeente Beveren: toestellen Mondelinge Geschiedenis (2006)
- Gemeente Kruibeke: kandidaatstelling voor de monumentenstrijd (2006)
- Gemeente Sint-Gillis-Waas: restauratie textiel (2006)
- Heemkundige Kring 't Sireentje in Waasmunster: registratie (2006)
- Heemkundige Kring De Kluize in Sint-Gillis-Waas: registratie, bewerken van fotomateriaal (2006)
- Heemkundige Kring Nieuwkerken-Waas 200/700 in Waasmunster: subsidies publicatie, registratie... (2006)
- Heirbrugmolen in Lokeren: uitgave van een cd (2006)
- Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas in Sint-Niklaas: voorstelling DICE (2006)
- Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas in Sint-Niklaas: registratie (2006)
- privé-persoon in Hamme: uitgave van een publicaties (2006)
- Privé-persoon in Lokeren: project kant (2006)
- privé-persoon in Lokeren: textiel en weven (2006)
- privé-persoon in Sint-Niklaas: reuzen in Sint-Niklaas (2006)
- Roomanmolen in Sint-Gillis-Waas: een educatief pakket (2006)
- Sint-Lodewijkscollege in Lokeren: uitgave van een publicatie (2006)
- Sociaal Orthopedagogisch Centrum De Hagewinde in Lokeren: uitwerken buurtfeest (2006)
- Toerisme Waasland: advies rond Reynaert (2006)

Rek. 091-0007009-54
BTW BE 0206.460.639

Lamstraat 113
9100 Sint-Niklaas

T 03 776 65 93
F 03 777 97 39

erfgoedcel@icwaas.be
www.erfgoedcelwaasland.be

- Zitdagen op 08/03/06 en 25/10/06 (2006)
- Artofil in Temse: publicatie en geschiedkundig onderzoek (2007)
- AZ Nikolaas in Sint-Niklaas: publicatie (2007)
- Buurtgemeenschap 'tParadijs in Belsele: informatie over buurt (2007)
- Erfgoed Vlaanderen vzw in Antwerpen: artikel voor Erfwoord (2007)
- Gemeente Sint-Niklaas: geïnteresseerden in erfgoed (2007)
- Gemeente Temse: digitalisering krantenmateriaal Temse: opstellen bestek en inhoudelijk dossier, keuze firma enz. (2007)
- Gemeente Temse: zuurvrije dozen (2007)
- Gemeentemuseum in Temse: opstelling vaste collectie (2007)
- Gemeentemuseum in Temse: promotiemateriaal (2007)
- Graventoren in Rupelmonde: begeleiding bij het schrijven van haar beleidsplan (2007)
- Heemkundige Kring D'Euzie in Stekene: collectie Marcellijn Dewulf (2007)
- Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren in Beveren: uitgave van een dvd, Sabam, formaten, kostprijs enz. (2007)
- IBBT in Gent: afbeeldingen erfgoed (2007)
- Koninklijk Belgisch Genootschap voor Numismatiek: sprekers (2007)
- Koninklijk Museum van het Leger en de Krijsgeschiedenis: getuigen WO I (2007)
- privé-persoon in Boortmeerbeek: familiegeschiedenis (2007)
- privé-persoon in Gent: erfgoedbewaker (2007)
- privé-persoon in Gent: erfgoededucatie voor kleuters (2007)
- privé-persoon in Gent: interculturaliseren (2007)
- privé-persoon in Leuven: Expo '58 (2007)
- privé-persoon in Meerdonk: wapenschild Meerdonk (2007)
- privé-persoon in Sas van Gent: genealogie (2007)
- privé-persoon in Sint-Niklaas: art deco (2007)
- privé-persoon in Sint-Niklaas: jobmogelijkheden (2007)
- privé-persoon in Sint-Niklaas: Katholieke Vlaamse vrouwen (2007)
- privé-persoon in Sint-Niklaas: molenaarscursus (2007)
- privé-persoon in Sint-Niklaas: particulier gietijzer (2007)
- privé-persoon in Temse: Boelwerf (2007)
- privé-persoon in Temse: register familie (2007)
- privé-persoon in Ukkel: schilder Gerard Godaen (2007)
- privé-persoon Sint-Gillis-Waas: Flåming-project (2007)
- privé-persoon Sint-Niklaas: Kamp Venesoen en militair erfgoed (2007)
- privé-persoon Zwijndrecht: standbeeld Boerenkrijg in Haasdonk (2007)
- privé-persoon: archief studiebureau (2007)
- privé-persoon: informatie over fietstocht (2007)

- privé-persoon: naam Land van Waas (2007)
- privé-persoon: Oost-Vlaamse toertjes (2007)
- privé-persoon: scheepswerven (2007)
- Rijksarchief Beveren: contacten pers (2007)
- Secretariado Secção Consular / Assuntos Culturais in Lissabon: kerststallen (2007)
- Stedelijk Museum Lokeren: uitgave van een dvd (2007)
- Stedelijke Musea Sint-Niklaas: kerkelijk roerend erfgoed (2007)
- Stedelijke Musea Sint-Niklaas: uitgave van een dvd (2007)
- Stedelijke Musea Sint-Niklaas: vormgeving (2007)
- Strategisch Plan Toerisme Waasland: advies bij profilering (2007)
- Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie in Gent: vlas (2007)
- VZW Den Lesten Stuyver in Stekene: een massaspel rond Amalberga Truymen (2007)
- www.cultuurzender.be: cultuurschatten (2007)
- Dorpsraad Belsele: Kom uit uw kot (2007)
- Instituut voor Vlaamse Volkskunst: archiefwerking (2007)
- Landbouwmuseum Stekene: toekomst museum (2008)
- Opvangcentrum Rode Kruis in Sint-Niklaas: ontlending van fototoestellen (2008)
- Plattelandscentrum Meetjesland: molens (2007)
- privé-persoon Den Haag en Schoten: gebrandschilderde medaillons (2007)
- Stadsarchief Leuven: fotomateriaal Beeldbank Waasland (2008)
- Stedelijke Musea Sint-Niklaas: heiligenbeelden (2006)

Bijlage – Overzicht lopende rekening subsidie Erfgoedconvenant Land van Waas 2005-2006

Overlopende rekening subsidie erfgoedconvenant: rekening 49396298 (bron Agentschap Kunsten en erfgoed)

2005	INKOMSTEN	INKOMSTEN in natura	UITGAVEN	UITGAVEN in natura	SALDO
Subsidie Vlaamse gemeenschap 2005	300.000,00 €				
Huisvesting I.C.W.		5.850,00 €		5.850,00 €	
Inbreng ambtenaren gemeenten		44.000,00 €		44.000,00 €	
Subtotaal inkomsten	300.000,00 €	49.850,00 €			
<i>inkomsten + natura</i>		<i>349.850,00 €</i>			
Werkingskosten			48.494,81 €		
Omslag			30.382,11 €		
Subtotaal uitgaven			78.876,92 €	49.850,00 €	
<i>uitgaven + natura</i>				<i>128.726,92 €</i>	
Saldo subsidie 2005	300.000,00 €		78.876,92 €		221.123,08 €

eigen inbreng: 49.850,00 € 38,73%

2006					
Subsidie Vlaamse gemeenschap 2006	300.000,00 €				
Subsidie provincie Archiefproject	5.500,00 €				
Bijdrage gemeenten in convenant	54.250,00 €				
Huisvesting I.C.W.		25.000,00 €		25.000,00 €	
Inbreng ambtenaren gemeenten		44.000,00 €		44.000,00 €	
Subtotaal inkomsten	359.750,00 €	69.000,00 €			
<i>inkomsten + natura</i>		<i>428.750,00 €</i>			
Werkingskosten			272.153,70 €		
Subtotaal uitgaven			272.153,70 €	69.000,00 €	
<i>uitgaven + natura</i>				<i>341.153,70 €</i>	
Saldo subsidies 2006	359.750,00 €		272.153,70 €		87.596,30 €

eigen inbreng: 128.750,00 € 37,74%

TOTAAL 2005 en 2006	659.750,00 €		351.030,62 €		308.719,38 €
SALDO REKENING 49396298 (werkingsjaar 2005 en 2006)					308.719,38 €

overdracht naar werkingsjaar 2007	154.359,69 €
overdracht naar werkingsjaar 2008	154.359,69 €

Bijlage – Persoverzicht 2006-2008

Naam medium	Datum	Naam artikel	Lengte	Actie
Cursus mondelinge geschiedenis				
AVS	15/11/06	X-poost	reportage van 3 min	cursus mondelinge geschiedenis
Gazet van Antwerpen	16/11/06	Cursus mondelinge geschiedenis	129 woorden	cursus mondelinge geschiedenis
Radio 2 Oost-Vlaanderen	24/01/07	Avondpost (Stefanie Audenaert, cursiste van de cursus, neemt een interview af van mevrouw Van den Bossche, garnalenpelster in Kieldrecht		cursus mondelinge geschiedenis
Archief op het spoor				
Het Laatste Nieuws, Waasland	2/06/06	Archiefrein spoort door Waasland	371 woorden	Archief op het Spoor
Gazet van Antwerpen, regio Waas en Dender	2/06/06	Erfgoedcel zet Archiefrein Waasland op de sporen	242 woorden	Archief op het Spoor
Pas-Uit	1/09/06	Vrouwen waken over Wase erfgoed	halve pagina incl. foto	Archief op het Spoor
Gazet van Antwerpen, regio Waas en Dender	15/11/06	Archiefrein trekt door regio	246 woorden	Archief op het Spoor
Het Laatste Nieuws, Waasland	17/11/06	Waasland Express rijdt uit	471 woorden	Archief op het Spoor
Het Nieuwsblad, regio Waasland	18 en 19/11/2006	Wase archiefrein op de sporen	266 woorden	Archief op het Spoor
AVS	22/11/06	X-poost	reportage van 5 min	Archief op het Spoor
Radio 2 - Oost-Vlaanderen	28/11/06	Middagpost	reportage van 5 min	Archief op het Spoor
De Streekkrant - Sint-Niklaas	23/11/06	Archief op Sporen	kort stukje	Archief op het Spoor
Radio 2	30/11/06	nominatee vermeld in regionaal nieuws		Archief op het Spoor
De Standaard	30/11/06	Cultuur zoekt publiek, De communicatie is vaak te elitair	598 woorden	Archief op het Spoor
Het Laatste Nieuws	30/11/06	Archief op het Spoor krijgt nominatie voor Gouden Shot	218 woorden	Archief op het Spoor
De Morgen	30/11/06	Prijs voor beste cultuurcommunicatie	57 woorden	Archief op het Spoor
Het Nieuwsblad, regio Waasland	1/12/06	Archiefrein lonkt naar Gouden Shot	154 woorden	Archief op het Spoor
Gazet van Antwerpen, regio Waas en Dender	1/12/06	Project Archief op het Spoor genomineerd voor Gouden Shot	129 woorden	Archief op het Spoor
De Morgen	5/12/06	Radioboeken krijgen prijs strafste cultuurcommunicatie	145 woorden	Archief op het Spoor

De Standaard	5/12/06	De Buren wint de eerste Gouden Shot	375 woorden	Archief op het Spoor
Mores, tijdschrift voor volkscultuur in Vlaanderen	okt-nov-dec 2006, jg. 7 nr. 4	Archieven vol verhalen	2 pagina's	
Info-VVBAD		artikel in volgende nr is toegezegd		
Vlaamse Stam		artikel in volgende nr is toegezegd		
De Streekkrant - Lokeren-Waasmunster				
Het Laatste Nieuws, Waasland	30/05/07	Archiefrein houdt halt in bib	142 woorden	Archief op het Spoor
Informeel, informatiemagazine van het provinciebestuur Oost-Vlaanderen	1/09/07	Tentoonstelling Archief op het spoor: het verleden zit vol verhalen	1,25 A4 pagina	Archief op het Spoor
Expo 58				
Radio 2 - Oost-Vlaanderen	15/03/07	Avondpost	4,25 min	Expo 58
Het Laatste Nieuws / Waasland	29/03/07	Erfgoedcel op zoek naar Wase herinneringen aan Expo '58	234 woorden	Expo 58
Passe Partout	2/03/07	Gezocht: getuigen Expo '58	kort stukje	Expo 58
De Streekkrant - Sint-Niklaas	2/03/07	Gezocht: getuigen Expo '58	kort stukje	Expo 58
Het Nieuwsblad, regio Waasland	7/04/07	Erfgoedcel zoekt Wase getuigen Expo '58	129 woorden	Expo 58
Het Vrije Waasland	5/04/07	Het Waasland wil Expo '58 laten herleven in 'Back to the Future'	A 4 pagina	Expo 58
Erfgoeddag 2007				
Het Laatste Nieuws/Waasland	31/03/07	Waaslanders tonen erfgoed	halve pagina quadri, 4 fotos	Erfgoeddag 2007
Het Laatste Nieuws/Waasland	31/03/07	Mijn Waasmunster, Mieke De Meester	2/3 pagina, zwart wit, 3 fotos	Erfgoeddag 2007
Het Nieuwsblad	2/04/07	Waaslanders tonen erfgoed	halve pagina quadri, 3 fotos	Erfgoeddag 2007
Vlaanderen Vakantieland	14 en 15/04/2007	Saartje Vandendriessche gaat op zoek naar de 25ste Waaslander	4 minuten	Erfgoeddag 2007
Het Nieuwsblad	17/04/07	Waaslanders tonen favoriete erfgoed	283 woorden; quadri	Erfgoeddag 2007
Het Laatste Nieuws/Waasland	17/04/07	Waaslanders tonen hun favoriete stukje erfgoed	379 woorden; zwartwit	Erfgoeddag 2007
De Streekkrant - Het Blad voor Lokeren en Zele	19-25/04	Erfgoed centraal	voorpagina	Erfgoeddag 2007

De Standaard	19/04/07	Reeks De Schatbewaarder - Er zijn honderden modellen (Elly Rottier)	200-tal woorden, zwart-wit	Erfgoeddag 2007
Het Nieuwsblad op zondag	22/04/2007	De Schatbewaarders - onderdeel De klompen van Elly Rottier - Er zijn honderden modellen	dubbele pagina, quadri	Erfgoeddag 2007
Gazet van Antwerpen	23/04/07	Erfgoed op de gevoelige plaats vastgelegd	voorpagina regio	Erfgoeddag 2007
Oost-Vlaamse toertjes				
Het Laatste Nieuws/Waasland	7/04/07	Bib zoekt foto's van kermiskoersen	273 woorden	Oost-Vlaamse toertjes
Gazet van Antwerpen	17/04/07	Wase kermiskoersen in de kijker	230 woorden	Oost-Vlaamse toertjes
Het Laatste Nieuws/Waasland	20/04/07	Gezocht: foto's van kermiskoersen van voor 1970	225 woorden	Oost-Vlaamse toertjes
Beeldbank Waasland				
Gazet van Antwerpen	8/05/07	Waaslanders tonen pronkstuk	2/3 pagina	Erfgoeddag 2007 - Beeldbank Waasland
Het Nieuwsblad	8/05/07	Erfgoeddag lokt 2000 bezoekers	470 woorden	Erfgoeddag 2007 - Beeldbank Waasland
Passe partout	16/05/07	Wase Beeldbank dijt uit	ongeveer 200 woorden	Erfgoeddag 2007 - Beeldbank Waasland
TV Oost	18/05/07	Klompen	1:46	Wase werken in de kijker
Uit in Sint-Niklaas (webblog)	27/05/07	Brandweer op Beeldbank Waasland	115 woorden	Brandweer: thematentoonstelling
Het Nieuwsblad	8/06/07	Beeldbank biedt historische foto's	318 woorden	Beeldbank uitbreiding met brandweer
Het Nieuwsblad / Waasland	4/08/07	Koers	58 woorden	Beeldbank - Oost-Vlaamse toertjes
Het Laatste Nieuws / Waasland	9/08/07	Oost-Vlaamse toertjes toont kermiskoersen	246 woorden	Beeldbank - Oost-Vlaamse toertjes
Het Laatste Nieuws / Waasland	14/09/07	Beeldbank Waasland zet met foto's Fort Liefkenshoek in de Kijker	121 woorden	Beeldbank - Liefkenshoek
Gazet van Antwerpen	11/11/07	Temse digitaliseert oude weekbladen	209 woorden	Beeldbank Waasland - Digitalisering Kranten
Het Laatste Nieuws/Waasland	22/11/07	Beeldbank Waasland zoekt info over foto's	131 woorden	Beeldbank commentaarfunctie
Waas erfgoed à la carte				
Gazet van Antwerpen	25/09/07	Musea als hoofdgerecht	286 woorden	MuWA - brochure
Het Laatste Nieuws / Waasland	26/09/07	Erfgoedmenu's bundelen Wase bezienswaardigheden	285 woorden	MuWA - brochure
Wase griezilverhalen				
Het Laatste Nieuws/Waasland	11/10/07	Erfgoedcel Waasland bundelt griezilverhalen. "Wan Trien was één van de beruchtste Wase heksen"	426 woorden	Voorstelling project

Gazet Van Antwerpen	11/10/07	Waasland griezelt	242 woorden	Voorstelling project
Blog Nieuws uit Sint-Niklaas	10/10/07	Griezelen in het Waasland nu te boek	148 woorden	Voorstelling project
De Streekkrant - Lokeren	25/10/07	Wase jeugd griezelt		Voorstelling project
Blog Nieuws uit Sint-Niklaas	25/10/07	Griezelen in het Waasland Shopping Center		Perstekst activiteiten
Blog Nieuws uit Sint-Niklaas	25/10/07	Woeha Wasiana in de bib van Sint-Niklaas		Perstekst activiteiten
Het Nieuwsblad / Het Volk	30/10/07	Laat Waasland maar griezelen	269 woorden + 157	Voorstelling project + perstekst activiteiten
Gazet Van Antwerpen	31/10/07	Waasland griezelt met volksverhalen	218 woorden	Perstekst activiteiten
Het Laatste Nieuws/Waasland	31/10/07	Waasland griezelt tijdens tal van activiteiten	279 woorden	Perstekst activiteiten
Uit.mail Cultuurweb	31/10/07	Wase griezeverhalen	ca. 80 woorden	Wedstrijd boek
Info Temse	1/12/07	Temst griezelt	1/4 pagina	Griezelactiviteit Temse
Info Temse	1/12/07	Wan-Trien (Elversele) speelt hoofdrol in boek 'Griezeverhalen uit het Waasland'	1/3 pagina	Voorstelling project
Heemkundige kring Braem Elversele	4e trim 2007	Griezeverhalen uit het Waasland	2 pagina's	Voorstelling project
Het Laatste Nieuws/Waasland	15/12/07	Griezelen tijdens Kerstmarkt	172 woorden	Griezelactiviteit Doel
Werk				
Bloggen Nieuws uit Sint-Niklaas	16/01/08	50 jaar werk in het Waasland	156 woorden	Oproep getuigen
www.waaskrant.be	17/01/08	Erfgoedcel zoekt getuigen	volledige perstekst	Oproep getuigen
Gazet Van Antwerpen	18/01/08	Op zoek naar verhalen van de werkvloer	323 woorden	Oproep getuigen
Het Nieuwsblad	19/01/08	Werken in het Waasland	249 woorden	Oproep getuigen
Radio 2 Oost-Vlaanderen - Ochtendpost	21/01/08	item rond Werk in het Waasland	ca. 5 minuten	Oproep getuigen
Het Laatste Nieuws/Waasland	22/01/08	Getuigen gezocht voor expo	109 woorden	Oproep getuigen

Tabel 1: Persoverzicht 2006-2008

Bijlage – Samenstelling inhoudelijk organigram Erfgoedconvenant Land van Waas

SAMENSTELLING WERKGROEP BELEID

De **werkgroep beleid** bestaat uit ambtelijke vertegenwoordigers van de acht Wase gemeenten aangevuld met experts en vrijwilligers. De werkgroep beleid bereidt de stuurgroep inhoudelijk voor en komt telkens een week voor de stuurgroep bijeen (ongeveer 8 maal per jaar).

Stefanie	Audenaert	Erfgoedmedewerkster CC Ter Vesten Vertegenwoordiger van MuWa (conservator Stedelijke Musea Sint-Niklaas)
Ward	Bohé	
Bart	Casier	Directeur I.C.W.
• Kenneth	Colleman	Gemeentearchivaris Gemeente Sint-Gillis-Waas Voorzitter sectie erfgoed cultuurraad Sint-Niklaas en consultant
Chris	De Beer	Davidfonds Waasland
• Ellen	De Jans	Erfgoedcoördinator Erfgoedcel Waasland
Hugo	De Looze	Freelance journalist en geschiedkundige
Mieke	De Meester	Projectcoördinator Erfgoedcel Waasland
Ronny	De Mulder	Cultuurbeleidscoördinator Stad Sint-Niklaas
Ode	De Zutter	Erfgoedcoördinator Erfgoedcel Waasland Erfgoedvrijwilliger in Lokeren, bestuurslid Heemkundige Kring De
Alain	Debbaut	Souvereinen, redacteur Annalen
Sofie	D'hanis	Cultuurbeleidscoördinator Gemeente Waasmunster
Anniek	Elegheert	Erfgoedmedewerker Erfgoedcel Waasland
• Carine	Goossens	Gemeentearchivaris Gemeente Beveren Conservator Stedelijk Museum Lokeren en cultuurbeleidscoördinator
Leen	Heyvaert	Lokeren
Piet	Van Bouchaute	Stadsarchivaris Stad Lokeren
Nico	Van Campenhout	Stadsarchivaris Stad Sint-Niklaas
Sara	Van Cotthem	Regiocoördinator Toerisme Waasland
Rik	van Daele	Directeur CC Ter Vesten in Beveren
Dimitri	Van Laere	Redactiesecretaris Heemkundige Kring Wissekerke
Sieglinde	Van Nielandt	Ambtenaar cultuur Gemeente Stekene
• Sophie	Vermeire	Cultuurbeleidscoördinator Gemeente Temse

Tabel 1: samenstelling werkgroep beleid

SAMENSTELLING STUURGROEP

De **stuurgroep** is samengesteld uit politieke en ambtelijke vertegenwoordigers uit de acht Wase gemeenten. Zij begeleidt en ondersteunt de Erfgoedcel Waasland bij het uitzetten van krachtlijnen van het erfgoedbeleid en de keuze van toekomstige projecten en vormt de verbinding tussen het I.C.W. en de lokale besturen. De stuurgroep komt gemiddeld acht maal per jaar samen.

Heidi	Beck	Schepen voor cultuur Gemeente Beveren
Annemie	Blommaert	Schepen voor cultuur Gemeente Temse
Stijn	Bogaert	Schepen voor toerisme en cultuur Gemeente Kruibeke
Bart	Casier	Directeur I.C.W.
Ellen	De Jans	Erfgoedcoördinator Erfgoedcel Waasland
Mieke	De Meester	Projectcoördinator Erfgoedcel Waasland
Ronny	De Mulder	Cultuurbeleidscoördinator Stad Sint-Niklaas
Danny	De Schepper	Schepen voor cultuur Gemeente Waasmunster
Ode	De Zutter	Erfgoedcoördinator Erfgoedcel Waasland
Sofie	D'hanis	Cultuurbeleidscoördinator Gemeente Waasmunster
Anniek	Elegheert	Erfgoedmedewerker Erfgoedcel Waasland
Carine	Goossens	Gemeentearchivaris Gemeente Beveren
Richard	Meersschaert	Sectorhoofd burger- en welzijnszaken Gemeente Sint-Gillis-Waas
Sigrid	Moens	Gemeentesecretaris Gemeente Kruibeke
Annemie	Rossenbacker	Consulent erfgoedcellen Culturele Biografie Vlaanderen
Piet	Van Bouchaute	Stadsarchivaris Stad Lokeren
Nico	Van Campenhout	Stadsarchivaris Stad Sint-Niklaas
Lieve	van Daele	Schepen voor cultuur Stad Sint-Niklaas
Rik	van Daele	Directeur CC Ter Vesten in Beveren
Nicole	Van Duyse	Schepen voor cultuur Gemeente Stekene
Sieglinde	Van Nielandt Van	Ambtenaar cultuur Gemeente Stekene
Sabine	Rysselberghe	Schepen voor cultuur Stad Lokeren
Karel	Verelst	Schepen voor cultuur Gemeente Sint-Gillis-Waas
Sophie	Vermeire	Cultuurbeleidscoördinator Gemeente Temse

Tabel 2: samenstelling stuurgroep

Bijlage – SWOT-analyses Geografische regio Land van Waas en Wase erfgoedgemeenschap

Deze bijlage bevat de verschillende SWOT-analyses van de partners in de Wase erfgoedgemeenschap en de geografische regio Land van Waas. Op basis hiervan wordt een algemene SWOT-analyse en SWOT-matrix opgesteld¹.

STERKTE	ZWAKTE	KANS	BEDREIGING
Geografische regio Land van Waas			
Maatschappelijke context – ecologie / landschappelijke evoluties			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het groeiend maatschappelijk ecologisch bewustzijn ▪ Veel landschappelijk waardevol erfgoed ▪ Vooral cultuurlandschappen (dijken, polders, bossen, akkers...) die veel stof tot verhalen kunnen leveren ▪ De inpolderingen sluiten volledig aan op de globale geschiedenis van Zeeuws-Vlaanderen ▪ Relicten van bewogen geschiedenissen (militaire vestigingen en linies) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Toenemend isolement van de Scheldepolders binnen de uitbreidingen van het haven- en industriegebied van Antwerpen, met sterke versnijding door infrastructuur 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recreatief medegebruik kan aangewend worden om het draagvlak voor natuurbehoud en de bescherming van de sterk onder druk staande open ruimte te verhogen ▪ Het beleidskader dat het Provinciebestuur uitwerkt voor erfgoedlandschappen ▪ Landschappen als structuurbegrenzende of –bepalende elementen in de ruimtelijke structuurplanning, met afgebakende ontwikkelingsperspectieven ▪ Groeiend bewustzijn bij de overheden voor de noodzaak tot integratie van erfgoed in de ruimtelijke planning, en ontwikkeling van methodologieën en beleidskaders 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bestemming als industrieel gebied (Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen) die zware druk geeft op milieu en landschap ▪ Ruimtebegrenzing in de Zeeuws-Vlaamse polder door verspreide bebouwing en industriële constructies. ▪ Sterke verstedelijkingsdruk uitgaande van Sint-Niklaas en Antwerpen t.g.v. verkeersontsluiting
Maatschappelijke context – demografie			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Groeiend bevolkingsaantal ▪ Stadsvlucht stagneert 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Door de toegenomen mobiliteit kennen nagenoeg alle vroegere landelijke dorpen een verstedelijkingsdruk 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Actieve senioren 'boomen' ▪ Divers samengestelde bevolking ▪ 45 % van de bevolking is potentieel geïnteresseerd in 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het zich steeds verder blijven verspreiden en autogericht lokaliseren van verschillende functies

¹ Zie Hoofdstuk 3. SWOT.

	(lintbebouwing en versnippering van de open ruimte)	cultureel erfgoed	
Maatschappelijke context – economie			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De verdere ruimtelijke ontwikkeling van de regio wordt onderworpen aan richtlijnen zoals gedefinieerd in het RSV, met een duidelijk onderscheid tussen stedelijk gebied en landelijk gebied ▪ De begrenzing en buffering van de haven om de leefbaarheid van de openruimtefuncties, de bedrijfszekerheid van de landbouwbedrijven en de woonkwaliteit in de polderdorpen te behouden 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De intensifiëring (serres en stallencomplexen) en schaalvergroting van de landbouwbedrijvigheid (verder verlies van de typische traditionele landschapskenmerken in de open ruimte) ▪ Geleidelijke teloorgang van poelen, rootputten, kleine landschapselementen,... in agrarisch gebied door verlies van economische functie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De economische ontwikkeling bepaalt in belangrijke mate de huidige regio. Opkomst en teloorgang van industrieën, in relatie tot de ruimtelijke structuur, biedt heel wat stof tot verhalen met een nauwe verbondenheid met de huidige maatschappij ▪ De aanwezigheid van oude treinbeddingen, rivieroeveren of historische (invals)wegen die toegankelijk gemaakt kunnen worden voor fietsers en voetgangers ▪ Groeiende aandacht voor historisch bepaald agrarisch landschap en aandacht voor kleine landschapselementen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Grote economische druk op de ruimte, mede gestimuleerd door het RSV
Maatschappelijke context – toerisme			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De verbondenheid van heel wat toeristisch-recreatieve elementen aan waterlopen (vaar- en watertoerisme, fietstoerisme...) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cultuurconsumptie laat weinig ruimte voor verdieping 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het stijgende belang van korte vakanties; behoefte aan actieve, individuele vrijetijdsbesteding (wandelen, fietsen, ruitersport en watersport); een toenemende belangstelling voor het platteland en de natuur; opnieuw interesse in eigen streek (streekproducten, folklore, ...) en meer belangstelling voor cultuur en lokale geschiedenis (cultuurtoerisme) ▪ De toerist wil dingen beleven in plaats van zien: evenementen, daguitstappen (vnl. de groter wordende groep - actieve - senioren), veilig avontuur, behoefte aan fantasie en 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De relatie tussen toerisme en (cultureel) erfgoed is soms moeilijk omdat de finaliteit van beide sectoren gedeeltelijk anders is

		<p>inkleding (toenemend belang themaparken, bezoekerscentra, ...) en behoefte aan combinatiemogelijkheden (bv. cultuur en fietsen)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De mogelijkheid om onze streek als een eenheid te profileren door onderlinge samenwerking en het maken van functionele ruimtelijke relaties tussen de voor onze regio typische landschapselementen, recreatieve en cultuurhistorische elementen ▪ Mogelijkheden tot spreiding van het aanbod over de hele regio waardoor de druk op specifieke sites beperkt kan blijven ▪ Samenwerking tussen toerisme en de erfgoedsector 	
Maatschappelijke context – cultuur			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een sterke geest en traditie van samenwerking, vooral op Waas niveau ▪ Een Wase culturele verbondenheid en een sterke netwerktraditie ▪ Positieve ervaringen met geïntegreerde erfgoedprojecten 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Schaalvergroting ten koste van kleine, waardevolle initiatieven 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een groeiende tendens tot geïntegreerd en integraal werken ▪ Groeiende professionalisering in de erfgoedsector ▪ Samenwerking met onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Commercialisering ▪ Onzekerheid betreffende het toekomstig beleid ▪ Vergrijzing binnen het verenigingsleven
Maatschappelijke context – technologie			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Digitalisering vermindert de noodzaak tot manipulatie van vaak kwetsbare documenten waardoor hun behoud beter gegarandeerd kan worden ▪ Immaterieel erfgoed kan gemakkelijker geregistreerd worden via geluids- en/of beeldopnamen ▪ Informatie kan massaal ter beschikking gesteld worden via internet (bvb. Beeldbank Waasland) ▪ Aanwezige expertise ▪ Mogelijkheden tot interactie via 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebrek aan kennis of tijdsgebrek m.b.t. geautomatiseerde (gestandaardiseerde) inventarisatie ▪ De snelle evoluties in de multimediale wereld zorgen ervoor dat de toepassing verouderen ▪ De zware tijdsinvestering bij omschakeling van een papieren inventaris naar een digitale inventaris 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een degelijke digitale registratie maakt de collectie beter toegankelijk, en dit zowel inhoudelijk (meerdere ingangen mogelijk) als fysiek (beschikbaarheid via bv. internet) ▪ Met MovE is reeds een belangrijke expertise opgebouwd voor de ontwikkeling van een gestandaardiseerd registratiesysteem voor museale collecties ▪ Beeld- en geluidsregistratie is 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De snelle evoluties in hardware en software zorgen ervoor dat toepassingen onleesbaar kunnen worden. ▪ Digitalisering van documenten mag er niet toe leiden dat deze voor 'eeuwig' in hun doos verdwijnen, waarna degradatie ongemerkt zijn gang kan gaan ▪ De tendens voor individuele gidssystemen (bv. audiogids per hoofdtelefoon) dreigt te leiden tot asociale bezoeken en dus verlies van

web 2.0 toepassingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Er zijn verschillende inventarisatiesystemen op de markt met elk hun eigen mogelijkheden en beperkingen. Standaardisatie betekent dus vaak ook omschakeling en de nodige weerstanden ▪ 	<p>relatief laagdrempelig geworden met goede mogelijkheden tot publieksparticipatie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Interactieve ontsluiting van multimediale toepassingen op maat van de gebruiker ▪ Multimediale toepassingen kunnen zorgen voor een degelijke en compacte omkadering en verdieping van het materiële erfgoed ▪ Duidelijke websites en e-mail bieden mogelijkheden voor up-to-date informatie ▪ Cultuurdatabank 	interactie tussen de bezoekers
Maatschappelijke context – bestuur			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bestaan van reële samenwerkingsstructuren (van informele ambtelijke en politieke overlegplatformen, over bovenlokale en regionale organisaties tot en met intergemeentelijke samenwerkingsverbanden overeenkomstig het decreet van 6 juli 2001) ▪ Sterke materiële gemeentelijke ondersteuning van erfgoedverenigingen (vaak gratis huisvesting, op permanente basis en exclusief) ▪ Groot respect voor particuliere erfgoedwerking (beroepsvrijwilligers) ▪ Goede samenwerking met sectordeskundigen binnen de provinciale diensten 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Weinig wettelijk beschermde monumenten en sites (dreigend verdwijnen) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lokaal goed inspelen op opportuniteiten (middelen en personeel) uit de nieuwe decreten (lokaal cultuurbeleid, erfgoeddecreet...) ▪ Sterke overheidsstimuli tot regionaal en intergemeentelijk samenwerken ▪ Wettelijke verankeringen waardevol bouwkundig erfgoed (BPA's en structuurplannen) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Te sterke afhankelijkheid van hogere overheden (bv. voor beschermingen)
De Wase erfgoedgemeenschap			
Besturen – I.C.W.			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ I.C.W. als thuisbasis biedt voordelen voor boekhouding, personeel e.d. ▪ Politieke bovenbouw en draagvlak 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het I.C.W. heeft geen andere culturele werkingsgebieden, behalve erfgoed en bibliotheek 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Culturele intergemeentelijke samenwerking op andere vlakken dan erfgoed en bibliotheek 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stopzetting subsidiëring Erfgoedconvenant Land van Waas

<ul style="list-style-type: none"> ▪ is aanwezig (al meer dan 40 jaar) ▪ Jarenlange traditie van intergemeentelijke samenwerking ▪ Hefboom, neutraal terrein ▪ Subsidiëring via Erfgoedconvenant Land van Waas van de werking van de Erfgoedcel Waasland ▪ Werking van de Erfgoedcel Waasland geeft positieve uitstraling aan het I.C.W. 			
Besturen – gemeenten – cultuurraden			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adviserende functie als mogelijk breekijzer ▪ Nieuwe dynamiek in diverse cultuurraden ▪ Deelraden erfgoed 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nog geen intergemeentelijk overleg tussen de cultuurraden 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het decreet op het lokaal cultuurbeleid is tevens een aanzet tot een herwaardering van de inspraak- en participatiegedachte 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het mogelijk verlies aan impact van het klassieke middenveld
Besturen – gemeenten – lokale culturele infrastructuur			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fijnmazig net van culturele infrastructuren ▪ Fraaie, schilderachtige locaties, vaak in historisch rijke sites 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tekort aan geschikte tentoonstellingsruimtes ▪ Soms versnipperde locaties, waardoor er problemen zijn met beheer, toezicht (verantwoordelijkheid van vrijwilligers) ▪ Gebrek aan depotruimtes 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogelijke subsidiëring uit het Fonds voor culturele infrastructuur ▪ herlokalisatie van het Stadsarchief Sint-Niklaas op een erfgoed site op Zwijgershoek ▪ uitbouw van een regionaal depot op de site van de Zwijgershoek 	
Besturen – gemeenten – lokale cultuurbeleidscoördinatoren			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De functie cultuurbeleidscoördinator kan het betreden van nieuwe paden op het vlak van cultuur stimuleren, zo ook op het gebied van erfgoed ▪ Netwerking ▪ Personele inzet voor cultuur in de gemeente ▪ Duidelijk aanspreekpunt ▪ Stimulans voor het lokale cultuurbeleid 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nog geen cultuurbeleidscoördinatoren in 2 van de 8 gemeenten 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Goede kansen op contacten en netwerkvorming (lokaal en bovenlokaal) 	
Besturen – polderbesturen			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rijke archieven 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De vrij gesloten en verouderde besturen ▪ De wettelijke zorgtaak wordt 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De herwaardering en de aandacht voor polderarchieven en in 	

	<p>niet in alle besturen even efficiënt uitgevoerd</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Belangrijke archieven zijn zo goed als ontoegankelijk 	<p>extenso voor de rol van de polderbesturen in de landschappelijke en economische ontwikkeling van het Land van Waas</p>	
Besturen – Provinciebestuur Oost-Vlaanderen			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dienstverlening voor de Wase gemeenten op verschillende vlakken: monumentenzorg, musea, archieven, vrijwilligerswerking, diversiteit... ▪ Projectmatige ondersteuning van bepaalde initiatieven ▪ Goede kansen op contacten en netwerkvorming (lokaal en bovenlokaal) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Besparingen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Goede kansen op contacten en netwerkvorming (lokaal en bovenlokaal) ▪ Depotwerking in het kader van het nieuwe Erfgoeddecreet ▪ Afstemming van de werkingen o.a. in het zesmaandelijks overleg tussen het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen en de drie erfgoedcellen in Oost-Vlaanderen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Afbakening werkgebieden, nood aan duidelijke afspraken
Besturen – Vlaanderen			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samenwerking met andere erfgoedactoren in Vlaanderen, o.a. andere erfgoedcellen ▪ Structurele en projectmatige subsidiëring van allerlei erfgoedinitiatieven ▪ Transparant en complementair beleid 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inspelen op de kansen die het nieuwe Erfgoeddecreet zal bieden ▪ Afsluiten van een tweede Erfgoedconvenant Land van Waas ▪ Projectmatige en structurele ondersteuning voor initiatieven met een Vlaams karakter ▪ Afstemming van de werking o.a. op het Brusseloverleg 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eventueel wegvallen van voldoende financiën
Heemkundige en oudheidkundige kringen			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoofdzakelijk gedreven verenigingen verspreid over de regio ▪ Groot vrijwilligersengagement ▪ Groot aanbod ▪ Veel diversiteit 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Publiekswerking moet verder uitgebouwd worden ▪ Grote noden op allerlei vlakken van de werking ▪ Beperkte toegankelijkheid van de meeste musea ▪ Gebrek aan degelijke depotruimte ▪ Werklast verdere professionalisering te hoog voor huidige personeel (professioneel en vrijwillig) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogelijkheid tot samenwerking, onderlinge afstemming van collecties, expertise-uitwisseling en taken via MuWa ▪ Mogelijke erkenning (op termijn) voor Stedelijk Musea Sint-Niklaas (regionale ambities) ▪ Overlappende collecties (ruilmogelijkheden) ▪ Jonge historici zijn misschien op een andere manier (projectmatig) te betrekken dan via het 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vergrijzing van vereniging en bestuur van de (heemkundige) musea en kringen ▪ Gebrek aan financiën

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Grote organisatorische versnippering 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ traditionele (zware) engagement van lidmaatschap (cfr. verenigingsmodel) ▪ Publiekswerking verder uitbouwen 	
Gemeentelijke archieven			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uniek en grotendeels nog onbekend patrimonium ▪ Gespecialiseerde archieftechnische en historische kennis, o.a. inzake preservatie ▪ Knowhow en ervaring met brede publieksgerichte projecten ▪ Stevige traditie op het vlak van lokale en bovenlokale samenwerking 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebrek aan degelijke infrastructuur (depotruimte) ▪ Gebrek aan mankracht ▪ Onvoldoende aandacht voor conservatie ▪ Tekort aan automatisering en digitalisering 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Depotwerking in samenwerking met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen ▪ ICT-evoluties toepassen op de archiefwerking 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fundamentele archiefbeheerstaken geraken ondergesneeuwd door culturele werking
OCMW archieven			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uniek en grotendeels nog onbekend patrimonium 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebrek aan degelijke infrastructuur (depotruimte) ▪ Gebrek aan mankracht ▪ Onvoldoende aandacht voor conservatie ▪ Tekort aan automatisering en digitalisering 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samenwerking met gemeentearchieven ▪ Depotwerking in samenwerking met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen ▪ Gebruik maken van ICT 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onvoldoende aandacht voor conservatie
Privaatrechterlijke archieven – Archief de Bergeyck			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorbeeldfunctie voor andere bewaarders van adellijke familiearchieven ▪ Topstuk als historische bron ▪ Actieve publiekswerking ▪ Gemeentelijke ondersteuning ▪ Goede publieksontsluiting 			
Privaatrechterlijke archieven – Archief Vilain XIII			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Topstuk als historische bron ▪ Bewaarplaats Kasteel Wissekerke met mogelijkheden tot publiekswerking 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nog geen ontsluiting volgens de regels van de archivistiek 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebruik maken van de ervaring van Archief de Bergeyck 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebrek aan gemeentelijke ondersteuning
Documentatiecentra – Bibliotheca Wasiana			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Enkele belangrijke collecties bv. Reynaert, Jozef De Wilde ▪ Door integratie in de Stedelijke Openbare Bibliotheek is een 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebrek aan personeel en een overvloed van documentair erfgoed zorgt dat kerntaak soms in gedrang komt 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samenwerking met andere partners zoals Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vergelijkbare opdracht als Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas ▪

<p>leeszaalwerking mogelijk</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Publiekswerking via tentoonstellingen, lezingen enz. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Grote noden op het vlak van inventarisatie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ documentatiecentra ▪ Modernisering van de Openbare Bibliotheek Sint-Niklaas ▪ Erfgoededucatie ▪ Automatisering en publicatie van inventarissen ▪ Afspraken over collectievorming 	
Documentatiecentra – Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De Annalen, waaraan in heel veel publicaties gerefereerd wordt ▪ Unieke bewaarbibliotheek en het documentatiecentrum met een goed bereik van studenten ▪ De Mercatoriana en de cartografie ▪ De expertise op het vlak van dienstverlening (medewerking aan publicaties van derden, individueel dienstbetoon, medewerking aan tentoonstellingen, speciale rondleidingen...) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De lage graad van informatisering (inventarisatie) ▪ De hoge werkdruk bestuursleden (overbevraging) ▪ De hoge kosten van preservatie en restauratie (die ver het budget van de instelling overstijgen) ▪ Het gevaar voor aftakeling en beschadiging van het patrimonium 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Structurele samenwerking met de Stedelijke Musea Sint-Niklaas (bv. presentatie in vaste collectie) en de andere musea in het Waasland (bv. bruikleen) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De lage participatie van jonge historici (hoewel er meer dan ooit worden gevormd en afstuderen) ▪ Het dreigend ledenverlies (geschiedkundige publicaties zijn niet zo populair als heemkundige)
Musea			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoofdzakelijk gedreven verenigingen verspreid over de regio ▪ Mogelijkheid tot onderlinge afstemming van collecties en taken via het overlegplatform MuWa ▪ Lokaal erkend Stedelijk Museum Lokeren ▪ Groot vrijwilligersengagement ▪ Overlappende collecties (ruilmogelijkheden) ▪ Deelname aan MovE 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beperkte toegankelijkheid van de meeste musea ▪ Gebrek aan degelijke depotruimte ▪ Werklast verdere professionalisering te hoog voor huidige personeel (professioneel en vrijwillig) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogelijke regionale erkenning voor Stedelijk Museum Sint-Niklaas (regionale ambities) ▪ Jonge historici zijn misschien op een andere manier (projectmatig) te betrekken dan via het traditionele (zware) engagement van lidmaatschap (cfr. verenigingsmodel) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vergrijzing van vereniging en bestuur van de (heemkundige) musea en kringen
Bibliotheken met specifiek de gemeentelijke bibliotheken met historische collecties			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Groot publieksbereik ▪ Samenwerking met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen in Ovinob 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Soms gebrekkige bewaaromstandigheden 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De nieuwe opdracht m.b.t. literair / documentair erfgoed biedt perspectieven voor taakverdeling en voor samenwerking met archieven en met de brede erfgoedsector (intergemeentelijk) ▪ De digitale 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het dreigend gevaar van een 'door-het-bos-de-bomen-niet-meer-zien' ▪ Beperkte subsidiëring

		informatieverspreiding (nieuwe kanalen om jongeren te bereiken)	
Gemeentelijke toeristische diensten			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Distributiekanaal ▪ Erkende infokantoren ▪ Veel informatiepunten en bezoekerscentra ▪ Goed georganiseerd toeristisch netwerk 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De mogelijkheid om onze streek als een eenheid te profileren door onderlinge samenwerking en het maken van functionele ruimtelijke relaties tussen de voor onze regio typische landschapselementen, recreatieve en cultuurhistorische elementen 	Samenwerking tussen toerisme en de erfgoedsector	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De relatie tussen toerisme en (cultureel) erfgoed is soms moeilijk omdat de finaliteit van beide sectoren gedeeltelijk anders is
Kerkfabrieken			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rijk patrimonium verbonden met sociaal-culturele geschiedenis ▪ Enkele goede voorbeeldpraktijken 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een eerder beperkte deskundigheid op het vlak van erfgoed (zowel op het vlak van instandhouding als voor publiekswerking) binnen de kerkfabrieken ▪ Soms te beperkte aandacht voor opentrekking van taakstelling 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De goede ervaringen met samenwerkingen rond muzikaal erfgoed, cultuurhistorische tentoonstellingen en andere sociaal-culturele projecten ▪ Samenwerking met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De terugloop van aantal gebruikers / gelovigen met gevaar op verlies aan betekenis van de kerken en het daar aanwezige roerend patrimonium ▪ Gebrek aan budgetten voor behoud en beheer ▪ Vergrijzing van de vrijwilligers
Volkskunst			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bewaren van de traditionele dansen en muziek ▪ Behouden traditionele klompenambacht ▪ Optredens in binnen- en buitenland 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dalend ledenaantal 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potentie om jongeren aan te spreken (revival dans) ▪ Onontsloten collecties 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebrek aan subsidiëring ▪ Integratie in Danspunt die bepaalde verplichtingen / veranderingen teweeg brengt
Lokale verenigingen			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Grote diversiteit aan verenigingen en themata ▪ Een opvallend grote aanwezigheid van actoren die zich hier bezig houden met immaterieel erfgoed. Een intensief betrekken van het lokale verenigingsleven zal dus per definitie leiden tot een ruime invulling van het begrip erfgoed 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Immaterieel erfgoed (meer dan folklore alleen) is een zeer belangrijke bron van culturele diversiteit en menselijke creativiteit. Het kan een middel zijn om mensen dichterbij elkaar te brengen en de uitwisseling en het begrip tussen hen te helpen verzekeren 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Verenigingslijsten zijn nooit limitatief en verdienen een permanente bijsturing en verdere aanvulling (bv. ook groepen en comités rond volksgebruiken, volksdevotie, religieus erfgoed), in het bijzonder in de richting van allochtone bevolkingsgroepen (nauwelijks zichtbaar in het huidige erfgoedveld)
Onderwijs			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Breed netwerk in het Waasland 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Weinig ruimte binnen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Educatie van een brede 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Financiële implicaties van

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inspelen op projecten ▪ Enthousiasme ▪ Eindtermen 	<p>leerplannen</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bevolkingsgroep ▪ Groot en breed aanbod ▪ Verder opentrekken van aanbod ▪ Erfgoededucatie ▪ Doelgroepenwerking 	<p>samenwerking</p>
<p>Regionale spelers – Archeologische Dienst Waasland</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Focus op dienstverlening: de behandeling/beheer van het archeologisch patrimonium, gaande van snelle en efficiënte interventies op het terrein tot de finale behandeling van de archeologica, met alle tussenliggende stappen ▪ Expertise (o.a. keramiek) en professioneel team ▪ Educatieve werking: geleide bezoeken via presentatie in de Stedelijke Musea Sint-Niklaas ▪ Doelse kogge 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niet in alle gemeenten is een presentatie van de archeologische collecties aanwezig ▪ De onvolledige inventarisatie ▪ In- en uitstappen van gemeenten 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Financiële middelen vanuit gemeenten (20%), andere overheden en via dienstverlening aan derden (> 50%) ▪ Samenwerking met de Stedelijke Musea Sint-Niklaas voor de presentatie van het archeologisch patrimonium en de publiekswerking ▪ Centraal archeologisch depot met keramiek- en metaalatelier in volgende beleidsperiode ▪ Samenwerking in de Erfgoedconvenant Land van Waas bv. op vlak van publiekswerking 	
<p>Regionale spelers – BiblioWaas</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De coördinator initieert en trekt het samenwerkingsverband ▪ Gemeentelijke spreiding van de filialen ▪ (Mogelijke) distributie- en promotiepartner voor de Erfgoedcel Waasland 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De loonkost van de coördinator is in verhouding met de overige werkingsmiddelen hoog, maar wel essentieel 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Provinciale verankering en ondersteuning via het Streekgericht Bibliotheekbeleid ▪ Het streekgericht bibliotheekbeleid van het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen schrijft als één van de taken van samenwerkingsverbanden werken rond erfgoed voor 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geen financiële inbreng van de gemeenten ▪ Mogelijke veranderende invulling van het Streekgericht Bibliotheekbeleid
<p>Regionale spelers – Intergemeentelijk Project Land van Reynaert</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ In het verleden zijn een heleboel kwalitatieve toeristische en culturele activiteiten en producten ontwikkeld m.b.t. Reynaert o.a. door het Intergemeentelijk Project Land van Reynaert ▪ Grote aanwezigheid van erfgoed 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wisselend voorzitterschap ▪ Nood aan nieuwe personele impulsen ▪ Gebrek aan een inventarisatie en verspreiding van het Reynaerterfgoed 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reynaert is en blijft een uniek toeristisch verkoopsargument voor het Waasland en een gemeenschappelijk Waas thema ▪ Reynaert biedt veel educatieve mogelijkheden ▪ Actualisering van de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bescheiden gemeentelijke bijdrage

en infrastructuur m.b.t. Reynaert		Reynaertmaterie ▪ Aanwezigheid van internationaal gerenommeerde Reynaertkenners in het Waasland o.a. binnen het Intergemeentelijk Project Land van Reynaert	
Regionale spelers – MuWa			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Traditie van samenwerking, overleg en uitwisseling van expertise ▪ Mix en goede verstandhouding tussen de grotere professioneel gerunde musea en de kleinere vrijwilligersmusea ▪ Aanspreekpunt én spreekbuis voor musea en heemkringen uit de regio ▪ Overlegplatform binnen de grotere structuur van het erfgoedconvenant met een zekere structuur en middelen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De werklust van overkoepelende structuur 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogelijkheden om voor bepaalde museale opdrachten regionaal samen te werken en af te stemmen (bv. educatie, behoud en toerisme); gebeurt al bij MovE ▪ Samen zoeken naar ideale taakverdeling tussen de verschillende musea en kringen in de regio 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geen eigen financiële middelen
Regionale en interregionale spelers – Reynaertgenootschap			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Goede eigen kanalen (tijdschrift, site) en goede e-dienstverlening ▪ Groot specialisme én wetenschappelijke expertise en toch grote aandacht voor educatie en cultuurtoerisme ▪ Tijdschrift Tiecelijn (tot eind 2007) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebrek aan subsidiëring door ontbreken van duidelijk profiel (literair / erfgoed) ▪ Bescheiden groep van medewerkers ▪ Volledig op basis van vrijwilligheid ▪ Hoge werkdruk ▪ Rijke knipselarchieven niet ontsloten 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Internationaal karakter 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beperkte subsidiëring ▪ Stopzetting subsidiëring Tiecelijn vanuit de Vlaamse Gemeenschap
Regionale en interregionale spelers – Rijksarchief Beveren			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De uitgebreide collectie ▪ De infrastructuur met kantoren, leeszaal en depot met ruimte voor ca. 60 kilometer archief ▪ De uitgebouwde dienstverlening (expertise op het vlak van leeszaalwerking en materieel beheer) ▪ De expertise op het vlak van archivaliek en historisch 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een onzeker personeelskader (statuten van beperkte duur, afvloeiing van expertise...) ▪ Bezoekers zijn hoofdzakelijk genealogen met slechts een beperkte interesse in het bredere erfgoedverhaal en overwegend uit andere streken, provincies of landen (Nederland) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Afstemming met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen ▪ Samenwerking in WAO 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een onzeker personeelskader (statuten van beperkte duur, afvloeiing van expertise...)

wetenschappelijk onderzoek			
Regionale en interregionale spelers – Toerisme Waasland			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De regiocoördinator en de assistent regiocoördinator (1 eenduidig aanspreekpunt, naast de voorzitter), aangevuld met twee medewerkers ▪ De goede netwerking, provinciale verankering en via Toerisme Vlaanderen Vlaamse verankering ▪ De goede infrastructuur (veelal) in historische monumenten ▪ Het net van toeristische gidsen met grote erfgoedbelangstelling en – kennis 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voornamelijk het onroerend erfgoed wordt in beeld gebracht door de toeristische diensten ▪ Ander werkgebied dan het erfgoedconvenant (inclusief Lochristi, Wachtebeke en Moerbeke) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De regiocoördinator zetelt in de werkgroep beleid van het erfgoedconvenant en één erfgoedcoördinator zetelt in de werkgroep cultuur-toeristische productontwikkeling van Toerisme Waasland ▪ Toerisme Waasland werkt een strategisch plan uit ▪ Scherper profileren en inhoudelijk sterker maken van het Ambachtelijk Weekend in samenwerking met de Wase erfgoedgemeenschap en MuWa ▪ Ontwikkeling van een aantrekkelijk aanbod van roerend erfgoed in samenwerking met de Wase erfgoedgemeenschap en Muwa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geen traditie in samenwerking met Wacco
Regionale en interregionale spelers – Vlaamse Vereniging voor Familiekunde (Afdeling Land van Waas)			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De expertise m.b.t. het organiseren van lessen en lezingen ▪ De mogelijkheid tot ondersteuning bij opzoekingswerk (via raad en documentatie) ▪ De samenwerking met Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas (gemeenschappelijke huisvesting / leeszaal Huis Janssens) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De beperkte openbaarheid van archieven ▪ De rem op de reproductie van archiefbronnen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogelijkheden tot samenwerking met de Ex-Libriscollectie i.f.v. genealogie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De vergrijzing van het bestuur van de instelling
Regionale en interregionale spelers – Wacco			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Communicatie via Acc'enten ▪ Veelzijdige programmatie ▪ Profilering van de cultuur- en gemeenschapscentra 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samenwerking voor communicatie ▪ Expertise-uitwisseling m.b.t. publiekswerking en doelgroepenwerking ▪ Verzelfstandiging tot een projectvereniging en mogelijkheid tot samenwerking 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Andere noden bij de verzelfstandiging tot een projectvereniging

		▪ Hertekenen van werkingsgebied	
Regionale en interregionale spelers – Waas Archievenoverleg			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De open uitwisseling van kennis en expertise tussen vakgenoten ▪ Morele, intellectuele en praktische ondersteuning van (nieuwe) collega's ▪ Perspectieven voor gezamenlijke erfgoedprojecten ▪ Archiefreglement 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geen zwaar gestructureerd en vormelijk vastgelegd overleg: werking en opvolging hangen af van de goodwill en inspanningen van de onderscheiden partners 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een stimulerend effect op een actief en zorgvuldig archiefbeheer in de regio ▪ Grotere afstemming van de archivalische dienstverlening ▪ Samenwerking met het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geen eigen financiële middelen
Regionale en interregionale spelers – Diversen			
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ In de belendende sectoren zitten vaak onvermoede partners (met interessante methodieken, breed en/of bijzonder doelpubliek...) 	
Vrijwilligers en professionelen			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gedrevenheid ▪ Sociale aspecten van het werk ▪ Samenwerking met professionelen en deskundigheid 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Overbelasting van vrijwilligers ▪ Los-vaste engagement ▪ Gebrek aan deskundigheid op een bepaald terrein ▪ Gebrek aan aansluiting bij grotere gehelen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Steun van de stad of de gemeente ▪ Vlaamse erfgoedbeleid ▪ Meer structurele samenwerking tussen professionelen en vrijwilligers ▪ Deskundigheidsuitwisseling tussen vrijwilligers 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gebrek aan vrijwilligers, deels veroorzaakt door vergrijzing

VISIETEKST

Definitieve versie (08/03/2006)

1. Inleiding

De Erfgoedcel Waasland ontvangt heel veel voorstellen tot **samenwerking** of vragen naar financiële steun aan projecten uit zeer diverse hoeken. Om deze voorstellen op een eenvoudige, gefundeerde en eerlijke manier te kunnen beoordelen is het belangrijk hiervoor een aantal criteria te ontwikkelen. Deze nota moet dienen als een voorzet voor het ontwikkelen van deze criteria. Het is een **intern document** en is geenszins geschikt om te communiceren met de mogelijke partners. Er wordt een apart documentje ontwikkeld i.f.v. de communicatie met de mogelijke partners.

Er moet steeds duidelijk gecommuniceerd dat de Erfgoedcel Waasland net als andere erfgoedcellen, **geen** instantie is waar men **subsidies** kan aanvragen. Deze nota mag dan ook geenszins die indruk wekken. Een erfgoedcel zorgt op een actieve manier voor coördinatie en ondersteuning binnen de erfgoedsector en heeft als doel samenwerking, expertise-uitwisseling en een groter publieksbereik. De Erfgoedcel Waasland is niet de grote redder van het Wase erfgoed die aan de zijlijn staat om centen uit te delen.

De **missie** van de Erfgoedcel Waasland klinkt dan ook als volgt:

De Erfgoedcel Waasland wil de motor zijn voor de uitbouw en de verdieping van de geïntegreerde en integrale Wase erfgoedwerking. Dat uit zich in het stimuleren van een verregaande samenwerking op alle niveaus en tussen alle sectoren en het ondersteunen van de Wase erfgoedactoren in hun behouds-, inventarisatie- en beheerstaken.

De Erfgoedcel Waasland wil bovendien betekenis geven aan het materiële en immateriële erfgoed voor een evoluerende Wase samenleving door middel van ontsluiting en onderzoek, actualisatie en communicatie.

Innoverende initiatieven en projecten in een hedendaagse uitwerking moeten leiden tot een groter publieksbereik.

De Erfgoedcel Waasland kan **nooit enkel een financiële partner** in een project zijn. Samenwerking met de Erfgoedcel Waasland dient altijd te resulteren in een **inhoudelijke meerwaarde**. De Erfgoedcel Waasland is dus altijd een inhoudelijke partner.

De Erfgoedcel Waasland zet verschillende **erfgoedprojecten** op waarin ze op verschillende manieren een engagement kan opnemen.

1. Enerzijds ontwikkelt ze eigen projecten waar ze de volledige financiële en inhoudelijke verantwoordelijkheid voor draagt.

2. Anderzijds zijn er ook projecten in samenwerking met andere erfgoedpartners die in onderling overleg ontwikkeld worden en waarbij sprake is van een gedeelde verantwoordelijkheid.
3. Verder kan de Erfgoedcel Waasland ook zorgen voor ondersteuning van projecten, zonder een trekkersrol op zich te nemen. Ook wanneer de Erfgoedcel Waasland projecten ondersteunt, zal ze niet louter voor financiële of logistieke ondersteuning zorgen, maar reikt ze ook ideeën aan, waardoor door de onderlinge interactie een meerwaarde gecreëerd wordt.

Alle projecten van de Erfgoedcel Waasland (al dan niet eigen projecten, projecten in samenwerking of projecten die ondersteund worden) moeten voldoen aan de criteria opgesomd in dit document. Alleen is dit document vooral opgesteld met het oog op projecten die zullen ondersteund worden door de Erfgoedcel Waasland.

2. Een aantal definities ter verduidelijking

Kern van ieder project: cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed wordt gedefinieerd als materiële en immateriële betekenisdragers uit het verleden, die gemeenschappelijke betekenissen verkrijgen binnen een cultureel referentiekader. De werking van de erfgoedcel richt zich in de eerste plaats op roerend en immaterieel erfgoed en slechts onrechtstreeks op onroerend erfgoed (monumenten, gebouwen, landschappen...), wat betekent dat wel gewerkt kan worden rond de immateriële context van monumenten. De erfgoedcel beoogt een geïntegreerde en integrale benaderingswijze met betrekking tot het erfgoed waarbij steeds gezocht wordt naar verbanden en relaties tussen mensen, verhalen en objecten.

Grondgebied: het Land van Waas

Een Waas erfgoedproject is een (al dan niet) publieksgericht project dat betrekking heeft op het cultureel erfgoed uit het Land van Waas (Beveren, Kruibeke, Lokeren, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse, Waasmunster). Zo'n project is een activiteit die zowel qua opzet of doelstelling als in de tijd kan afgebakend worden en waarbij een meerwaarde voor alle partners gecreëerd kan worden. De relevantie van een project kan uiteraard ook breder zijn: samenwerking met bovenlokaal (i.c. groter dan het Land van Waas) niveau, zoals bijvoorbeeld Nederland (Reynaert), Vlaanderen (interstedelijke projecten)...

Mogelijke partners

Elke vzw, stichting of vereniging, gemeente, provincie of andere overheid, archiefinstelling, museum of bezoekerscentrum, erfgoedvereniging, heemkring, culturele centra, universiteit, hogeschool of andere onderwijsinstelling, socio-culturele vereniging of organisatie uit de (amateur)erfgoedsector ...; kortom elke organisatie, instelling, vereniging of individu met of zonder rechtspersoonlijkheid en zonder winstgevend doel kan een mogelijke projectpartner zijn voor een erfgoedproject wanneer cultureel erfgoed centraal staat binnen het project. Commerciële partners worden hierbij niet uitgesloten, tenzij de doelstelling van deze partner van winstgevende aard is.

Daarnaast kan de erfgoedcel eveneens participeren in landelijke erfgoedprojecten. Dit gebeurt bij voorkeur in samenwerking met andere erfgoedcellen.

Timing en financiën

Indien een mogelijke partner wil samenwerken met de erfgoedcel, is het opportuun rekening te houden met de timing van de erfgoedcel. Zij dient namelijk jaarlijks op 1 december een actieplan voor het volgende jaar in bij de Vlaamse Gemeenschap. Dit actieplan wordt opgesteld tussen september en november en daarin worden reeds zo veel mogelijk projecten opgenomen. De erfgoedcel voorziet echter steeds een budget voor nog niet vastgelegde projecten. Zodoende blijft de mogelijkheid op projecten in te spelen in het lopende jaar. Toch moet gezorgd worden dat last minutes à la tête du client-strategieën geen kans krijgen. Uiteraard dient steeds rekening gehouden te worden met het totale budget van de erfgoedcel, dat niet overschreden kan worden.

3. Beoordelingscriteria projectaanvragen

- Elke project past binnen de *missie* van de Erfgoedcel Waasland en beantwoordt aan de *beleidsaccenten* zoals geformuleerd in het beleidsplan 2005-2008 van de erfgoedcel (operationele en strategische doelstellingen). Het project blijft overeind wanneer de relevantie van het project wordt afgetoetst aan de totale noden van de Wase erfgoedsector.
- Het engagement van de Erfgoedcel Waasland in het project impliceert steeds een *duidelijke inhoudelijke meerwaarde*: een hogere inhoudelijke kwaliteit van het project en de uitwerking ervan.
- *Realiseerbaarheid*: technisch, praktisch, financieel. Er wordt eveneens rekening gehouden met de financiële beschikbaarheid en de mogelijkheden van de Erfgoedcel Waasland binnen een bepaald jaar. Een mogelijke bijkomende reden om een project in overweging te nemen, is dat het project nergens anders financiën dan bij de erfgoedcel kan krijgen.
- Inhoudelijk moet het project getuigen van een *hedendaagse visie op erfgoed en de nodige kwaliteit* of een uitzicht op / mogelijkheid tot het leveren van kwaliteit bevatten. Door de wisselwerking met de Erfgoedcel Waasland en andere partners kan het project immers wel inhoudelijk een andere scope bieden.
 - Integrale benadering van erfgoed: versterken van relaties tussen mensen, verhalen en objecten. Dit is uiteraard niet zaligmakend, althans niet althans niet de 'dwingende' combinatie van deze drie dingen; ook aandacht voor een van deze dingen apart en op zich kan heel nuttig zijn en resultaat opleveren.
 - Link met de actualiteit: het project kadert het erfgoed in een hedendaagse context.
 - Vernieuwend in de keuze van erfgoed of in de manier van aanpak en / of benadering: een erfgoedcel moet bij voorkeur ook experimenterende en vernieuwende formules uitproberen en nieuwe technieken toepassen.
 - Duidelijke output of weerslag naar het publiek of duidelijke professionalisering van de sector.
- Ook eerder "*klassieke*" projecten, die deze klemtonen niet expliciet leggen of deze benadering minder hebben, zijn zeer zinvol. Het beste uit de traditie transformeren in het heden en meedragen naar de toekomst is iets wat ook vandaag meer dan de moeite waard is. Inventarisatie is bijvoorbeeld niet vernieuwend, maar wel essentieel, en ook op dat terrein moet nog heel veel gebeuren...
- Het project heeft op de één of andere manier een min of meer *blijvende waarde*.
- *Historische kwaliteit* is een belangrijk aandachtspunt in een project.
- *Bovenlokaal*, regionaal of landelijk belang

Lokale projecten (dus projecten die wel gestart kunnen worden door een lokale actor of die lokaal ingebed zijn, maar zonder bovenlokale uitstraling) zijn de verantwoordelijkheid van de lokale besturen.

Het bovenlokaal, regionaal of bovenregionaal belang van een project kan liggen in de *spreiding* van de partners, in de *inhoud* van het project of in de *uitstraling* van het project. Indien een project een landelijk belang heeft, dient eveneens de optie van subsidiëring door de Vlaamse Gemeenschap meegenomen te worden.

- *Intergemeentelijk karakter*
Het project is het resultaat van de samenwerking van meerdere gemeenten of het project wordt geïnitieerd in één gemeente en geldt als voorbeeld voor het hele Waasland. Intergemeentelijk kan dus ook betekenen dat het project een bovenlokaal belang heeft.
- *Samenwerking met andere partners*
Een project is idealiter een samenwerking tussen verschillende partners waarvan de erfgoedcel één kan zijn. Deze partners zijn niet noodzakelijk afkomstig uit de erfgoedsector en / of afkomstig uit het Waasland.
- Het project resulteert steeds in *versterking en verbreding van de lokale en regionale erfgoedsector*. Door de uitvoering van het project wordt expertise opgebouwd, die doorgegeven kan / moet worden naar andere erfgoedactoren.
- De uitvoering van het project zorgt voor een *professionalisering* van het *erfgoedbeheer* en betere inhoudelijke erfgoedwerking van de partner(s). Bij de beoordeling van een voorstel wordt geen onderscheid gemaakt tussen professionele en vrijwillige partners (dat het project afkomstig is van een erfgoedvrijwilliger dan wel van een erfgoedprofessional speelt niet als criterium, wel heeft de realisatie van het project steeds een zekere professionalisering tot gevolg. Het erfgoedbeheer en de visie op erfgoed van de partners (waarvan de zorg voor erfgoed al dan niet een kerntaak is) wordt versterkt als resultaat van het project.

De criteria kunnen desgewenst geobjectiveerd worden aan de hand van een puntenschaal.

Het project hoeft uiteraard niet te voldoen aan elk criterium. Elk project wordt beoordeeld, waarbij rekening wordt gehouden met de eigen specifieke omstandigheden. Enkele criteria moten echter wel aanwezig zijn in het projectvoorstel of het voorstel bevat de nodige potentie zodat het project bij de eigenlijke realisatie van het project aan enkele criteria voldoet.

4. Praktische afspraken

Stap 1: fiche erfgoedproject

Wanneer we een aanvraag krijgen tot samenwerking of een voorstel tot financiële ondersteuning, maken we een kort document over aan de mogelijke partner (op max. 2 A4) met daarin wat cultureel erfgoed, de Erfgoedcel Waasland en een erfgoedproject is. Daarnaast krijgen ze iets meer informatie over wie een mogelijke partner kan zijn en enkele praktische tips. Via een eenvoudige fiche (max. 1 A4) vermeldt een mogelijke partner kort de zeven w's: wie, wat, waar, waarom, wanneer, waarmee en op welke wijze. Verder wordt hen ook gevraagd te formuleren wat de meerwaarde van de samenwerking met de Erfgoedcel Waasland is. Op die manier zijn ze verplicht te formuleren wat de inhoudelijke inbreng van de Erfgoedcel Waasland kan zijn en wordt ook onmiddellijk aangegeven dat de Erfgoedcel Waasland niet louter financieel zal steunen.

Je bezorgt het projectvoorstel aan de erfgoedcel. Dit kan via de volgende coördinaten:

Erfgoedcel Waasland
I.C.W.
Lamstraat 113
9100 Sint-Niklaas
erfgoedcel@icwaas.be

Stap 2: gesprek met de erfgoedcoördinatoren

Na de ontvangst van de projectfiche hebben de mogelijke partner(s) een gesprek met de erfgoedcel en waar gewenst en haalbaar met een delegatie uit de stuurgroep. Tijdens dit gesprek wordt het project besproken en eventueel verder aangevuld en uitgediept. Daaropvolgend wordt een nota voor de stuurgroep opgesteld in overleg met de mogelijke partner(s). De erfgoedcel maakt de nota met naakte feiten op en de mogelijke partner(s) krijgen de kans aanvullingen te doen of opmerkingen te geven. In de nota voor de stuurgroep wordt bijkomend een commentaar over het project geformuleerd door de erfgoedcoördinatoren.

Stap 3: beoordeling door de stuurgroep Erfgoedcel Waasland

De uiteindelijke keuze om een voorstel te aanvaarden wordt gemaakt door de stuurgroep. Rekening houden met timing.

Wanneer projecten niet ondersteund worden door de Erfgoedcel Waasland, zorgt de Erfgoedcel Waasland in haar argumentatie steeds voor een doorverwijzing naar andere mogelijke ondersteuningsmechanismen en inhoudelijke feedback van het project. Projecten die *inhoudelijk* afgekeurd worden door de Vlaamse overheid kunnen niet onveranderd opgenomen worden door de Erfgoedcel Waasland.

Stap 4: realisatie van het project

De partner(s) en de erfgoedcel verbinden zich ertoe samen te werken. Dit impliceert overleg op regelmatige tijdstippen en het nemen van beslissing in samenspraak.

5. Communicatie

De erfgoedcel verwacht dat haar logo opgenomen wordt (als kwaliteitslabel van beide kanten) in elke communicatie van of over het project. Het logo kan je downloaden op de website van de erfgoedcel (www.erfgoedcelwaasland.be). Daarnaast dient eveneens het logo van de Vlaamse Gemeenschap opgenomen te worden, aangezien zij de erfgoedcel subsidieert. Het logo van de Vlaamse Gemeenschap kan je downloaden op de website www.vlaanderen.be/erfgoed.

Bijlage - Werkingsgebieden samenwerkingsverbanden in het Land van Waas

	ADW	BB WL	BW	EGC	IGPR	MuWa	T WL	WACCO	WAO
Beveren									
Dendermonde									
Destelbergen									
Hamme									
Hulst									
Kruibeke									
Lochristi									
Lokeren									
Moerbeke									
Sint-Gillis-Waas									
Sint-Niklaas									
Stekene									
Temse									
Terneuzen									
Waasmunster									
Wachtebeke									
Zwijndrecht									
Provincie Oost-Vlaanderen									
Rijksarchief Beveren									

ADW = Archeologische Dienst Waasland – BB WL = Beeldbank Waasland – BW = BiblioWaas – EGC = Erfgoedconvenant Land van Waas – IGPR = Intergemeentelijk Project Land van Reynaert – TW = Toerisme Waasland – WAO = Waas Archievenoverleg

Tabel 1: Werkingsgebied samenwerkingsverbanden in het Land van Waas